

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอน
ภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้

**Profile of Foreign Language Education at
Tertiary Level in Southern Thailand**

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อติศา เตียว และคณะ

สิงหาคม 2547

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อติศา เตียว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มณฑา จาญพจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันทา ชีระมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภรณ์ ศรีเพชรพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธารี ประเสริฐสรรพ
นางสาว ปรียา คำเจริญ
นางสาว สิตา มุสิกรัมย์
นางพนิดา สุขศรีเมือง
นาย เปรมินทร์ การะวี

สังกัด คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชุดโครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
และการใช้ภาษาต่างประเทศของภาคใต้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณการดำเนินโครงการวิจัยนี้ นอกเหนือจากงบประมาณ โครงการวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย บุคคลกลุ่มแรกที่คณะผู้วิจัยขอถือโอกาสขอบคุณมา ณ ที่นี้ คือ อาจารย์อนิรุช ชมสวัสดิ์ อาจารย์ไพพรรณ มั่งศิริ อาจารย์ยอติสา เบญจรัตนานนท์ อาจารย์ชัชฎิกร อาลี อาจารย์จินตนา สุทธนู ดร. พรพิมล ศุภกร และอาจารย์วิสุทธิ กระง่างศิริศิลป์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครือข่ายผู้ช่วยวิจัย และได้กรุณาให้ความช่วยเหลือคณะผู้วิจัยในการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบุคคลในสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ. ดร. สุวณิ สุรเสียงสังข์ ที่ได้กรุณาอ่านร่างรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลและได้ให้คำแนะนำเชิงพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้วิจัย และผศ.ดร. วิเชียร จาญพจน์ ที่กรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่ อุปกรณ์ ตลอดจนความช่วยเหลือด้านเทคนิคในการจัดทำต้นฉบับรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคุณดวงฤดี ชมเชย นักสถิติประจำโครงการวิจัยนี้สำหรับความอดทนและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คุณแฉล้ม อิศระคุณวชิราพร แซ่ลิ่ม และคุณสุลีพร อภัยพงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการพิมพ์เอกสารในยามเร่งด่วน ท้ายที่สุด คณะผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาภาษาและภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ความเข้าใจและอำนวยความสะดวกแก่คณะผู้วิจัยเท่าที่จะทำได้

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ซึ่งจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจำนวน 11 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 7 ราย ผู้สอนภาษา 43 ราย และผู้เรียนภาษา 141 ราย จากกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง (7 หน่วยงาน) คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่าภาษาต่างประเทศที่สำคัญที่สุด 5 ลำดับแรกในทัศนะของทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันและผู้สอนภาษา คือ ภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และมลายู ตามลำดับ ภาษาจีนและญี่ปุ่นกำลังมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีนซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันทุกแห่งให้ความสำคัญทั้งๆที่บางแห่งไม่ได้เปิดสอน

ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบัน ปัญหาสำคัญลำดับแรกในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านการสอน รองลงมา คือ ปัญหาด้านหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารสถาบันเห็นว่าควรเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ได้ เป้าหมายการสอนควรเป็นจริงและปฏิบัติได้ หลักสูตรควรกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ 12 หน่วยกิต มีรายวิชาภาษาบังคับเรียนทุกปีและควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา คือ ความพร้อมด้านสื่อ/อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่มีสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้เรียนควรได้รับการฝึกให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในแง่ผู้สอนภาษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูมีจำนวนผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ผลงานทางวิชาการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนทำมากที่สุด คือ การแต่งและเรียบเรียงตำรา/เอกสารการสอน ขณะที่งานวิจัยมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส มลายู และเขมรมีผลงานทางวิชาการหลากหลายที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมัน จีน และญี่ปุ่นมีผลงานทางวิชาการน้อยประเภทที่สุดตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมัน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และมลายูมีโอกาสเพิ่มพูนศักยภาพด้วยการไปอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาญี่ปุ่นไปอบรม/

สัมมนา/งานภายในประเทศสูงสุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูนำเสนอผลงานทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ

ทักษะทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนส่วนใหญ่ถนัดที่สุด คือ ไวยากรณ์และการอ่าน กลุ่มตัวอย่างผู้สอนทุกภาษายกเว้นภาษาอาหรับล้วนพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการฟังและอ่าน ตำราเป็นลำดับแรก กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมัน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และมลายูมีโอกาสพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการสนทนากับเจ้าของภาษามากกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเขมรเป็นกลุ่มเดียวที่พัฒนาทักษะด้วยวิธีการเดียว คือ ฟังและอ่านตำรา กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนมีโอกาสใช้ภาษาที่ตนสอนในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ มลายู และอาหรับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเขมรมีโอกาสน้อยที่สุด

หากไม่นับกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลีซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนมีภาระงานสอนรายชั่วโมงสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเขมรมีภาระงานต่ำสุด ภาษาที่มีสัดส่วนจำนวนผู้สอนต่อจำนวนผู้เรียนสูงสุดคือภาษาอังกฤษ อาหรับ และญี่ปุ่นตามลำดับ ส่วนภาษาอิตาลีนั้นมีสัดส่วนจำนวนผู้สอนต่อจำนวนผู้เรียนต่ำสุด

ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสามลำดับแรก คือ ผู้เรียนไม่พร้อม จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และการขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าภาษาอังกฤษ จีน และมลายูมีประโยชน์ในการศึกษาการทำงาน และชีวิตประจำวันมากที่สุด ขณะที่ภาษาเขมรมีประโยชน์ด้านการศึกษาเพียงด้านเดียว แรงจูงใจที่สำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศ คือ ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นครูชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนมีทักษะการอ่านมากที่สุด และการพูดน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในชั้นเรียนมากกว่านอกชั้นเรียน และส่วนใหญ่ฝึกฝนการใช้ภาษาจากตำราเรียน การทำแบบฝึกหัด และข้อสอบ กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเห็นว่าช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษามากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากตำราเรียนและสื่อ

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการใช้ภาษาทั้งเพื่อการเรียนต่อและการทำงาน มีเพียงกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษและเยอรมันที่มีความพร้อมในการใช้ภาษาทั้งเพื่อการเรียนต่อและการทำงาน ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเกาหลีและญี่ปุ่นมีความพร้อมในการใช้ภาษาเพื่อการทำงานเพียงอย่างเดียว

Abstract

This survey research project attempted to find out the status quo and problems concerning foreign language education at the tertiary level in southern Thailand where 11 foreign languages have been taught: English, French, German, Spain, Italian, Chinese, Japanese, Korean, Malay, Arabic and Cambodian.

The subjects in the study included 7 administrators, 43 foreign language teachers and 141 foreign language students in 7 institutes. Three sets of questionnaires were used to gather the subjects' views about the status quo and problems regarding foreign language teaching and learning.

It was found that both the administrators and the teachers considered English, Chinese, Japanese, French and Malay the most important foreign languages in respective order. Chinese and Japanese have become increasingly important and popular among students. Chinese, in particular, was considered important by all the administrators including those of institutes which do not offer Chinese courses.

According to the administrators, two major problems of foreign language education were the lack of teaching staff and problems concerning curriculums. In their views, institutes should focus on developing students' adequate command of foreign languages. Foreign language teaching goals should be realistic and practical. At least 12 credits of English should be required of students throughout their study in the institute. Classes should be learner-centered. Availability of teaching media, equipment and well-equipped learning resources was essential for the promotion of foreign language learning. In addition, students should be trained to study on their own.

Teachers of Malay in this study had the highest education level since the majority of them were Ph.D. holders. As for academic work, course-books and teaching materials constituted the highest number of the teachers' academic work while research was the smallest portion. Teachers of English, French, Malay and Cambodian produced the most various kinds of academic work while those of German, Chinese and Chinese produced the least.

Teachers of German, Chinese, Korean and Malay had the highest opportunity to take courses, attend seminars and/or to have study visits in Thailand

and teachers of Malay had more opportunities than other language teachers in doing academic presentation, both in the country and abroad.

Most of the language teachers were most proficient in grammar and reading skill. All of the teachers, except those of Arabic, developed their language skills through listening to tapes and reading texts most. Further, the teachers of German, Chinese, Japanese, Korean and Malay had more opportunities than others in talking to native speakers to develop their language skills. It was also found that the teachers of Cambodian improved their skills through only one means – by listening to tapes and reading texts. Chinese teachers had the greatest opportunities to use the target language in their daily life, followed by teachers of English, Malay, and Arabic while teachers of Cambodian had the lowest chance.

Excluding a Spanish teacher who was one of the two native-speaker teachers in this study, teachers of Chinese had the highest teaching hours, followed by those of English. Teachers of Cambodians had the lowest teaching load. Teachers of English, Arabic, and Japanese had the highest teacher-student ratio respectively, while the Italian teacher had the lowest ratio.

In the opinion of the language teachers, the three most serious problems in language teaching and learning were 1) poorly prepared learners 2) excessive number of the students in the class and 3) lack of teaching aids.

Most of the learners considered English, Chinese and Malay most useful for their study, work and daily use and Cambodian useful only in education arena. The most important motivation in learning languages was the teachers, be it Thai or foreign teachers.

The learners were most capable of reading skill and least capable of speaking skill. Most of them use the target language in classroom context more than in other settings. Most practiced their language skills through textbooks, exercises and tests. They saw self-learning from textbooks and media the most effective way to improve their language skills.

Most of the learners were not ready to use the target language in further study and future career. Only learners of English and German were well-prepared to use the languages for both study and career. Learners of Korean and Japanese were equipped with language skills for working in the future.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จากการเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ในโครงการวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง “ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้” ซึ่งดำเนินงานระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2546-สิงหาคม 2547 พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้มีจำนวนทั้งหมด 26 สถาบัน (30 หน่วยงาน) จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศรวมจำนวน 11 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร มีผู้สอนภาษาต่างประเทศรวม 347 ราย และผู้เรียน 12,464 ราย ภาษาที่มีการเรียนการสอนมากและหลากหลายที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาที่มีการเรียนการสอนในน้อยสถาบันที่สุด คือ ภาษาสเปนและอิตาลีซึ่งเป็นภาษาที่เพิ่งมีการเปิดสอนในภาคใต้

ภาษาอังกฤษมีจำนวนผู้สอน 257 ราย และจำนวนผู้เรียน 36,400 รายซึ่งนับว่ามากที่สุด ในบรรดา 11 ภาษาที่มีการเรียนการสอนในภาคใต้ ภาษาญี่ปุ่นมีผู้เรียนมากเป็นลำดับสอง (ผู้เรียน 1,674 ราย และผู้สอน 18 ราย) ตามด้วยภาษาอาหรับ (ผู้เรียน 1,088 ราย และผู้สอน 8 ราย) ภาษา มลายู (ผู้เรียน 1,049 ราย และผู้สอน 13 ราย) และภาษาจีน (ผู้เรียน 1,047 ราย และผู้สอน 20 ราย) ภาษาที่มีผู้เรียนจำนวนน้อยที่สุดคือภาษาอิตาลีซึ่งมีผู้เรียน 17 ราย และผู้สอนเพียง 1 รายซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่ทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันและผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นตรงกันว่านักศึกษาไทยควรเรียนใน 5 ลำดับแรก คือ ภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสและมลายู

ภาษาตะวันออกเช่นภาษาจีนและญี่ปุ่นมีความสำคัญและเป็นที่นิยมเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีนซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันทุกแห่งให้ความสำคัญทั้งที่บางแห่งไม่ได้เปิดสอน ทำให้ผู้สอนภาษาจีนมีภาระงานสอนสูงสุด (16.25 ชั่วโมง/สัปดาห์) หากไม่นับผู้สอนภาษาสเปนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ (19 ชั่วโมง/สัปดาห์) ปัญหาภาระงานสอนที่มีมากทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนและญี่ปุ่นมีผลงานทางวิชาการน้อยประเภทที่สุด

ในด้านความพร้อมของสถาบันในการจัดการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาอันดับแรกของสถาบัน คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านการสอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนำไปสู่อีกหลายปัญหาที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสอนภาษา นั่นคือ ปัญหาจำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป ปัญหาดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนและความสามารถของผู้เรียน จึงไม่น่าแปลกใจที่ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งของงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการใช้ภาษาทั้งเพื่อการเรียนต่อและการทำงาน

มีเพียงกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษและเยอรมันที่มีความพร้อมในการใช้ภาษาทั้งเพื่อการเรียนต่อและการทำงาน และกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเกาหลีและญี่ปุ่นมีความพร้อมในการใช้ภาษาเพื่อการทำงานเพียงอย่างเดียว

นอกจากการขาดแคลนบุคลากรด้านการสอนแล้ว สถาบันส่วนใหญ่ยังขาดแคลนปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา เช่น สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่มีสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน การขาดแคลนสื่อ/อุปกรณ์การสอนเป็นหนึ่งในปัญหาลำดับหนึ่งสำหรับภาษาที่ไม่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญในลำดับต้นๆ โดยผู้บริหารสถาบัน เช่น ภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี ฝรั่งเศส อาหรับ มลายู และเขมร

ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาทั้งหมด ปัญหาผู้เรียนไม่พร้อมเป็นปัญหาอันดับหนึ่งในการเรียนการสอนภาษา ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาร่วมของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจากทุกสถาบันและมีความรุนแรงที่สุดที่สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน ปัญหาผู้เรียนไม่พร้อมสามารถสะท้อนความจริงที่ว่านักศึกษาไทยมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาไม่เพียงพอ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังพบว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษากับเจ้าของภาษา ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะศึกษาเพิ่มเติมจากตำราและสื่อซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบทางเดียว (one-way communication) และไม่สมจริง การศึกษาเพิ่มเติมจากตำราจะเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนมีความสามารถทางการอ่านมากที่สุดและมีทักษะการพูดน้อยที่สุด

นอกจากตำราจะเป็นแหล่งฝึกฝนที่สำคัญที่สุดของผู้เรียนแล้ว ผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเกือบทุกภาษาที่พัฒนาทักษะทางภาษาของตนด้วยการฟังเทปและอ่านตำราเป็นหลัก และคงจะไม่น่าแปลกใจที่จะพบว่าทักษะทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนส่วนใหญ่ถนัดที่สุด คือ ไวยากรณ์และการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเพิ่มพูนศักยภาพด้วยการไปอบรม/สัมมนา/ดูงานทั้งในและต่างประเทศแตกต่างกัน น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสสูงสุดในการไปอบรม/สัมมนา/ดูงานด้านภาษาในต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาญี่ปุ่นไปอบรม/สัมมนา/ดูงานด้านภาษาในประเทศสูงสุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูซึ่งมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในบรรดากลุ่มตัวอย่างนำเสนอผลงานทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศมากที่สุด ในแง่ผลงานทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนส่วนใหญ่จะมีผลงานการแต่งและเรียบเรียงตำรา/เอกสารการสอน ขณะที่งานวิจัยมีจำนวนน้อยที่สุด

บทบาทที่มีมากขึ้นของภาษาตะวันออกในประเทศไทย เช่น ภาษาจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มีโอกาสพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการสนทนา

กับเจ้าของภาษามากกว่ากลุ่มอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนมีโอกาใช้ภาษาที่ตนสอนในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษและมลายู ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูเป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่มีโอกาสพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการสนทนากับเจ้าของภาษา เนื่องจากส่วนหนึ่งของประชากรใน 4 จังหวัดภาคใต้ใช้ภาษาถิ่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษามลายู

ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะสามารถชี้ให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นศักยภาพและโอกาสการพัฒนา อันจะเป็นตัวป้อนที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการแก้ปัญหา ตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาคและประเทศและความจำเป็นของสภาพการณ์โลกปัจจุบันที่ความสามารถทางภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการแข่งขันแทบทุกด้านแบบไร้พรมแดน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	i
บทคัดย่อภาษาไทย	ii
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	iv
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	vi
สารบัญเรื่อง	ix
สารบัญตาราง	xiii
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	6
3. ขอบเขตของการวิจัย	6
4. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
1. นโยบายการศึกษาภาษาต่างประเทศ	9
2. หลักสูตรภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้	12
3. ผู้สอน	17
4. ผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์	22
5. ความพยายามในการแก้ปัญหา	29
6. สรุป	38
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
1. ระยะเตรียมการ	40
2. ระยะดำเนินการ	42
2.1 กลุ่มตัวอย่าง	42
2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	43

	2.3 เครื่องมือวิจัย	53
	2.4 การพัฒนาเครื่องมือวิจัย	54
	2.5 การทดสอบเครื่องมือวิจัย	54
	2.6 การเก็บข้อมูล	57
	2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4	ผลการศึกษา	
	ข้อมูลจากผู้บริหาร	59
	1. ข้อมูลสถาบัน	60
	2. นโยบาย	63
	3. การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	73
	4. ปัญหา ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาต่างประเทศในสถาบัน	85
	ข้อมูลจากผู้สอนภาษาต่างประเทศ	
	1. ข้อมูลทั่วไป	94
	2. ภาระงานของผู้สอน	99
	3. ประสิทธิภาพการใช้ภาษาต่างประเทศ	115
	4. ประสิทธิภาพการสอนภาษา	119
	5. ความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ	127
	6. การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอน	131
	7. ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศ	137
	8. ทักษะคติต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	144
	ข้อมูลจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศ	
	1. ข้อมูลจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรี	155
	1.1 ข้อมูลทั่วไป	155
	1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนภาษาต่าง ประเทศ	172
	1.3 โอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศจากแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรม ต่างๆ	194

1.4	พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	202
1.5	การใช้ภาษาต่างประเทศในอนาคต	205
2.	ข้อมูลจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาโท	
2.1	ข้อมูลทั่วไป	220
2.2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	222
2.3	โอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศจากแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรม	225
2.4	พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	226
2.5	การใช้ภาษาอังกฤษในอนาคต	226
บทที่ 5	สรุปสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ สังเคราะห์ และอภิปรายข้อค้นพบ	
1.	สรุปสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	227
1.1	ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร	227
1.2	ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ	241
1.3	ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศ	262
2.	สังเคราะห์และอภิปรายข้อค้นพบ	280
2.1	ลำดับความสำคัญของภาษาต่างประเทศ	280
2.2	ภาระงาน ผลงานทางวิชาการ และโอกาสการพัฒนาศักยภาพของผู้สอนภาษาต่างประเทศ	283
2.3	ปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	293
2.4	ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ	297
2.5	กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	303
2.6	ปัจจัยเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	306
บรรณานุกรม		313
ภาคผนวก		

ภาคผนวก 1	มติสภาวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	318
ภาคผนวก 2	ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งด้านภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	321
ภาคผนวก 3	ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา	325
ภาคผนวก 4	Goals and Standards for Foundation English I and II	327
ภาคผนวก 5	แบบสอบถามผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้	332
ภาคผนวก 6	แบบสอบถามผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้	343
ภาคผนวก 7	แบบสอบถามผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้	353
ภาคผนวก 8	ความเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	359
ภาคผนวก 9	บทความสำหรับการเผยแพร่	368

สารบัญตาราง

ตารางที่	ชื่อตาราง	หน้า
ตารางที่ 2.1	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาบังคับเลือกภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้	13
ตารางที่ 2.2	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้	15
ตารางที่ 2.3	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาบังคับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ของหลักสูตรที่เน้นภาษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้	15
ตารางที่ 2.4	จำนวนหน่วยกิตวิชาภาษาเป็นวิชาเอก-โทในหลักสูตรภาษาต่างประเทศ	16
ตารางที่ 2.5	เกณฑ์การจัดกลุ่มนักศึกษาของสถาบันต่างๆ	33
ตารางที่ 3.1	ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้	45
ตารางที่ 3.2	กลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	47
ตารางที่ 3.3	กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ	49
ตารางที่ 3.4	กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรี	51
ตารางที่ 3.5	กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาโท	52
ตารางที่ 3.6	สรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	52
ตารางที่ 3.7	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอนภาษาต่างประเทศ	56
ตารางที่ 3.8	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้เรียนภาษาต่างประเทศ	56
ตารางที่ 4.1	จำนวนนักศึกษา	61
ตารางที่ 4.2	การจัดลำดับความสำคัญของภาษาของสถาบันอุดมศึกษา	65
ตารางที่ 4.3	นโยบายศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศในตลาดแรงงานและความต้องการภาษาต่างประเทศของผู้เรียน	67
ตารางที่ 4.4	นโยบายการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	69

ตารางที่ 4.5	นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศ	73
ตารางที่ 4.6	สถานะของวิชาภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอนในระดับปริญญาตรี	74
ตารางที่ 4.7	สถานะของวิชาภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอนระดับสูงกว่าปริญญาตรี	76
ตารางที่ 4.8	สถานะของวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอน	78
ตารางที่ 4.9	จำนวนบุคลากรที่สอนภาษาต่างประเทศ	80
ตารางที่ 4.10	จำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศและจำนวนผู้เรียนต่อห้อง	82
ตารางที่ 4.11	วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามภาษา	96
ตารางที่ 4.12	ประสบการณ์ในการสอนภาษาต่างประเทศแยกตามภาษาและสถาบัน	98
ตารางที่ 4.13	ลักษณะรายวิชาภาษาต่างประเทศ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) ที่เปิดสอนในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง	100
ตารางที่ 4.14	ความหลากหลายของสถานะวิชาสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท	101
ตารางที่ 4.15	ภาระงานสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษแยกตามจำนวนวิชา/สถานะวิชาที่สอน	101
ตารางที่ 4.16	ภาระงานของกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ	103
ตารางที่ 4.17	จำนวนชั่วโมงการสอนระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามภาษาและสถาบัน	105
ตารางที่ 4.18	จำนวนรายวิชาที่กลุ่มตัวอย่างสอนในระดับปริญญาตรีแยกตามภาษาและสถาบัน	106
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบชั่วโมงสอนและรายวิชาที่สอนระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถาบัน	107
ตารางที่ 4.20	จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐาน	108
ตารางที่ 4.21	จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนภาษาต่างประเทศที่เป็นวิชาเอก-โท	109
ตารางที่ 4.22	จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเอก-โทแยกตามภาษา	110

ตารางที่ 4.23	จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเลือกภาษาแยกตามภาษา	111
ตารางที่ 4.24	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีภาระงานอื่นๆ นอกจากงานสอน	114
ตารางที่ 4.25	กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับความรู้สึกรับภาระงานแยกตามภาษา	115
ตารางที่ 4.26	การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนในระดับปริญญาตรีและโท	115
ตารางที่ 4.27	การใช้ภาษาในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากงานสอน เช่น งานแปล งานล่าม ฯลฯ	118
ตารางที่ 4.28	การใช้ภาษาในกิจกรรมประจำวันของกลุ่มตัวอย่างผู้สอน	119
ตารางที่ 4.29	กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนแยกตามสถาบัน	120
ตารางที่ 4.30	กลุ่มตัวอย่างกับการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนแยกตามภาษา	122
ตารางที่ 4.31	การผลิตผลงานทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน	123
ตารางที่ 4.32	กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับผลงานและสัดส่วนของผลงานในสถาบันและต่อทุกสถาบันกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้	125
ตารางที่ 4.33	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนและผลงานทางวิชาการแยกตามภาษา	126
ตารางที่ 4.34	ทักษะภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนถนัดและไม่ถนัดที่สุด	128
ตารางที่ 4.35	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนเกี่ยวกับความรู้ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษ	129
ตารางที่ 4.36	ความคิดเห็นต่อความรู้ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ แยกตามลักษณะวิชา	131
ตารางที่ 4.37	การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอนในต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน	132
ตารางที่ 4.38	การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอนภายในประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน	134
ตารางที่ 4.39	วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษา	136
ตารางที่ 4.40	ทักษะ/เนื้อหาทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาที่สุด	137
ตารางที่ 4.41	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้	138

ตารางที่ 4.42	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างกับความเห็นในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศ	139
ตารางที่ 4.43	ทักษะที่ควรเน้นในสื่ออันดับต้นในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน	145
ตารางที่ 4.44	ทักษะ/เนื้อหาที่ควรเน้นในระดับปริญญาตรีแยกตามภาษา	146
ตารางที่ 4.45	การใช้กิจกรรมเสริมทักษะส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในระดับมากและมากที่สุด (ระดับปริญญาตรี)	148
ตารางที่ 4.46	ประสิทธิผลของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะในการส่งเสริมการเรียนรู้สื่ออันดับแรก	149
ตารางที่ 4.47	เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกสอนภาษาต่างประเทศแยกตามสถาบัน	151
ตารางที่ 4.48	เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างสอนภาษาต่างประเทศแยกตามภาษา	152
ตารางที่ 4.49	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกับระดับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศแยกตามสถาบัน	153
ตารางที่ 4.50	ระดับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาแยกตามภาษา	154
ตารางที่ 4.51	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกับระดับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาแยกตามวุฒิการศึกษา วัยวุฒิ และเพศ	154
ตารางที่ 4.52	เหตุผลของความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการสอนภาษา	155
ตารางที่ 4.53	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำแนกตามชั้นปีและสถานะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	155
ตารางที่ 4.54	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำแนกตามสถานะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและคณะที่กำลังศึกษา	156
ตารางที่ 4.55	สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนภาษาต่างประเทศ	157
ตารางที่ 4.56	สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ	158
ตารางที่ 4.57	สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน	161
ตารางที่ 4.58	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	162

ตารางที่ 4.59	เหตุผลในการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนแยกราช ภาษา	165
ตารางที่ 4.60	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับต่างๆ	167
ตารางที่ 4.61	เกณฑ์การให้คะแนนระดับผลการเรียนภาษาต่างประเทศ	170
ตารางที่ 4.62	เกณฑ์การจำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน	170
ตารางที่ 4.63	กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผลการเรียนภาษาต่างประเทศ	170
ตารางที่ 4.64	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับความชอบและประโยชน์ ของภาษาต่างประเทศ	172
ตารางที่ 4.65	ประมวลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่เกี่ยวกับ ประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ	175
ตารางที่ 4.66	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ได้แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ จากบุคคลต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุด	176
ตารางที่ 4.67	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีทักษะภาษาต่างประเทศในระดับมากถึง มากที่สุด	178
ตารางที่ 4.68	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีทักษะภาษาต่างประเทศในระดับมากถึง มากที่สุดแยกตามสถานประกอบการเรียน	180
ตารางที่ 4.69	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ ในระดับมากถึงมากที่สุด	182
ตารางที่ 4.70	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ ในระดับมากถึงมากที่สุดแยกตามสถานประกอบการเรียน	183
ตารางที่ 4.71	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรม ต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุด	184
ตารางที่ 4.72	จำนวนและรายการกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดับ มากถึงมากที่สุด	186
ตารางที่ 4.73	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรม ต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุดแยกตามสถานประกอบการเรียน	188
ตารางที่ 4.74	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เห็นว่ากิจกรรมต่างๆมีประโยชน์ในการ	189

	พัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับมากถึงมากที่สุด	
ตารางที่ 4.75	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศในต่างประเทศ	193
ตารางที่ 4.76	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศจากแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุด	194
ตารางที่ 4.77	จำนวนและรายการแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาในระดับมากถึงมากที่สุด	198
ตารางที่ 4.78	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศจากแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุดแยกตามสถานะการเรียน	200
ตารางที่ 4.79	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุด	202
ตารางที่ 4.80	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุดแยกตามสถานะการเรียน	204
ตารางที่ 4.81	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับโอกาสและการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการศึกษาต่อ	205
ตารางที่ 4.82	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาต่อแยกตามสถานะการเรียน	208
ตารางที่ 4.83	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการศึกษาต่อแยกตามสถานะการเรียน	209
ตารางที่ 4.84	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการศึกษาต่อแยกตามกลุ่มตัวอย่างสถาบัน	210
ตารางที่ 4.85	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับโอกาสและการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการทำงาน	211
ตารางที่ 4.86	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานแยกตามสถานะการ	212

	เรียน	
ตารางที่ 4.87	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการทำงานแยกตามสถานะการเรียน	213
ตารางที่ 4.88	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ ภาษาต่างประเทศเพื่อการทำงานแยกตามกลุ่มตัวอย่างสถาบัน	214
ตารางที่ 4.89	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนกับอาชีพของบิดา/มารดา	217
ตารางที่ 4.90	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนกับรายได้รวมของบิดา/มารดา	218
ตารางที่ 4.91	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนกับเหตุผลในการเรียนภาษาต่างประเทศ	219
ตารางที่ 4.92	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและความชอบเรียนภาษาต่างประเทศ	219
ตารางที่ 4.93	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการเรียนต่อและการทำงาน	220
ตารางที่ 4.94	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	222
ตารางที่ 4.95	การจัดลำดับโอกาสการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษจากแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาของกลุ่มตัวอย่าง	225
ตารางที่ 5.1	การจัดลำดับความสำคัญของภาษาต่างประเทศโดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร	228
ตารางที่ 5.2	จำนวนสถาบันที่เปิดสอนแต่ละภาษาและจำนวนสถาบันที่เห็นความสำคัญของแต่ละภาษา	229
ตารางที่ 5.3	ภาษาที่เปิดสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี	232
ตารางที่ 5.4	ภาษาที่เปิดสอน/ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี	233
ตารางที่ 5.5	จำนวนผู้สอน จำนวนผู้เรียน และจำนวนภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนใน	235

	แต่ละสถาบันกลุ่มตัวอย่าง	
ตารางที่ 5.6	อัตราส่วนจำนวนผู้สอนต่อจำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศต่อภาคการศึกษาในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง	237
ตารางที่ 5.7	จำนวนผู้สอนและจำนวนผู้เรียนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง	238
ตารางที่ 5.8	จำนวนผู้สอนและจำนวนผู้เรียนภาษาตะวันออกในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง	238
ตารางที่ 5.9	ความถี่ของการระบุปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	239
ตารางที่ 5.10	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะที่ควรเน้นสอน	245
ตารางที่ 5.11	ลำดับปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษ	246
ตารางที่ 5.12	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะที่ควรเน้นในระดับมากและมากที่สุด	249
ตารางที่ 5.13	ลำดับการใช้กิจกรรมเสริมในระดับมากและมากที่สุดและความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษต่อประสิทธิผลของกิจกรรมเสริม	250
ตารางที่ 5.14	ปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหาในการเรียนการสอนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษ	252
ตารางที่ 5.15	ภาระงานสอนรายชั่วโมงและจำนวนรายวิชาสอนของผู้สอนภาษาตะวันออก	253
ตารางที่ 5.16	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกและผลงานทางวิชาการ	254
ตารางที่ 5.17	วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษา	255
ตารางที่ 5.18	ทักษะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกถนัดที่สุด ไม่ถนัดที่สุด และต้องการพัฒนาที่สุดสามลำดับแรก	255
ตารางที่ 5.19	ลำดับการใช้และวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกใช้พัฒนาความรู้ด้านภาษา	257
ตารางที่ 5.20	เหตุผลในการเลือกอาชีพการสอนภาษาและความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาตะวันออกของกลุ่มตัวอย่าง	258

ตารางที่ 5.21	กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกและการใช้ภาษาในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากงานสอน	259
ตารางที่ 5.22	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกกับความเห็นต่อทักษะที่ควร เน้นในระดับมากและมากที่สุด	260
ตารางที่ 5.23	สื่ลำดับกิจกรรมเสริมที่ใช้ในระดับมากและมากที่สุดและความเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาตะวันออกต่อประสิทธิผลของกิจกรรมเสริม	260
ตารางที่ 5.24	ปัญหาและลำดับของปัญหาในการเรียนการสอนภาษาตะวันออก	262
ตารางที่ 5.25	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษที่เห็น ว่าภาษาที่ตนเองเรียนมีประโยชน์ในด้านการศึกษา การทำงาน และใน ชีวิตประจำวันในระดับมากถึงมากที่สุด	266
ตารางที่ 5.26	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษที่เห็น ว่ากิจกรรมต่างๆมีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในระดับ มากถึงมากที่สุด	268
ตารางที่ 5.27	จำนวนและรายการแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษา ตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษา ในระดับมากถึงมากที่สุด	270
ตารางที่ 5.28	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันตกอื่นๆที่มีใช้ ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาต่อและ การทำงานแยกตามสถานะการเรียน	271
ตารางที่ 5.29	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันออกที่เห็นว่าภาษาที่ตนเองเรียนมี ประโยชน์ในด้านการศึกษา การทำงาน และในชีวิตประจำวันในระดับ มากถึงมากที่สุด	273
ตารางที่ 5.30	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันออกที่เห็นว่ากิจกรรมต่างๆมี ประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในระดับมากถึงมากที่สุด	276
ตารางที่ 5.31	จำนวนและรายการแหล่งเรียนรู้/สื่อ/กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษา ตะวันออกส่วนใหญ่มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาในระดับมากถึงมากที่สุด	277

ตารางที่ 5.32	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาตะวันออกเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาต่อและการทำงานแยกตามสถานะการเรียน	278
ตารางที่ 5.33	การจัดลำดับความสำคัญของภาษาต่างประเทศโดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและผู้สอน	281
ตารางที่ 5.34	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของภาษาต่างประเทศในด้านต่างๆ	282
ตารางที่ 5.35	เปรียบเทียบภาระงานสอนและจำนวนรายวิชาของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้	284
ตารางที่ 5.36	ลำดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	294
ตารางที่ 5.37	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผู้สอนเกี่ยวกับทักษะภาษาต่างประเทศ	298
ตารางที่ 5.38	ทักษะที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนต้องการปรับปรุงในลำดับแรก	299
ตารางที่ 5.39	ทักษะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่าควรเน้นในลำดับแรก	300
ตารางที่ 5.40	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผู้สอนเกี่ยวกับประโยชน์และประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	304
ตารางที่ 5.41	ลำดับกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผู้สอนเห็นว่ามีความมีประโยชน์และประสิทธิผลในการส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศ	305

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ความสามารถทางภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการแข่งขันในแทบทุกด้านแบบไร้พรมแดน การจัดการศึกษาให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ จึงเป็นหนึ่งในภารกิจที่จำเป็นและเร่งด่วนของทั้งภาครัฐและสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะสถาบันในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ป้อนบุคลากรเข้าสู่ตลาดงาน บัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศไม่น้อยกว่าสองภาษา เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะทำให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันได้ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2541) นอกจากนี้ การมีความสามารถทางภาษาต่างประเทศยังทำให้บัณฑิตมีโอกาสดำรงตำแหน่งงานได้มากขึ้นและง่ายขึ้น (ฉลวย ชีวกิตาการและคณะ, 2541)

ในโลกยุคปัจจุบันความต้องการเพิ่มศักยภาพทางภาษาต่างประเทศเช่นนี้เกิดขึ้นในทุกประเทศ โดยเฉพาะในภาวะที่แต่ละประเทศต่างมีภาษาประจำชาติของตน ความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างกันจึงยิ่งทวีความสำคัญ และก็เป็นธรรมดาที่ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารได้ในวงกว้างก็ย่อมจะกลายเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกและเป็นเป้าหมายของการศึกษาในทุกระดับ ดังผลการศึกษานโยบายการศึกษาด้านภาษาของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย (Spolsky, 1999) และการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่อยู่ในวงการต่างๆ ทั่วโลก โดยบริติช เคาน์ซิล (2000) พบว่าในปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและเป็นที่ต้องการสูงในทุกประเทศ ส่งผลให้เกิดโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอน และโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นในเมืองหลวงของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบต่างๆ มากมาย ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ นั้น มีระดับความสำคัญแตกต่างกันไปทั้งด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ แต่ความสำคัญก็ยังเป็นรองภาษาอังกฤษซึ่งถือว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกคนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ ทำให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ภาษาต่างประเทศอื่นๆ นั้นก็จะเริ่มเข้ามาอยู่ในการศึกษาในระบบเมื่อถึงระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การจัดการเรียนการสอนก็แตกต่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการและส่วนใหญ่อีกขึ้นอยู่กับนโยบาย ความต้องการของสังคม และความพร้อมของสถานศึกษา

อย่างไรก็ดี สำหรับประเทศไทยนั้น แม้จะมีนโยบายให้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 ซึ่งหมายความว่า ก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษานักเรียนจะได้เรียนภาษาอังกฤษมาแล้วเป็นเวลา 12 ปี แต่จากการจัดทดสอบวัดความรู้ปีละ 2 ครั้งของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยเฉพาะในครั้งที่ 2/2546 เมื่อเดือนตุลาคม 2546 พบว่ามีผู้สอบวิชาภาษาอังกฤษที่ได้คะแนนเกิน 50% น้อยมาก คิดเป็นร้อยละได้เพียง 7.36 เท่านั้น (มติชนสุดสัปดาห์, 2546)

ในทำนองเดียวกัน จากการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือ สกอ. ในปัจจุบัน) พบว่า “ปริมาณและคุณภาพของบัณฑิตในสาขาทางด้านภาษาลดลงทุกระดับ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ” นอกจากนี้ยังพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างๆ มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศ (คณะกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชา, 2537:1)

นอกจากนี้ ผลการประเมินมหาวิทยาลัยทั่วประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, อ้างใน สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2543) พบว่าจุดด้อยของมหาวิทยาลัยที่ต้องเร่งแก้ไขคือ ความด้อยคุณภาพของบัณฑิตในหลายด้าน รวมถึงทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ และจากรายงานผลการวิจัยเรื่องบทบาทและศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ระบุว่าปัญหาหลักประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับอุดมศึกษาในการพัฒนาประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่พึ่งปรารถนาคือ นักศึกษาไม่ชำนาญในการอ่านตำราภาษาอังกฤษ (สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2543) ในทำนองเดียวกัน จากการประเมินสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งพบว่าบัณฑิตขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทำให้ขาดความมั่นใจในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นข้อเสนอนะให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงและพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษของบัณฑิต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545)

ในด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากลจากการวัดด้วยข้อสอบมาตรฐาน TOEFL พบว่าบัณฑิตไทยก็มีความสามารถทางภาษาอังกฤษในอันดับรองสุดท้ายในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด (กาญจนา ปราบพาล และประกายแก้ว โอภาณนท้อมตะ, 2543)

นอกจากนี้ บริษัทวิจัยธุรกิจในประเทศสิงคโปร์ได้ทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าวและได้ข้อสรุปว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษมีจำนวน

น้อย และจะทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบในด้านการแข่งขัน (สงขลานครินทร์, 2546ค) ส่วนในด้านผู้ใช้บัณฑิตนั้น การประมาณความต้องการแรงงานระดับอุดมศึกษาจากข้อมูลการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติร่วมที่คาดหวังจากบัณฑิตไม่ว่าสาขาใดคือ ความรู้ภาษาต่างประเทศ (สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2543) และปิยะ รัตนสุวรรณ (2545) ยังเห็นว่าตลาดแรงงานในบางสาขา เช่น วิศวกรรมโยธา ต้องการผู้มีความรู้ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน

ข้อเท็จจริงจากงานวิจัยข้างต้นผนวกกับข้อมูลด้านความต้องการความสามารถทางภาษาต่างประเทศของตลาดแรงงานที่ปรากฏ สะท้อนให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาทักษะและความรู้ภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยรวม เพื่อให้สามารถแข่งขันในเวทีธุรกิจโลกได้

สาเหตุหนึ่งของปัญหาเหล่านี้คือการขาดเป้าประสงค์ที่ชัดเจนและทิศทางการดำเนินการพัฒนาความสามารถทางภาษาที่แน่นอน เนื่องจากการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาระดับชาติและระดับสถาบันไม่ได้ระบุแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มาตรา 23 กล่าวถึงการจัดการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญทั้งทางด้านความรู้ คุณภาพ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ โดยกล่าวถึงการจัดการให้ผู้เรียนมีความรู้ทางภาษาในข้อ 4 ซึ่งมีใจความว่า “ความรู้ และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542ก: 13) เมื่อศึกษาการตีความตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและการนำนโยบายไปใช้ พบว่าสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้งที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ ต่างมีปรัชญาการศึกษาและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป จึงทำให้มีการตีความนโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติที่แตกต่างกัน

ในทางปฏิบัติ การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยจัดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีนโยบายการจัดการศึกษาค่อนข้างชัดเจน ในขณะที่ภาษาอื่นๆ จะได้รับการกล่าวถึงในฐานะภาษาต่างประเทศที่ควรได้รับการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เช่น แผนพัฒนาการอุดมศึกษาฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนให้นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการสร้างสันติภาพทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก กล่าวคือ ให้บัณฑิตไทยมีสมรรถภาพสากล (global

competence) ซึ่งต้องอาศัยความสามารถทางภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ในนโยบายระดับสถาบัน โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษซึ่งถือเป็นภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนานาชาติ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการทำงาน ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา เช่นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และเวียดนาม ไม่ปรากฏนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรในระดับชาติและระดับสถาบัน ส่วนวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาก็นำไปในลักษณะเดียวกันกับภาษาอังกฤษ กล่าวคือ มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะภาษาต่างประเทศนั้น ๆ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและในสถานการณ์การทำงานกับเจ้าของภาษา

อย่างไรก็ดี เมื่อกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งเน้นความร่วมมือในระดับภูมิภาคมากขึ้น ได้มีการให้ความสำคัญกับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในทางนโยบายได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้บัณฑิตไทยมีสมรรถภาพสากล มีความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบความสามารถในการปรับตัว มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ และให้บัณฑิตสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 2 ภาษาคือ ภาษาระหว่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ จีน ฝรั่งเศส และภาษาในภูมิภาค เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว เขมร มลายู (สมชาย สุขศิริเสรีกุล, 2543) ทบวงมหาวิทยาลัยก็ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการเปิดสอนภาษาประเทศเพื่อนบ้านโดยคำนึงถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการสื่อสารระหว่างประเทศ แต่ในทางปฏิบัติ แต่ละสถาบันได้ตีความนโยบายการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่กำหนดไว้ในระดับชาติไปตามความเหมาะสมตามวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน จึงทำให้เกิดความไม่มีเอกภาพในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งทุกสถาบันกำหนดให้เป็นวิชาพื้นฐาน ยังมีความแตกต่างด้านจำนวนหน่วยกิตที่แต่ละสถาบันกำหนดให้นักศึกษาเรียนซึ่งมีตั้งแต่ 3-15 หน่วยกิต ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนภาษาอังกฤษยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควรและความสามารถทางภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยไม่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ ผู้เรียนและผู้สอนยังเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของบัณฑิตไทย จากการที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เข้าสู่ระดับอุดมศึกษาด้วยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษต่ำมาก ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาได้มากเท่าที่ควรภายในระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่จำกัดในระดับอุดมศึกษา ส่วนทางด้านผู้สอน จากสภาพความเป็นจริงที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศถูกจัดให้อยู่ในสาขาขาดแคลน (คณะอนุกรรมการวางแผน

การผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชา, 2537) สะท้อนให้เห็นสภาพที่ครูผู้สอนต้องแบกรับภาระการสอนที่มากเกินไป ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอน

ปัจจัยดังกล่าวเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นว่า ความด้อยคุณภาพของบัณฑิตไทย โดยเฉพาะทางด้านความสามารถทางภาษาต่างประเทศนั้น อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยอันหลากหลาย ภาพสะท้อนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การเคลื่อนไหวในหลายระดับที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การปรับปรุงคุณภาพการจัดการอุดมศึกษา โดยเฉพาะทางด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อมิให้ประเทศไทยตกอยู่ในสถานะเสียเปรียบในการแข่งขันในระยะยาว

ในส่วนของวิชาภาษาอังกฤษนั้นค่อนข้างมีทิศทางที่ชัดเจนเนื่องจากมีประกาศนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย (2544) ออกมาเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2544 กำหนดให้มหาวิทยาลัยพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถและให้พิจารณาปรับปรุงระบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยเห็นควรกำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 12 หน่วยกิตขึ้นไป โดย 6 หน่วยกิตแรกให้เป็นวิชาที่เป็นทักษะสัมพันธ์และทักษะการเรียนรู้ ส่วนจำนวนหน่วยกิตที่นอกเหนือจากนั้นจัดตามความต้องการของแต่ละสาขาวิชา ประกอบกับการออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 อันสืบเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการซึ่งส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเคยมีสังกัดหลากหลายไม่ว่าจะเป็นทบวงมหาวิทยาลัยหรือกระทรวงศึกษาธิการมารวมอยู่ภายใต้สังกัดเดียวกันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษาเป็นผู้จัดทำข้อเสนอนโยบายในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศและจัดทำแผนพัฒนาอุดมศึกษา ตลอดจนจัดทำแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ซึ่งน่าจะส่งผลให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินการวางแผนงาน กำหนดแผนงาน และกลยุทธ์ที่เหมาะสมและแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดและมีเอกภาพ

อย่างไรก็ดี กระบวนการกำหนดนโยบาย แผน และกลยุทธ์การผลิตบัณฑิตและพัฒนา กำลังคนด้านภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีคุณภาพเป็นตัวป้อน ในฐานะที่คณะผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีโอกาสและความต้องการในการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างหลากหลายในธุรกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว จึงตระหนักและเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ เพื่อสร้างฐานข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นปัจจุบัน เชื่อถือได้ และครอบคลุมทุกองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นตัวป้อนที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการ

แก้ปัญหา ตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนการสอน ภาษาดังประเทศที่เหมาะสมในระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ภาษาดังประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาดังประเทศในงานวิจัยนี้จำกัดอยู่เฉพาะระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การศึกษานี้จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อเลือกสถาบันที่เป็นตัวแทนที่ครอบคลุมความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดในภาคใต้ในทุกด้าน ทั้งประเภทของสถาบัน ระดับการศึกษา ความหลากหลายของภาษาดังประเทศที่เปิดสอน ลักษณะและคุณสมบัติของผู้สอน เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มี 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) ประกอบด้วยสถาบันในสังกัด(อดีต) กระทรวงศึกษาธิการ 2 สถาบัน และสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัย 3 สถาบัน กลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาดังประเทศในสถาบันเหล่านี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถาบัน ผู้สอนภาษาดังประเทศ และผู้เรียนภาษาดังประเทศ
2. งานวิจัยนี้ครอบคลุมภาษาดังประเทศที่มีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาภาคใต้ทั้งหมด 11 ภาษา จำแนกเป็นภาษาตะวันตก 5 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน และอิตาลี และภาษาตะวันออกอีก 6 ภาษา คือ ภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารสถาบัน หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาษาดังประเทศในระดับภาควิชา คณะ และสถาบัน
2. ผู้สอนภาษาดังประเทศ หมายถึง อาจารย์ประจำชาวไทยที่สอนภาษาดังประเทศ และสำหรับในสถาบันที่ไม่มีอาจารย์ประจำชาวไทย

รับผิดชอบสอนภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่ง จะกำหนดให้ ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ชาวต่างประเทศผู้สอนภาษานั้นๆ

3. ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนวิชาภาษาต่างประเทศในฐานะวิชาเอก/วิชาโท/สาขาเฉพาะทาง วิชาเลือก และวิชาพื้นฐาน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานโครงการเสร็จสิ้น คือ ฐานข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ที่เป็นปัจจุบัน เชื่อถือได้ และครอบคลุมทุกองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลดังกล่าวเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งแต่ยังขาดแคลนอยู่ในปัจจุบัน และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เป็นตัวป้อนเพื่อการกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมในภูมิภาคภาคใต้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยทั่วไปนั้นมีมากมาย แต่สิ่งที่เป็นปัจจัยหลักๆ และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้กระบวนการดำเนินไปสู่เป้าหมายได้ก็คือ นโยบายในการจัดการศึกษาและการดำเนินการตามนโยบาย นโยบายเป็นกรอบแนวคิดกว้างๆ และนโยบายในระดับสูงสุดคือนโยบายระดับชาติ อันได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายที่กว้างที่สุดเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้นำไปตีความและกำหนดนโยบายที่มีรายละเอียดเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับภาระกิจของหน่วยงานมากขึ้น ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนโดยตรงก็คือทบวงมหา วิทยาลัย ซึ่งในปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และกระทรวงศึกษาธิการซึ่งก็ยังไม่ใช่สถาบันที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการเรียนการสอน แต่ทำหน้าที่ดูแลการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาโดยกำหนดนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปปฏิบัติ

เป็นที่ทราบกันดีว่า สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีความเป็นอิสระทางวิชาการ ดังนั้น เมื่อรับนโยบายจากทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการไปพิจารณา ก็จะสามารกำหนดนโยบายการศึกษาที่เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆของสถาบัน เช่น จุดเน้น ประเภทของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นได้ ซึ่งก็คือการนำนโยบายไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรมขึ้นอีกระดับหนึ่ง ทำให้เกิดการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน แต่สอดคล้องกับแนวคิดที่ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการระบุ การจัดหลักสูตรซึ่งมีจำนวนวิชา จำนวนหน่วยกิต และรายละเอียดลักษณะวิชานี้จะเป็นเครื่องกำหนดภาระงานของผู้สอนที่มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติตามนโยบาย

ในระดับปฏิบัติ มีผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนการสอนหลักๆ สองฝ่ายคือ ผู้สอนที่มีหน้าที่สอนและผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา สัมฤทธิผลของกระบวนการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับสองฝ่ายนี้เป็นสำคัญ แต่ในกระบวนการจัดการศึกษานั้นย่อมต้องมีปัญหาและอุปสรรค ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน แก้ไขปัญหา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอยู่เสมอ อันจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์และก้าวหน้าทันโลกได้

1. นโยบายการศึกษาภาษาต่างประเทศ

ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เป็นปัจจัยหลักในการสื่อสารกับนานาชาติ และการพัฒนาประเทศในโลกยุคโลกาภิวัตน์ หน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต่างเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาให้ผู้อยู่ในระบบการศึกษาทุกระดับได้มีศักยภาพในการเรียนรู้และใช้ภาษาต่างประเทศทั้งเพื่อการสื่อสารและเพื่อการค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ

การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาระดับประเทศได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ ด้วยการตราไว้เป็นพระราชบัญญัติกำหนดให้ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 มาตรา 23 เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี “ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 13) นโยบายที่เป็นกฎหมายระดับประเทศนี้ไม่ได้ระบุแนวทางในการดำเนินการจัดการที่ชัดเจน แต่ก็ทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดที่ทุกฝ่ายต้องนำไปตีความเพื่อทำให้เกิดแผนดำเนินงานอันจะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2544 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) จึงได้ระบุจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากขึ้นในด้านนโยบายการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยเน้นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารในระดับสากล (global competence) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และทักษะการจัดการ และเน้นการเตรียมให้ผู้เรียนมีทักษะทางการเรียนรู้ (learning skills) เพื่อเป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นโยบายระดับประเทศและระดับกระทรวงดังกล่าวนำไปสู่การวางนโยบาย และการจัดการเรียนการสอนในระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งแตกต่างกันไปตามปรัชญาการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนด

โครงสร้างหลักสูตรทางด้านภาษาต่างประเทศในทำนองเดียวกัน คือ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษเป็นรายวิชาบังคับอย่างน้อย 2 รายวิชา 6 หน่วยกิต และยังสามารถเลือกเรียนภาษาอังกฤษ หรือ วิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เป็นวิชาเลือกได้ตามความต้องการของหลักสูตรหรือความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยบางส่วนที่ให้ความสำคัญต่อความสามารถทางภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับเพิ่มขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์กำหนดให้ทุกหลักสูตรระดับปริญญาตรีต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับถึง 13 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2546)

ทางด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้มีการกำหนดไว้ในนโยบายระดับกระทรวงให้สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษา ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดชั้นเรียนซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่มีปัญหา และการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ซึ่งแต่ละสถาบันอุดมศึกษาต่างจัดให้มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศเหล่านี้แตกต่างกันไปตามระดับของการให้ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของแต่ละสถาบัน รวมทั้งความพร้อมด้านบุคลากรและนโยบายการจัดสรรงบประมาณ

นอกจากนี้ บริบทของการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และนโยบายของแต่ละสถาบันยังมีผลต่อการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปใช้ในการจัดการศึกษาทางด้านภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน ส่งผลกระทบไปถึงการจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบอื่นที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งเห็นได้จากโครงสร้างหลักสูตรที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยต่างๆ สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการทำงานของบัณฑิตไทยซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพความต้องการของตลาดแรงงาน และจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ของบัณฑิตไทยยังพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากระดับอุดมศึกษายังมีความรู้ความสามารถไม่พอเพียงต่อความต้องการใช้งาน สาเหตุของการที่บัณฑิตไทยมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ และการใช้ภาษาต่างประเทศต่ำอาจสืบเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายทางด้านภาษาต่างประเทศทั้งในระดับประเทศ ระดับกระทรวง และระดับสถาบันการศึกษาที่ยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมอันอาจทำให้มีการตีความเพื่อนำไปปฏิบัติได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย และยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้วางนโยบาย รวมทั้งขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงของผู้นำนโยบายไปใช้ ซึ่งจะเห็นได้จากนโยบายที่ปรากฏอยู่

กับการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกัน และแตกต่างกันไปตามระดับของการให้ความสำคัญของความรู้ความสามารถทางภาษาต่างประเทศของกระทรวงและสถาบัน

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีความเป็นอิสระทางวิชาการ ดังนั้น ในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงสามารถกำหนดหลักสูตรและลักษณะวิชาได้ โดยคำนึงถึงกรอบแนวคิดที่ต้องถือปฏิบัติ โดยสถาบันจะเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนภาษาและนำไปวางแผนการดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ และผู้เรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ 18 แห่ง พบว่าทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับประเทศและระดับกระทรวง ในระดับเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ในด้านการนำนโยบายไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่แท้จริง พบว่าทั้งผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนระบุว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ทั้งนโยบายระดับประเทศ และระดับกระทรวง (Charumanee, 2002)

2. หลักสูตรภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้นั้นมีจำนวนทั้งสิ้นรวม 26 สถาบัน (30 หน่วยงาน เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีวิทยาเขตทั้งสิ้น 5 วิทยาเขต) หลักสูตรภาษาต่างประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้จัดสอนในระดับปริญญาตรีนั้นอาจแบ่งได้เป็นสามลักษณะใหญ่ๆ คือ ภาษาต่างประเทศที่จัดสอนเป็นวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้กับนักศึกษาทุกคณะ วิชาที่จัดสอนให้กับนักศึกษาวิชาเอกหรือโทภาษาต่างประเทศ และวิชาที่จัดสอนในหลักสูตรที่ต้องการความรู้ความสามารถทางภาษาเป็นพิเศษ เช่นหลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรทางธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาบางแห่งที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาก็ยังกำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาที่ไม่นับหน่วยกิต และสำหรับหลักสูตรทางภาษาก็ยังอาจมีรายวิชาภาษาที่บังคับในหลักสูตรอีกด้วย

ในระดับปริญญาตรี หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทุกสถาบันได้กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในหมวดวิชาภาษา โดยมีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างกัน สถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐบาล สถาบันในกำกับของรัฐ และสถาบันเอกชนส่วนใหญ่จัดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับด้วยจำนวนหน่วยกิตที่เท่ากันคือ อย่างน้อย 6 หน่วยกิต ในขณะที่สถาบันที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเช่น วิทยาลัยพลศึกษา ส่วนใหญ่กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 3 หน่วยกิต และสถาบันในสังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์กำหนดจำนวน

หน่วยกิตวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกันออกไปเป็น 4, 6, และ 8 หน่วยกิต และวิทยาลัยตาปี กำหนดให้เรียนถึง 12 หน่วยกิต เป็นต้น

นอกเหนือจากวิชาบังคับภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาทุกคนแล้ว บางสถาบันยังได้ กำหนดให้มีวิชาเลือกภาษาในหมวดนี้อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะประกอบด้วยรายวิชาภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส จีน เยอรมัน ญี่ปุ่นและมลายู เป็นต้น หรือภาษาไทย นักศึกษาจะต้องเลือกเรียนภาษาเพิ่มจากที่ต้องเรียนเป็นวิชาบังคับ ตารางที่ 2.1 แสดงรายละเอียด จำนวนหน่วยกิตวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในภาคใต้

ตารางที่ 2.1 จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาบังคับเลือก
ภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

สังกัด	สถาบัน	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับ ภาษาอังกฤษ	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับเลือก เพิ่มเติมในบางคณะ/สาขา
(อดีต) ทบวงมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ • วิทยาเขตหาดใหญ่	6 นก. (ทุกคณะ)	6 นก. (เภสัชศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและ นิติศาสตร์ วิทยาการจัดการ อุตสาหกรรมเกษตร)
	• วิทยาเขตปัตตานี	6 นก. (ทุกคณะ)	3 นก. (พยาบาลศาสตร์ เศรษฐศาสตร์)
	• วิทยาเขตตรัง	4 นก. (วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี)	
	• วิทยาเขตภูเก็ต	12 นก. (อุตสาหกรรมบริการ) 6 นก. (วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์)	6 นก. (วิทยาศาสตร์) 3 นก. (วิศวกรรมศาสตร์)
	• วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี	12 นก. (วิทยาศาสตร์) 6 นก. (วิทยาการจัดการ)	
	• วิทยาเขตตรัง	15 นก. (บริหารธุรกิจ การ ประกันภัย สารสนเทศทางการ บัญชี)	
	มหาวิทยาลัยทักษิณ	6 นก. ทุกคณะยกเว้นคณะ ศึกษาศาสตร์ 9 นก. คณะศึกษาศาสตร์	3 นก. (ศึกษาศาสตร์)
	วิทยาลัยอิสลาม	4 นก.	
	สถาบันในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	13 นก. (ทุกคณะยกเว้นศิลป ศาสตร์) 15 นก. (ศิลปศาสตร์)	
	สถาบันเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	6 นก.	
	วิทยาลัยดาปี	12 นก.	
(อดีต) กระทรวงศึกษา ธิการ	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้	6 นก. (วิศวกรรมศาสตร์ ครุศาสตร์-เทคโนโลยีเครื่องกล อุตสาหกรรม เสื้อผ้า คหกรรมศาสตร์-คหกรรมทั่วไป บริหารธุรกิจ-การตลาด การ จัดการทั่วไป การบัญชี	6 นก. (ครุศาสตร์-เทคโนโลยี เสื้อผ้า บริหารธุรกิจ-การจัดการ ทั่วไป ศิลปศาสตร์- การ โรงแรม)

		ศิลปศาสตร์-การท่องเที่ยว การโรงแรม)	
--	--	--	--

ตารางที่ 2.1 จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาบังคับเลือก
ภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ (ต่อ)

สังกัด	สถาบัน	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับ ภาษาอังกฤษ	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับเลือก เพิ่มเติมในบางคณะ/สาขา
	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้	3 นก. (ครุศาสตร์: โยธา-สมทบ เชื่อมประกอบ เกษตรศาสตร์-เกษตรกลวิธาน คหกรรมศาสตร์: ผ้าและเครื่องแต่ง กาย อาหารและโภชนาการ บริหารธุรกิจ: การจัดการ อุตสาหกรรม)	3 นก. (วิศวกรรมไฟฟ้า บริหารธุรกิจ-การตลาด บัญชี)
	สถาบันราชภัฏ (ทุกแห่ง)	6 นก.	
	กรมพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษาตรัง	6 นก.	
	วิทยาลัยพลศึกษายะลา กระบี่ ชุมพร	3 นก.	
	มหาวิทยาลัยสงฆ์ วัดแจ้งวรวิหาร, วัดมุจลินทร์	8 นก.	
	มหาปัญญาวิทยาลัย	6 นก.	2 นก.
	วัดธรรมนุชา วัดศรีธรรมมาโสกราช	6 นก.	4 นก.
	วัดมณีมาวาส	4 นก.	

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของ
สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏนั้นกำหนดขั้นต่ำไว้ไม่น้อยกว่า 6
หน่วยกิต ส่วนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันในสังกัดกรมพลศึกษาและมหาวิทยาลัยสงฆ์
นั้นยังมีความหลากหลายอยู่มากในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตวิชาภาษาอังกฤษในหมวดวิชาการศึกษา
ศึกษาทั่วไป

นอกจากนี้ ลักษณะของหลักสูตรก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตวิชา
ภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่นหลักสูตรต่อเนื่อง
ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีที่รับผู้จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าหรือต่างสาขาวิชา
มาเรียนต่ออีกสองปี มักจะกำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษน้อยกว่าหลักสูตรปกติ ดังข้อมูลใน
ตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

สังกัด	สถาบัน	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับ ภาษาอังกฤษ	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับ เลือกเพิ่มเติมในบางคณะ/ สาขา
(อดีต) ทบวงมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ • วิทยาเขตหาดใหญ่	3 นก. (สาขารณศาสตร ทยาบาส ศาสตร 6 นก. (วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ)	ไม่มี
	• วิทยาเขตปัตตานี	0 นก. (ศึกษาศาสตร์)	ไม่มี
	มหาวิทยาลัยทักษิณ	0 นก. (ทุกหลักสูตร)	ไม่มี
	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	6 นก. (บริหารธุรกิจ)	ไม่มี

นอกจากนี้ ในสภาวะการณ์โลกปัจจุบันที่ความจำเป็นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างชาติมีเพิ่มมากขึ้น สถาบันการศึกษาหลายแห่งก็มีการจัดหลักสูตรนานาชาติเพื่อรองรับความต้องการนี้และถึงแม้ว่าหลักสูตรนานาชาติจะไม่ได้เป็นหลักสูตรทางภาษา ก็จำเป็นจะต้องกำหนดรายวิชาภาษาให้มากขึ้น เนื่องจากความจำเป็นที่นักศึกษาต้องมีความชำนาญในการใช้ภาษามากกว่านักศึกษาในหลักสูตรอื่นๆ ซึ่งอาจจะเป็นด้วยเหตุผลเดียวกันนี้เองที่หลักสูตรทางธุรกิจส่วนใหญ่ก็มักจะกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษามากกว่าหลักสูตรอื่นๆเช่นกัน ดังจะเห็นได้ในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาบังคับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ของหลักสูตรที่เน้นภาษาในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

สังกัด	สถาบัน	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษ	จำนวนหน่วยกิตวิชาบังคับเลือก เพิ่มเติมในบางคณะ/สาขา
(อดีต) ทบวงมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ • วิทยาเขตภูเก็ต	12 นก. (วิเทศธุรกิจ บริหารธุรกิจนานาชาติ)	12 นก
	• วิทยาเขตตรัง	15 นก. (บริหารธุรกิจ-การประกันภัย สารสนเทศทางการบัญชี)	ไม่มี
	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	13 นก. (บริหารธุรกิจ-การจัดการธุรกิจ ระหว่างประเทศ)	12 นก. (ภาษาต่างประเทศอื่น)
		22 นก. (การจัดการการท่องเที่ยว-การนำเที่ยว)	12 นก. (ภาษาต่างประเทศอื่น)
	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	16 นก. (การจัดการการท่องเที่ยว-การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์)	12 นก. (ภาษาต่างประเทศอื่น)
		16 นก. (นิเทศศาสตร์-สารสนเทศ)	

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	6 นก. (บริหารธุรกิจ)	3-12 นก.
--------------------	----------------------	----------

ในหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกและวิชาโทของหลักสูตรภาษาก็กำหนดไว้แตกต่างกันไปตามสถาบันและตามวิชาภาษา ดังปรากฏในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 จำนวนหน่วยกิตวิชาภาษาเป็นวิชาเอก-โทในหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

สังกัด	สถาบัน	คณะ/ ภาษา	พื้นฐาน เฉพาะด้าน	วิชาเอก		วิชาโท	
				บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
ทบวงมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ • วิทยาเขตปัตตานี	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	3				
		- อังกฤษ		36	29	12	12
		- ฝรั่งเศส		43	17	6	24
		- เยอรมัน		-	-	12	12
		- จีน		40	20	12	12
		- ญี่ปุ่น		48	26	6	18
		- เกาหลี		37	28	20	4
		- มลายู		47	14	12	12
		- อาหรับ		49	14	18	6
		ศึกษาศาสตร์					
		- อังกฤษ		37	8	16	4
		- ฝรั่งเศส		32	13	6	15
		วิทยาการสื่อสาร					
		- อังกฤษ				12	12
		- ฝรั่งเศส				6	18
		- เยอรมัน				12	12
		- จีน				12	10-
		- ญี่ปุ่น				6	12
		- เกาหลี				20	18
		- มลายู				12	4
		- อาหรับ				18	8
	• วิทยาเขตภูเก็ต	วิศวกรรม (จีน)		33			
	มหาวิทยาลัยทักษิณ	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์					
		- มลายู					
		- อังกฤษ	15	32	24		
			15	30	27		
	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	อังกฤษ	15	66	45	24	
	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	อังกฤษธุรกิจ	-	45	15		

ในระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาต่างๆจะกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษตามลักษณะหลักสูตร ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะใหญ่ๆ คือ หลักสูตรภาษาและหลักสูตรที่ไม่ใช่หลักสูตรภาษา ในหลักสูตรที่ไม่ใช่หลักสูตรภาษา ส่วนใหญ่จะกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยต้องผ่านการเรียนรายวิชาที่จัดสอนเป็นพิเศษและมีผลการเรียนในระดับที่กำหนด หรือนักศึกษาอาจสอบวัดความสามารถภาษาอังกฤษเพื่อให้ผ่านเกณฑ์โดยไม่ต้องเรียนก็ได้เช่นกัน แต่ก็มีบางหลักสูตรที่กำหนดรายวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตร โดยต้องจัดให้มีการเรียนการสอนเทียบเท่า 3 หน่วยกิต ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะจัดเป็นรายวิชาที่ต้องมีผลการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดแต่นับหน่วยกิต สำหรับหลักสูตรทางภาษา ก็จะกำหนดรายวิชาภาษาไว้ในหลักสูตรที่ต้องเรียนโดยนับหน่วยกิต

3. ผู้สอน

นอกเหนือจากการจัดหลักสูตรที่ต้องให้สอดคล้องกับนโยบายเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้นโยบายและหลักสูตรสำเร็จตามเป้าหมายก็คือตัวผู้สอน ถึงแม้ว่าสาระสำคัญส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการบริหารจัดการอุดมศึกษาจะระบุไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ผู้ที่จะมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนก็คือผู้สอน ดังนั้น ผู้สอนจึงเป็นกลไกสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องสอนโดย “เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 107) ความสำคัญและบทบาทของผู้สอนนี้เป็นที่ตระหนักกันดี แต่ในความเป็นจริง ภาระหน้าที่ของผู้สอนในระดับอุดมศึกษามิได้จำกัดอยู่ที่การเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังมีภาระอื่นๆอีกหลายประการ ในสภาพปัจจุบันผู้สอนยังไม่สามารถทำหน้าที่การสอนได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมีภาระอื่นๆที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนอีกมาก อีกทั้งยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปในหัวข้อ ภาระงานของอาจารย์ผู้สอนภาษา ปัญหาอัตราค่าจ้าง และการพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน

3.1 ภาระงานของอาจารย์ผู้สอนภาษา

3.1.1 ภาระงานสอน

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาระงานสอนของผู้สอนระดับอุดมศึกษาพบว่า อาจารย์ทุกสาขาวิชามีภาระงานสอนเป็นสัดส่วนสูงสุดเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงการทำงาน (คุณวุฒิ คนฉลาด

และคณะ, 2533) ซึ่งหมายความว่าผู้สอนจะมีเวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่จะทำงานอื่นอีกสามด้าน ได้แก่ การทำวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ทบวงมหาวิทยาลัย กำหนดไว้เป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ ยังไม่ได้คำนึงถึง เวลาที่ต้องใช้ในการเตรียมการสอนและภาระงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาด้านภาษา ภาระงานด้านการสอนเพียงด้านเดียวก็มียากและ หลากหลายลักษณะ คณะอนุกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชาภาษาของ ทบวงมหาวิทยาลัย (2537: 7) ได้จำแนกการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาในสถานอุดมศึกษา เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การให้บริการการสอนให้แก่นิสิตนักศึกษาต่างคณะที่มาใช้บริการการศึกษาในคณะ มนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษา ทางด้านภาษาอื่น ๆ ในสถาบันอุดมศึกษา เช่น สถาบันภาษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะต้อง เรียนตามหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปประมาณคนละ 3-9 หน่วยกิต ซึ่งอาจ แบ่งเป็นวิชาบังคับและวิชาบังคับเลือก
2. การให้บริการแก่นิสิตนักศึกษาในคณะของตนเองซึ่งเรียนเป็นวิชาเอก หรือวิชาโท หรือเป็นวิชาชีพเฉพาะตามหลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกทางด้าน ภาษาศาสตร์ ภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศ
3. การจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านภาษา เสนอเป็นบริการวิชาการให้กับชุมชน มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้จัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมทางด้านภาษาให้แก่ผู้สนใจ ทั้ง จัดขึ้นเองและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ตามกิจกรรมหรือแผนงานให้บริการทาง วิชาการอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งหลักสูตรอบรมระยะสั้นที่มักจะทำไปตามกำลัง ความสามารถของแต่ละสถาบันการศึกษา โดยไม่มีจุดเน้นหรือแผนรวมของประเทศ อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าภารกิจของอาจารย์ผู้สอนภาษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจที่ ต้องให้บริการแก่ผู้รับบริการซึ่งมีตั้งแต่ นักศึกษาจนถึงบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในกรณีที่เป็นการสอนตามหลักสูตรในหมวดการศึกษาทั่วไปนั้นหมายถึงการต้องรับผิดชอบ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของทุกคณะในมหาวิทยาลัย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อบริการแก่นักศึกษาจำนวนมากโดยคำนึงถึงมาตรฐานหมายถึงการทำงานร่วมกันของคณาจารย์เป็นทีมขนาดใหญ่ ที่ต้องประสานงานกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่เริ่มกระบวนการไปจนจบ กล่าวคือ มีแผนการสอน ที่ทุกคนมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบและนำไปใช้ มีการประชุมปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาการ

เรียนการสอนเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีรูปแบบการวัดและประเมินผลซึ่งรวมทั้งการออกข้อสอบ ตรวจข้อสอบและจัดระดับคะแนนตามเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานชัดเจน ซึ่งทั้งหมดนี้อาจต้องการผู้สอนจำนวนหนึ่งมารับภาระเป็นคณะทำงานดูแลให้เกิดมาตรฐาน ในขณะที่ผู้สอนคนอื่น ๆ มีหน้าที่รักษามาตรฐานของทีมด้วยการทำงานไปในทิศทางเดียวกันและมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการเรียนการสอน การออกข้อสอบและตรวจข้อสอบ การทำงานในลักษณะนี้ต้องใช้ทั้งความพยายามและใช้เวลา นอกเหนือจากภาระงานสอนอีกมากมาย เนื่องจากในการวางแผนจะต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่าย และในการดำเนินการก็ต้องมีการทำความเข้าใจให้ตรงกันเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้กระบวนการรักษามาตรฐานก็ทำให้ต้องมีการตรวจสอบ และทำซ้ำเพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ ทำให้ภาระงานของผู้สอนเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ

อย่างไรก็ตามมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาประการหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน คือการที่สถาบันต่าง ๆ มักจัดประเภทของรายวิชาทางภาษาไว้ในกลุ่มรายวิชาบรรยาย ดังที่มักปรากฏในตัวเลขแสดงจำนวนหน่วยกิตเป็น 3(3-0-0) ซึ่งแสดงถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายตลอดทั้ง 3 ชั่วโมง ทั้งที่ความจริงแล้วหากต้องการให้เกิดทักษะที่แท้จริงจะต้องมีทั้งภาคการบรรยายและภาคปฏิบัติควบคู่ไปด้วยกัน เช่น วิชา 3 หน่วยกิต อาจจะมีการสอนภาคบรรยาย 1 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 4-5 ชั่วโมงจึงจะบรรลุเป้าหมายได้ (คณะกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชา, 2537) ซึ่งก็หมายความว่า ผู้เรียนควรมีเวลาเรียนทั้งหมดประมาณ 5-6 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ เนื่องจากวิชาภาษาเป็นวิชาทักษะ การที่จะช่วยให้นักศึกษามีความคล่องแคล่วแม่นยำในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหรือมีการบ้านเสริมการเรียนในชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนต้องใช้เวลาในการตรวจแก้ไขและอธิบายเพิ่มเติมด้วยเช่นกัน ตัวเลขแสดงจำนวนหน่วยกิตที่ระบุไว้ว่าผู้สอนมีภาระงานสอนเพียง 3 ชั่วโมงต่อกลุ่มต่อสัปดาห์ จึงไม่สะท้อนจำนวนชั่วโมงจริงที่ผู้สอนได้ใช้ไปนอกห้องเรียนเพื่อให้คำปรึกษาและตรวจการบ้าน ภาระงานสอนอย่างเป็นทางการอาจอยู่ในระดับปกติ แต่ภาระงานจริงนั้นมากกว่านั้นมาก

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาดำเนินไปตามที่ควรจะเป็น ภาระงานสอนของผู้สอนภาษาคงจะสูงขึ้นกว่าวันละ 5 ชั่วโมงที่กล่าวไว้ข้างต้น ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมภาระการออกข้อสอบและตรวจข้อสอบที่มีควบคู่กับการเรียนการสอนตามภาระการสอนในหมวดการศึกษาทั่วไป นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือภาระงานสอนนักศึกษาภาคปกติแล้ว ผู้สอนระดับอุดมศึกษาในสังกัดสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลยังต้องให้บริการการสอนแก่นักศึกษาปริญญาตรีภาคสมทบและภาคพิเศษนอกเวลาราชการ ซึ่งมีผู้รับบริการจำนวนมาก (คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

3.1.2 ภาระงานอื่นๆ

ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่มีอาจมองข้ามคือ ผู้สอนภาษาในสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้มีภาระงานแต่เฉพาะงานสอนเท่านั้น เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2544: 178) กล่าวถึงภารกิจของคณาจารย์ในสถาบันราชภัฏว่า "ทุกวันนี้คณาจารย์ในสถาบันราชภัฏหลายคนต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งที่เป็นผู้สอน เป็นผู้บริหาร และเป็นผู้บริการพร้อมกันไป เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอต่อการสนองตอบความต้องการของนักศึกษา" และผลการศึกษาของคุณวุฒิ คนฉลาดและคณะ (2533) พบว่าอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาทำงาน 4 ลักษณะ คือ งานสอน งานวิจัย งานเขียนตำราหรือเอกสารประกอบการเรียน และงานบริหารรวมเป็นเวลาเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง สูงกว่าชั่วโมงการทำงานปกติซึ่งมีวันละ 7 ชั่วโมงแสดงว่าอาจารย์ใช้เวลาเพื่องานเหล่านั้นนอกเวลาราชการทุกวันวันละ 1 ชั่วโมง

นอกจากนี้ จากการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) พบว่ามีอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาเพียงประมาณร้อยละ 20 ที่ทำวิจัย เนื่องจากสภาวะที่เป็นอยู่คืออาจารย์ต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาวิจัย ศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ใหม่ (คณะนักวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540) อาจารย์ผู้สอนภาษาที่อยู่ในกลุ่มนี้เช่นกัน และถ้าแยกแยะเฉพาะอาจารย์ที่สอนภาษา ก็จะพบว่า จำนวนผู้ทำวิจัยก็จะน้อยลงไปอีก

ภารกิจเหล่านี้ล้วนเป็นภาระงานที่อาจารย์ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากภาระงานสอนซึ่งเป็นภารกิจหลัก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอนด้วยอย่างแน่นอน

3.2 ปัญหาอัตรากำลัง

คณะอนุกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชาภาษา (2537: 7-8) ได้กล่าวไว้ว่า “ในสภาพปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้ประสบปัญหาการขาดแคลนครู-อาจารย์ ผู้สอนทางด้านภาษาที่พึงประสงค์ทั้งปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาของรัฐ” ความขาดแคลนนี้เป็นผลอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การผลิตไม่เพียงพอ และไม่มีผู้สนใจทำงานสอน

สาเหตุของการที่ไม่มีผู้สนใจทำงานสอนนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านอัตราเงินเดือน ซึ่งไม่สามารถดึงดูดผู้ที่มีความสามารถทางภาษาเข้าสู่อาชีพอาจารย์ผู้สอน และการขาดความเป็นอิสระและความเสมอภาคในการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ทำให้ขาดการส่งเสริมให้อาจารย์สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างกว้างขวาง สองสิ่งนี้คณะอนุกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนา

กำลังคนสาขาวิชาภาษาเห็นว่าเป็นสาเหตุทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเลือกประกอบอาชีพอื่นที่มีผลตอบแทนสูงกว่า

ปัญหาการขาดแคลนดังกล่าวเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาระดับชาติ ดังนั้นในปี 2537 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศให้สาขาวิชาภาษาอังกฤษเป็นสาขาขาดแคลนและได้มีนโยบายและแผนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยในแง่ปริมาณมีแผนการเร่งรัดการผลิตบุคลากรทางด้านภาษาทุกระดับและจัดสรรกรอบอัตรากำลังสนับสนุนฝ่ายผลิตให้เพียงพอและสอดคล้องกับปริมาณนักศึกษาพร้อมทั้งมีการจ้างผู้เกษียณอายุราชการให้เป็นอาจารย์ต่อจนถึงอายุ 65 ปี การเชิญเจ้าของภาษามาช่วยสอนรวมทั้งการเชิญผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์จากหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนมาช่วยสอน ส่วนในแง่คุณภาพมีแผนการจัดสรรทุนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การดูงานและฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง (อ้างแล้ว, หน้า 17)

3.3 การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน

คุณภาพของผู้สอนมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิต นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพของผู้สอนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ผู้เรียนหรือผู้ปกครองใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง (ปราชญ์ เพชรแก้ว, 2545) ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน จึงเป็นหนึ่งในนโยบายทางการศึกษาทั้งในระดับประเทศ และระดับสถาบัน

ในระดับประเทศ จากการประเมินสถาบันอุดมศึกษาของไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะว่าควรเร่งรัดพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ในระยะเวลา 10 ปี (สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2543: 16) โดยการให้ทุนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะแก่สาขาขาดแคลน ซึ่งรวมถึงสาขาทางด้านภาษาด้วย ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8-9 (2540-2549) ก็ได้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางนั้น ด้วยการวางแผนดำเนินการผลิตผู้สอนภาษาซึ่งมุ่งเน้นให้มีทั้ง "ด้านปริมาณที่เพียงพอและการมีโลกทัศน์กว้างไกล และทักษะในการทำงานระดับนานาชาติ" (คณะอนุกรรมการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชาภาษา, 2537: 17)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้สนองนโยบายด้วยการให้ทุนการศึกษาต่อต่างประเทศเพื่อพัฒนาผู้สอนภาษา แต่เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอันส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลน ทำให้ไม่สามารถจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับส่งผู้รับ

ทุนโครงการพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลนไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศจึงจำเป็นต้องชะลอการส่งผู้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งหมด” โดยจัดโครงการให้ผู้รับทุนโครงการพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลนเปลี่ยนมาศึกษาต่อภายในประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541) อย่างไรก็ดี สำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศแล้ว การมีประสบการณ์การศึกษาในต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการได้ไปอยู่ในสังคมของเจ้าของภาษาจะทำให้อาจารย์ผู้สอนภาษาได้มีโอกาสสัมผัสกับภาษาโดยตรงและมีประสบการณ์การใช้ภาษาที่แท้จริง ทั้งยังช่วยให้สามารถซึมซับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน การชะลอการเดินทางไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาบุคลากรทางด้านภาษา ทั้งนี้เพราะการมีอาจารย์ผู้สอนที่เป็นต้นแบบการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมจะส่งผลดียิ่งต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

การชะลอโครงการส่งผู้รับทุนไปศึกษา ณ ต่างประเทศนี้ดำเนินไปจนถึงปี 2543 แต่อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 รัฐบาลก็ยังคงอยู่ในภาวะที่ไม่มีงบประมาณให้ผู้รับทุนเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศอยู่เช่นเดิม (ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)

นอกจากแผนการพัฒนาระดับประเทศและระดับทบวงแล้ว ในระดับสถาบัน สถาบันศึกษาต่าง ๆ ก็ช่วยสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์ด้วยการให้ทุนไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ คูงาน ฝึกอบรม ส่งเสริมการเขียนตำรา ให้ทุนวิจัย เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่าทุกฝ่ายตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของผู้สอนต่อการจัดการเรียนการสอน แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้สอนยังไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ด้วยข้อจำกัดด้านภาระงานสอนและงานอื่นๆ และด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของผู้สอน ถึงแม้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ ก็สามารถแก้ไขได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งยังไม่น่าจะเพียงพอกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีความต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถทางด้านภาษาเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการก้าวสู่การติดต่อสัมพันธ์กับประชาคมโลก "ทั้งในขั้นการติดต่อสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ความก้าวหน้าและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และในขั้นผู้รู้อย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นนักเจรจาระดับระหว่างประเทศ นักแปลเอกสารสำคัญ มัคคุเทศก์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น" (ประทุมพร วัชรเสถียรและคณะ, 2533: 41)

4. ผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเครื่องบ่งชี้ประสิทธิภาพของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผู้สอน และศักยภาพของผู้เรียน เท่าที่ผ่านมานงานวิจัยหลายชิ้นพบว่าความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนนักศึกษาไทยในการเรียนภาษาอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลา พบว่านักเรียนมีผลการประเมินในระดับปรับปรุงเกินร้อยละ 50 ในวิชาภาษาอังกฤษ และการเขียนภาษาอังกฤษ (ศึกษาธิการจังหวัดสงขลา, 2543)

เมื่อนักเรียนเหล่านี้สอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา คณะนั้นสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นผลสะท้อนความสามารถในการใช้ภาษาอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ จากการจัดทดสอบความรู้ปีละสองครั้งของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่ามีผู้สอบวิชาภาษาอังกฤษที่ได้คะแนนเกินร้อยละ 50 น้อยมาก โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบ 4 ครั้งที่ผ่านมาในช่วงปี 2545 และ 2546 คือ 39.76, 32.64, 38.12 และ 33.10 ตามลำดับ โดยเฉพาะในการสอบครั้งที่ 2/2546 เมื่อเดือนตุลาคม 2546 พบว่ามีผู้สอบถึงร้อยละ 92.64 ที่ได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษไม่ถึงร้อยละ 50 โดยมีผู้ได้คะแนนอยู่ในช่วง 20.01-30 คะแนน เป็นจำนวนมากที่สุด (มติชนสุดสัปดาห์, 2546) ในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่าในปีการศึกษา 2545 และ 2546 นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาที่ได้คะแนนสอบเข้าวิชาภาษาอังกฤษเข้าต่ำกว่าร้อยละ 50 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 46.07 และ 62.93 ตามลำดับ เมื่อนักศึกษาที่เข้ามีความสามารถในระดับต่ำ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือการถอนและการสอบตกรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ดังจะเห็นได้จากภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 มีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ถอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 คิดเป็นร้อยละ 20.68 ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด และมีจำนวนนักศึกษาที่สอบตกรายวิชาเดียวกันนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.02

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น การเรียนวิชาภาษาอังกฤษในทักษะต่างๆของนักศึกษาที่อยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจตลอดมา ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยดังนี้

สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2532) ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระหว่างพ.ศ. 2515-2531 พบว่า นักศึกษาในวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยมีความสามารถด้านการฟังอยู่ในระดับปานกลางและมีปัญหาในการออกเสียง นอกจากนี้มีงานวิจัยของอัจฉรา วงศ์โสธร (2536) ซึ่งได้ศึกษาระดับทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย พบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีทักษะมาลาทางเสียง (การฟังและการพูด) และทักษะมาลาทางตัวอักษร (การอ่านและการเขียน) อยู่ในระดับปานกลาง และระดับยังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียนอยู่ในระดับค่อนข้างอ่อน

งานวิจัยเรื่อง “สมิทธิภาพทั่วไปทางภาษาอังกฤษของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ของสุพัฒน์ สุกมลสันต์และคณะ (2522, อ้างในขนิษกัญญา วินิจัยกุลและคณะ, 2545) พบว่าความสามารถทางการเขียนของนิสิตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและต่ำกว่าทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการฟังซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลางเล็กน้อย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้อง

กับงานวิจัยของปรียา ชีระวงศ์ และคณะ (1982, อ้างใน Srichai, 2002) ซึ่งได้สำรวจความสามารถทางการเขียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าความสามารถในการเขียนของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

ปัญหาความไม่สามารถด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษามีได้จำกัดอยู่ในการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ในระดับบัณฑิตศึกษา ผู้เรียนก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเช่นกัน จากงานวิจัยของปฐมา อักษรจุงและบันลือ ถิ่นพังกา (2545) ซึ่งได้ศึกษาสภาวะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีวิชาเอกหรือโทในระดับบัณฑิตศึกษาในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่บรรลุสัมฤทธิ์ผลในระดับที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ

เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาออกไป พบว่าบัณฑิตไทยนั้นมีความสามารถทางภาษาต่ำ นักศึกษาจะประสบปัญหาด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษที่ใช้ในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการทำงานของบัณฑิตไทย และในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปนั้น นักศึกษามีปัญหาในการที่จะต้องสอบภาษาอังกฤษให้ผ่านเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ

จากรายงานการวิจัยต่างๆพบว่าบัณฑิตไทยนั้นมีความสามารถทางภาษาในระดับที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเพียงพอ จากการสำรวจความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในสถานประกอบการพบว่า แรงงานในสายต่างๆทั้งทางภาครัฐและเอกชน เช่น บุคลากรสาขาอาชีพแพทย์ วิศวกร อาจารย์ การธนาคาร การโรงแรมและอื่นๆ มีทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นในการทำงานต่ำ (ขนิษฐกัญญา วินิจฉัยกุล และคณะ, 2545) และจากงานวิจัยของฉลวย ชีวภิกขการ และ คณะ (2541) พบว่า หน่วยงานรัฐวิสาหกิจมีความต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษในด้านภาษาต่างประเทศมากกว่าหน่วยงานเอกชน และรัฐบาล แต่ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานประเภทใดและต้องการความสามารถทางภาษาในระดับใด ระดับความพึงพอใจต่อบัณฑิตด้านความสามารถในการใช้ภาษาก็ยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของอารีย์ คณาวิวัฒน์ไชยและมาลี หังสพฤกษ์ (2546) ซึ่งพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อบัณฑิตด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตและระดับความต้องการด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษของนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการให้บัณฑิตมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสูง

เมื่อบัณฑิตศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปประสบปัญหาในการใช้ภาษาเช่นเดียวกัน งานวิจัยของ ศ. ดร. กาญจนา ปราบพาลและ ผ.ศ. ประกายแก้ว โอภาณนท้อมตะ (2543) พบว่าบัณฑิตจากประเทศไทยได้คะแนน TOEFL ระหว่างปี 2536-2542 ด้านทักษะการฟัง เขียน โดยเฉลี่ยเป็น

ลำดับสุดท้าย ส่วนด้านทักษะการอ่าน ถึงแม้ว่าบัณฑิตไทยจะไม่อยู่ในลำดับสุดท้ายแต่ก็อยู่ในกลุ่มผู้ได้คะแนนต่ำ เมื่อพิจารณาภาพรวม บัณฑิตไทยได้คะแนนเต็มเฉลี่ยต่ำกว่า 500 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คะแนนเฉลี่ยดังกล่าวของบัณฑิตไทยจัดอยู่ในลำดับรองสุดท้าย ความอ่อนแอด้านภาษาอังกฤษนี้จึงกลายเป็นอุปสรรคในการศึกษาต่อต่างประเทศของบัณฑิตไทยจำนวนไม่น้อย

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

การที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

4.1.1 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายในของผู้เรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาต่างประเทศประกอบด้วย พื้นฐานความรู้เดิม แรงจูงใจ (motivation) ความจำเป็น (needs) ทักษะ (attitude) และพฤติกรรมการเรียน (learning behavior)

พื้นฐานความรู้เดิมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนในระดับสูง งานวิจัยของปฐมา อักษรจุร และบันลือ ถิ่นพังงา (2545: 40) พบว่า นักศึกษายอมรับว่าอุปสรรคหรือความยากลำบากในการเรียนและการที่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของตนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจนั้น เกิดจากผู้เรียนมีความรู้เดิมโดยเฉพาะเรื่องศัพท์น้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ แครชเช่น (1981, อ้างในปฐมา อักษรจุรและบันลือ ถิ่นพังงา, 2545) ที่ว่าการเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่ข้อมูลที่ผู้เรียนได้รับ (input) สูงกว่าระดับความรู้เดิมของผู้เรียนเพียงเล็กน้อย ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ต่อจากฐานความรู้เดิมได้ เมื่อความรู้ใหม่ที่ได้รับนั้นอยู่ในระดับสูงและก้าวหน้ากว่าระดับความรู้ที่มีอยู่เดิมมาก การเรียนรู้จึงไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้แล้ว องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศคือแรงจูงใจของผู้เรียน การ์ดเนอร์ และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972 อ้างใน Lightbown & Spada, 1999) จำแนกแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายใน (integrative motivation) และ แรงจูงใจภายนอก (instrumental motivation)

แรงจูงใจภายในหมายถึงความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศซึ่งเกิดจากความชอบของตนเอง หรือความสนใจอยากรู้ภาษาและวัฒนธรรม เช่นการที่นักศึกษาชาติต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย หรือผู้อพยพที่ไปอาศัยอยู่ในประเทศเหล่านี้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ได้ ส่วนแรงจูงใจภายนอกหมายถึง

ความต้องการเรียนภาษาเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง หรือเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นความต้องการที่จะเรียนภาษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ หรือเพื่อการทำงานในบริษัท ต่างประเทศ เป็นต้น

แรงจูงใจในการเรียน จะแสดงออกในรูปความตั้งใจ การเอาใจใส่ และความกระตือรือร้น ในการเรียนและร่วมทำกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียน งานวิจัยต่างๆ เช่นงานวิจัยของ สเกฮาน (Skehan, 1989 อ้างใน Lightbown & Spada, 1999) ได้พบหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างแรงจูงใจกับความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ โอกราดีและคณะ (O'Grady et al, 1997) กล่าวว่าการศึกษาเรื่องแรงจูงใจหลายเรื่องพบว่าระดับของแรงจูงใจภายใน (degree of integrative motivation) มีความสัมพันธ์กับระดับของความสำเร็จในการเรียนภาษา (degree of success in language learning) นั่นคือ ผู้เรียนซึ่งได้คะแนนทดสอบแรงจูงใจภายในสูงจะทำ ข้อสอบเกี่ยวกับภาษาได้ดีกว่าผู้เรียนที่ได้คะแนนทดสอบต่ำ ผู้เรียนซึ่งมีแรงจูงใจภายนอกสูงก็จะ ทำข้อสอบได้ดีเช่นกัน จะเห็นได้ว่าระดับของแรงจูงใจเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในด้านการเรียน ภาษามากกว่าประเภทของแรงจูงใจ

นอกจากแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ ผลในการเรียนก็คือความจำเริญและทัศนคติของผู้เรียน โลท์บาวน์และสปาดา (Lightbown & Spada, 1999) กล่าวว่า หากผู้เรียนมีความจำเริญที่จะต้องใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ หรือ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ผู้เรียนก็จะตระหนักถึงประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ และจะมีแรงจูงใจที่จะใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนภาษาต่างประเทศสามารถทำให้ เกิดทัศนคติต่อภาษานั้นได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ถ้าการเรียนภาษาเกิดจากแรงจูงใจไม่ว่าจะ เป็นแรงจูงใจภายนอกหรือแรงจูงใจภายใน และได้รับการส่งเสริมด้วยปัจจัยภายนอก ทำให้การ เรียนประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนก็จะเกิดทัศนคติที่ดี เมื่อเหตุผลของการเรียนภาษาต่างประเทศเป็น ความกดดันภายนอก แรงจูงใจภายในมีน้อย ทัศนคติต่อการเรียนอาจเป็นลบได้

นอกจากนี้แล้ว พฤติกรรมและเทคนิคในการเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วย เช่นกันงานวิจัยของจรรยา วิรุพรัตน์ และเสนห์ ถิ่นแสน (2541) พบว่านักศึกษาให้ความสนใจกับ การเรียนภาษาอังกฤษน้อยมาก นอกจากนี้จากงานวิจัยของอัญชลี ชยานุวัฒน์ และดวงตา ถักณา ประสิทธิ์ (2541 อ้างใน ขนิษฐกัญญา วินิจญ์กุล และคณะ, 2545) พบว่านิสิตที่ประสบผลสำเร็จ สูงในการเรียนใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน และ จากงานวิจัยของมณฑารัตน์ ชูพินิจ (2540) ยังพบว่านิสัยในการเรียนและวิธีการทำงานมี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.2 ปัจจัยภายนอก

นอกเหนือจากปัจจัยภายในแล้ว ปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผู้สอน แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเช่นกัน

หลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษามีความหลากหลาย เช่น ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ หลักสูตรของทุกคณะบังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน 6 หน่วยกิต และบางคณะบังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นเพิ่มอีก 3-6 หน่วยกิต ในขณะที่วิทยาเขตสุราษฎร์ธานีและวิทยาเขตภูเก็ตกำหนดให้เรียน 6-12 หน่วยกิตขึ้นอยู่กับคณะที่นักศึกษาสังกัด ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ หลักสูตรของคณะต่างๆ บังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษ 6 หน่วยกิต ยกเว้นคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งบังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษ 9 หน่วยกิต และเลือกเรียนภาษาใดๆอีก 3 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตโดยเฉลี่ยของวิชาบังคับภาษาอังกฤษที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน จะสังเกตได้ว่านักศึกษามีโอกาสได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษน้อยมาก และการเรียนส่วนใหญ่ก็จะเสร็จสิ้นไปตั้งแต่ในชั้นปีที่หนึ่ง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า นักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยมีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกันทั้งที่เป็นหลักสูตรภายในมหาวิทยาลัยเดียวกันและต่างมหาวิทยาลัย การได้เรียนภาษามากหรือน้อยกว่ากัน อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้

นอกจากในระดับปริญญาตรีแล้ว ในระดับบัณฑิตศึกษาบางหลักสูตรก็บังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษเทียบเท่า 3 หน่วยกิต แต่ไม่นับหน่วยกิต บางหลักสูตรบังคับเพียงให้นักศึกษาสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ เช่น PSU-GET (Prince of Songkla University Graduate English Test) ผ่าน โดยนักศึกษาสามารถเลือกลงทะเบียนเรียนแบบเข้มหรือไม่ก็ได้ ตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาดังกล่าว สามารถสะท้อนสถานภาพบทบาท และความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันการศึกษาได้อีกนัยหนึ่ง

นอกจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ยังมีปัญหาของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอันได้แก่ การทิ้งการเรียนไปนาน ทำให้ไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาในการค้นคว้าหาความรู้ รวมทั้งการทำงานในหน้าที่ก็อาจไม่ต้องการการใช้ภาษาต่างประเทศ ความรู้และทักษะจึงลดน้อยลง ประกอบกับผู้เรียนในระดับนี้มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานนอกเหนือจากการเรียนทำให้ไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน จึงทำให้ปัญหาการขาดความสามารถด้านภาษาที่จำเป็นในการเรียนต่อในระดับสูงเป็นปัญหาที่เรื้อรังและรุนแรง

ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการสอน ถึงแม้ว่ายังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าวิธีการสอนแบบใดจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แต่ในทางปฏิบัติ วิธีสอนหรือขั้นตอนและกระบวนการสอนที่

เป็นที่ชื่นชอบของผู้เรียนก็จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียนได้ โลทท์บาวน์และสปาดา (Lightbown & Spada, 1999) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความถนัดของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน งานวิจัยของมาร์จอรี เวสช์ (Marjorie Wesche, 1981 อ้างใน Lightbown & Spada, 1999) ได้จัดกลุ่มนักศึกษาตามความถนัด โดยให้นักศึกษาที่มีความสามารถเชิงวิเคราะห์สูงเรียนในชั้นเรียนที่เน้นเรื่องโครงสร้างภาษา ส่วนนักศึกษาที่มีความสามารถในการจดจำ ให้เรียนในชั้นเรียนซึ่งมีการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ พบว่าทั้งนักศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจกับสภาพการเรียนการสอน และนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดของตนเองซึ่งวัดได้จากคะแนนสอบ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ลักษณะ สภาพ และขนาดของห้องเรียน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่นจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนก็มีส่วนส่งเสริมการเรียนภาษาเช่นกัน ในงานวิจัยของ

ปฐมา อักษรจรุง และบันลือ ถิ่นพังกา (2545) ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชอบการเรียนภาษาในห้องเรียนเล็กๆและมีผู้เรียนจำนวนน้อย แต่ในสภาพปัจจุบันนั้น ห้องเรียนเป็นห้องเรียนใหญ่ซึ่งผู้เรียนได้ประมาณ 30-35 คนหรือมากกว่านั้น และยังมีแนวโน้มอีกว่า ขนาดของชั้นเรียนจะต้องใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสถานการณ์ความจำกัดด้านจำนวนบุคลากรผู้สอนและความต้องการขยายจำนวนนักศึกษาทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้แล้วสภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งก็คือสภาพชีวิตประจำวันซึ่งผู้คนเกือบทั้งหมดใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร มีเพียงบางสถานการณ์และบางเวลาเท่านั้นที่จะเกิดความจำเป็นอย่างแท้จริงที่จะต้องใช้ภาษาต่างประเทศ ดังนั้น สถานการณ์จริงที่แวดล้อมอยู่นี้จึงไม่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาได้ซึมซับภาษาและนำความรู้ทางภาษาไปใช้ได้ยากนัก นักศึกษาอาจต้องพยายามอย่างยิ่งที่จะหาโอกาสใช้ภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถของตน สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาไม่เกิดการตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งก็จะส่งผลไปถึงแรงจูงใจอันจะทำให้การเรียนมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น การเรียนภาษาในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอที่จะทำให้ นักศึกษาสามารถที่จะใช้ภาษาได้ แต่ยังต้องมีแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ด้วย เช่น ห้องสมุดทางภาษา ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น สถานศึกษาต่างๆ ได้จัดให้มีแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาและฝึกฝนได้ด้วยตนเองทุกเวลาที่ต้องการ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เช่น ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมคอมพิวเตอร์เพียง 8 เครื่องไว้บริการนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย และมีอีกเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นในห้องเทคโนโลยีในหอสมุดกลาง

5. ความพยายามในการแก้ปัญหา

ความพยายามในการแก้ปัญหการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษมีอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมโดยผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทุกระดับ จะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นผลเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ทั้งในด้านจำนวนผู้สอนไม่เพียงพอ พื้นฐานทางภาษาของผู้เรียนต่ำ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลเอกสารช่วยการเรียนรู้การสอน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างก็ตระหนักถึงสาเหตุเหล่านี้และต่างก็ได้พยายามที่จะแก้ปัญหากันไปเท่าที่จะทำได้ในระดับต่างๆที่รับผิดชอบอยู่ ความพยายามเหล่านี้อาจจำแนกออกได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ ด้านนโยบายและด้านการปฏิบัติ ความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหของหน่วยงานในระดับสูงก็มักจะปรากฏในรูปของนโยบาย และในหน่วยงานระดับที่ต้องลงมือปฏิบัติก็จะปรากฏในรูปของการจัดการในหลายๆด้าน

5.1 ด้านนโยบาย

การวางนโยบายด้านการศึกษาระดับประเทศนั้น รัฐบาลได้ระบุไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะทางด้านภาษา ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตอย่างกว้างๆ เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้นำไปปฏิบัติให้เหมาะสม ซึ่งในส่วนของการเรียนรู้การสอนในระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยก็มีนโยบายจัดการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่งเพื่อดำเนินการปรับโครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษพื้นฐานในระหว่างปีงบประมาณ 2543-2545 เพื่อให้มหาวิทยาลัยนำไปใช้ภายในปี 2547 ในด้านมหาวิทยาลัย เช่นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2539, 2547ก, 2547ข) ก็กำหนดนโยบายการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นทั้งในแง่ของการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ (ดูภาคผนวก 1) แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งด้านภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิต (ดูภาคผนวก 2) และในแง่งบประมาณ

5.2 ด้านการปฏิบัติ

หน่วยงานที่ต้องรับนโยบายมาปฏิบัติอาจแบ่งได้เป็นสองประเภทคือ หน่วยงานที่อยู่ในฐานะที่ต้องรับนโยบายมาเพื่อทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่ยังไม่ใช่ว่าหน่วยงานที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง ในกรณีนี้ก็คือทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติจริงเช่นคณะหรือภาควิชาที่รับหน้าที่สอนวิชาภาษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา เป็นต้น

5.2.1 ทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะผู้สนองนโยบายของรัฐจำเป็นต้องหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษโดยอาศัยแนวคิดจากผู้บริหารระดับปฏิบัติเช่นหัวหน้าภาควิชาและผู้สอนเพื่อให้ได้ประโยชน์และความเหมาะสมมากที่สุด ในปี 2543 ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้อนุมัติโครงการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาขาวิชาภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการได้ดำเนินการเพื่อหาแนวทางอันเหมาะสมในการที่จะพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรีเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการ คณะกรรมการอันประกอบด้วยตัวแทนจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยได้มีการประชุมระดมความคิด การทำวิจัยหาข้อมูล และการผลิตสื่อช่วยการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ได้มาตรฐานเดียวกัน การดำเนินงานของคณะกรรมการชุดนี้ครอบคลุมด้านการพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานนักศึกษา ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอน และการวิจัย ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

5.2.1.1 การพัฒนาหลักสูตร

5.2.1.1.1 การกำหนดจำนวนหน่วยกิตและลักษณะวิชาบังคับภาษาอังกฤษ

เนื่องจากจำนวนและหน่วยกิตวิชาบังคับภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยนั้นได้กำหนดไว้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละคณะ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมีจำนวนที่น้อยที่สุดคือ 2 รายวิชาหรือ 6 หน่วยกิตสำหรับหลักสูตรที่ไม่ใช่หลักสูตรวิชาเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งก็หมายความว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนภาษาอังกฤษเมื่ออยู่ชั้นปีที่ 1 เท่านั้น และถ้าไม่เลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษอื่นๆอีกในชั้นปีที่สูงขึ้น ก็จะไม่ได้อ่านภาษาอังกฤษอีกเลยจนกระทั่งจบการศึกษานั้นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บัณฑิตของไทยไม่มีความเข้มแข็งด้านภาษาอังกฤษ และไม่สามารถสนองความต้องการของตลาดงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจึงได้จัดประชุมระดมความคิดในชั้นแรกเพื่อกำหนดจำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำวิชาบังคับภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งจะต้องจัดให้กับนักศึกษาและลักษณะรายวิชา และขอความเห็นจากตัวแทนผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในลำดับต่อมาเพื่อเสนอให้ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณา ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยเห็นชอบและได้นำเสนอในที่ประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ตลอดจนจัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2544 (ดูภาคผนวก 3) เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่างๆได้จัดทำแผนดำเนินการและปฏิบัติตามนโยบายภายในเวลา 4 ปี มีใจความที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหน่วยกิตและลักษณะวิชาระบุไว้ในข้อ (3) หน้า 2 ของประกาศ ดังนี้

- (3) ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาปรับปรุงระบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยเห็นควรกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 12 หน่วยกิตขึ้นไป โดย 6 หน่วยกิตแรกให้เป็นวิชาที่เน้นทักษะสัมพันธ์และทักษะการเรียนรู้ ส่วนจำนวนหน่วยกิตที่นอกเหนือจากนั้น จัดให้เป็นการเรียนแบบ ESP (English for Specific Purposes) หรือ EAP (English for Academic Purposes) ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับความต้องการของภาควิชา

5.2.1.1.2 การจัดทำเป้าหมาย มาตรฐานของหลักสูตร และลักษณะการเรียนการสอนของ วิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2

การกำหนดจำนวนหน่วยกิตและลักษณะวิชาบังคับภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำเป้าหมาย มาตรฐานของหลักสูตร และลักษณะการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดให้กับนักศึกษาทุกคนเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน คณะกรรมการได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเขียนมาตรฐานหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในระดับอุดมศึกษาขึ้น โดยขอความร่วมมือจากองค์กรต่างประเทศคือ USIS ในระหว่างวันที่ 18-20 มีนาคม 2545 มีตัวแทนจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนเข้าร่วมประชุม 21 คน คณะทำงานได้กำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน (goals and standards) สำหรับวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 โดยยังไม่รวมวิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริม จากนั้นจึงได้จัดทำรายละเอียดของแต่ละมาตรฐาน (descriptors) ที่จะนำไปปฏิบัติได้ และจัดส่งไปยังผู้บริหารของมหาวิทยาลัยทุกแห่งเพื่อพิจารณาเป้าหมายของวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 นี้มีสองประการคือ เป้าหมายการใช้ภาษาในการสื่อสารในสังคมทั่วไปทั้งในและนอกสถานศึกษา และเป้าหมายการใช้ภาษาเพื่อการศึกษา (ดูภาคผนวก 4)

หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้แล้ว คณะกรรมการได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาที่มีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานเกี่ยวกับร่างมาตรฐานนี้ พบว่ามาตรฐานที่ได้จัดทำสำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 นั้นควรใช้เป็นมาตรฐานของสักรายวิชาบังคับภาษาอังกฤษตามหลักสูตรใหม่ โดยสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชา เนื่องจากมีเนื้อหาสาระมากเกินไปจะครอบคลุมได้ทั้งหมดในสองรายวิชา แต่เมื่อจัดการเรียนการสอนครบทั้งสักรายวิชาแล้ว ต้องสามารถดำเนินการได้ครบทุกเป้าหมายและมาตรฐาน

นอกจากการพัฒนาหลักสูตรวิชาบังคับภาษาอังกฤษนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยก็ยังได้ให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานวางแผนพัฒนาหลักสูตรวิชาเอกภาษาอังกฤษเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งประเทศอีกด้วย

5.2.1.2 มาตรฐานนักศึกษา

การประกันคุณภาพนักศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดจะต้องดำเนินการหลายด้านพร้อมกันเพื่อให้การเรียนการสอนสามารถส่งผลให้นักศึกษาที่มีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษหลากหลายพัฒนามาจนถึงระดับที่กำหนดไว้เป็นอย่างน้อย คณะกรรมการจึงได้รวบรวมมาตรการที่จะช่วยประกันคุณภาพนักศึกษาเพื่อให้สถาบันนำไปพิจารณาใช้ไว้สองมาตรการ คือการจัดกลุ่มนักศึกษาตามระดับความสามารถทางภาษาและการวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1.2.1 การจัดกลุ่มนักศึกษาตามระดับความสามารถทางภาษา

นักศึกษาที่เข้าเรียนชั้นปีที่หนึ่งมีความสามารถทางภาษาอังกฤษหลากหลาย ดังนั้นการจัดให้นักศึกษาเริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษในรายวิชาเดียวกันจึงไม่สามารถพัฒนาแต่ละบุคคลไปตามศักยภาพได้ นักศึกษาที่มีความสามารถสูงก็ไม่อาจเริ่มเรียนในระดับที่สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง ในขณะที่นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษต่ำก็ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ขึ้นมาถึงระดับมาตรฐานที่กำหนดได้ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องจัดกลุ่มนักศึกษาตามความสามารถเพื่อที่หน่วยงานจะได้ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถไปสู่มาตรฐานหรือส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถเพิ่มขึ้นตามศักยภาพ ในความพยายามเพื่อจัดกลุ่มนักศึกษานั้น คณะกรรมการได้สำรวจการดำเนินการในสถาบันต่างๆ พบว่ามีความหลากหลายมากและยากที่จะใช้เพียงเกณฑ์เดียวสำหรับทุกสถาบัน เนื่องจากนักศึกษามีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษในภาพรวมไม่เท่ากัน จึงได้สรุปเกณฑ์การจัดกลุ่มนักศึกษาของสถาบันต่างๆ โดยใช้คะแนนสอบเข้าวิชาภาษาอังกฤษไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

ตารางที่ 2.5 เกณฑ์การจัดกลุ่มนักศึกษาของสถาบันต่างๆ

สถาบัน	คะแนนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย วิชาภาษาอังกฤษ	รายวิชาที่เริ่มเรียน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	0-40 41-60 61-81	ภาษาอังกฤษ 111 ภาษาอังกฤษ 112 ภาษาอังกฤษ 113
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	0-40 41-68 69-83 >84	ภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ภาษาอังกฤษ 1 ภาษาอังกฤษ 2 ภาษาอังกฤษ 3
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	0-33 34-66 67-74 75-100	ภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ภาษาอังกฤษ 1 ภาษาอังกฤษ 2 ไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษ 1 และ ภาษาอังกฤษ 2

ตัวอย่างคะแนนที่ใช้ในการจัดกลุ่มนักศึกษานำเสนอนี้ ส่วนใหญ่จะใช้คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยวิชาภาษาอังกฤษเป็นเกณฑ์ ซึ่งอาจจะพิจารณาจากคะแนนดิบหรือคะแนนเปอร์เซ็นต์ก็ได้ บางสถาบันก็จัดการทดสอบภาษาอังกฤษขึ้นเพื่อนำผลการสอบมาใช้ในการจัดแบ่งกลุ่ม

ความพยายามในการจัดกลุ่มนักศึกษามีปรากฏในอีกหลายสถาบัน บางสถาบันก็ใช้วิธีสังเกตและประมาณการ บางสถาบันก็ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลที่ได้มาตั้งเป็นเกณฑ์ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (Teo & Chatupote, 2002) อย่างไรก็ตาม จะสังเกตได้ว่า เกณฑ์ที่ใช้นั้นไม่ต่างกันมากนัก แต่ละสถาบันอาจต้องหาวิธีที่เหมาะสมสำหรับสถาบันของตน แนวคิดนี้ ทบวงมหาวิทยาลัย (2544: 1) ก็ได้ออกนโยบายข้อ (1) และ (2) ในประกาศนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา มีใจความดังนี้

- (1) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีระบบการรับนิสิตนักศึกษาโดยตรง (ระบบโควต้า) ได้พิจารณาใช้คะแนนในการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณารับนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสม เว้นแต่การรับเข้าเป็นนิสิตนักศึกษาในโครงการต่อเนื่อง ให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

- (2) สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ โดยนำคะแนนในการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษของทบวงมหาวิทยาลัย มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกลุ่มผู้เรียน โดยให้เข้าเรียนตามระดับความสามารถที่ได้กำหนดไว้เป็น 4 ระดับ ดังนี้
- ระดับที่ 1 ต่ำกว่ามาตรฐานของการเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย
 - ระดับที่ 2 ให้เข้าเรียนภาษาอังกฤษ 1
 - ระดับที่ 3 ให้เข้าเรียนภาษาอังกฤษ 2
 - ระดับที่ 4 ให้เข้าเรียนภาษาอังกฤษ 3

ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาต่างๆ กำหนดเกณฑ์ตามความเหมาะสม

5.2.1.2.2 การวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

เมื่อนักศึกษาได้เรียนภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรีแล้ว สิ่งที่จะต้องทำต่อไปก็คือการที่จะต้องทำให้ความสามารถทางภาษานั้นคงอยู่จนกระทั่งจบการศึกษา และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อได้ เครื่องมือที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดระดับความสามารถดังกล่าวก็คือแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษา ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้จัดการฝึกอบรมคณะกรรมการกลุ่มสาขาวิชาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบระดับชาติ เรื่องรูปแบบของข้อสอบระดับชาติเพื่อวัดสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา โดยวิทยาการที่สนับสนุนโดยบริติชเคาน์ซิล และ University of Cambridge Local Examination Syndicate เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด แนวปฏิบัติ และลักษณะข้อสอบที่ทันสมัยที่หน่วยทดสอบมาตรฐานระดับนานาชาติใช้อยู่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาวางแผนดำเนินงานด้านการประกันความสามารถทางภาษาของบัณฑิตไทย คณะกรรมการมีความเห็นว่า ควรมีแบบทดสอบมาตรฐานที่ทุกสถาบันจะใช้วัดความสามารถนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษานั้นจะทำให้ความสามารถทางภาษาอังกฤษของบัณฑิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งการจัดทำข้อสอบนี้จะเป็นหน้าที่ของหน่วยทดสอบแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย (2544: 2) จึงได้รับมาเป็นนโยบายข้อ (4) ในประกาศนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

- (4) สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้นิสิตนักศึกษาทุกคนทำการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษตามแบบทดสอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาที่สถาบันจัดสร้างขึ้นหรือที่เห็นสมควรจะนำมาใช้วัดสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ โดยการทดสอบดังกล่าวนี้ไม่ถือเป็น

เงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาเพื่อรับปริญญาแต่ประการใด แต่ถือเป็นเพียงการวัดระดับความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษาเท่านั้น

5.2.1.3 ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอน

ในสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปนั้น ผู้สอนส่วนใหญ่มักจะมีภาระงานมาก ทั้งที่เป็นงานสอนและงานอื่นๆ ดังนั้นเมื่อทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ภาระงานจึงจะต้องเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนั้น นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษายังไม่ถึงระดับที่จะเข้าเรียนในรายวิชาที่ 1 ได้ ก็จะต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริมโดยไม่นับหน่วยกิตอีกด้วย ดังนั้นเพื่อแบ่งเบาภาระผู้สอนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน จึงมีแนวคิดว่าควรมีการจัดทำสื่อและวัสดุการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักศึกษาเรียนได้ด้วยตนเอง และได้ดำเนินการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจำนวน 120 ชั่วโมง โดยเน้นไวยากรณ์ การอ่าน การฟัง และการเขียน เพื่อแจกจ่ายให้กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดได้นำไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษยังไม่ถึงระดับที่จะเข้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1

5.2.1.4 การวิจัย

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษต้องอาศัยฐานข้อมูลหลายด้าน ดังนั้นจึงมีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งที่เป็นทางการและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอื่น ได้แก่ การสำรวจเกี่ยวกับลักษณะและเค้าโครงรายวิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริม ซึ่งเป็นวิชาที่มุ่งสร้างพื้นฐานทางภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาให้เพียงพอที่จะเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้ การสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำบทเรียน CAI พบว่าสถาบันอุดมศึกษาเห็นชอบที่จะให้วิชาภาษาอังกฤษซ่อมเสริมเน้นด้านไวยากรณ์ โดยเลือกหัวข้อที่เหมาะสมกับนักศึกษาของแต่ละสถาบัน งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งก็คือการสำรวจความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของสังคม ระดับมาตรฐาน และคุณภาพที่สังคมต้องการสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี งานวิจัยนี้อยู่ในระหว่างการสรุปข้อมูล

5.2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนและคณะที่ต้องการวิชาภาษาอังกฤษ

5.2.2.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการเรียนการสอน

หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาควิชาหรือสถาบันภาษา หน่วยงานเหล่านี้ก็ได้พยายามรับมือกับภาระงานที่มากขึ้นตามความต้องการของ

สถาบันและผู้เรียน เพื่อให้นักศึกษาที่มีความสามารถและความต้องการหลากหลายได้พัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ความพยายามดังกล่าวมีหลายรูปแบบดังนี้

1. จัดระบบการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและปริญญาโทโดยสับหลักเวลา เช่น ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับปริญญาโทในภาคฤดูร้อนหรือนอกเวลาราชการ เป็นต้น
2. จัดการสอนเกินภาระงานที่กำหนด เพื่อให้สามารถสอนนักศึกษาที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นได้ ซึ่งก็หมายความว่า ผู้สอนต้องมีชั่วโมงสอนมากขึ้นกว่าเดิม
3. จัดกลุ่มนักศึกษาตามความสามารถเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และบางแสน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นต้น
4. คัดเลือกตำราเรียนให้มีระดับเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่เลือกแบบเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม แม้จะเป็นรายวิชาเดียวกัน ก็ใช้แบบเรียนต่างกัน

5.2.2.2 คณะที่ต้องการใช้ภาษาอังกฤษ

คณะต่างๆที่ต้องจัดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างก็ได้มีความเคลื่อนไหวในการที่จะปรับหลักสูตรให้นักศึกษาได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้นนอกเหนือจากวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ซึ่งการดำเนินการก็แตกต่างกันไปในแต่ละสถาบันและแต่ละคณะ ดังอาจจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ปรับจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตร ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และที่อื่นๆ มีแนวโน้มว่าคณะต่างๆจะเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษให้มากขึ้นในหลักสูตรของตน
2. จัดระบบการเรียนการสอนตามชั้นปีที่กำหนด เพื่อรักษาและเพิ่มระดับความสามารถในการใช้ภาษา เช่น คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งกำลังปฏิรูปหลักสูตรโดยรวม และเน้นให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพในชั้นปีที่สูงกว่าปีที่สอง
3. กำหนดรายวิชาที่นักศึกษาควรเรียนทดแทนรายวิชาที่ได้รับการยกเว้น เช่น ที่คณะวิทยาศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อนักศึกษาได้รับ

การยกเว้นวิชาบังคับภาษาอังกฤษเนื่องจากมีความสามารถสูง คณะก็จะพิจารณาเลือกรายวิชาที่จะเป็นประโยชน์กับนักศึกษามากที่สุดและจัดให้นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้น

5.2.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา

ผู้ที่อยู่ในวงการการเรียนการสอนภาษาและปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนภาษาย่อมจะมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอนภาษาต่างประเทศและได้พยายามหาทางแก้ไข ซึ่งก็อาจจะทำโดยใช้ประสบการณ์แก้ไขปัญหาลเฉพาะเรื่องในส่วนของตน ซึ่งก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ความคิดและความพยายามแก้ไขปัญหจะเป็นที่รับรู้กันในวงแคบและอาจจะไม่ได้รับเผยแพร่เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม นอกจากการคิดหาวิธีแก้ปัญหด้วยตัวเองแล้ว ก็อาจใช้วิธีพูดคุยระดมความคิดและการทำวิจัยเพื่อหาข้อมูลมาใช้ในการแก้ปัญห ซึ่งการทำวิจัยนี้จะป็นหลักฐานชัดเจนว่ามีความพยายามในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในประเด็นใด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษานั้นมีทั้งที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและที่เป็นงานวิจัยของผู้สอนภาษาในสถาบันอุดมศึกษา

งานวิจัยที่ทำโดยผู้สอนภาษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหและพัฒนาการเรียนการสอนภาษา เช่น การศึกษาวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ เช่น การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการศึกษาวิจัยที่ให้ความสนใจกับตัวผู้เรียน เช่น กลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มีดังนี้

การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยสรุปว่า คอมพิวเตอร์เหมาะสมสำหรับการเรียนและการประเมินตนเอง และช่วยในการสอนซ่อมเสริมแทนครูโดยเฉพาะในการพัฒนาการอ่าน และสามารถใช้ในการสอนให้ผู้เรียนฝึกทักษะพูดด้วย จึงสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ (อัญชลี พงศ์พันธ์, 2530 อ้างใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2535) และจะเห็นได้ว่าปัจจุบันบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะผู้เรียนสามารถฝึกฝนและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การวิจัยด้านลักษณะหลักสูตร ขนบจรรยาบรรณ วินัยจรรยาบรรณ และคณะ (2545) พบว่า การมีหลักสูตรที่เหมาะสมมีส่วนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โครงการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า หลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปคือ หลักสูตรการเรียนการสอนแบบสื่อสารที่มีการฝึกเทคนิควิธีการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน รูปแบบการเรียนการสอน

ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับหลักสูตรลักษณะนี้ ได้แก่ Task-Based Language Learning, Content-Based Language Learning และ E-Learning และการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรดังกล่าวควรประกอบด้วย 2 ส่วนคือ การประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (process of learning) และการประเมินผลงานของผู้เรียน (product)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของภทวิทยา วิสัยจรและคณะ (2541) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนในห้องเรียนโดยมีครูสอนเป็นหลักพร้อมๆไปกับการเรียนนอกห้องเรียนโดยมีครูให้คำปรึกษาด้วย และสำหรับกิจกรรมในชั้นเรียน นักศึกษาจะชอบกิจกรรมกลุ่มย่อย (group work) มากที่สุด

ส่วนในด้านผู้เรียน ผลการวิจัยเรื่อง Profiles of Highly Successful Students at Chulalongkorn University Language Institute (อัญชลี ชยานุวัฒน์ และดวงตา ลักนาประสิทธิ์, 2543 อ้างใน ขนิษฐกัญญา วินิจญกุล และคณะ, 2545) สรุปได้ว่า นิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ (learning strategies) หลากหลาย เรียนภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน และมีกลยุทธ์ในการเรียนรู้บางอย่างที่นิสิตบางคนหรือหลายๆคนใช้น้อยหรือไม่ใช้เลย เช่น การอ่านสำรวจ (skimming) การจดโน้ต การจดบันทึกสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ การฝึกพูดกับเทพ การฝึกทำข้อสอบเพื่อประเมินผลตนเอง และการตอบคำถาม

ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและตัวผู้เรียนที่กล่าวมานี้ ได้สะท้อนความพยายามในการแก้ปัญหาและการพัฒนาการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการบริหารจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยคณาจารย์หรือผู้สอนควรทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 107)

6. สรุป

ความพยายามในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษานั้นส่วนใหญ่เน้นที่ภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นภาษาที่มีผู้เรียนและผู้สอนมากกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งเป็นวิชาบังคับของทุกสถาบันอุดมศึกษา ส่วนความพยายามในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอื่นๆนั้นยังไม่ปรากฏเป็นระบบและดูเหมือนจะยังไม่มีกระบวนการที่มีความร่วมมือจากหลายสถาบัน ภาพรวมของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้งหมดจึงยังไม่ปรากฏ ดังนั้น จึงจำเป็น

ที่จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลหลายด้านเพื่อให้ได้ภาพสภาพและปัญหาที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการ “ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะเตรียมการ และระยะดำเนินการ ในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละระยะ

1. ระยะเตรียมการ

การดำเนินงานในระยะนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ ณ ปีการศึกษา 2546 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้แก่ จำนวน ที่ตั้ง สังกัด ขนาด และประเภทสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ทั้งหมด ระดับการเรียนการสอนในสถาบัน ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอน และสถานะของวิชาภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอน (สอนเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน วิชาเลือกเสรี หรือวิชาเอก/โท) ตลอดจนจำนวนผู้สอนและผู้เรียนภาษาต่างประเทศ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ภาพประชากรสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ที่คณะผู้วิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในระยะดำเนินการเพื่อกำหนดกรอบการวิจัย ลักษณะและขนาดกลุ่มตัวอย่าง หลักเกณฑ์การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนประเด็นและแนวคิดในการพัฒนาแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยในโครงการ

ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ที่รวบรวมได้ในระยะเตรียมการ ไม่ครอบคลุมข้อมูลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ซึ่งมีอยู่หลายแห่งในภาคใต้ เนื่องจากสถาบันดังกล่าวไม่ได้สังกัด(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการหรือ(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัย แต่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข

ผลการเก็บข้อมูล

จากฐานข้อมูลเบื้องต้นที่รวบรวมได้ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2546 (ดูรายละเอียดภาคผนวก 1) พบว่าในภาคใต้มีสถาบันที่จัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาทั้งสิ้น 26 สถาบัน (30 หน่วยงาน) จัดเป็นสถาบันภายใต้(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการ 18 สถาบัน ซึ่งสังกัด 4 หน่วยงาน คือ สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมพลศึกษา และมหาวิทยาลัยสงฆ์

และจัดเป็นสถาบันภายใต้(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัยอีก 8 สถาบัน ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกจากนี้ บางสถาบันเช่นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ยังมีหน่วยงานมากถึง 5 หน่วยงาน (วิทยาเขต) ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดต่างๆของภาคใต้

สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้มีที่ตั้งกระจายไปใน 9 จังหวัดคือ จังหวัดปัตตานี ยะลา สงขลา กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ชุมพร และสุราษฎร์ธานี จังหวัดที่มีสถาบันอุดมศึกษา มากที่สุดคือ จังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานีตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่ไม่มี สถาบันอุดมศึกษามีทั้งหมด 5 จังหวัดคือ จังหวัดนราธิวาส พัทลุง สตูล พังงา และระนอง

สถาบันอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งมี 5 วิทยาเขต โดยวิทยาเขตหลักซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เปิดสอนคณะต่างๆ ถึง 13 คณะ รวม 150 หลักสูตร มีอาจารย์ 1,136 คน และนักศึกษา 13,101 คน วิทยาเขตรองลงมาคือ วิทยาเขต ปัตตานีซึ่งเปิดสอน 6 คณะ รวม 87 หลักสูตร มีอาจารย์ 359 คน และนักศึกษา 6,502 คน วิทยาเขตภูเก็ตเปิดสอน 2 คณะ 7 หลักสูตร มีอาจารย์ 35 คน และนักศึกษา 1,480คน วิทยาเขตตรังเปิด สอน 1 คณะ 4 หลักสูตร มีอาจารย์จำนวน 14 คน และนักศึกษา 1,109 คน และวิทยาเขตสุราษฎร์ ธานี เปิดสอน 1 คณะ 7 หลักสูตร มีอาจารย์ 36 คน และนักศึกษา 1,046 คน

ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้มีทั้งสิ้น 11 ภาษา จัดเป็นภาษาตะวันตก 5 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน และอิตาลี และจัดเป็น ภาษาตะวันออกอีก 6 ภาษาคือ ภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร มีจำนวนครูผู้สอน ภาษารวมทั้งสิ้น 347 คน ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษซึ่งเปิด สอนในทุกสถาบัน โดยสอนเป็นวิชาบังคับพื้นฐานสำหรับนักศึกษาทุกคนในสถาบัน และสอน เป็นวิชาเลือกและวิชาเอก-โทในบางสถาบัน และมีจำนวนครูผู้สอนภาษาอังกฤษในภาคใต้รวม 257 คน ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนมากรองลงมาจากภาษาอังกฤษคือ ภาษาญี่ปุ่นซึ่ง เปิดสอนใน 9 สถาบัน/หน่วยงาน มีจำนวนครูผู้สอนรวม 18 คน โดยภาษาญี่ปุ่นที่เปิดสอนใน สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ทุกแห่งเปิดสอนเป็นวิชาเลือก ยกเว้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นทั้งวิชาเลือกและวิชาเอก-โท ลำดับถัดมาคือภาษาจีน ซึ่งเปิดสอนใน 7 สถาบัน/หน่วยงาน มีจำนวนครูผู้สอนรวม 20 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้สอน ภาษาญี่ปุ่นเล็กน้อย ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในสถาบันจำนวนน้อยที่สุดคือ ภาษา สเปน และอิตาลีซึ่งเปิดสอนในสถานะวิชาเลือกที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ภูเก็ตเพียงแห่งเดียว มีผู้สอนภาษาสเปนอยู่ 2 คนและผู้สอนภาษาอิตาลี 1 คน

สถาบันที่จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากและหลากหลายที่สุดในภาคใต้ คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ 2 วิทยาเขตคือ วิทยาเขตปัตตานีซึ่งเปิดสอนภาษาต่างประเทศต่างๆ ถึง 9 ภาษา จัดเป็นภาษาตะวันตก 3 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน และจัดเป็นภาษาตะวันออก 6 ภาษาคือ ภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร รวมจำนวนผู้สอนภาษาทั้งสิ้น 65 คน ส่วนที่วิทยาเขตภูเก็ต เปิดสอนภาษาต่างประเทศจำนวน 8 ภาษา จัดเป็นภาษาตะวันตก 5 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน และอิตาลี และจัดเป็นภาษาตะวันออกอีก 3 ภาษาคือ ภาษาจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถาบันที่เปิดสอนภาษาตะวันออกมากและหลากหลายที่สุดในภาคใต้ ส่วนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เปิดสอนภาษาตะวันตกมากและหลากหลายที่สุดในภาคใต้

จากฐานข้อมูลเบื้องต้นที่รวบรวมได้ คณะผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. สอนภาษาต่างประเทศ (คือภาษาอังกฤษ) เป็นวิชาบังคับพื้นฐานในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาทุกคณะซึ่งพบในทุกสถาบัน
2. กำหนดให้นักศึกษาเรียนภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากการเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐาน หลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะนี้ได้แก่ หลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆเพิ่มเติมจากที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน
3. หลักสูตรปริญาตรีและปริญาโท วิชาเอกหรือสาขาภาษาต่างประเทศ
4. กำหนดให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ซึ่งมีทั้งประเภทนับและไม่นับหน่วยกิต

2. ระยะดำเนินการ

การดำเนินงานในระยะดำเนินการเป็นส่วนหลักและส่วนสำคัญของโครงการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ รายละเอียดขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษามีดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของโครงการวิจัยนี้มี 2 ประเภทคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศใน

สถาบันอุดมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถาบันอุดมศึกษามี 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) จากจำนวน 26 สถาบัน (30 หน่วยงาน) อุดมศึกษาในภาคใต้ หรือประมาณร้อยละ 23.33 ของประชากรสถาบันทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมีทั้งสิ้น 191 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา 7 คน ผู้สอนภาษาต่างประเทศ 43 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.39 ของประชากรผู้สอนภาษาต่างประเทศ) และผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 141 คน (คิดเป็นร้อยละ 33 ของประชากรผู้เรียนภาษาในภาคใต้)

การใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับประชากรส่วนใหญ่เป็นเพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณ และด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย

2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ในระยะเตรียมการ พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 26 สถาบัน (30 หน่วยงาน) มีความหลากหลายในด้านที่ตั้ง สังกัด ขนาดและประเภทของสถาบัน ระดับการเรียนการสอนในสถาบันภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอน และลักษณะหลักสูตรภาษาต่างประเทศ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างสถาบันที่มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ในโครงการวิจัยนี้จึงใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ครอบคลุมความหลากหลายของสถาบันในทุกด้านและเพื่อเป็นตัวแทนที่เหมาะสม โดยใช้หลักการเจาะจงเลือกสถาบันที่มีขนาดใหญ่ มีความหลากหลายของคณะ สาขาวิชา และภาษาต่างประเทศที่เปิดสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ครอบคลุมภาษาต่างประเทศทุกภาษาที่มีการเรียนการสอนในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างสถาบันที่ถูกเลือกเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลในโครงการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) ประกอบด้วยสถาบันในสังกัด(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการ 2 สถาบัน และสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัยอีก 3 สถาบัน ในกลุ่มสถาบันในสังกัด(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการ คณะผู้วิจัยได้เลือกสถาบันในสังกัดสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล อย่างละ 1 สถาบัน ในกลุ่มสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัย ได้เลือกสถาบันประเภทสถาบันของรัฐ สถาบันในกำกับของรัฐ และสถาบันเอกชน ประเภทละ 1 สถาบัน รวม 3 สถาบัน (5 หน่วยงาน) กลุ่มตัวอย่างสถาบันทั้ง 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) ถูกเลือกด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

สถาบันราชภัฏ	เป็นสถาบันสังกัด(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการ มีขนาดใหญ่ ครอบคลุมความหลากหลายและเป็นตัวแทนสถาบันในสังกัดสถาบันราชภัฏในภาคใต้ในด้านภาษาต่างประเทศที่สอน (ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น) และลักษณะการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (วิชาเอก วิชาเลือก และวิชาบังคับพื้นฐาน)
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	เป็นสถาบันสังกัด(อดีต)กระทรวงศึกษาธิการภายใต้สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากกว่าสถาบันอื่นๆในสังกัดเดียวกันในภาคใต้ กล่าวคือ มีการสอนภาษาต่างประเทศมากกว่าหนึ่งภาษา (ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน) และมีหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศมากกว่าการเรียนเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน
มหาวิทยาลัยของรัฐ	เป็นสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัย ประเภทสถาบันของรัฐ มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ประกอบด้วยหลายหน่วยงานซึ่ง 3 ในหน่วยงานของสถาบันนี้ได้รับการสุมให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยนี้
● วิทยาเขต 1	เป็นหน่วยงานที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่หลากหลาย มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานให้นักศึกษาจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ มีหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆนอกเหนือการเรียนเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน มีการสอนภาษาต่างประเทศที่หลากหลาย (ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น มลายู และเขมร) มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับบัณฑิตศึกษาในหลายลักษณะ และมีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน
● วิทยาเขต 2	เป็นหน่วยงานที่มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากและหลากหลายที่สุดในภาคใต้ เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่ผลิตบัณฑิตสาขาภาษาต่างประเทศของภาคใต้ มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้งหมด 9 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือการเรียนเป็น

- วิชาบังคับพื้นฐาน
- วิทยาเขต 3 เป็นหน่วยงานเดียวในภาคใต้ที่มีการเรียนการสอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลี นอกจากนี้ยังมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี และมีหลายหลักสูตรที่เน้นภาษาต่างประเทศโดยกำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากการเรียนเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน และมีหลักสูตรปริญญาตรีที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน
 - มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัยประเภทสถาบันในกำกับของรัฐเพียงแห่งเดียวในภาคใต้ มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น และมลายู มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานมากกว่าสถาบันอื่นในด้านจำนวนหน่วยกิต มีหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศมากกว่าการเรียนเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานและนับหน่วยกิต
 - มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นสถาบันในสังกัด(อดีต)ทบวงมหาวิทยาลัย ประเภทสถาบันเอกชน มีขนาดใหญ่ และเป็นตัวแทนของกลุ่มสถาบันเอกชนในด้านภาษาต่างประเทศที่สอน (ภาษาอังกฤษ) และลักษณะหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันเอกชนเพียงสถาบันเดียวในภาคใต้ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา

รายละเอียดภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

ภาษาต่างประเทศ	สถาบันราชภัฏ	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยเอกชน
			วิทยาเขต 1	วิทยาเขต 2	วิทยาเขต 3		
อังกฤษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ฝรั่งเศส		✓	✓	✓	✓		
เยอรมัน		✓		✓	✓		
สเปน					✓		
อิตาลี					✓		

จีน			✓	✓	✓	✓	
ญี่ปุ่น	✓		✓	✓	✓	✓	
เกาหลี				✓	✓		
มลายู			✓	✓		✓	
อาหรับ				✓			
เขมร			✓	✓			

กลุ่มตัวอย่างสถาบันทั้ง 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) นี้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 กลุ่มคือ 1) ผู้บริหารสถาบัน ซึ่งหมายถึง กลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับภาคีฯ คณะ และสถาบัน 2) ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งหมายถึง อาจารย์ประจำชาวไทยที่สอนภาษาต่างประเทศ และ 3) ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งหมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทที่เรียนวิชาภาษาต่างประเทศในฐานะวิชาเอก/วิชาโท/สาขาเฉพาะทาง วิชาเลือก และวิชาพื้นฐาน

2.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างบุคคล

กลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้บริหารสถาบัน เพื่อศึกษานโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบัน 2) กลุ่มผู้สอนภาษาต่างประเทศ เพื่อศึกษาสภาพผู้สอน สภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และ 3) กลุ่มผู้เรียน เพื่อศึกษาสภาพและการเรียนภาษาต่างประเทศ แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ และทัศนคติต่อภาษาต่างประเทศและการเรียนภาษาต่างประเทศ

2.2.2.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบัน

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารในสถาบัน คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเจาะจงให้ผู้บริหารระดับสถาบัน คณะ และภาควิชาเป็นตัวแทนการให้ข้อมูล โดยผู้บริหารระดับสถาบันหมายถึง ผู้อำนวยการหรืออธิการบดีสถาบันนั้นๆ สำหรับสถาบันที่มีหลายหน่วยงาน ผู้บริหารระดับสถาบันหมายถึง ผู้บริหารระดับรองลงมาจากอธิการบดีซึ่งรับผิดชอบด้านวิชาการหรือรับผิดชอบหน่วยงานโดยตรง เช่น ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการหรือรองอธิการบดีวิทยาเขต ผู้บริหารระดับคณะหมายถึง คณบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่าของคณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอน

ภาษาต่างประเทศ และผู้บริหารระดับภาควิชาหมายถึง หัวหน้าภาควิชาหรือตำแหน่งเทียบเท่าซึ่งรับผิดชอบด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยตรงในระดับภาควิชาหรือเทียบเท่า

รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในโครงการวิจัยนี้แสดงในตารางที่

3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

สถาบัน	กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร		
	ระดับสถาบัน	ระดับคณะหรือเทียบเท่า	ระดับภาควิชาหรือเทียบเท่า
สถาบันราชภัฏ	อธิการบดี	คณบดีคณะครุศาสตร์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ผู้อำนวยการศูนย์ภาษา หัวหน้าโปรแกรมภาษาอังกฤษ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	ผู้อำนวยการ	หัวหน้าภาควิชาศึกษาทั่วไป	หัวหน้าแผนกวิชาภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยของรัฐ ● วิทยาเขต 1	รองอธิการบดีฝ่าย วิชาการ	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	หัวหน้าภาควิชาภาษาและ ภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยของรัฐ ● วิทยาเขต 2	รองอธิการบดีฝ่าย วิชาการและวิเทศ สัมพันธ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก
มหาวิทยาลัยของรัฐ ● วิทยาเขต 3	รองอธิการบดีเขต การศึกษาและการ กีฬา	คณบดีคณะอุตสาหกรรมบริการ	ประธานโครงการสถาบันภาษา
มหาวิทยาลัยในกำกับของ รัฐ	อธิการบดี	คณบดีสำนักวิชาศิลปศาสตร์	หัวหน้าหลักสูตรภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยเอกชน	อธิการบดี	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	หัวหน้าสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ

อนึ่ง คณะผู้วิจัยจะนับรวมกลุ่มบุคคลในตำแหน่งบริหารทุกระดับ (สถาบัน คณะหรือเทียบเท่า และภาควิชาหรือเทียบเท่า) ของแต่ละสถาบันดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.2 เป็น 1 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร เนื่องจากในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยในโครงการนั้น ผู้บริหารทั้ง 3 ระดับในทุกสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะร่วมให้ข้อมูลในส่วนตัวตนเองเกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อประกอบเป็นภาพรวมของสถาบัน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจะมีเพียง 1 กลุ่มต่อสถาบัน (หน่วยงาน) ที่ได้รับการสุ่มให้เป็นจุดเก็บข้อมูล โดยสรุป ใน

โครงการวิจัยนี้มีจุดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 7 จุด กล่าวคือ 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจึงมีทั้งสิ้น 7 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเน้นผู้สอนภาษาที่เป็นชาวไทยและเป็นบุคลากรประจำของสถาบันเท่านั้น ดังนั้นในกรณีที่สถาบันใดไม่มีผู้สอนภาษาต่างประเทศชาวไทยที่เป็นอาจารย์ประจำ ก็จะไม่ใช้ผู้สอนชาวต่างประเทศมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างเช่น ที่สถาบัน 3 (หน่วยงาน 3.1) ถึงแม้จะมีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นและภาษามลายู แต่ผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ และบางท่านเป็นชาวไทยที่เป็นอาจารย์พิเศษ ผู้สอนเหล่านี้ก็จะไม่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง หลักการดังกล่าวมีข้อยกเว้นอยู่บ้างในส่วนของภาษาสเปนและภาษาอิตาลี ซึ่งเปิดสอนเพียงแห่งเดียวที่สถาบัน 3 (หน่วยงาน 3.3) และมีผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้สอนภาษาต่างประเทศครบถ้วนทุกภาษาที่มีการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ในภาคใต้ คณะผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเลือกผู้สอนชาวต่างประเทศรายดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลี โดยในขั้นตอนการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้มอบหมายให้เครือข่ายผู้ช่วยวิจัยในโครงการซึ่งเป็นชาวไทยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลี โดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ รายละเอียดจะกล่าวในหัวข้อการเก็บข้อมูล

ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ คณะผู้วิจัยเลือกผู้สอนภาษาต่างประเทศทุกภาษาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ โดยเลือกผู้สอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 คนต่อสถาบัน (หน่วยงาน) เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนมาก สถาบันและหลากหลายรายวิชาที่สุด ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆคือ ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ และเขมร คณะผู้วิจัยเลือกผู้สอนภาษาละ 2 คน ในกรณีที่สถาบันใดมีผู้สอนภาษาต่างประเทศใดก็ตามไม่ถึง 2 คนก็จะเลือกกลุ่มตัวอย่างเท่าที่มี ในกรณีที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศใดภาษาหนึ่งจำนวนหลายคน คณะผู้วิจัยจะเลือกผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนนานปี และมีประสบการณ์สอนภาษานั้นๆในหลายสถานะเช่น สถานะวิชาพื้นฐาน วิชาเลือก และวิชาเอก/โท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยนี้นำเสนอในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ภาษา ต่างประเทศ	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน	รวม
			วิทยาเขต 1	วิทยาเขต 2	วิทยาเขต 3			
อังกฤษ	3	3	3	3	3	3	3	21
ฝรั่งเศส			1	2	1			4
เยอรมัน				1				1
สเปน					1			1
อิตาลี					1			1
จีน				2	1	1		4
ญี่ปุ่น				2	1			3
เกาหลี				2				2
มลายู				2				2
อาหรับ				2				2
เขมร			1	1				2
รวม	3	3	5	17	8	4	3	43

2.2.2.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ในลำดับแรกคณะผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่มและแบบหลายขั้นตอน (cluster sampling and multi-stage sampling) และในลำดับถัดไปใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยในลำดับแรก คณะผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้เรียนตามระดับการศึกษาคือระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท และตามสถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ 3 สถานะคือ 1) กลุ่มที่เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะวิชาเอก/โท 2) กลุ่มที่เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะวิชาเลือก และ 3) กลุ่มที่เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะวิชาพื้นฐานตามข้อบังคับของหลักสูตรในสถาบัน ซึ่งในกลุ่มสุดท้ายภาษาที่สอนเป็นวิชาพื้นฐานในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในภาคใต้ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทคือภาษาอังกฤษ

หลังจากแบ่งกลุ่มผู้เรียนภาษาต่างประเทศตามระดับการศึกษาและสถานะการเรียนภาษาต่างประเทศแล้ว ในลำดับถัดไป คณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนภาษาต่างประเทศ โดยในระดับปริญญาตรี จะเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเอก ภาษาละ 2 คนต่อคณะ ในกรณีที่สถาบันใดไม่มีผู้เรียนภาษานั้นๆ เป็นวิชาเอก ก็จะสุ่มผู้เรียนที่เรียนภาษานั้นเป็นวิชาโทแทน โดยในการสุ่มจะเลือกรายชื่อนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่อยู่สองลำดับแรกในวิชาเอกนั้นๆ ในกรณีที่ไม่มีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะเลือกสุ่ม 2 ลำดับ

แรกจากรายชื่อนักศึกษาชั้นปีสูงสุดที่มี การเลือกเจาะจงกลุ่มผู้เรียนระดับปีสูงสุดเช่นนี้ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยาวนานและหลากหลายที่สุด

ในการสุ่มกลุ่มผู้เรียนที่เลือกเรียนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือก จะครอบคลุมผู้เรียนภาษาต่างประเทศทุกภาษา โดยในแต่ละภาษาจะใช้วิธีสุ่มแบบง่ายเพื่อให้ได้รายวิชาซึ่งจะใช้เป็นฐานในการสุ่มผู้เรียนในขั้นต่อไป สำหรับภาษาอังกฤษ จะสุ่มวิชาเลือกภาษาอังกฤษมา 2 รายวิชาต่อสถาบัน ส่วนวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ สุ่มวิชาเลือกภาษาละ 1 รายวิชาต่อสถาบัน หลังจากสุ่มรายวิชาเลือกแต่ละภาษาแล้ว ก็จะจับฉลากเลือกผู้เรียน ที่ต้องใช้วิธีการจับฉลากแทนที่จะใช้วิธีการเลือกรายชื่อนักศึกษาในสองลำดับแรกเหมือนวิธีที่ใช้ในการหากรวมตัวอย่างผู้เรียนภาษาเป็นวิชาเอกเป็นเพราะว่าหากใช้การสุ่มผู้เรียนโดยเลือกสองลำดับแรกในรายชื่อจะทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างไม่หลากหลาย เนื่องจากรายชื่อผู้เรียนวิชาเลือกจะจัดเรียงนักศึกษาตามคณะที่นักศึกษาสังกัด การเลือกสองลำดับแรกจะทำให้ได้นักศึกษาจากคณะเดียวกัน

สำหรับวิชาเลือกภาษาอังกฤษ คณะผู้วิจัยใช้วิธีจับฉลากจากรายชื่อนักศึกษาที่เรียนวิชาที่สุ่มได้รายวิชาละ 1 คน รวมผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกสถาบันละ 2 คน สำหรับวิชาเลือกภาษาต่างประเทศอื่นๆ ใช้วิธีจับฉลากจากรายชื่อนักศึกษาที่เรียนรายวิชาภาษานั้นที่สุ่มได้ ภาษาละ 2 คน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนวิชาภาษาต่างประเทศในสถานะวิชาพื้นฐาน (ซึ่งคือวิชาภาษาอังกฤษ) คณะผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบง่ายจากผู้เรียนทุกคณะในแต่ละสถาบัน คณะละ 1 คน โดยเลือกลำดับแรกจากรายชื่อนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของแต่ละคณะ

รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยนี้ดูได้จากตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรี

ภาษา	สถาบัน ราชภัฏ			สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล			มหาวิทยาลัยของรัฐ									มหาวิทยาลัย ใน			มหาวิทยาลัย			รวม จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร ผู้เรียน ภาษา ทั้งหมด	ร้อยละ ของ กลุ่ม ตัวอย่าง ต่อ ประชากร
	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน	เอก	เลือก	พื้น ฐาน			
อังกฤษ	4	2	5		2	7		2	10	3	2	6		2	2	2		8	2	2	4	65	25139	0.26
ฝรั่งเศส					2			2		4	2			2								12	397	3.02
เยอรมัน					2					2	2			2								8	391	2.75
สเปน														2								2	62	3.23
อิตาลี														2								2	17	11.76
จีน								2		2	2			2	2			2				12	1438	0.83
ญี่ปุ่น	2	2						2		2	2			2				2				14	1528	0.92
เกาหลี										2	2			2								6	2104	
มลายู								2		2	2							2				8	792	1.01
อาหรับ										2	2											4	719	0.06
เขมร								2			2											4	27	
รวม	6	4	5		6	7		12	10	19	18	6	2	16	2	2	6	8	2	2	4	137	30616	0.45
รวม	15			13			22			43			20			16			8			137	30616	0.45

รายละเอียดในตารางที่ 3.4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีในโครงการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 137 คน จำแนกเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษ 65 คน ภาษาฝรั่งเศส 12 คน ภาษาเยอรมัน 8 คน ภาษาสเปนและภาษาอิตาลี ภาษาละ 2 คน ภาษาจีน 12 คน ภาษาญี่ปุ่น 14 คน ภาษาเกาหลี 6 คน ภาษามลายู 8 คน ภาษาอาหรับและภาษาเขมร ภาษาละ 4 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ที่สุดคือ กลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษ

ในระดับปริญญาโท การเก็บข้อมูลจากผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศใช้วิธีแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะสาขาเฉพาะทาง เช่น นักศึกษาปริญญาโทสาขาภาษาอังกฤษ และกลุ่มที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษในสถานะวิชาบังคับพื้นฐานและนับหน่วยกิตตามข้อบังคับของหลักสูตร การสุ่มตัวอย่างผู้เรียนทั้งสองกลุ่มนี้ใช้วิธีสุ่มแบบง่ายสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะสาขาเฉพาะทาง คณะผู้วิจัยเลือกสุ่มหลักสูตรละ 1 คน โดยเลือกผู้เรียนในลำดับแรกของรายชื่อผู้เรียนชั้นปีที่ 2 และสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศในสถานะวิชาพื้นฐาน จะเลือกผู้เรียนในลำดับแรกของรายชื่อผู้เรียนชั้นปีที่ 1

ในโครงการวิจัยนี้มีสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสถาบันเพียง 4 สถาบันที่มีผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาโทคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ซึ่งมีผู้เรียนสาขาภาษาอังกฤษเป็นสาขาเฉพาะทาง สถาบันซึ่งมีผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานนับหน่วยกิตตามข้อบังคับของหลักสูตรมี 3 แห่งคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาโทมีทั้งสิ้นเพียง 4 คน จำแนกเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษในสถานะสาขาเฉพาะทาง 1 คน และผู้เรียนภาษาอังกฤษในสถานะวิชาบังคับพื้นฐาน 3 คน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาโท

สถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ	สถาบัน	จำนวน
สาขาเฉพาะทาง (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2	1
วิชาบังคับพื้นฐาน	มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1	1
	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	1
	มหาวิทยาลัยเอกชน	1
รวม		4

จากรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอในตารางที่ 3.2-3.5 สรุปได้ว่า โครงการวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลรวมทั้งสิ้น 191 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบัน 7 คน กลุ่มผู้สอนภาษาต่างประเทศ 43 คน และกลุ่มผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 141 คน ดังสรุปในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 สรุปกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศ	ผู้สอน			ผู้เรียน						ผู้บริหาร
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ (เจ้าของภาษา)	รวม	ระดับปริญญาตรี			ระดับปริญญาโท		รวม	
				เอก	เลือก	พื้นฐาน	สาขาเฉพาะทาง	พื้นฐาน		
อังกฤษ	21		21	11	12	42	1	3	69	
ฝรั่งเศส	4		4	4	8				12	
เยอรมัน	1		1	2	6				8	
สเปน		1	1		2				2	
อิตาลี		1	1		2				2	
จีน	4		4	4	8				12	
ญี่ปุ่น	3		3	4	10				14	
เกาหลี	2		2	2	4				6	
มลายู	2		2	2	6				8	

ตารางที่ 3.6 สรุปกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (ต่อ)

ภาษาต่างประเทศ	ผู้สอน			ผู้เรียน						ผู้บริหาร
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ (เจ้าของภาษา)	รวม	ระดับปริญญาตรี			ระดับปริญญาโท		รวม	
				เอก	เลือก	พื้นฐาน	สาขาเฉพาะทาง	พื้นฐาน		
อาหรับ	2		2	2	2				4	
เขมร	2		2		4				4	
รวม	41	2	43	31	64	42	1	3	141	7
รวม	43			141						7
รวมทั้งหมด				191						

2.3 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุดคือ 1) แบบสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ 2) แบบสอบถามผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ และ 3) แบบสอบถามผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้

1. แบบสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้มี 4 ตอน ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุมประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน เช่น สังกัด ระดับการศึกษาที่เปิดสอน หลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอน เป็นต้น
 - ตอนที่ 2 นโยบายด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของสถาบัน
 - ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบัน
 - ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

(ดูตัวอย่างแบบสอบถามที่ภาคผนวก 5)

2. แบบสอบถามผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ มีทั้งหมด 8 ตอน ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุมประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอน ได้แก่ สถาบันที่สังกัด เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน เป็นต้น
 - ตอนที่ 2 ภาระงาน

ตอนที่ 3 ประสบการณ์การใช้ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 4 ประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 6 การพัฒนาศักยภาพภาษาต่างประเทศและการสอนภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 8 ทักษะคิดต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

(ดูตัวอย่างแบบสอบถามที่ภาคผนวก 6)

3. แบบสอบถามผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ในภาคใต้ มี 5 ตอน ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุมประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น สถาบันที่ศึกษา เพศ อายุ ชั้นปี คณะและระดับที่ศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและการเรียนภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 3 กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 5 การใช้ภาษาต่างประเทศในอนาคต

(ดูตัวอย่างแบบสอบถามที่ภาคผนวก 7)

2.4 การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

การพัฒนาแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยในโครงการนี้ทั้ง 3 ชุดมีหลายขั้นตอน ในขั้นแรก คณะผู้วิจัยโครงการ "ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคเหนือ" เป็นผู้สร้างแบบสอบถามฉบับต้นร่างทั้ง 3 ชุด จากนั้นคณะผู้วิจัยโครงการ "ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาในภาคใต้" จึงได้นำร่างแบบสอบถามดังกล่าวมาปรับปรุงและเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญและเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นจริงในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ การพัฒนาแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคมถึง 19 สิงหาคม รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน และเสร็จสิ้นด้วยการประสานงานระหว่างคณะผู้วิจัยในภาคเหนือและภาคใต้

2.5 การทดสอบเครื่องมือวิจัย

หลังจากแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดได้รับการปรับปรุงและพัฒนาแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สอนและผู้เรียนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงแต่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดสอบแบบสอบถามเหล่านี้ที่สถาบัน 3 (มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 และ 2) กลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวประกอบด้วยผู้สอนภาษาต่างประเทศจำนวน 30 คน และผู้เรียนภาษาต่างประเทศอีกจำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน

อนึ่ง ในการทดสอบเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ชุด คณะผู้วิจัยไม่ได้ทดสอบเครื่องมือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถาบัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันในมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 และ 2 มีอยู่เพียง 1 กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลเดียวกับกลุ่มบุคคลที่ได้ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว จึงไม่สามารถนำกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันดังกล่าวมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบเครื่องมือได้ คณะผู้วิจัยจึงได้ทดแทนด้วยการทดสอบแบบสอบถามผู้บริหารสถาบันกับอดีตหัวหน้าภาควิชาที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนภาษาโดยตรงที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 จำนวน 2 ท่าน

หลังการทดสอบเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และได้ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามทุกชุดตามข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองทำแบบสอบถาม ในการปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหา แก้ไขข้อความที่กำกวม ตลอดจนจัดหมวดหมู่และลำดับข้อคำถามบางส่วน ทั้งนี้เพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ปรับปรุงแบบสอบถามผู้บริหารสถาบัน ตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอดีตหัวหน้าภาควิชาทั้ง 2 ท่านด้วย ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามทั้ง 3 ชุดที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบัน ผู้สอน และผู้เรียนภาษาต่างประเทศใน 5 สถาบัน (7 หน่วยงาน) ที่ได้สุ่มไว้

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอนและแบบสอบถามผู้เรียนภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแบบสอบถามผู้บริหารไม่มีข้อคำถามประเภทมาตราประมาณค่า (rating scale) จึงไม่ได้มีการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น แต่คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถามแทน โดยแบบสอบถามผู้บริหารได้ผ่านการจัดเกลา ปรับปรุง และแก้ไขด้านเนื้อหา รูปแบบ และโครงสร้างโดยบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันจนแน่ใจว่าแบบสอบถามครอบคลุมประเด็นและสาระต่างๆที่เกี่ยวข้องได้อย่างสมบูรณ์แล้ว

ในการวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอนและแบบสอบถามผู้เรียน คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเฉพาะในส่วนข้อคำถามประเภทมาตราประมาณค่าเท่านั้น ส่วนข้อคำถามที่ไม่ใช่ประเภทมาตราประมาณค่า คณะผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยหลักการและวิธีการเดียวกับที่ใช้ตรวจสอบแบบสอบถามผู้บริหารดังกล่าวแล้วข้างต้น

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอนที่วิเคราะห์ได้ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3.7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ตอน	ค่าความเชื่อมั่น
ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้ภาษาต่างประเทศ	.8132
ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพการสอนภาษาต่างประเทศ (ข้อ 1-3)	.2598
ตอนที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ (ข้อ 4)	.9441
ตอนที่ 6 การพัฒนาศักยภาพภาษาต่างประเทศและการสอนภาษาต่างประเทศ (ข้อ 4)	.6140
ตอนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศ	.5600
ตอนที่ 8 ทศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	
ข้อ 2	.6822
ข้อ 3	.3899

เป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าความเชื่อมั่นในบางตอนของแบบสอบถามผู้สอนไม่สูงนัก ที่เป็นเช่นนี้เพราะแต่ละตอนของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนไม่มากข้อ ทำให้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตอนไม่สูง เช่น ตอนที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นเพียง .2598 ซึ่งเป็นเพราะมีข้อคำถามประเภทมาตราประมาณค่าในตอนนี้เพียง 3 ข้อ และแต่ละข้อคำถามมีมาตราประมาณค่าเพียง 3 ระดับ ในขณะที่ตอนอื่นๆที่เหลือ ถึงแม้จะมีเพียงข้อคำถามเดียว แต่ในข้อคำถามเดียวในตอนเหล่านั้นประกอบด้วยข้อคำถามย่อยอีกจำนวนหลายข้อ และยังมีมาตราประมาณค่ามากกว่า 3 ระดับ อย่างไรก็ดี จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติซึ่งนักวิจัยได้ไปหารือหรือได้รับทราบไว้สำหรับแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามและมาตราประมาณค่าจำนวนน้อย ค่าความเชื่อมั่น .2598 ถือว่าสูงพอสมควรและยอมรับได้

ตารางที่ 3.8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ตอน	ค่าความเชื่อมั่น
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและการเรียนภาษาต่างประเทศ	.8412
ตอนที่ 3 กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	.8195
ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ	.7180
ตอนที่ 5 การใช้ภาษาต่างประเทศในอนาคต	.5383

2.6 การเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทั้ง 3 ชุดคือ แบบสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ แบบสอบถามผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ และแบบสอบถามผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ ในการเก็บข้อมูลจริงระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม - 29 ตุลาคม 2546 โดยในการเก็บข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยใช้ระบบการสร้างเครือข่าย ผู้ช่วยวิจัยขึ้นในแต่ละสถาบันเป้าหมายที่เป็นจุดเก็บข้อมูล โดยให้เครือข่ายเป็นผู้ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน ประสานงานการแจกแบบสอบถาม และรับแบบสอบถามคืน เครือข่ายผู้ช่วยวิจัยในแต่ละสถาบันในโครงการนี้ล้วนเป็นอาจารย์ประจำชาวไทยที่สอนภาษาต่างประเทศในสถาบันเป้าหมาย คณะผู้วิจัยประสานงานกับเครือข่ายอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล โดยในช่วงแรกคณะผู้วิจัยเดินทางไปพบปะเครือข่าย ณ สถาบันเป้าหมายที่เครือข่ายสังกัดอยู่เพื่อทำความคุ้นเคย แนะนำโครงการและวัตถุประสงค์ชี้แจงวิธีการเก็บข้อมูล วิธีการสุ่มตัวอย่าง และขอขานความรับผิดชอบของเครือข่ายในรายละเอียด ในกรณีที่มิมีปัญหาหรือข้อสงสัย เครือข่ายสามารถติดต่อคณะผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และเครือข่ายผู้ช่วยวิจัยเหล่านี้ได้รับค่าตอบแทนในการทำงานในโครงการ

คณะผู้วิจัยสร้างระบบเครือข่ายในสถาบันเป้าหมายทุกแห่งยกเว้นที่มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 ซึ่งคณะผู้วิจัยประจำอยู่และสามารถดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามได้เองโดยไม่ต้องใช้ระบบเครือข่าย เครือข่ายที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนามในโครงการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 7 คน ประกอบด้วยอาจารย์จากสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขตที่ 3 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งละ 1 คน ส่วนที่มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขตที่ 2 มีเครือข่าย 2 คน เพราะเป็นจุดเก็บข้อมูลที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดในโครงการวิจัยนี้

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เครือข่ายผู้ช่วยวิจัยจะนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างผู้สอน และกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน และเนื่องจากในโครงการนี้มีกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลีซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ และแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเป็นภาษาไทย คณะผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนวิธีรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยมอบหมายให้เครือข่ายดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สอนดังกล่าวโดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์ และในการสัมภาษณ์ได้ตัดประเด็นในแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับชาว

ต่างประเทศออก 3 ตอน คือ 1) ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้ภาษาต่างประเทศ 2) ตอนที่ 5 ความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และ 3) ตอนที่ 6 การพัฒนาศักยภาพภาษาต่างประเทศ และการสอนภาษาต่างประเทศ (เฉพาะข้อคำถามที่ 4 และ 5)

เมื่อเครือข่ายผู้ช่วยวิจัยได้รับแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนมาให้ จะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามให้คณะผู้วิจัยเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ในกรณีที่ข้อมูลในแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ เครือข่ายจะเป็นผู้รับผิดชอบติดตามข้อมูลให้ครบถ้วนสมบูรณ์

หลังการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ในขั้นต้นคณะผู้วิจัยมีแผนการจะจัดประชุมเครือข่ายผู้ช่วยวิจัยจากทุกสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่ด้วยข้อจำกัดและปัญหาบางประการทำให้ไม่สามารถจัดประชุมเครือข่ายได้ ดังนั้นหลังการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้ว (บทที่ 4) คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีส่งรายงานบทที่ 4 กลับไปให้เครือข่ายผู้ช่วยวิจัยตามสถาบันต่าง ๆ รับทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนสถาบันของตนเพื่อแก้ไขในกรณีที่มีข้อผิดพลาด และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอ มาปรับปรุงการเขียนเสนอผลการวิจัยต่อไป

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทางสถิติของแบบสอบถามผู้สอนและผู้เรียน ภาษาต่างประเทศซึ่งใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในโครงการนี้โดยใช้ค่า Cronbach Alpha ส่วนข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามทั้งผู้บริหารสถาบัน ผู้สอน และผู้เรียนภาษาต่างประเทศจะนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ต่อจากนั้นจึงแปลผล และนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้ในการวิจัยนี้มาจากแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลสามเสา คือข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน จากสถาบันอุดมศึกษา 5 สถาบัน จำนวนทั้งสิ้น 7 หน่วยงาน และในรายงานนี้จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างสถาบันในงานวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 7 หน่วยงานอันได้แก่ สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ 3 วิทยาเขต มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร 7 คน ผู้สอน 43 คน และผู้เรียน 141 คน รวมทั้งสิ้น 191 คน แบบสอบถามที่ส่งออกไปยังกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้รับกลับมาทุกฉบับ เนื่องจากเป็นการสุ่มแบบเจาะจงและมีการติดตามผล เพื่อให้ได้ข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลแบ่งเป็นสามส่วนคือผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียน

ผลการศึกษาเป็นภาพสะท้อนบางส่วนของสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้ แม้ว่าจะไม่อาจใช้เป็นข้อสรุปสำหรับภาพรวมทั้งหมดได้ แต่ก็ครอบคลุมและสามารถชี้นำไปสู่ภาพกว้างๆของภูมิภาคนี้ได้ในระดับหนึ่ง

ข้อมูลจากผู้บริหาร

ข้อมูลได้จากผู้บริหาร 5 สถาบัน คือ สถาบันราชภัฏ 1 แห่ง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็น 3 วิทยาเขต มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 1 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 7 หน่วยงาน ข้อมูลนี้ได้จากแบบสอบถามซึ่งรวบรวมข้อมูล ณ ปีการศึกษา 2546 รวมทั้งสิ้น 7 ฉบับ อนึ่ง ในตอนท้ายของแบบสอบถามฉบับนี้ที่เป็น การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้ สอบถามข้อมูลจากผู้บริหารสามระดับคือระดับสถาบัน ระดับคณะและระดับภาควิชา ในจำนวนนี้ มีสองสถาบันที่ประกอบด้วยสองคณะและสองภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา ซึ่งหนึ่งสถาบันได้แยกตอบมาทั้งสองระดับ จึงได้รับแบบสอบถามรวม 5 ฉบับ และอีกหนึ่งสถาบันแยกตอบมาในระดับภาควิชา จึงได้รับแบบสอบถาม 4 ฉบับ ดังนั้นแบบสอบถามในส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารนี้จึงมีทั้งสิ้น 24 ชุด

1. ข้อมูลสถาบัน

ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่ได้จากแบบสอบถามนี้ แบ่งออกได้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่เปิดสอน ซึ่งแยกตามระดับการศึกษา สาขาวิชา และประเภทของหลักสูตรซึ่งหมายถึงหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ และจำนวนนักศึกษาที่แยกตามระดับการศึกษา

1.1 หลักสูตร

ทุกสถาบันเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ยกเว้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่ไม่เปิดสอนระดับปริญญาโท สถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกมีจำนวน 4 สถาบัน คือมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 วิทยาเขต และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สถาบันที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตคือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 หลักสูตรที่เปิดสอนคือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพยาบาล

สถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาตรีคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ที่เปิดสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต และวิทยาเขต 3 ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรม สาขาการจัดการบริการและการท่องเที่ยว หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิเทศธุรกิจจีน สถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพยาบาล หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ และวิทยาเขต 3 ที่เปิดสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขา Human Environmental Sciences นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และวิทยาเขต 2 ยังเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น Thai Studies สำหรับชาวต่างประเทศอีกด้วย หลักสูตรนานาชาติทุกหลักสูตรใช้ภาษาอังกฤษในการสอน และณ เวลาที่ทำการศึกษาก็มีเพียงมหาวิทยาลัยของรัฐเท่านั้นที่เปิดสอน

จะเห็นได้ว่า ในภาคใต้ มีเพียงมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเท่านั้นที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก สถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรหลายรูปแบบ เช่น หลักสูตรปกติ และหลักสูตรนานาชาติเป็นต้น ก็คือมหาวิทยาลัยของรัฐที่เก่าแก่ที่สุดในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง

1.2 จำนวนนักศึกษา

จำนวนนักศึกษาทั้งหมดของสถาบันกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 36,515 คน แบ่งตามสถาบันโดยเรียงตามระดับหลักสูตรคือ ระดับปริญญาตรี-อื่นๆที่สูงกว่าปริญญาตรี-ปริญญาโท-และ ปริญญาเอก ได้ตามตารางที่ 4.1 นี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนนักศึกษา

สถาบัน	จำนวนนักศึกษาแบ่งตามระดับการศึกษา					
	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	หลักสูตรระยะสั้น	รวม
สถาบันราชภัฏ	5,289	-	143			5,432
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1,823	-				1,823
มหาวิทยาลัยของรัฐ						
• วิทยาเขต 1	10,891	8	2,026	176	- *	13,101
• วิทยาเขต 2	5,902		594	6	-*	6,502
• วิทยาเขต 3	1,239		235	6		1,480
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	3,700		300	7		4,007
มหาวิทยาลัยเอกชน	4,100		70			4,170
รวม	32,944	8	3,368	195	*	36,515

*ไม่มีนักศึกษาในช่วงเวลาที่สำรวจ

จำนวนนักศึกษาทั้งหมดในสถาบันกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 10,891 คน ปริญญาโท 2,026 คน ปริญญาเอก 176 คนและประกาศนียบัตรบัณฑิต 8 คน วิทยาเขต 2 มีนักศึกษาปริญญาตรี 5902 คน ปริญญาโท 594 คน และปริญญาเอก 6 คน วิทยาเขต 3 มีนักศึกษาปริญญาตรี 1,239 คน ปริญญาโท 235 คน และปริญญาเอก 6 คน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีนักศึกษาปริญญาตรี 3,700 คน ปริญญาโท 300 และปริญญาเอก 7 คน มหาวิทยาลัยเอกชนมีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4,100 และปริญญาโท 70 คน สถาบันราชภัฏ มีนักศึกษาปริญญาตรี 5,289 คน และปริญญาโท 143 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีนักศึกษาปริญญาตรี 1,823 คน จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี-ปริญญาโท-ปริญญาเอก ของสถาบันกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคิดเป็นสัดส่วน 169:17:1 ส่วนระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตมีจำนวนนักศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สถาบันที่มีนักศึกษาชาวต่างประเทศมีเพียงหนึ่งสถาบัน สองหน่วยงาน คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และวิทยาเขต 3 นักศึกษาชาวต่างประเทศที่วิทยาเขต 1 ประกอบด้วยนักศึกษาชาวจีน 3 คน ญี่ปุ่น 1 คน พม่า 1 คน บัลแกเรีย 1 คน ภูฏาน 1 คน มาเลเซีย 4 คน ลาว 1 คน

อินโดนีเซีย 12 คน และนักศึกษาต่างประเทศที่วิทยาเขต 3 คือนักศึกษาชาวฟิลิปปินส์ 1 คน ทั้งหมดนี้ศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 ซึ่งมีหลักสูตรระยะสั้นสำหรับนักศึกษาต่างชาตินั้น ไม่มีนักศึกษา ณ เวลาที่สำรวจ

อาจกล่าวได้ว่าสถาบันที่มีขนาดใหญ่ที่สุดโดยพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาก็คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุด (13,101 คน) หน่วยงานที่ใหญ่เป็นลำดับที่สองแต่มีขนาดเล็กกว่าประมาณครึ่งหนึ่งก็คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีนักศึกษาจำนวน 6,502 คน สถาบันที่มีขนาดถัดมาก็คือสถาบันราชภัฏ ซึ่งมีจำนวนนักศึกษา 5,432 คน สถาบันขนาดใหญ่ลำดับที่สี่คือมหาวิทยาลัยเอกชน มีนักศึกษา 4,170 คนและสถาบันที่มีขนาดเล็กเรียกว่ามหาวิทยาลัยนี้ก็คือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งมีนักศึกษา 4,007 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีนักศึกษาเป็นระดับปริญญาตรีทั้งหมด 1,823 คน ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 จัดว่าเป็นสถาบันขนาดเล็กที่สุด มีจำนวนนักศึกษา 1,480 คน

1.3 สรุป

จากข้อมูลนี้ จะเห็นได้ว่าสถาบันที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเมื่อพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความหลากหลายที่สุดในทุกด้าน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยนี้เปิดสอนครบทุกระดับทั้งปริญญาตรี-โท-เอก ประกาศนียบัตรบัณฑิต และหลักสูตรระยะสั้นสำหรับชาวต่างประเทศ มีทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรนานาชาติและหลักสูตรที่ไม่ใช่หลักสูตรนานาชาติแต่ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน นอกจากนี้ นักศึกษาของสถาบันยังมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติมากที่สุด มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 2 ซึ่งมีจำนวนนักศึกษามากเป็นลำดับสอง เปิดสอนทุกระดับระดับปริญญาตรี-โท-เอก หลักสูตรที่มีใช้หลักสูตรนานาชาติแต่ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน และหลักสูตรระยะสั้นสำหรับชาวต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้มีผู้เรียนเป็นประจำสม่ำเสมอทุกปีการศึกษา แต่ในปีการศึกษาใดที่มีการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ สถาบันก็จะมีนักศึกษาต่างชาติ สถาบันราชภัฏที่มีจำนวนนักศึกษามากเป็นอันดับสาม เปิดสอนแต่ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และไม่ได้เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีจำนวนนักศึกษามากเป็นอันดับสี่ เปิดสอนในสองระดับคือปริญญาตรีและปริญญาโท และไม่มีหลักสูตรนานาชาติ ส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐซึ่งมีนักศึกษาจำนวนมากเป็นลำดับที่ห้า เปิดสอนทุกระดับ ยกเว้นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งมีจำนวนนักศึกษามากเป็นลำดับที่หก เปิดสอนระดับปริญญาตรีระดับเดียว ในขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาน้อยที่สุด เปิดสอนทั้งระดับปริญญาตรี-โท-เอก และเป็นอีกเพียงสถาบันเดียวนอกเหนือจากวิทยาเขต 1 ที่มีนักศึกษาต่างชาติ อนึ่ง

มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ไม่มีการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับชาวต่างชาติ ในขณะที่ทำการสำรวจ จึงไม่มีนักศึกษาชาวต่างชาติ

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษานั้นไม่อาจพิจารณาได้จากจำนวนนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีแต่เพียงประการเดียว แต่ยังคงคำนึงถึงปัจจัยสำคัญอีกหลายประการ เช่น 1) ความหลากหลายในด้านระดับการศึกษาที่เปิดสอน เช่น ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ประกาศนียบัตรบัณฑิต เป็นต้น 2) ความสามารถในการรับนักศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีได้เป็นจำนวนมากขึ้น 3) การเปิดสอนหลักสูตรหลากหลายสาขาวิชา เช่นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การแพทย์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 4) การมีคณะต่างๆ ที่รับผิดชอบการเรียนการสอนเป็นจำนวนมากเพื่อรองรับความเป็นสาขาวิชาเฉพาะ และ 5) การเปิดสอนหลักสูตรหลากหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรภาษาต่างๆที่มีความสำคัญในภูมิภาคและในโลก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในด้านวิชาการ บุคลากรและองค์กร ศักยภาพและวิสัยทัศน์ของสถาบันในการที่จะก้าวไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของโลก

2. นโยบาย

นโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางอย่างกว้างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง นโยบายมีหลายระดับ นโยบายระดับสูงก็จะกำหนดกรอบกว้างๆ ให้สามารถครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ จากนั้นฝ่ายต่าง ๆ ก็สามารถกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของตน และหน่วยย่อยๆ ลงไปก็สามารถที่จะกำหนดนโยบายที่เฉพาะลงไปได้อีกหลายระดับ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาอาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) นโยบายด้านภาษา ได้แก่การจัดลำดับความสำคัญของภาษาต่างๆ และนโยบายด้านการวิเคราะห์ความต้องการภาษาต่างประเทศของตลาดแรงงานและผู้เรียน 2) นโยบายด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอน ความร่วมมือกับรัฐบาล/หน่วยงานต่างประเทศเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และการปรับปรุงหลักสูตรภาษาต่างประเทศ 3) นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศ

2.1 นโยบายด้านภาษา

2.1.1 การจัดลำดับความสำคัญของภาษา

การจัดลำดับความสำคัญของภาษาเป็นการแสดงทัศนคติที่มีต่อภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและสังคม

โลก อันทำให้เกิดความต้องการและความจำเป็นในการใช้ภาษานั้นๆ ในระดับต่างๆกัน ทักษะนี้จะมีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนแต่ละภาษาแตกต่างกันไปแล้วแต่ลำดับความสำคัญ

ภาษาที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญนี้มี 10 ภาษาจากทั้งหมด 11 ภาษาที่เปิดสอนในสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จำนวนภาษาที่เปิดสอนในแต่ละสถาบันแตกต่างกันไปตามความต้องการ ความจำเป็นและความพร้อมของสถาบัน ซึ่งข้อเท็จจริงที่ว่าภาษาบางภาษาเปิดสอนในสถาบันหนึ่งหรือสองสถาบันจากทั้งหมด 7 สถาบัน อาจมีผลต่อการจัดลำดับความสำคัญของภาษาด้วยเช่นกัน เพราะสถาบันที่เปิดสอนภาษาใดอาจเห็นความสำคัญของภาษานั้น ในขณะที่สถาบันที่ไม่ได้เปิดสอนก็อาจเห็นความสำคัญน้อยกว่า

จากการใช้ multi-responses เพื่อวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของภาษาต่างประเทศตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ไว้ดังนำเสนอในตารางที่ 4.2 พบว่าภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่ทุกสถาบันจัดลำดับให้มีความสำคัญเป็นลำดับแรก (N=7) ภาษาจีนได้รับการจัดให้มีความสำคัญเป็นลำดับสอง (โดยสถาบัน 4 แห่งจัดให้มีความสำคัญเป็นลำดับสอง และสถาบัน 3 แห่งจัดให้มีความสำคัญเป็นลำดับสาม) ภาษาญี่ปุ่นมีความสำคัญเป็นลำดับสาม (สถาบัน 2 แห่งจัดให้มีความสำคัญเป็นลำดับ 2 และสองสถาบันจัดให้อยู่ในลำดับ 3 ส่วนอีก 3 สถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญ) ภาษาฝรั่งเศสได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับสี่ (2 สถาบันจัดให้อยู่ในลำดับสอง 1 สถาบันจัดให้อยู่ในลำดับสาม และอีก 4 สถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญ) ภาษาเยอรมันและมลายูอยู่ในลำดับที่ห้าเท่ากัน (สถาบันที่จัดให้ทั้งสองภาษามีความสำคัญเป็นลำดับที่สองและสามมีจำนวน 1 สถาบันเท่ากัน และอีก 5 สถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญ) ภาษาเขมรอยู่ในลำดับที่หก (สถาบันที่จัดให้อยู่ในลำดับที่สองมี 1 สถาบัน และอีก 6 สถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญ) ภาษาสเปน อิตาลีและเกาหลี อยู่ในลำดับที่เจ็ด (สถาบันที่จัดให้อยู่ในลำดับที่สามมีจำนวน 1 สถาบัน และอีก 6 สถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญ) ส่วนภาษาอาหรับนั้น ทุกสถาบันไม่จัดลำดับความสำคัญให้

ตารางที่ 4.2 การจัดลำดับความสำคัญของภาษาของสถาบันอุดมศึกษา

ภาษา	ลำดับของภาษา						
	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน
			วิทยาเขต1	วิทยาเขต2	วิทยาเขต3		
อังกฤษ	1	1	1	1	1	1	1
ฝรั่งเศส	-	-	2	2	3	-	-
เยอรมัน	-	2	-	-	3	-	-
สเปน	-	-	-	-	3	-	-
อิตาลี	-	-	-	-	3	-	-
จีน	3	3	2	3	2	2	2
ญี่ปุ่น	2	-	2	-	3	3	-
เกาหลี	-	-	-	-	3	-	-
มลายู	-	-	2	-	0	-	3
อาหรับ	-	-	-	-	0	-	-
เขมร	-	-	2	-	0	-	-

หมายเหตุ 1 = สำคัญเป็นลำดับหนึ่ง
 2 = สำคัญเป็นลำดับสอง
 3 = สำคัญเป็นลำดับสาม
 - = ไม่จัดลำดับความสำคัญ

สรุปลำดับความสำคัญของภาษาต่างประเทศ ได้ดังนี้

- ลำดับที่ 1 ภาษาอังกฤษ
- ลำดับที่ 2 ภาษาจีน
- ลำดับที่ 3 ภาษาญี่ปุ่น
- ลำดับที่ 4 ภาษาฝรั่งเศส
- ลำดับที่ 5 ภาษาเยอรมันและภาษามลายู
- ลำดับที่ 6 ภาษาเขมร
- ลำดับที่ 7 ภาษาสเปน อิตาลี และเกาหลี

อาจกล่าวได้ว่า การให้ความสำคัญแก่ภาษาต่างประเทศของสถาบันการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษานั้นๆเป็นอย่างมาก เช่น ความพร้อมด้านบุคลากรและสถาบัน ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ในสถาบัน ผู้สอนและความต้องการของผู้จ้างงานที่จะรับบัณฑิตเข้าทำงานในสาขาต่างๆ รวมทั้งสถานะสังคมโลกปัจจุบัน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ทุกสถาบันให้ความสำคัญสูงสุด เนื่องจาก

ความเป็นภาษาแห่งโลกอันเป็นที่ยอมรับกันมานานและเพิ่มพูนความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นภาษาที่กำหนดให้เรียนมาตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา ทำให้มีจำนวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากที่สุดอีกด้วย แต่ในการจัดลำดับความสำคัญลำดับที่สองและสาม รวมทั้งการไม่จัดลำดับความสำคัญแก่ภาษาใดภาษาหนึ่งนั้น แตกต่างกันอย่างยิ่งในแต่ละสถาบัน

สำหรับภาษาจีนที่ได้รับการจัดลำดับให้มีความสำคัญลำดับสองรองจากภาษาอังกฤษนั้น อาจจะเนื่องมาจากการที่ประเทศจีนกำลังเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในโลกในด้านเศรษฐกิจ ภาษาจีนจึงเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น กอปรทั้งจำนวนประชากรของประเทศจีนซึ่งมีจำนวนมากกว่าประเทศญี่ปุ่นซึ่งแม้เป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจที่ยอมรับกันมานาน ก็อาจจะไม่สามารถสร้างผลกระทบที่หนักแน่นและรุนแรงได้เท่า ทำให้ภาษาจีนได้รับการจัดลำดับให้มีความสำคัญมากกว่าภาษาญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในลำดับที่สาม ส่วนภาษาฝรั่งเศสและเยอรมันที่แม้ว่าจะมีบทบาททางเศรษฐกิจลดลงไปมากเมื่อเทียบกับในอดีต ก็ยังได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับ 4 และ 5 ตามลำดับ อาจเพราะว่าเป็นภาษาที่สอนในมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่เปิดสอนภาษานี้มานาน และเป็นภาษาที่มีประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกัน ภาษามลายูก็ได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับเดียวกันกับภาษาเยอรมัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางภูมิภาคที่ทำให้ภาษามลายูมีความสำคัญในฐานะภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ภาษาที่ได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับที่ 6 ก็คือภาษาเขมร ซึ่งแม้จะเป็นภาษาที่มีใช้ภาษาเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้และมีใช้เป็นภาษาของประเทศที่เป็นเป้าหมายของธุรกิจ การท่องเที่ยวหรืออื่นๆ ก็ยังได้รับการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า การที่สถาบันเห็นว่าภาษาเขมรมีความสำคัญ ก็เนื่องจากการที่ภาษาเขมรเคยมีอิทธิพลในภาษาไทย และยังคงมีร่องรอยหลงเหลืออยู่อีกมาก ดังนั้น ถ้าผู้เรียนได้เรียน ก็จะเข้าใจภาษาไทยได้ดีขึ้น ภาษาที่ได้รับการจัดลำดับที่ 7 มีสามภาษาคือ ภาษาสเปน อิตาลีและเกาหลี ซึ่งก็ได้รับการจัดอันดับให้มีความสำคัญโดยสถาบันที่เปิดสอนเช่นกัน แต่การจัดลำดับความสำคัญของสามภาษานี้อาจมีเหตุผลต่างจากการจัดลำดับความสำคัญของภาษาเขมร เพราะภาษาทั้งสามเป็นภาษาที่มีประโยชน์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นบริบทสำคัญของสถาบันที่เปิดสอนภาษานั้น

ทุกภาษาที่เปิดสอนในสถาบันกลุ่มตัวอย่างนี้ได้รับการจัดลำดับ ยกเว้นภาษาอาหรับเพียงภาษาเดียวเท่านั้นที่ทุกสถาบัน แม้แต่สถาบันที่เปิดสอนก็ยังไม่จัดลำดับความสำคัญให้

2. 1.2 นโยบายด้านการวิเคราะห์ความต้องการภาษาต่างประเทศของตลาดแรงงานและผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันที่นอกเหนือไปจากการเรียนเพื่อให้ได้รู้จักภาษาและประเทศเจ้าของภาษาและเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ ได้ ก็ยังมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้เมื่อสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ การศึกษาในปัจจุบันก็ยังเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนภาษาจึงควรต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนด้วย ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจึงมีนโยบายการศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศในตลาดแรงงานและความต้องการภาษาต่างประเทศของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณากำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนภาษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศและในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวนี้แสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 นโยบายศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศในตลาดแรงงานและความต้องการภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

นโยบายศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศ	สถาบันราชภัฏ	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยเอกชน
			วิทยาเขต1	วิทยาเขต2	วิทยาเขต3		
ตลาดแรงงาน							
- ระดับสถาบัน	-	✓	✓	✓	-	-	✓
- ระดับคณะ	✓	-	✓	✓	✓	-	-
- ระดับภาควิชา	✓	-	✓	✓	-	-	-
ผู้เรียน							
- ระดับสถาบัน	-	✓	✓	✓	-	-	✓
- ระดับคณะ	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
- ระดับภาควิชา	✓	-	-	✓	-	✓	-

สถาบัน 6 สถาบัน (ยกเว้นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) มีนโยบายศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศในตลาดแรงงาน โดยสถาบัน 4 แห่งมีนโยบายในระดับสถาบัน คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และวิทยาเขต 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน สถาบัน 4 แห่งมีนโยบายในระดับคณะ คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1, 2, 3 และสถาบันราชภัฏ สถาบัน 3 แห่งมีนโยบายระดับภาควิชา คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1, 2 และสถาบันราชภัฏ

สถาบัน 7 สถาบันมีนโยบายศึกษาความต้องการภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า สถาบันให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียน โดยมีนโยบายในระดับสถาบัน 4 แห่ง คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นโยบายนี้มีปรากฏในระดับคณะ 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และ 3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และปรากฏในระดับภาควิชา 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และสถาบันราชภัฏ

จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดเห็นความสำคัญของความต้องการภาษาต่างประเทศของนักศึกษา ดังปรากฏว่าทุกสถาบันมีนโยบายศึกษาความต้องการภาษาของนักศึกษา และมีในทุกระดับแม้จะไม่ครบทุกสถาบัน ในขณะเดียวกัน สถาบันส่วนใหญ่ก็เห็นความสำคัญของผู้ใช้ผลผลิตบัณฑิตของสถาบันซึ่งก็คือตลาดงานด้วยเช่นกัน การสำรวจข้อมูลทั้งสองประเภทยังจะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการกำหนดทิศทางการเรียนสอนภาษาในสถาบัน สถาบันที่ให้ความสำคัญของข้อมูลทั้งสองประเภทยังในทุกระดับคือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2

2.2 นโยบายด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนภาษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง สถาบันต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและครอบคลุมหลายด้านในการสนับสนุนให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ นโยบายต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ นโยบายการจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือกับรัฐบาล/หน่วยงานต่างประเทศเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และด้านการปรับปรุงหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

2.2.1 นโยบายจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอน

การจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาษา เนื่องจากการเรียนการสอนภาษามุ่งสร้างทักษะความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและเพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และสภาพของประเทศเจ้าของภาษา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าสู่แหล่งความรู้ต่างๆ การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จึงเน้นกิจกรรมที่ต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ช่วยสอน สถานที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่เอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ เช่น ห้องเรียนขนาดเหมาะสมที่มีโสตทัศนูปกรณ์พร้อม และห้องปฏิบัติการทางภาษาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการเรียนการสอนภาษาเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งก็คือ

บริบทที่ใช้ภาษาส่วนใหญ่จะเป็นในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ก็ยังมีปัจจัยด้านผู้สอนซึ่งต้องได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษา รวมถึงผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษาซึ่งต้องจัดจ้างด้วยอัตราค่าจ้างที่สูง สถาบันที่เห็นความสำคัญและมุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอย่างแท้จริงจึงมีนโยบายในการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาที่ชัดเจน

ตารางที่ 4.4 นโยบายการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

นโยบายการจัดงบประมาณ ด้านการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน
			วิทยาเขต1	วิทยาเขต2	วิทยาเขต3		
จัดตามความต้องการของ หน่วยงานที่รับผิดชอบ การสอน	✓	-	✓	✓	✓	-	✓
จัดตามความต้องการของ หน่วยงานที่ใช้บริการการ สอน	-	✓	-	-	-	-	✓
จัดตามความต้องการของ สถาบัน	-	-	✓	✓	-	-	✓

ตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าสถาบันที่มีนโยบายจัดงบประมาณตามความต้องการของภาควิชา/คณะที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมีจำนวน 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต1, 2 และ 3 มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันราชภัฏ สถาบันที่จัดงบประมาณตามความต้องการของภาควิชา/คณะอื่นๆ ที่ต้องการใช้บริการการเรียนการสอนภาษา มี 2 แห่ง คือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันที่จัดสรรงบประมาณตามความต้องการของสถาบันมี 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 และมหาวิทยาลัยเอกชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายสถาบันจะพบว่า สถาบันที่มีนโยบายการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนตามความต้องการของหน่วยงานทั้ง 3 ประเภทมีสถาบันเดียวคือมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งตรงกันข้ามกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ไม่มีนโยบายทางด้านนี้เลย มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 มีนโยบายจัดงบประมาณตามหน่วยงานที่รับผิดชอบการสอนและตามนโยบายสถาบัน สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 จัดตามความต้องการของหน่วยงานที่รับผิดชอบการสอน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจัดตามความต้องการของหน่วยงานที่ใช้บริการการสอน

อาจกล่าวได้ว่า สถาบันส่วนใหญ่ได้จัดระบบประมาณตามความเห็นของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนภาษา ซึ่งจะเป็นผู้ที่เห็นความจำเป็นในด้านต่างๆ ได้ดีที่สุด สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 จัดตามความต้องการของหน่วยงานที่รับผิดชอบการสอนเพียงอย่างเดียว มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 จัดระบบประมาณให้ตามความต้องการของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนภาษาและตามความต้องการของสถาบัน ซึ่งก็หมายความว่า สถาบันมีส่วนในการกำหนดนโยบายการจัดงบประมาณด้วย มหาวิทยาลัยเอกชนจัดตามความต้องการของหน่วยงานทั้ง 3 ประเภท และที่น่าสนใจก็คือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่จัดสรรตามความต้องการของผู้รับบริการในสถาบันเท่านั้น

2.2.2 นโยบายความร่วมมือกับรัฐบาล/หน่วยงานต่างประเทศเพื่อการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันที่เน้นการเรียนเพื่อการสื่อสาร จำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาให้มากที่สุด ซึ่งอาจจะทำได้โดยการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา สื่อและโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ การมีผู้สอนชาวต่างประเทศ และการไปศึกษาในประเทศเจ้าของภาษา เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะจัดหามาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการร่วมมือกับต่างประเทศ

ทุกสถาบันยกเว้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีนโยบายนี้ ในด้านบุคลากร มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ได้รับการสนับสนุนจาก Korea International Cooperation Agency (KOICA) ให้อาสาสมัครชาวเกาหลีมาช่วยสอนจำนวน 1-2 คนต่อปี และร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน โดยให้อาจารย์ชาวจีนมาสอนให้กับนักศึกษาในหลักสูตรอุตสาหกรรมบริการ เช่น จาก Yunan University of Traditional Chinese Medicine (YUTCM) Anhui University of Technology and Sciences (AUTS) และจากมหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้ และส่งนักศึกษาไปเรียนภาษาจีนในมหาวิทยาลัยในประเทศจีน นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจาก Japanese International Cooperation Agency (JAICA) และ Japan Foundation ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาเพื่อเรียนหรือศึกษาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาในช่วงปิดภาคการศึกษากับประเทศจีน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 วิทยาเขตยังมีโครงการ UNINET ที่จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรผู้สอนภาษาอีกด้วย

สถาบันอื่นๆ ก็มีการเชื่อมโยงกับสถาบันต่างๆ ในต่างประเทศในการเรียนการสอนภาษา เช่น สถาบันราชภัฏ มีความร่วมมือกับสถานทูตอเมริกา สถานทูตอินโดนีเซีย Australian

Volunteer International และ AESOP ออสเตรเลีย วิทยาเขต 2 มีความร่วมมือกับองค์กร/มหาวิทยาลัยจากประเทศอเมริกา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฝรั่งเศส และมาเลเซีย มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัยในมาเลเซียและจีน มหาวิทยาลัยเอกชนมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย อเมริกา และมาเลเซีย

อาจสังเกตได้ว่า ความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อการเรียนการสอนภาษาของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นความร่วมมือกับสถาบันหรือองค์กรของประเทศในเอเชีย องค์กรอื่นๆ ที่เคยให้ความช่วยเหลือประเทศไทยมาเป็นระยะเวลานานแล้วก็มีจำนวนลดลง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนโยบายของประเทศเหล่านั้นเองที่จะลดความช่วยเหลือในรูปแบบที่เคยปฏิบัติ หรือการเปลี่ยนจุดเน้นของการช่วยเหลือ เช่น โครงการฟูลไบรท์ ของประเทศอเมริกา ที่เคยสนับสนุนการศึกษาในด้านภาษาสำหรับบุคลากรระดับอุดมศึกษาก็เปลี่ยนมาเป็นการให้ความช่วยเหลือในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา เป็นต้น ความช่วยเหลือจากประเทศเจ้าของทุนนี้ก็ยังมิอยู่ในรูปแบบอื่นและกำหนดขอบเขตความช่วยเหลือใหม่ เช่น มีการตั้งหน่วยงานในสถานทูตอเมริกา ที่ดูแลให้ความช่วยเหลือด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งมุ่งสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคลากรผู้สอนภาษาด้วยการจัดอบรมด้านต่างๆ โดยนำผู้เชี่ยวชาญมาจากต่างประเทศมาเป็นวิทยากร หรือส่งผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาประจำในสถาบันเป็นช่วงเวลาสั้นๆ องค์กรของประเทศในเอเชียที่ยังคงให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือองค์กรของประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ JAICA และ Japan Foundation

ลักษณะความช่วยเหลือและความร่วมมือกับต่างประเทศนั้นเปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าจะมีสถานทูตประเทศต่างๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ แต่ความช่วยเหลือและความร่วมมือส่วนใหญ่ก็จะเป็นระดับสถาบันต่อสถาบัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีสถานะเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันจึงต้องริเริ่มความร่วมมือเอง ต่างจากเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือระดับรัฐต่อรัฐ ความร่วมมือในรูปแบบของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันแม้จะมีเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ดูเหมือนว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยยังไม่ได้ดำเนินการเชิงรุกในด้านนี้มากนัก และมักจะมีความร่วมมือแลกเปลี่ยนหรืออื่นๆ กับสถาบันของประเทศในเอเชีย เช่น ประเทศจีน และเกาหลี ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่า ความต้องการทางภาษานั้นๆ มีมากขึ้น เพราะความเปลี่ยนแปลงของอำนาจทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น การที่ประเทศในโลกเชื่อมโยงติดต่อกันได้อย่างง่ายดาย ประเทศที่แข็งแกร่งกว่าก็อาจแสวงหาประโยชน์ได้มากกว่า ทำให้ประเทศที่มีขนาดเล็กและมีความเข้มแข็งหรือความพร้อมในการแข่งขันน้อยกว่าจำเป็นต้อง

จะต้องสร้างความร่วมมือกันในประชาคมที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันเพื่อให้กลุ่มประเทศของตนมีพลังมากขึ้น นอกจากนี้การติดต่อกับประเทศในเอเชียก็มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า

เป็นที่ทราบกันดีว่า ความร่วมมือเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันเป็นความร่วมมือที่คู่สถาบันอยู่ในสถานะเท่าเทียมกัน ส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ให้และผู้รับตลอดไป แต่ต้องแลกเปลี่ยนกันเพื่อประสานประโยชน์ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องวางแผนในเชิงรุกเพื่อขยายและพัฒนาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการพัฒนาสถาบันของตนเองเพื่อให้มีสิ่งที่จะแลกเปลี่ยนกับสถาบันต่างประเทศให้ได้ประโยชน์สูงสุดทั้งสองฝ่าย

2.3 นโยบายการปรับปรุงหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์รอบด้าน ทั้งความเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดและทฤษฎีทางการเรียนการสอนภาษา ด้านความต้องการใช้ภาษาของผู้เรียนและความต้องการของตลาดงาน ดังนั้น หลักสูตรภาษาต่างประเทศจึงต้องปรับปรุงเป็นระยะเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เป็นปัจจุบันที่สุด

ทุกสถาบันมีนโยบายการปรับปรุงหลักสูตรภาษาต่างประเทศ แต่มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 ไม่ได้กำหนดแน่นอนว่าการปรับหลักสูตรจะกระทำในช่วงเวลาใด สถาบันที่ปรับปรุงหลักสูตรทุกปี มีจำนวน 2 สถาบันคือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งดำเนินการโดยรับรายละเอียดและเนื้อหาเพื่อให้ทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้เรียนภายใต้กรอบหลักสูตรเดิม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ก็อาจเป็นไปได้ว่าการปรับปรุงหลักสูตรวิธีนี้ก็เป็นการดำเนินการของทุกสถาบันเช่นกัน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไม่ได้ระบุนรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับปรุง ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนปรับปรุงหลักสูตรทุก 4 ปี มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ปรับปรุงทุก 5 ปีและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลปรับปรุงทุก 6 ปีและสถาบันราชภัฏ ปรับปรุงตามความจำเป็น

2.4 นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ผู้สอนภาษาต่างประเทศจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา การเรียนการสอนภาษาและทักษะทางภาษาของผู้สอนเอง เพื่อให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ

ตารางที่ 4.5 นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศ

นโยบาย	จำนวนคน/จำนวนครั้งต่อคน/ปี						
	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน
			วิทยาเขต1	วิทยาเขต2	วิทยาเขต3		
การฝึกอบรม/ดูงาน	10/1-2/ปี	5/1/ปี	ไม่กำหนด	ทุกคน/1/ปี	8/1/ปี	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด
การประชุม/สัมมนา	10/4-5/ปี	5/1/ปี	ไม่กำหนด	ทุกคน/1/ปี	8/1/ปี	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด
การศึกษาต่อ	1คน/ปี	2 คน/ปี	ไม่กำหนด	3 คน/ปี	1คน/ปี	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด

ทุกสถาบันมีนโยบายพัฒนาศักยภาพผู้สอนภาษาต่างประเทศ ด้วยการฝึกอบรม/ดูงาน การเข้าร่วมประชุม/สัมมนาและการศึกษาต่อ ในการฝึกอบรม/ดูงาน มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนไม่ได้กำหนดจำนวนคนและจำนวนครั้งต่อคนต่อปี แต่พิจารณาจากงบประมาณที่ได้รับ ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 กำหนดจำนวนบุคลากรให้ไปอบรมสัมมนาได้ 8 คนๆ ละ 1 ครั้งต่อปี มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ให้คนละ 1 ครั้งต่อปี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กำหนดจำนวนไว้ 5 คนๆละ 1 ครั้งต่อปี และสถาบันราชภัฏ 10 คนต่อปี ให้ได้ฝึกอบรมคนละ 1-2 ครั้ง

ในด้านการเข้าร่วมประชุม/สัมมนา สถาบันราชภัฏ กำหนดให้บุคลากรไปอบรมสัมมนาได้ 10 คนๆ ละ 4-5 ครั้งต่อปี สถาบันอื่นๆ ใช้นโยบายเดียวกันกับการฝึกอบรม/ดูงาน

สำหรับการศึกษาต่อซึ่งบุคลากรต้องใช้เวลามากกว่าและสถาบันต้องจัดการวางแผนด้านกำลังคนนั้น สถาบันที่ระบุจำนวนคนก็คือสถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 กำหนดให้ไปศึกษาต่อได้ปีละ 1 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีละ 2 คนและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ปีละ 3 คน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลากรทั้งหมดที่จะยังเหลือปฏิบัติงาน

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้สอนภาษาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันราชภัฏ ที่ให้บุคลากรไปฝึกอบรมและประชุมสัมมนาได้เป็นจำนวนมากและไปได้หลายครั้ง

3. การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

3.1 ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันทุกสถานการณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนภาษาต่างประเทศจึงได้ฝึกฝนหรือใช้ภาษาที่เรียนในห้องเรียนเท่านั้น โอกาสที่ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาในชีวิตจริงในขณะที่เรียนอยู่นั้นมีน้อยมาก การเรียนการสอนส่วนใหญ่จึงเป็นการเตรียมผู้เรียนสำหรับอนาคตมากกว่า การสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยจึงเป็นการสอนภาษาในสถานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ ผู้สอน

ส่วนใหญ่เป็นคนไทย และผู้เรียนก็เป็นคนไทย การใช้ภาษาในการสอนภาษาในสถานการณ์เช่นนี้ จึงมิได้สามลักษณะคือ การใช้ภาษาไทยในการสอน การใช้ภาษาไทยปนกับภาษาต่างประเทศ และการใช้ภาษาต่างประเทศในการสอน ทั้งนี้ อาจขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าเป็นชาวไทยหรือเจ้าของภาษา ซึ่งถ้าเป็นอาจารย์ชาวไทยก็เป็นไปได้ที่การใช้ภาษาในการสอนจะเป็นไปได้ทั้งสามลักษณะ นอกจากนี้ประเภทของวิชาที่สอนว่าเป็นวิชาพื้นฐาน วิชาเอก-โท หรือวิชาเลือก ก็อาจมีผลต่อการเลือกใช้ภาษาในการสอน สำหรับภาษาที่ผู้เรียนมีพื้นฐานมาแล้ว ผู้สอนอาจจะสามารถใช้ภาษานั้นๆ ในการสอนได้ แต่ขณะเดียวกัน ผู้เรียนรายวิชาเลือกภาษา ก็อาจมีแรงจูงใจพอที่จะเรียนด้วยภาษานั้นๆ เลยก็เป็นได้ และปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษาอีกประการหนึ่งก็คือ พื้นฐานความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ซึ่งถ้าผู้เรียนมีความสามารถในระดับต่ำก็อาจส่งผลให้การเรียนการสอนต้องใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่

3.1.1 ภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่กำหนดอยู่ในภาคการศึกษาบังคับของชาวไทยทุกคนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ในระดับอุดมศึกษาเองก็กำหนดให้มีการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรีในทุกสถาบันและในระดับปริญญาโทในบางสถาบัน ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสอนวิชาภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 สถานะของวิชาภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอนในระดับปริญญาตรี

สถานะและภาษาที่ใช้เป็นสื่อในการสอน		สถาบัน																				
		สถาบันราชภัฏ			สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล			มหาวิทยาลัยของรัฐ									มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ			มหาวิทยาลัยเอกชน		
								วิทยาเขต 1			วิทยาเขต 2			วิทยาเขต 3								
	สถานะวิชา	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก			
ภาษาที่ใช้สอน	อังกฤษล้วน							✓						✓		✓	✓	✓		✓		
	อังกฤษมากกว่าไทย		✓	✓				✓		✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	
	ไทยมากกว่าอังกฤษ	✓				✓		✓									✓	✓	✓	✓		

3.1.1.1 ระดับปริญญาตรี

ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 3 ใช้สองแบบคือ ใช้ภาษาอังกฤษล้วนและภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐใช้สามรูปแบบคือภาษาอังกฤษล้วน ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย และภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ

สำหรับวิชาเลือกเสรี มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 สถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ใช้สองรูปแบบคือภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยและภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐใช้สามรูปแบบคือ ภาษาอังกฤษล้วน ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย และภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเอกชนสอนวิชาเอก-โทในระดับปริญญาตรีโดยใช้ภาษาอังกฤษล้วน สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐใช้สามรูปแบบ คือ ภาษาอังกฤษล้วน ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย และภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอน

หลักสูตรที่ผู้เรียนต้องเขียนรายงานเป็นภาษาต่างประเทศได้แก่หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการบริการและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งเป็นหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรนี้ผู้เรียนต้องเรียนเป็นภาษาอังกฤษและต้องเลือกเรียนภาษาเป็นวิชาบังคับอีกหนึ่งภาษา ซึ่งอาจเป็นภาษาใดก็ได้ที่เปิดสอนในวิทยาเขต นอกจากนี้ยังต้องเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่นอีกหนึ่งภาษาด้วย รวมเป็นภาษาที่ผู้เรียนต้องเรียนทั้งสิ้นอย่างน้อยที่สุด 3 ภาษา

3.1.1.2 ระดับปริญญาโท

หลักสูตรทั่วไปในระดับปริญญาโทที่ไม่ใช่หลักสูตรทางภาษา มักจะกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับไม่นับหน่วยกิต หรืออาจจัดเป็นวิชาพิเศษที่จัดสอนแบบเข้มในระยะสั้น

ตารางที่ 4.7 สถานะของวิชาภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอนระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สถานะและภาษาที่ใช้เป็นสื่อในการสอน		สถาบัน																				
		สถาบันราชภัฏ			สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล			มหาวิทยาลัยของรัฐ									มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ			มหาวิทยาลัยเอกชน		
								วิทยาเขต 1			วิทยาเขต 2			วิทยาเขต 3								
ภาษาที่ใช้สอน	สถานะวิชา	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก	พื้นฐาน	เอก-โท	เลือก
	1. หลักสูตรปกติ																					
	อังกฤษล้วน									✓												
	อังกฤษมากกว่าไทย						✓															
	ไทยมากกว่าอังกฤษ																			✓		
ภาษาที่ใช้สอน	2. หลักสูตรปกติที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน																					
	อังกฤษล้วน						ทั้งหลักสูตร															
	อังกฤษมากกว่าไทย																					
	ไทยมากกว่าอังกฤษ																					
ภาษาที่ใช้สอน	3. หลักสูตรภาษา																					
	อังกฤษล้วน								✓	✓	✓											
	อังกฤษมากกว่าไทย								✓	✓	✓											
	ไทยมากกว่าอังกฤษ																					
ภาษาที่ใช้สอน	4. หลักสูตรนานาชาติ																					
	อังกฤษล้วน												ทั้งหลักสูตร									
	อังกฤษมากกว่าไทย											ทั้งหลักสูตร										
	ไทยมากกว่าอังกฤษ																					
ภาษาที่ใช้สอน	5. หลักสูตรระยะสั้น																					
	อังกฤษล้วน							ทั้งหลักสูตร			ทั้งหลักสูตร											
	อังกฤษมากกว่าไทย																					
	ไทยมากกว่าอังกฤษ																					

ในการสอนระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 สอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานโดยใช้ภาษาอังกฤษล้วน มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยและมหาวิทยาลัยเอกชน ใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ใช้ภาษาอังกฤษล้วน สำหรับสาขาเฉพาะทางด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ และวิทยาเขต 2 ใช้สองรูปแบบคือใช้ภาษาอังกฤษล้วนและภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยสำหรับการสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ

สำหรับหลักสูตรอื่นๆ ที่เปิดสอนในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ที่เปิดสอนที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ใช้ภาษาอังกฤษล้วน ในกรณีที่ผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ และใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยในกรณีที่ผู้สอนเป็นชาวไทย

หลักสูตรที่ต้องเขียนรายงานเป็นภาษาต่างประเทศได้แก่หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริการและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งเป็นหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาระบาดวิทยา และสาขายาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ และหลักสูตรระยะสั้น Thai Studies ของวิทยาเขต 1 และหลักสูตรระยะสั้นวิชาไทยศึกษาสำหรับชาวต่างประเทศ ของวิทยาเขต 1

3.1.1.3 ระดับปริญญาเอก

หลักสูตรที่เปิดสอนระดับปริญญาเอกที่ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนได้แก่หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาระบาดวิทยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายาบาลศาสตร์ และหลักสูตร Human Environmental Sciences ซึ่งเปิดรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาด้วย

สถานะของวิชาภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรีมีได้หลายสถานะ คือ เป็นวิชาพื้นฐาน วิชาเอก-โท วิชาเลือก ซึ่งอาจเป็นวิชาเลือกเสรีหรือวิชาบังคับเลือก ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีหลักสูตรที่มีใช้หลักสูตรทางภาษามักจะกำหนดรายวิชาภาษาอังกฤษให้เป็นวิชาพื้นฐาน และในหลักสูตรทางภาษาที่จะสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหลักสูตร หรือใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ถ้าจำเป็น ในกรณีของหลักสูตรนานาชาติ ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหลักสูตร อาจสังเกตได้ว่าสถาบันต่างๆพยายามใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาอังกฤษล้วนหรือภาษาไทยมากกว่าอังกฤษ แต่ก็ยังต้องมีบางกรณีที่ต้องใช้ภาษาไทยมากกว่า เช่น ในกรณีวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งก็อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านพื้นฐานของผู้เรียน

3.1.2 ภาษาอื่นๆ

ภาษาอื่นๆเปิดสอนเป็นวิชาเอก-โทและวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาทั่วไป เช่น ภาษาจีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ส่วนใหญ่ใช้ภาษานั้นๆในการสอน สถาบันใดที่มีเจ้าของภาษาเป็นผู้สอนก็จะใช้ภาษานั้นๆในการสอนเพียงภาษาเดียว แต่ในกรณีที่อาจารย์ชาวไทยเป็นผู้สอน ก็อาจใช้สามรูปแบบคือ ภาษาต่างประเทศล้วน ภาษาต่างประเทศมากกว่าภาษาไทย หรือภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ หรือแบบประสมประสาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 สถานะของวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่มีใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในการสอน (ต่อ)

ภาษา	สถานะและภาษาที่ใช้เป็นสื่อในการสอน		สถาบัน												
			สถาบันราชภัฏ		สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ		
							วิทยาเขต 1		วิทยาเขต 2		วิทยาเขต 3				
มลายู	ภาษาที่ใช้สอน	สถานะวิชา	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	
		มลายูล้วน											✓	✓	
		มลายูมากกว่าไทย						✓	✓	✓					
		ไทยมากกว่ามลายู													
อาหรับ	ภาษาที่ใช้สอน	สถานะวิชา	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	
		อาหรับล้วน													
		อาหรับมากกว่าไทย							✓	✓					
		ไทยมากกว่าอาหรับ													
เขมร	ภาษาที่ใช้สอน	สถานะวิชา	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	เอก-โท	เลือก	
		เขมรล้วน													
		เขมรมากกว่าไทย							*						
		ไทยมากกว่าเขมร						✓							

- หมายเหตุ 1. มหาวิทยาลัยเอกชนไม่มีการสอนภาษาต่างประเทศอื่นที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ
2. ภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษไม่มีการสอนในสถานะวิชาพื้นฐานในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
3. ภาษาสเปนและภาษาอิตาเลียนมีผู้สอนเป็นคนเดียวกัน
4. * เรียนเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรภาษาไทย แต่ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้ระบุมาในแบบสอบถาม
5. วิชาเลือกมี 3 สถานะ คือ
- วิชาเลือกที่นักศึกษาเอก-โท ต้องเลือก
 - วิชาเลือกสำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนหลักสูตรภาษา
 - วิชาเลือกภาษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ที่บังคับให้เลือกเรียนวิชาภาษาแต่สามารถเลือกภาษาได้

3.2 จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศและสถานภาพ

ภาษาอังกฤษเป็นเพียงภาษาเดียวที่มีสถานะเป็นวิชาพื้นฐานในหมวดการศึกษาทั่วไปที่ต้องเปิดสอนให้ผู้เรียนระดับปริญญาตรีทุกคน แต่ละสถาบันอาจกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เรียนแตกต่างกันไป นอกจากนี้ ในสถาบันที่มีหลักสูตรทางภาษา ภาษาอังกฤษจะเป็นหนึ่งในวิชาเอก-โทภาษาเหล่านั้น และสำหรับสถาบันที่มีหลักสูตรนานาชาติ ก็ค่อนข้างแน่นอนว่า ภาษาที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนก็คือภาษาอังกฤษ ดังนั้น ภาระงานสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นภาระหลักของทุกสถาบัน ส่งผลให้จำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนภาษาอังกฤษเป็นบุคลากรผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ของทุกสถาบัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี

ผู้สอนภาษาอังกฤษถึง 127 คนจากจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศ 200 คน หรือมากกว่า 60% ดังแสดงในตารางที่ 4.9

จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศอื่นๆที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ นั้น จะแตกต่างกันไป แล้วแต่ความจำเป็น เนื่องจากภาษาต่างประเทศอื่นๆที่เปิดสอนมีสองลักษณะ คือ เป็นวิชาเอก-โท หรือเป็นวิชาเลือกที่บังคับหรือเลือกเสรี สถาบันที่เปิดสอนภาษาใดเป็นวิชาเอก-โท ก็จำเป็นต้องมีอาจารย์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีรายวิชาที่ต้องสอนหลายรายวิชา ส่วนสถาบันที่เปิดสอนภาษาใดเป็นวิชาบังคับเลือกที่มีจำนวนหน่วยกิตที่แน่นอนจำนวนหนึ่ง ก็ต้องมีบุคลากรมากกว่าสถาบันที่เปิดสอนเป็นวิชาเลือกเสรี

นอกจากนี้ประเภทของบุคลากร เช่น เป็นชาวไทยหรือต่างประเทศ เป็นอาจารย์ประจำทำงานเต็มเวลา หรือเป็นอาจารย์พิเศษ ก็อาจจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสถาบันและจุดเน้นทางด้านภาษา ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนบุคลากรที่สอนภาษาต่างประเทศในสถาบันทั้ง 7 แห่ง

ตารางที่ 4.9 จำนวนบุคลากรที่สอนภาษาต่างประเทศ

สถาบัน	สถาบัน ราชภัฏ				สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล				มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์												มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ				มหาวิทยาลัย เอกชน				
									วิทยาเขต 1				วิทยาเขต 2				วิทยาเขต 1												
จำนวน อาจารย์ ภาษา	ไทย		ตปท. ¹		ไทย		ตปท.		ไทย		ตปท.		ไทย		ตปท.		ไทย		ตปท.		ไทย		ตปท.		ไทย		ตปท.		ร ว ม
	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ	ประจำ	พิเศษ			
อังกฤษ	6	3	6		14	2		1	25		2		23		1		3		5		7		2		15	8	3	1	127
ฝรั่งเศส						1			1				6		2		1			1									12
เยอรมัน						1							2		2					2									7
สเปน																			1*	1									1
อิตาลี																			1*										1
จีน										1			4		2		2	1	3		1		2						16
ญี่ปุ่น			3								1		2	2	2		1		1		1								13
เกาหลี													2		2				2										6
มลายู										1	1		4	1	2						1								10
อาหรับ													3		2														5
เขมร									1				1																2
รวม	6	3	9	0	14	4	0	1	27	2	4	0	47	3	15	0	7	1	12	4	10	0	4	0	15	8	3	1	200
รวม ผู้สอนใน สถาบัน	18				19				33				65				24				14				27				200

1. ¹ ตปท = ต่างประเทศ

2.* เป็นคนๆเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า สถาบันที่เป็นของรัฐส่วนใหญ่จะมีบุคลากรที่เป็นอาจารย์ประจำ ทั้งที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากข้อกำหนดและระเบียบของราชการซึ่งทำให้การจัดจ้างอาจารย์พิเศษเป็นรายชั่วโมงไม่สะดวก เพราะต้องทำงบประมาณล่วงหน้าเป็นเวลานาน เมื่อถึงเวลาที่ต้องจัดจ้างก็อาจไม่มีผู้ที่เหมาะสมที่จะจ้างได้ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการที่สถานที่ตั้งของสถาบันและอัตราเงินเดือน ไม่น่าดึงดูดใจ ทำให้ผู้มีคุณสมบัติไม่สมัครมาทำงาน และผู้ที่มาสมัครก็อาจไม่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ข้อมูลที่รวบรวมได้แสดงให้เห็นว่า แม้แต่ในกรณีของอาจารย์ชาวต่างประเทศ เกือบทั้งหมดก็เป็นอาจารย์ประจำ ซึ่งหมายความว่ามีการงานสอนต่อสัปดาห์เกินกว่า 10 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศมีน้อยกว่าอาจารย์ประจำชาวไทยมากในทุกสถาบัน ยกเว้นมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ที่มีอาจารย์ชาวต่างประเทศมากกว่าอาจารย์ประจำชาวไทย อันอาจเนื่องมาจากที่ตั้งของวิทยาเขต ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของโลก ทำให้มีชาวต่างประเทศหมุนเวียนมามากกว่าที่อื่นๆ ทำให้สามารถจัดจ้างได้เป็นจำนวนมากว่าที่อื่น รวมทั้งการที่สถาบันเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติหลายสาขาวิชา ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมียาจารย์ชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ระบบการจัดการหลักสูตรซึ่งเป็นลักษณะหลักสูตรพิเศษที่สามารถดูแลรายรับรายจ่ายภายในโครงการได้เอง ก็เอื้อให้การจัดจ้างชาวต่างประเทศสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น สามารถสนองความต้องการของหลักสูตรได้

3.3 จำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

จำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดภาระงานของผู้สอน แต่ในขณะเดียวกัน จำนวนผู้สอนก็เป็นปัจจัยในการกำหนดว่าจำนวนผู้เรียนต่อห้องควรต้องเป็นเท่าไร เพราะจำนวนชั่วโมงสอนของผู้สอนนั้นก็จะมีขีดจำกัด ดังนั้น ในหลายสถาบัน จำนวนผู้เรียนต่อห้องก็มากเกินกว่าที่ควรจะเป็นในชั้นเรียนภาษา เนื่องจากผู้สอนมีจำนวนจำกัด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมดและจำนวนผู้เรียนต่อห้องก็อาจสะท้อนภาพภาระงานของผู้สอนได้ ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนผู้เรียนทั้งหมดและผู้เรียนต่อห้อง

ตารางที่ 4.10 จำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศและจำนวนผู้เรียนต่อห้อง

สถาบัน	สถาบัน ราชภัฏ		สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน	
					วิทยาเขต		วิทยาเขต		วิทยาเขต					
					1		2		3					
จำนวนผู้เรียน (คน) ภาษา	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง	ทั้งหมด	ต่อ ห้อง
อังกฤษ	5,289	35-40	762	30	3,203	30	3,356	43	691	25	4,000	70	3,900	55
ฝรั่งเศส			20	30	58	30	602	22	41	11				
เยอรมัน			21	30			220	17	51	18				
สเปน									62	16				
อิตาลี									17	18				
จีน					104	30	406	22	86	20	30	30		
ญี่ปุ่น	25	25			212	30	558	27	69	20	30	10		
เกาหลี							505	39	31	15				
มลายู					129	30	834	31			30	30		
อาหรับ							490	35						
เขมร					*	*								
รวมจำนวนผู้เรียน	5,314		803		3,706		6,971		1,048		4,090		3,900	

* ไม่มีการเรียนการสอน ณ เวลาที่สำรวจ

จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศและจำนวนผู้เรียนต่อห้องเป็นตัวแปรสำคัญ ตัวแปรหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาษา ซึ่งสามารถสะท้อนภาระงานหลักของผู้สอนภาษา ได้ การเรียนการสอนภาษาเป็นการพัฒนาทักษะ ดังนั้นการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กก็จะ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนเป็นกลุ่มบรรยายขนาดใหญ่ ซึ่ง จะทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสที่จะฝึกในชั้นเรียน กอปรกับสภาพความเป็นจริงที่ว่า ภาษาต่างประเทศ ทั้งหลายในประเทศไทย มีสถานะเป็นภาษาต่างประเทศโดยแท้จริง เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษา หลักที่ใช้ในการสื่อสารทั่วทั้งประเทศ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสน้อยที่จะได้ฝึกใช้ภาษาใน ชีวิตประจำวัน ส่งผลให้การฝึกในชั้นเรียนมีความจำเป็นและสำคัญมากขึ้น สถาบันต่างๆจะมี นโยบายการแบ่งจำนวนผู้เรียนต่อห้องไม่เท่ากัน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะจัดให้เป็นกลุ่มขนาด ประมาณ 30 คนต่อห้อง เนื่องด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ยกเว้นแต่ในบางสถาบันที่จำเป็นต้อง จัดเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง 70 คน ซึ่งนับว่าใหญ่มากสำหรับการเรียนการสอนภาษา เนื่องจากมี จำนวนผู้เรียนมากและมีวิชาบังคับภาษาอังกฤษถึง 15 หน่วยกิต แต่สถาบันส่วนใหญ่ก็ยังคง พยายามที่จะแบ่งกลุ่มให้เล็กที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งเป็นสถาบันที่สอนหลักสูตรนานาชาติ ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้เรียนวิชา

ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ส่วนใหญ่จะมีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มวิชาเลือก เนื่องจากมีจำนวนผู้เรียนมาก นอกจากนี้การจัดก็จะมีขึ้นตามจำนวนผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษานั้นๆ และจำนวนผู้สอนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเรื่องจำนวนนักเรียนต่อห้องของบางสถาบันนั้น อาจไม่สามารถบอกจำนวนห้องตามความเป็นจริงได้ เช่น ภาษาอังกฤษของสถาบันราชภัฏซึ่งมีจำนวนนักศึกษา 5,289 คน จำนวนผู้เรียนต่อห้องเป็น 35 คน ทั้งหมดรวมแล้วมีนักศึกษาประมาณ 150 ห้อง ต่ออาจารย์ 15 คน ซึ่งหมายความว่า ภาระงานสอนเพียงอย่างเดียวของผู้สอนแต่ละคนก็คือ 30 ชั่วโมง

3.4 ปัจจัยเสริมในการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนภาษาให้ได้ผลมากที่สุด จำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ด้านภาษาและสร้างโอกาสในการฝึกฝนการใช้ภาษาให้กับผู้เรียน รวมทั้งเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยตัวเองอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ห้องสมุดภาษา ห้องปฏิบัติการและศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบและอุปกรณ์สารสนเทศ รวมทั้งสื่อต่างๆ

3.4.1 ห้องสมุดภาษา

นอกเหนือจากห้องสมุดภาษาอังกฤษที่โดยปกติมีอยู่ในทุกสถาบันกลุ่มตัวอย่าง มหาวิทยาลัยบางแห่งยังมีห้องสมุดภาษาอื่น คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีห้องสมุดภาษามลายู มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีห้องสมุดภาษาจีน เกาหลี ญี่ปุ่น เยอรมัน สเปน และอิตาลี และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีห้องสมุดภาษาฝรั่งเศส จีน มลายู และญี่ปุ่น

3.4.2 ห้องปฏิบัติการทางภาษาและศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษา

ทุกสถาบันกลุ่มตัวอย่างมีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองและสถาบันส่วนใหญ่ยกเว้นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีห้องปฏิบัติการทางภาษา สำหรับห้องปฏิบัติการทางภาษามหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มี 6 ห้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 240 ที่นั่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มี 4 ห้อง จำนวน 160 ที่นั่ง สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีสถาบันละ 3 ห้อง มีจำนวนที่นั่ง 80 และ 128 ที่นั่ง ตามลำดับ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มี 1 ห้อง จำนวน 24 ที่นั่ง มหาวิทยาลัยเอกชนมี 1 ห้อง จำนวน 60 ที่นั่ง

สถาบันส่วนใหญ่ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการเรียนการสอนโดยมีผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสภาษาที่เป็นเจ้าของภาษาโดยแท้จริงและมีโอกาสได้ฝึกฟังและพูด อย่างไรก็ตาม บางสถาบันเช่นมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ก็ได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเนื้อหาที่กำหนด สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีบริการให้ยืมเทปสำหรับฝึกฟังให้ไปฟังด้วยตนเองในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองได้นอกจากการเรียนในห้องปฏิบัติการด้วย

ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอนด้วยแนวคิดการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการฟังตนเองในการศึกษาหาความรู้ ดังจะเห็นได้ว่าเกือบทุกสถาบันจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหาความรู้ด้วยตนเองนั้น บางสถาบันเช่นมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 กำหนดให้นักศึกษาไปศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองตามเนื้อหาที่ได้จัดไว้ โดยมีระบบติดตามผลอย่างรัดกุม

การที่สถาบันส่วนใหญ่จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาและศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองก็แสดงให้เห็นว่า สถาบันมีความตระหนักดีว่าการเรียนการสอนภาษาต้องอาศัยสภาพแวดล้อมและสิ่งที่จะช่วยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับภาษาจากเจ้าของภาษาเอง อย่างไรก็ตาม เท่าที่ปรากฏนั้นจำนวนห้องและความจุของห้อง รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่ายังไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็น เช่น ในมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีนักศึกษาที่ต้องเรียนวิชาภาษา 6,971 คน แต่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาเพียง 240 ที่นั่ง ซึ่งหมายความว่าถ้าผู้เรียนทุกคนใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาคนละ 1 คาบต่อสัปดาห์ ก็ต้องใช้ห้องปฏิบัติการทั้งหมดเป็นเวลา 29 คาบ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองหนึ่งห้อง จุผู้เรียนได้ 40 คน แต่ผู้เรียนที่ต้องไปใช้ศูนย์เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนมี 14 กลุ่ม จำนวน 345 คน ต่อสัปดาห์ ผู้เรียนเหล่านี้ต้องใช้ศูนย์เป็นเวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และยังมีผู้ที่ไปใช้บริการของศูนย์อีกสัปดาห์ละประมาณ 62 คน

ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองและห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนว่านโยบายการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่วางไว้นั้นได้รับการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ในบริบทการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเช่นในประเทศไทย ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่มีโอกาสใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน หรือพบปะกับเจ้าของภาษา สิ่งที่จะช่วยเสริมความขาดแคลนนี้ได้ก็คือห้องปฏิบัติการทางภาษาและสื่อต่างๆที่ได้จัดหาไว้ให้ผู้เรียนรู้ด้วยตัวเองในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น สถาบันก็ควรจะต้องถือเป็นนโยบายที่ต้องมุ่งจัดหาให้เพียงพอต่อไป

3.4.3 ระบบและอุปกรณ์สารสนเทศ และสื่ออื่นๆ

ในปัจจุบัน ระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสื่อต่างๆ มีบทบาทมากในการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านภาษาและการใช้ภาษาในการสื่อสาร สถาบันต่างๆ จึงได้จัดหาอุปกรณ์เหล่านี้มาให้ผู้เรียนได้ใช้

ทุกสถาบันมีระบบอินเทอร์เน็ต ทุกสถาบันยกเว้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ไม่มีคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเพื่อการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศที่ไม่ได้อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองและห้องปฏิบัติการทางภาษา สถาบันที่มีโปรแกรมสำหรับสร้างบทเรียนและโปรแกรมสำหรับสร้างแบบทดสอบ คือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทุกสถาบันมีซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา มีบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แต่มีเพียงมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ที่มีห้องเรียนเสมือน (virtual classroom) ด้วย

นอกจากนี้ ผู้บริหารสถาบันราชภัฏ ก็เป็นสถาบันเดียวที่ระบุว่ามีภารกิจติดตั้งเคเบิลทีวี เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ สถาบันอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ก็อาจมีได้เช่นเดียวกัน

4. ปัญหา ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศในสถาบัน

ปัญหา ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในสถาบันต่างๆ ตามที่ผู้บริหารได้กล่าวถึงในแบบสอบถาม อาจแบ่งออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ 7 กลุ่มคือ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คุณภาพผู้เรียน ปัจจัยเสริมในการเรียนการสอน นโยบายและการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษา และการตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของการเรียนการสอนภาษา ปัญหาเหล่านี้ บางครั้งก็เป็นปัญหาที่เห็นร่วมกันในวงกว้างในระดับสถาบัน และในหลายระดับชั้น คือในระดับสถาบัน ระดับคณะและระดับภาควิชา ในขณะที่บางปัญหาก็เหมือนหนึ่งเป็นปัญหาเฉพาะขององค์กรนั้นๆ หรือปัญหาเฉพาะขององค์กรระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น (ดูภาคผนวก 8) ข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้ จัดเรียงลำดับตามความถี่ที่ผู้บริหารกล่าวถึง จากที่มีความถี่สูงสุดลงไป

4.1 บุคลากร

ปัญหาที่มีผู้บริหารของสถาบันกลุ่มตัวอย่างระบุมาด้วยความถี่สูงสุดได้แก่ปัญหาทางด้านบุคลากร (ความถี่=34) แบ่งออกได้เป็นสองด้านคือปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ซึ่งแบ่งเป็น 1)

การขาดแคลนอาจารย์ชาวไทย ต่างประเทศ และบุคลากรสนับสนุน และ 2) ปัญหา/ ข้อสังเกต/
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์

4.1.1 การขาดแคลนบุคลากร

โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารของทุกสถาบันกลุ่มตัวอย่างยกเว้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนกล่าวถึงปัญหาการที่อาจารย์มีภาระงานสอนมากเกินไป (ความถี่=11) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ทั้งระดับสถาบัน คณะและภาควิชามีความเห็นตรงกันในประเด็นนี้ ผู้บริหารส่วนใหญ่ของสถาบันกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การขาดแคลนบุคลากรผู้สอนทำให้ส่งผลถึงการทำงาน การเตรียมตัว การเตรียมสอน การค้นคว้าวิจัย การสืบค้นเทคนิคการสอนใหม่ๆ มาให้นักศึกษา รวมถึงการเปิดรายวิชาเลือกเสรีซึ่งทำได้น้อย เพราะภาระงานสอนวิชาบังคับ บังคับเลือก หรือวิชาเอก-โท นั้นมีมาก ผู้บริหารระดับคณะของสถาบันราชภัฏเสนอทางแก้ไขปัญหว่า สถาบันควรจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อีกปัญหาหนึ่งทางด้านบุคลากรที่ผู้บริหารกล่าวถึงก็คือ จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่มีน้อย (ความถี่=5) ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเรียนกับเจ้าของภาษาอย่างทั่วถึง ผู้บริหารระดับคณะของสถาบันราชภัฏเห็นว่าสถาบันควรสนับสนุนงบประมาณการจ้างอาจารย์พิเศษชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาให้มากขึ้นแม้ว่าการได้มาซึ่งอาจารย์ชาวต่างประเทศนั้นจะยากมากก็ตาม นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ยังระบุว่าอาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีภาระต้องช่วยงานอื่น ๆ มาก เพราะมีความต้องการด้านภาษามากในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่มิได้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาโดยตรง เช่น การติดต่อกับต่างประเทศ การดำเนินการทางกระบวนการของทางราชการในการติดต่อจัดจ้างบุคลากรชาวต่างประเทศมาสอนในสถาบัน เป็นต้น และได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหว่าอาจต้องปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดยจัดให้มีผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศทำงานด้านวิเทศสัมพันธ์ หรือจัดตั้ง International Office ที่มีคนซึ่งมีความสามารถและรู้งานดำเนินการด้านต่างประเทศ โดยทางสถาบันควรจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอ

ผู้บริหารยังได้ระบุถึงปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนงานด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอีกด้วย (ความถี่=2) ผู้บริหารระดับคณะของสถาบันราชภัฏเห็นว่าสถาบันควรสนับสนุนการจัดหาเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม และผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ซึ่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการจัดจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากเห็นว่าสถาบันควรสนับสนุนให้มีการจัดจ้างบุคลากรที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ชาวต่างประเทศมาดูแลเรื่องการจัดจ้าง การขอใบอนุญาตทำงานและการขอต่อวีซ่าให้กับอาจารย์ชาวต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้การบริหารการจัดการจัดจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศมีประสิทธิภาพ และสำหรับวิทยาเขตที่ต้องติดต่อระหว่างกันในการเรียนการสอนภาษาในโครงการแลกเปลี่ยน

ระหว่างประเทศก็ควรจะมีผู้ประสานงานในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

4.1.2 การพัฒนาอาจารย์

ผู้บริหารของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง (ความถี่=15) ได้เสนอวิธีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในหลายด้านอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ได้แก่ ด้านความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาและด้านความรู้อื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการเรียนการสอนภาษา วิธีการสอนและการสร้างแบบทดสอบและความรู้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนานี้อาจทำได้หลายทาง ผู้บริหารระดับคณะของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเห็นว่าการเพิ่มมาตรฐานการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้สอนอาจทำได้โดยการให้อาจารย์มีประสบการณ์ตรงกับการใช้ภาษาที่สอนในสถานการณ์จริง เช่นการสนับสนุนให้ไปต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้รู้และเข้าใจลึกซึ้งถึง “สังคม” ของภาษาต่างประเทศนั้นๆ กล่าวคือต้องให้อาจารย์ได้มีโอกาสได้ไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต้องใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 เห็นว่า ควรส่งอาจารย์ไปศึกษาหรือดูงานในประเทศเจ้าของภาษาทุกๆ 3-5 ปี เพื่อให้ยกระดับความสามารถในการใช้ภาษา ผู้บริหารระดับสถาบันของสถาบันราชภัฏเห็นว่าสถาบันควรจัดหาทุนสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีโอกาสไปต่างประเทศในโอกาสต่างๆ เช่น ประชุมเชิงวิชาการ ฝึกอบรมระยะสั้น ผู้บริหารของ 4 สถาบัน (ความถี่=5) เห็นว่าควรเสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และโลกทัศน์ ซึ่งการแลกเปลี่ยนควรกระทำในระดับที่เท่าเทียมกัน คือมีทั้งให้และรับ มีทั้งการประสานประโยชน์และความร่วมมือกับสถาบันการสอนภาษาอังกฤษที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน (English for Specific Purposes) เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาอาจารย์ ผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเห็นว่าสถาบันควรเปิดสอนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เพื่อให้คณาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศได้มีโอกาสทำงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะงานวิจัยมากขึ้น

4.2 หลักสูตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาที่ผู้บริหารได้แสดงไว้นั้น มีทั้งในแง่ของเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ การนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปใช้ประโยชน์ การร่างหลักสูตรโดยคำนึงถึงผู้เรียน ความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน การบูรณาการหลักสูตรภาษากับ

การศึกษาวิชาอื่นๆ ให้เห็นความเชื่อมโยง สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมทั้งการจัดหลักสูตรเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษต่างๆตามความจำเป็นและเหมาะสม (ความถี่=27)

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเห็นว่าเป้าหมายของหลักสูตรควรชัดเจนและไม่เกินความจริงโดยคำนึงถึงพื้นฐานความสามารถของนักศึกษา อันจะทำให้สามารถพัฒนานักศึกษาไปสู่เป้าประสงค์ได้ อาจารย์และนักศึกษาควรมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับจุดประสงค์และมาตรฐานของหลักสูตร เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นตรงตามความมุ่งหมาย

ผู้บริหารสองสถาบัน (ความถี่=3) เห็นว่าหลักสูตรนั้นควรเป็นหลักสูตรที่ใช้ได้จริงและมีประโยชน์ต่องานอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหารจากสถาบันอื่นที่เห็นว่าควรมีการเชื่อมโยง/บูรณาการการใช้ภาษากับการศึกษาในสาขาวิชาเอกของนักศึกษาหรือวิชาอื่นๆที่สามารถบูรณาการได้ (ความถี่=5) นอกจากนี้ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ยังเห็นว่า หลักสูตรควรมีความหลากหลาย เช่น ในกรณีของวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ถ้านักศึกษาทุกคนทุกมหาวิทยาลัยต้องเรียนเหมือนกันหมดย่อมไม่ได้ผล เพราะผู้เรียนต่างสาขากันอาจมีเป้าหมายในการเรียนภาษาต่างประเทศต่างกัน มีสิ่งแวดล้อมต่างกัน สถาบันจึงควรจัดโปรแกรมการเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามระดับความสามารถของตนเอง โดยคำนึงถึงภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินตามศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดโปรแกรมการเรียนในลักษณะของโมดูล (modules) ให้นักศึกษาลงทะเบียนวิชาต่างๆรวมทั้งภาษาที่จัดให้ตรงกับระดับของตัวเอง นักศึกษาที่เก่งภาษาหรือเก่งคำนวณสามารถเลือกกลุ่มวิชาที่เหมาะสมกับตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนไม่เสียโอกาสในการเรียนรู้ และผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพขึ้น และควรเปิดสอนภาษาต่างประเทศที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษามีโอกาสดำเนินการเรียนภาษาต่างๆตามความประสงค์มากขึ้น ผู้บริหารสถาบัน 4 แห่ง (ความถี่=5) เห็นว่าควรมีการปรับพื้นฐาน/ระดับภาษาให้นักศึกษาเข้าใหม่เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสอนเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเทอมเพื่อให้นักศึกษาได้รับการปรับพื้นฐาน/ระดับภาษา ก่อนแล้วจึงเริ่มเรียนรายวิชาปกติ เพื่อให้สามารถเรียนไปพร้อมกับคนอื่นที่มีพื้นฐานเพียงพอกับการเรียนในระดับอุดมศึกษาแล้ว ควรเสริมไวยากรณ์เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งทางด้านการอ่านและเขียนให้แก่นักศึกษา และควรปูพื้นฐานการออกเสียง (Phonetics) เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการฟังและการพูด กล่าวโดยสรุปก็คือ การจัดหลักสูตรควรคำนึงถึงระดับความสามารถทางภาษาของนักศึกษา ความต้องการ ความจำเป็นของนักศึกษาตลอดจนสภาพแวดล้อมที่สถาบันการศึกษานั้นๆ ตั้งอยู่

ผู้บริหารสถาบันราชภัฏทั้งสามระดับเห็นตรงกันว่านักศึกษาของสถาบันควรได้เรียนภาษาอังกฤษในรายวิชาบังคับให้ครบ 12 หน่วยกิตตามเกณฑ์ของคณะกรรมการอุดมศึกษา เพราะ

ในปัจจุบันรายวิชาบังคับตามโครงสร้างของหลักสูตรน้อยเกินไป ไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะถึงระดับใช้การได้ ควรเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับของทุกวิชาเอก และควรจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี 1-4 นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับคณะยังเห็นว่าควรให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเสรี และผู้บริหารระดับภาควิชาคิดว่าควรให้นักศึกษาทุกคนเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านทุกเทอมจนกระทั่งจบการศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารทุกระดับของสถาบันราชภัฏเห็นว่าการจัดหลักสูตรอบรมภาษาต่างประเทศระยะสั้นให้กับนักศึกษา โดยสถาบันให้งบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และผู้บริหารระดับภาควิชาเห็นว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกรณีพิเศษ เช่น ฝึกอบรมเป็นระยะๆ เพื่ออนุรักษ์ตามโครงการ Exit Exam อันจะเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตอีกทางหนึ่ง กล่าวโดยสรุปก็คือ ผู้บริหารสถาบันราชภัฏทุกระดับเห็นว่านักศึกษายังเรียนภาษาน้อยเกินไป และสถาบันควรจัดการเรียนการสอนภาษาให้มากขึ้น ทั้งวิชาบังคับ วิชาเลือก และการสอนที่จัดเป็นพิเศษ นอกเหนือจากในหลักสูตร

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ภาษาตลอดทั้งหลักสูตร จึงมีการประเมินความสามารถทางภาษาของผู้เรียนโดยตลอด เริ่มตั้งแต่การสอบวัดระดับความสามารถก่อนเรียน การสอบวัดความก้าวหน้าระหว่างเรียนและสอบเพื่อวัดความสามารถก่อนจบการศึกษา (Exit Exam)

4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่ผู้บริหารได้กล่าวถึงแบ่งออกได้เป็น อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการทางภาษา (ความถี่=23)

ผู้บริหารเห็นว่าสถาบันการศึกษาควรมีควมมีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่สมบูรณ์แบบมีระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสื่อการเรียนที่เหมาะสม (ความถี่=12) โดยผู้บริหารสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ทุกระดับมีความเห็นตรงกัน โดยเฉพาะผู้บริหารสถาบันราชภัฏทั้งสามระดับเห็นตรงกันว่าควรจัดระบบการบริการสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เอื้อต่อนักศึกษามากที่สุด เช่น ให้นักศึกษาทุกคนเข้าไปใช้ได้ จัดเวลาเปิด-ปิดที่เหมาะสม

ผู้บริหารสถาบันเห็นว่าควรจัดหาซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น แบบเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และจัดทำห้องเรียนเสมือน (Virtual classroom) มาให้นักศึกษาได้ใช้ และอาจารย์ก็ควรผลิตสื่อเหล่านี้เพื่อใช้ในการเรียนการ

สอนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาที่มีนักศึกษาลงทะเบียนจำนวนมาก ตลอดจนต้องพัฒนาศักยภาพของผู้สอนให้สามารถใช้สื่อเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ความถี่=11)

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ทั้งระดับสถาบันและภาควิชา (ความถี่=3) เห็นว่ามีปัญหาด้านห้องเรียนที่ไม่พร้อมสมบูรณ์สำหรับการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการทางภาษาขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย และอุปกรณ์เสื่อมสภาพ และสภาพห้องอับทึบไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน และเสนอแนะว่าสถาบันควรสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงห้องปฏิบัติการทางภาษาให้ทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้ทุกห้องสามารถใช้สื่อแบบประสมได้ สำหรับห้องเรียนนั้น บางห้องมีขนาดเล็ก มีโต๊ะและเก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียน

เมื่อพิจารณาภาพรวมของปัญหาด้านปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีผู้บริหารระบุมา 19 ครั้ง พบว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ได้กล่าวถึงปัญหาด้านนี้ไว้ด้วยความถี่สูงสุด (10) ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านความขาดแคลนและความเสื่อมสภาพของวัสดุ อุปกรณ์ ความไม่เหมาะสมของสภาพห้องเรียนและโต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอ ซึ่งก็อาจเป็นเพราะว่าสถาบันนี้เป็นสถาบันเก่าแก่ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ จึงใช้งานมานาน และการที่สถาบันนี้เป็นสถาบันสำคัญที่ผลิตบัณฑิตทางด้านภาษา ทำให้สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

4.4 การเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้บริหารเห็นด้วยกับการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกปฏิบัติ และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังเห็นได้จากการที่ผู้บริหารเห็นว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามแนวโน้ม นอกจากนี้ ผู้บริหารยังเห็นว่าควรเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดนี้ก็ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น จำนวนผู้เรียนต่อห้อง ซึ่งถ้าจำนวนผู้เรียนต่อห้องมีมากเกินไปก็จะทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการสอนเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ภาษาของผู้สอนในการเรียนการสอนที่ควรเน้นการใช้ภาษานั้นๆ แต่ผู้สอนบางคนก็อาจยังมีทักษะทางภาษาไม่เพียงพอที่จะทำเช่นนั้นได้ เป็นต้น

ผู้บริหารระดับสถาบันสองสถาบันเห็นว่าการสอนยังเป็นแบบครูเป็นสำคัญ (teacher-centered) มากกว่าแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ (student-centered) ในขณะที่ผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเห็นว่าการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรเน้นให้นักศึกษาฝึกการสื่อสารในลักษณะสองทาง (two-way communication) และหลีกเลี่ยงการเรียนแบบไม่มีการปฏิสัมพันธ์ (passive learning) โดยเห็นว่านักศึกษาไม่ควรเป็นเพียงผู้ฟังและไม่มีโอกาสฝึกโต้ตอบ ผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเห็นว่าการเรียนภาษาต่างประเทศต้องการฝึกทักษะต่างๆ ในสัดส่วนที่ไม่น้อยกว่าความรู้ด้านวิชาการ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการฝึกฝนทักษะมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และอุปกรณ์เสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับภาควิชาสถาบันราชภัฏยังเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรให้ผู้เรียนได้เรียนกับเจ้าของภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

นอกจากนี้ ผู้บริหารก็ยังเห็นว่า อาจารย์ควรมอบหมายให้นักศึกษาทำงานนอกเหนือจากในห้องเรียน เพื่อให้โอกาสนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เช่น พบปะเจ้าของภาษา ค้นหาทางอินเทอร์เน็ต ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) สืบค้นจาก database มีการจัดกิจกรรมเสริมเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะทักษะ ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาที่เป็นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร ที่ต้องเน้นการฝึกทักษะ สร้างเสริมประสบการณ์การใช้ภาษา และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถทำเช่นนี้ได้ จะต้องไม่ให้อาจารย์สอนในห้องเรียนมากเกินไป ซึ่งผู้บริหารสี่สถาบัน (ความถี่=8) ให้ความเห็นว่า ในสถานการณ์ของการเรียนการสอนภาษาโดยทั่วไปนั้นจำนวนนักศึกษาต่อกลุ่มมากเกินไป ทำให้ฝึกทักษะได้ไม่ทั่วถึง ถึงแม้จะมีสื่ออย่างอื่นมาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน แต่การฝึกทักษะโดยตรงกับผู้สอนก็ยังจำเป็น ซึ่งถ้าหากจะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ควรลดขนาดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการสอนภาษา เช่น การสอนทักษะการพูดและการเขียน ควรอยู่ในจำนวน 20-25 คน การสอนทักษะการอ่าน ควรอยู่ในจำนวน 30-35 คน/จำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์ ในวิชาภาษาต่างประเทศทุกภาษาที่ต้องฝึกทักษะตลอดเวลาควรไม่เกินกลุ่มละ 15-20 คน ขนาดกลุ่ม 20-30 คนก็ถือว่าเป็นขนาดใหญ่มากแล้ว อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียน เช่น งบประมาณ จำนวนผู้สอน เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเหมาะสมต่อการเรียนรู้ได้ตามที่ต้องการ ดังที่ผู้บริหารระดับสถาบันมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ได้กล่าวไว้

4.5 การบริหารจัดการ

ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ผู้บริหารได้กล่าวถึงอาจแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้คือ (1) ปัญหาพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน (2) การจัดการองค์การด้านการสอนภาษา (3) นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษา (4) ความขัดแย้งด้านความคิดของบุคลากร

ผู้บริหารเห็นว่า ปัญหาสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา คือ การเป็นผู้ “ต่อยอด” การศึกษาให้กับผู้จบการศึกษาจากสถาบันในระดับต่ำกว่า คุณภาพของนักศึกษาที่รับเข้ามา จะมีผลต่อการให้การศึกษาทั้งด้านคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการสนับสนุนผู้สอนและส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่เปิดสอนภายใต้ข้อจำกัดที่สถาบันมีอยู่จนได้แก่ จำนวนบุคลากร หลักสูตร ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร

ในด้านการจัดองค์กร ผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 เห็นว่าการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้มีมากกว่า 1 หน่วยงานในสถาบันเดียว ทำให้นักศึกษาเสียผลประโยชน์ในการเรียน ไม่สามารถใช้ศักยภาพของสถาบันได้อย่างเต็มที่ เพราะเกิดความสับสน ไม่มีความเป็นเอกภาพ

ในด้านนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารระดับภาควิชาสถาบันราชภัฏเห็นว่านโยบายของแต่ละสถาบันจะต้องชัดเจนและปฏิบัติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารต้องเข้ามาดำเนินการและต้องเปลี่ยนแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ผู้บริหารเห็นว่าภาควิชาที่รับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศควรลดภาระงานอื่นๆที่ไม่ใช่งานหลักลงบ้าง เช่น ภาระงานบริการวิชาการ ซึ่งก็ขัดแย้งกับแนวคิดที่ว่าสถาบันควรเปิดศูนย์ภาษาเพื่อฝึกอบรมและจัดทดสอบ ซึ่งก็จะเป็นการเพิ่มภาระงานให้มากขึ้นไปอีก แต่ในขณะเดียวกันก็ได้มีการเสนอแนวคิดในการที่จะดำเนินการในส่วนนี้ได้โดยไม่เพิ่มภาระงานให้กับบุคลากรก็คือ การอนุญาตให้ภาครุกิจเอกชนเข้ามาเปิดสอนภาษาต่างประเทศ เพราะปัจจุบันมีเฟรนไชส์ประเภทนี้มาก การดำเนินการในรูปแบบนี้ นอกจากจะเป็นการขยายโอกาสในการเรียนภาษาต่างประเทศให้มากขึ้นโดยไม่กระทบกับภาระงานของบุคลากรของสถาบันแล้ว ก็ยังทำให้เกิดรายได้อีกทางหนึ่งของสถาบันด้วย แต่สถาบันควรเข้าไปกำกับเรื่องคุณภาพและอัตราค่าบริการให้พอรับได้ทั้งฝ่ายผู้ทำธุรกิจและฝ่ายผู้ใช้บริการ

ผู้บริหารสถาบันสองแห่งระบุปัญหาความขัดแย้งด้านความคิดของบุคลากร สถาบันราชภัฏได้กล่าวถึงปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ทำให้มีผลเสียต่อการดำเนินงานของสถาบันค่อนข้างมาก การแก้ไขควรทำในระดับสถาบัน เช่น บรรจุข้าราชการ หรือจ้างใหม่ให้มากขึ้น ด้านมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 เห็นว่าควรให้คณะและภาควิชาที่ทำหน้าที่สอนเห็นชอบร่วมกันด้านนโยบายเกี่ยวกับข้อกำหนดรายวิชาหลักสูตร สิ่งนี้จะช่วยป้องกันการเกิดปัญหาขัดแย้งทางความคิดได้

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารตระหนักถึงปัญหาและเสนอความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งให้สถาบันสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถด้านภาษาทั้งสี่

4.6 คุณภาพผู้เรียน

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้จบการศึกษามาจากสถาบันในระดับต่ำกว่า คุณภาพของนักศึกษาที่รับเข้ามาจึงมีผลทั้งด้านคุณภาพของผลผลิตและปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาที่ผู้บริหารเห็นว่าปรากฏชัดปัญหาหนึ่งก็คือการที่นักศึกษาที่มีพื้นฐานไม่ดีไม่กล้าเลือกเรียนรายวิชาภาษาที่เป็นวิชาเลือกเสรี เพราะกลัวเกรดเฉลี่ยจะต่ำลง และแรงจูงใจที่จะทำให้เลือกเรียนมีน้อย สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาเหล่านี้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ อันจะทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงานในอนาคต สถาบันควรหาวิธีที่จะทำให้นักศึกษาเหล่านี้เห็นประโยชน์ในการเรียนภาษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนวิชาเลือกเสรีโดยไม่นับหน่วยกิต เพื่อไม่ให้เกิดความกดดันเรื่องเกรด และได้เรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้โดยแท้จริง

ผู้บริหารเห็นว่า ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษได้มีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา ดังนั้น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ก็คือต้องผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถทางด้านภาษาพร้อมกันกับความสามารถทางสาขาวิชาเฉพาะ การเสริมสร้างคุณภาพบัณฑิตทางด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับการประกันคุณภาพบัณฑิต ซึ่งอาจใช้มาตรการดังนี้ได้คือ

1. มหาวิทยาลัย/ประเทศไม่ควรเน้นปริมาณหรือรับนักศึกษาเข้าเรียนโดยไม่กำหนดคะแนนภาษาอังกฤษขั้นต่ำ ผู้ที่สมควรเรียนในมหาวิทยาลัยควรเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่สูงพอสมควร หากประเทศ/มหาวิทยาลัยต้องการจะให้ประเทศไทยหรือมหาวิทยาลัยมีความเป็นนานาชาติโดยนัยแห่งการใช้ภาษาอังกฤษ
2. ควรพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ให้แก่นักศึกษาควบคู่ไปกับพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษา เพราะทั้งสองทักษะนี้จะทำให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ
3. ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนให้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น
4. ควรจัดทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียน (pre-test และ post-test)
5. จัดให้มีการสอบวัดระดับด้วยข้อสอบมาตรฐานของมหาวิทยาลัย หากต้องการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำงาน

4.7 การตระหนักในบทบาทและความสำคัญของภาษา

ผู้บริหารเห็นว่า ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นที่นักศึกษาทุกคนต้องมีเฉพาะการใช้ภาษาเมื่อจบการศึกษาเพื่อติดต่อสื่อสารกับสถานประกอบการหรือเอกชนที่เป็นชาวต่างประเทศ เนื่องจากสังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เป็นโลกที่ไร้พรมแดน การรู้ภาษาต่างประเทศหลายภาษาจะทำให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและติดต่อสื่อสาร แต่ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาขาดบรรยากาศการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆที่จะทำให้ นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลในโลกยุคปัจจุบัน

ข้อมูลจากผู้สอนภาษาต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศในงานวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 43 คน ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ 21 คน ภาษาฝรั่งเศส 4 คน ภาษาเยอรมัน 1 คน ภาษาสเปน 1 คน ภาษาอิตาลี 1 คน ภาษาจีน 4 คน ภาษาญี่ปุ่น 3 คน ภาษาเกาหลี 2 คน ภาษาอาหรับ 2 คน ภาษามลายู 2 คน และภาษาเขมร 2 คน จากสถาบันกลุ่มตัวอย่าง 7 สถาบัน คือ สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 วิทยาเขต 2 และ วิทยาเขต 3 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศและอายุ

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 33 คน กลุ่มตัวอย่างที่อาวุโสที่สุดจะอยู่ในช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีอายุในช่วงนี้ (19 ใน 43 ราย หรือ 44.19%) และถือเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด อายุต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปี ซึ่งมีอยู่เพียง 4 คน (9.3%) และเป็นช่วงอายุที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดด้วย กลุ่มตัวอย่างอาวุโสส่วนใหญ่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเก่าแก่และใหญ่ที่สุดในภาคใต้ คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2

อนึ่ง ผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลีเป็นผู้สอนรายเดียวกันและเป็นชาวต่างประเทศ แต่ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้สอนรายนี้ให้ข้อมูลในสองสถานะคือ ฐานะผู้สอนภาษาสเปนและฐานะผู้สอนภาษาอิตาลี กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลีเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเพียง 2 ภาษาที่เป็นชาวต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ ล้วนเป็นชาวไทย ที่ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างชาวต่างประเทศเพราะไม่มีผู้สอนชาวไทยที่สอนภาษาสเปนและภาษา

อิตาเลียนในสถาบันที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นเพียงสถาบันเดียวในภาคใต้ที่เปิดสอนสองภาษาดังกล่าว

1.2 วุฒิทางการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 คน มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอก 10 คน (23.26%) ระดับปริญญาโท 23 คน (54.49%) และระดับปริญญาตรี 10 คน (23.26%)

กลุ่มตัวอย่าง 37 จาก 43 ราย (86.05%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (12 จาก 43 ราย หรือ 27.91%) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทซึ่งมีทั้งสิ้น 35 ราย มี 13 ราย (37.14%) ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่ง 2 ใน 13 รายนี้จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากสถาบันในประเทศด้วย

กลุ่มตัวอย่าง 10 รายที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก เกือบทั้งหมดยกเว้น 1 ราย จบการศึกษาจากต่างประเทศ สถาบันที่มีกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาเอกมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 4 คน ของสถาบันแห่งนี้ ทุกคนจบการศึกษาระดับปริญญาเอก สถาบันรองลงมาคือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่ง 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง (66.67%) จบการศึกษาระดับปริญญาเอก สถาบันราชภัฏซึ่ง 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง (33.33%) จบปริญญาเอก และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 3 จาก 17 ราย (17.6%) จบปริญญาเอก ส่วนสถาบันที่ไม่มีผู้จบปริญญาเอกเลยคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 และมหาวิทยาลัยเอกชน

การวิเคราะห์ข้อมูลในแง่วิชาเอกที่กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดจบปริญญาตรีด้านที่เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ มีเพียง 2 รายที่จบการศึกษาในสาขาที่ไม่เกี่ยวกับภาษา คือจบการศึกษาปริญญาตรีด้านจุลชีววิทยาและชีววิทยา ซึ่งผู้สอน 2 รายนี้เป็นผู้สอนภาษาอังกฤษ (สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน) และภาษาเกาหลี (สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2) ตามลำดับ แต่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองรายก็จบการศึกษาระดับปริญญาโทวิชาเอกภาษาต่างประเทศที่ตนสอน

กลุ่มผู้สอนภาษามลายูเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูทั้ง 2 รายจบการศึกษาระดับปริญญาเอก รองลงมาคือผู้สอนภาษาเขมร ซึ่ง 1 ใน 2 ของกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาเขมรจบการศึกษาระดับปริญญาเอก และกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยในกลุ่มตัวอย่าง 21 รายที่สอนภาษาอังกฤษมีกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกถึง 6 ราย (28.6%) จบปริญญาโท 13 ราย (61.90%) และมีเพียง 2 คน ที่จบการศึกษา

สูงสุดระดับปริญญาตรี ส่วนกลุ่มผู้สอนภาษาอิตาลีและสเปน ซึ่งผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศและเป็นผู้สอนรายเดียวกันเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่ำสุดคือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

นอกจากวุฒิปริญญาตรี-เอก กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันยกเว้น มหาวิทยาลัยเอกชน มีวุฒิการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีด้วย (เช่น Advanced Certificate, Diploma in TEFL) อย่างน้อยคนละ 1 วุฒิ มีกลุ่มตัวอย่าง 1 รายจากมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 2 ที่มีวุฒิอื่นๆ อีกถึง 3 วุฒิ โดยกลุ่มผู้สอนภาษาที่มีวุฒิอื่นๆ คือกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน จีนและญี่ปุ่น

ดูรายละเอียดเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา แยกตามภาษาต่างประเทศที่สอนในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามภาษา

ผู้สอน ภาษาต่างประเทศ	วุฒิปริญญาตรี		วุฒิปริญญาโท		วุฒิปริญญาเอก		วุฒิอื่นๆ		วุฒิสสูงสุด		
	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ตรี	โท	เอก
ภาษาอังกฤษ (N = 21)	20	1	16*	5**	--	6	1	9	2 9.52%	13 61.90%	6 28.57%
ภาษาฝรั่งเศส (N = 4)	3	1	2	1	--	1	--	1	1 25%	2 50%	1 25%
ภาษาเยอรมัน (N = 1)	1	--	1	--	--	--	--	--	--	1 100%	--
ภาษาสเปน (N = 1)	--	1	--	--	--	--	--	1	1 100%	--	--
ภาษาอิตาลี (N = 1)	--	1	--	--	--	--	--	--	1 100%	--	--
ภาษาจีน (N = 4)	3	1	--	2	--	--	1	1	2 50%	2 50%	--
ภาษาญี่ปุ่น (N = 3)	3	--	1	--	--	--	1	--	2 66.67%	1 33.33%	--
ภาษาเกาหลี (N = 2)	2	--	--	2	--	--	--	--	--	2 100%	--
ภาษาอาหรับ (N = 2)	1	1		1	--	--	--	--	1 50%	1 50%	--
ภาษามลายู (N = 2)	2	--	1	1		2	--	--	--	--	2 100%

ตารางที่ 4.11 วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามภาษา (ต่อ)

ผู้สอน ภาษาต่างประเทศ	วุฒิปริญญาตรี		วุฒิปริญญาโท		วุฒิปริญญาเอก		วุฒิอื่นๆ		วุฒิสถิต		
	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ใน ประเทศ	ต่างประ เทศ	ตรี	โท	เอก
ภาษาเขมร (N = 2)	2	--	1	1	1	--	--	--	--	1 50%	1 50%
รวม	37 86.05%	7 13.95%	22 62.86%	13 37.14%	1 10%	9 90%	1 .83%	11 91.67%	10 23.26%	23 54.49%	10 23.26%

* 2 ใน 16 จบการศึกษาวุฒิปริญญาโททั้งในและต่างประเทศ

** 2 ใน 5 จบการศึกษาวุฒิปริญญาโททั้งในและต่างประเทศและเป็นรายเดียวกันกับใน *

1.3 ประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศ

1.3.1 ระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 คน มีประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีแตกต่างกัน ประสบการณ์โดยเฉลี่ยคือ 11.73 ปี มีประสบการณ์การสอนภาษานานที่สุดคือ 32 ปี และประสบการณ์ที่สั้นที่สุดคือประมาณครึ่งปี เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์สอนภาษานานปีที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาฝรั่งเศส ประสบการณ์เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสคือ 20.75 ปี โดย 3 ใน 4 (75%) ของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศส มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 20 ปี และ 1 ราย มีประสบการณ์การสอนต่ำสุดคือ 6 ปี ภาษาที่มีผู้สอนมีประสบการณ์การสอนรองลงมาก็คือภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษมีประสบการณ์โดยเฉลี่ย 13.69 ปี โดยมีประสบการณ์สูงสุด 32 ปี ต่ำสุด 1 ปี ส่วนภาษาที่มีกลุ่มตัวอย่างผู้สอนมีประสบการณ์น้อยที่สุดคือ ภาษาอิตาเลียนซึ่งผู้สอนมีประสบการณ์เฉลี่ย 2 เดือน และผู้สอนภาษาสเปนซึ่งผู้สอนมีประสบการณ์การสอน 4 เดือน ซึ่งผู้สอน 2 รายนี้เป็นรายเดียวกันและเป็นชาวต่างประเทศ

สถาบันที่มีผู้สอนภาษาที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันแห่งนี้มีประสบการณ์เฉลี่ย 15.6 ปี รองลงมาคือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งมีประสบการณ์เฉลี่ย 14.88 ปี และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์โดยเฉลี่ย 14.35 ปี สถาบันที่มีผู้สอนมีประสบการณ์การสอนภาษาน้อยที่สุดคือมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่ในภาคใต้ และผู้สอนมีประสบการณ์เฉลี่ยเพียง 1.83 ปี

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนยาวนานมักเป็นผู้ที่สังกัดสถาบันเก่าแก่ในภาคใต้ และเป็นกลุ่มผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนมาเป็นเวลานานในประเทศไทย เช่น ภาษาอังกฤษ และฝรั่งเศส

ดูรายละเอียดเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 คนในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศแยกตามภาษาและสถาบัน (หน่วย : ปี)

ภาษา	สถาบัน ราชภัฏ N = 3		สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล N = 3		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัย ในกำกับ		มหาวิทยาลัย เอกชน N = 3		ค่าเฉลี่ย (ปี)
					วิทยาเขต 1 N = 5		วิทยาเขต 2 N = 17		วิทยาเขต 3 N = 8		ของรัฐ N = 4				
					ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	
อังกฤษ (N = 21)	6-10	7.33	10-17	13.33	12-20	15.33	19-32	24.67	5-30	14.67	3-31	18.67	1-3	1.83	13.69
ฝรั่งเศส (N = 4)	--	--	--	--	25-25	25	22-30	26	6-6	6	--	--	--	--	20.75
เยอรมัน (N = 1)	--	--	--	--	--	--	2-2	1.5	--	--	--	--	--	--	1.5(ปีครึ่ง)
สเปน (N = 1)	--	--	--	--	--	--	--	--	.33-.33	.33	--	--	--	--	.33(4เดือน)
อิตาลี (N = 1)	--	--	--	--	--	--	--	--	1.67-1.67	.17	--	--	--	--	.17 (2 เดือน)
จีน (N = 4)	--	--	--	--	--	--	7-17	12	3-3	3	3.5-3.5	3.5	--	--	7.63
ญี่ปุ่น (N = 3)	--	--	--	--	--	--	5-6	5.25	2.2	2	--	--	--	--	4.17
เกาหลี (N = 2)	--	--	--	--	--	--	8-10	9	--	--	--	--	--	--	9
อาหรับ (N = 2)	--	--	--	--	--	--	5-8	6.5	--	--	--	--	--	--	6.5
มลายู (N = 2)	--	--	--	--	--	--	6-20	13	--	--	--	--	--	--	13
เขมร (N = 2)	--	--	--	--	7-7	7	25-25	25	--	--	--	--	--	--	16
รวม (N = 43)		7.33		13.33		15.60		14.35		6.94		14.88		1.83	11.73

1.3.2 ระดับปริญญาโท

ในการสอนภาษาในระดับปริญญาโท มีกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาในระดับปริญญาโทอยู่เพียง 12 จาก 43 ราย สังกัด 5 สถาบันคือ สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 วิทยาเขต 2 วิทยาเขต 3 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

ประสบการณ์สอนสูงสุดและต่ำสุดของผู้สอนภาษาในระดับปริญญาโทคือ 2-12 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 4.25 ปี โดยผู้สอนสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีประสบการณ์สูงสุดคือ 2-12 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 5.5 ปี รองลงมาคือผู้สอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 (ประสบการณ์ 3-10 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 5.33 ปี) ผู้สอนจากสถาบันราชภัฏ (ประสบการณ์สูงสุดและต่ำสุดคือ 3 ปี) ผู้สอนจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (ประสบการณ์สูงสุดและต่ำสุดคือ 2-3 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 2.67 ปี) และผู้สอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำสุดคือโดยเฉลี่ย 2 ปี (ประสบการณ์ต่ำ-สูงสุดคือ 2 ปี)

2. ภาระงานของผู้สอน

2.1 ภาระงานสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในกลุ่มตัวอย่างผู้สอนจำนวนทั้งสิ้น 43 คน มีผู้สอนที่สอนภาษาในระดับปริญญาตรีระดับเดียวจำนวน 32 คน (74.42%) และที่สอนทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจำนวน 11 คน (25.58%) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนทั้งสองระดับเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศภาษาเดียวที่เปิดสอนในระดับปริญญาโทด้วยในสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

ในบรรดากลุ่มตัวอย่าง 21 จาก 43 รายที่สอนภาษาอังกฤษ ทุกคนสอนภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรี และ 11 ใน 21 รายจะสอนในระดับปริญญาโทด้วย สรุปได้ว่า ผู้สอนภาษาอังกฤษมากกว่าครึ่ง (11 จาก 21 ราย หรือ 52.38%) สอนภาษาอังกฤษทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรีจะสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานและเป็นวิชาเลือกในทั้ง 7 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และสอนเป็นวิชาเอก-โทที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนผู้ที่สอนในระดับปริญญาโทจะสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานที่สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สอนเป็นวิชาเฉพาะทางที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และสอนในลักษณะอื่นๆ เช่น หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และหลักสูตรวรรณคดีที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2

กลุ่มผู้สอนภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มลายู อาหรับ สอนภาษาเหล่านี้เป็นวิชาเลือกเสรี และวิชาเอก-โทในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง ส่วนผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลีจะสอน

เป็นวิชาเลือกเท่านั้น ดูรายละเอียดภาษาต่างประเทศและสถาบันที่เปิดสอนภาษาเหล่านี้ในสถานะต่างๆ ได้ในตารางที่ 4.13 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.13 ลักษณะรายวิชาภาษาต่างประเทศ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) ที่เปิดสอนในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง

ภาษา	สถาบัน ราชภัฏ		สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน	
					วิทยาเขต 1		วิทยาเขต 2		วิทยาเขต 3					
	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท	เลือก	เอก- โท
ฝรั่งเศส			✓		✓		✓	✓	✓		✓			
เยอรมัน			✓				✓	✓	✓					
สเปน									✓					
อิตาลี									✓					
จีน					✓		✓	✓	✓	✓	✓			
ญี่ปุ่น		✓			✓		✓	✓	✓					
เกาหลี							✓	✓	✓					
มลายู					✓		✓	✓						
อาหรับ								✓						
เขมร					✓					✓				

2.1.1 การเรียนการสอนแยกตามสถานะรายวิชา

สถานะที่หลากหลายของแต่ละวิชาภาษาที่เปิดสอน สะท้อนความซับซ้อนและความท้าทายของภาระงานของผู้สอนได้เป็นอย่างดี ดังจะอธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษดูเหมือนจะมีความหลากหลายในลักษณะงานสอนมากกว่าผู้สอนภาษาอื่นๆ ทั้งในแง่ภาษาที่ต้องสอนทั้งสองระดับคือปริญญาตรีและปริญญาโท และในแง่ของสถานะวิชาที่สอนดังข้อมูลที่เสนอตารางที่ 4.14 ผู้สอนภาษาเกาหลีดูเหมือนจะมีภาระงานสอนหลากหลายรองลงมา ขณะที่ผู้สอนภาษาอื่นๆ จะมีวิชาสอนที่ไม่หลากหลาย สถานะนัก

ตารางที่ 4.14 ความหลากหลายของสถานะวิชาสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

ภาษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สอน			
	สอน 1 สถานะวิชา	สอน 2 สถานะวิชา	สอน 3 สถานะวิชา	สอนมากกว่า 3 สถานะวิชา
อังกฤษ (N=21)				
ปริญญาตรี	2	12	7	-
ปริญญาตรี+โท	-	1	4	5
ฝรั่งเศส (N=4)	3	-	1	-
เยอรมัน (N=1)	1	-	-	-
สเปน (N=1)	1	-	-	-
อิตาลี (N=1)	1	-	-	-
จีน (N=4)	3	-	-	-
ญี่ปุ่น (N=3)	1	2	-	-
เกาหลี (N=2)	-	1	1	-
มลายู (N=2)	-	2	-	-
อาหรับ (N=2)	2	-	-	-
เขมร (N=2)	2	-	-	-
รวม	15	18	12	1

ตารางที่ 4.15 ข้างล่างให้ข้อมูลเกี่ยวกับการะงานของผู้สอนภาษาอังกฤษในรายละเอียดแยกตามสถาบัน

ตารางที่ 4.15 การะงานสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษแยกตามจำนวนวิชา/สถานะวิชาที่สอน

จำนวน/ สถานะวิชา	จำนวนผู้สอน							
	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน	รวมจำนวนผู้สอน ทั้งหมด
			วิทยาเขต 1	วิทยาเขต 2	วิทยาเขต 3			
ระดับปริญญาตรี 1 (วิชาพื้นฐาน)					1		1	2/21 9.52%
2 (วิชาพื้นฐาน + เลือก)		3	3		2	2		10/21 47.62%
2 (วิชาพื้นฐาน + เอก-โท)						1	1	2/21 9.52%
3 (วิชาพื้นฐาน + เลือก+ เอก-โท)	3			3			1	7/21 33.33%

ตารางที่ 4.15 ภาระงานสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษแยกตามจำนวนวิชา/สถานะวิชาที่สอน (ต่อ)

จำนวน/ สถานะวิชา	จำนวนผู้สอน							
	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน	รวมจำนวนผู้สอน ทั้งหมด
			วิทยาเขต 1	วิทยาเขต 2	วิทยาเขต 3			
ระดับปริญญาโท								1/21
2 (วิชาพื้นฐาน ป.ตรี + พื้นฐาน ป.โท)	1							4.76%
3 (วิชาพื้นฐาน ป.ตรี + เลือก ป. ตรี + พื้นฐาน ป. โท)			1		1	2		4/21 19.05%
4 (วิชาพื้นฐาน ป.ตรี + เลือก + เอก-โท +เฉพาะ ทาง ป.โท)						1		1/21 4.76%
4 (วิชาพื้นฐาน ป.ตรี + เลือก ป. ตรี + เอก-โท ป. ตรี + พื้นฐาน ป. โท)	1			2				3/21 14.29%
5 (วิชา ป.ตรีทั้ง 3 วิชา + วิชา ป.โท 2 วิชา)				1				1/21 4.76%

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 21 ราย ที่สอนภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรีมีเพียง 2 ราย (9.5%) ที่สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานอย่างเดียว มากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (12 จาก 21) สอนภาษาอังกฤษในสองสถานะคือ สอนเป็นวิชาพื้นฐานและวิชาเลือกหรือสอนเป็นวิชาพื้นฐานและวิชาเอก-โท และหนึ่งในสาม (7 จาก 21 ราย) สอนภาษาอังกฤษในสามสถานะคือ สอนเป็นวิชาพื้นฐาน วิชาเลือกเสรีและวิชาเอก-โท

นอกจากนี้ เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนจากสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีความหลากหลายของงานสอนในแง่สถานะของวิชาภาษาและระดับปริญญาที่สอนมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างทุกคนจากสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 สอนภาษาอังกฤษในสถานะต่างๆ ถึงสามสถานะ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ดูเหมือนจะมีภาระงานในแง่ความหลากหลายของสถานะวิชาสอนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ โดยมี 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานเพียงอย่างเดียว และ 2 รายที่เหลือสอนภาษาอังกฤษในสองสถานะวิชาคือ วิชาพื้นฐานและวิชาเลือก

ดูรายละเอียดความหลากหลายของสถานะของวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ (นอกจากภาษาอังกฤษ) ได้ในตารางที่ 4.16 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.16 ภาระงานสอนของกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ

จำนวน/ ลักษณะ รายวิชา	จำนวน ผู้สอน	จำนวน ชม/ สัปดาห์	จำนวนวิชา/ ภาค การศึกษา	สถาบันที่เปิดสอน				จำนวนผู้สอน ทั้งหมด
				มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ	
				วิทยาเขต 1	วิทยาเขต2	วิทยาเขต 3		
ภาษาฝรั่งเศส								
1 (วิชาเลือก)	1	12	4	✓				2/4 (50%)
	1	10	2			✓		
1 (วิชาเอก-โท)	1	6	2		✓			1/4 (25%)
3 (วิชาพื้นฐาน + เลือก + เอก-โท)	1	12	3		✓			1/4 (25%)
ภาษาเยอรมัน								
1 (วิชาเอก-โท)	1	19	2		✓			1/2 (50%)
ภาษาสเปน								
1 (วิชาเลือก)	1	19	2			✓		1/1 (100%)
ภาษาอิตาเลียน								
1 (วิชาเลือก)	1	15	2			✓		1/1 (100%)
ภาษาญี่ปุ่น								
1 (วิชาเลือก)	1	10	2			✓		1/3 (33.33%)
2 (วิชาเลือก+ เอก-โท)	2	9.5	2.5		✓			2/3 (66.66%)
ภาษาเกาหลี								
2 (วิชาเลือก+ เอก-โท)	1	9	3		✓			1/2 (50%)
3 (วิชาเลือก+ เอก-โท +พื้นฐาน	1	7	2		✓			1/2 (50%)
ภาษาจีน								
1 (วิชาเลือก)	1	9	1			✓		2/4 (50%)
	1	24	4				✓	
1 (วิชาเอก-โท)	2	24.5	2.5			✓		2/4 (50%)
ภาษามลายู								
2 (วิชาเลือก+ เอก-โท)	2	7	2		✓			2/2 (100%)
ภาษาอาหรับ								
1 (วิชาเอก-โท)	2	7	3		✓			2/2 (100%)
ภาษาเขมร								
1 (วิชาเลือก)	1	7	2	✓				1/2 (50%)
1 (วิชาเอก-โท)	1	12	4		✓			1/2 (50%)

จากตารางพบว่าในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ที่สอนภาษาอื่นๆ มี 15 ราย (68.18%) ที่สอนวิชาภาษาต่างประเทศในสถานะเดียวคือ ไม่สอนเป็นวิชาเลือกก็สอนเป็นวิชาเอกโท มีเพียง 5 ใน 22 (22.73%) ที่สอนภาษาต่างประเทศในสองสถานะและมี 2 ราย (9.52%) สอนภาษาใน 3 สถานะคือ เป็นวิชาพื้นฐาน (สำหรับผู้เลือกวิชาเอกภาษานั้นๆ) วิชาเลือกและวิชาเอก-โท ซึ่งผู้สอนภาษาสองรายนี้คือผู้สอนภาษาฝรั่งเศสและเกาหลี

2.1.2 ภาระงานสอนแยกตามชั่วโมงสอน

กลุ่มตัวอย่าง 43 คน มีภาระงานสอนรวมทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทเฉลี่ย 12.38 ชม./สัปดาห์ ภาระงานสอนสูงสุดคือ 24 ชั่วโมง/สัปดาห์โดยผู้สอนที่สอนภาษาจีนสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ภาระงานสอนต่ำสุดคือ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์โดยผู้สอนที่สอนภาษาเขมร สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2

หากมองภาระชั่วโมงสอนแยกตามสถาบันจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันราชภัฏมีภาระงานสอนสูงสุดคือ 20.33, 18 และ 17 ชั่วโมง/สัปดาห์ ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 วิทยาเขต มีภาระงานสอนรายชั่วโมงต่ำสุดคือโดยเฉลี่ยเพียง 11.20 ชั่วโมง/สัปดาห์โดยกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีภาระงานเฉลี่ยต่ำสุด (10.48 ชั่วโมง/สัปดาห์) ถัดมาคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 (11.12 ชั่วโมง/สัปดาห์) และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 (12 ชั่วโมง/สัปดาห์)

หากมองภาระงานสอนแยกตามภาษาต่างประเทศที่สอนจะพบว่า หากไม่นับการสอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลีซึ่งสอนโดยผู้สอนชาวต่างประเทศแล้ว ผู้สอนภาษาจีนมีชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ 16.25 ชั่วโมง/สัปดาห์/คน โดยมีภาระงานสอนต่ำสุด-สูงสุดคือ 15-24 ชั่วโมง ซึ่งผู้สอนที่มีภาระสูงสุดรายนี้สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผู้สอนภาษาอังกฤษมีภาระงานเฉลี่ยรองมาคือ 14.45 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยภาระงานสอนต่ำสุด-สูงสุดคือ 8-22 ชั่วโมง ผู้มีภาระสูงสุดในการสอนภาษาอังกฤษสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และผู้มีภาระงานสอนภาษาอังกฤษต่ำสุดคือ ผู้สอนสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผู้สอนภาษาที่มีภาระงานต่ำสุดคือ ผู้สอนเขมร ซึ่งมีภาระงานสอนโดยเฉลี่ยเพียง 2.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ดูรายละเอียดภาระงานสอนของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนชั่วโมงการสอนระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่างแยกตามภาษาและสถาบัน

ภาษา	สถาบัน ราชภัฏ		สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน		ค่าเฉลี่ย
					วิทยาเขต 1		วิทยาเขต 2		วิทยาเขต 3						
	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	
อังกฤษ (N = 21)	12-21	17	18-22	20.33	9-12	10.13	11-14	12.67	8-15	11	8-15	12	13-21	18	14.45
ฝรั่งเศส (N = 4)	-		-		15-15	15	6-12	9	10-10	10	-		-		10.75
เยอรมัน (N = 1)	-		-		-		9-9	9	-		-		-		9
สเปน (N = 1)	-		-		-		-		19-19	19	-		-		19
อิตาลี (N = 1)	-		-		-		-		15-15	15	-		-		15
จีน (N = 4)	-		-		-		15-17	16	9-9	9	24-24	24	-		16.25
ญี่ปุ่น (N = 3)	-		-		-		9-10	9.5	10-10	10	-		-		9.67
เกาหลี (N = 2)	-		-		-		7-9	8	-		-		-		8
อาหรับ (N = 2)	-		-		-		7-7	7	-		-		-		7
มลายู (N = 2)	-		-		-		5-9	7	-		-		-		7
เขมร (N = 2)	-		-		3-3	3	2-2	2	-		-		-		2.5
รวม (N = 43)	17		20.33		9.68		9.53		12		15		18		12.38

2.1.3 การรายงานสอนแยกตามจำนวนรายวิชาสอน

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 ราย ในงานวิจัยนี้มีจำนวนวิชาภาษาต่างประเทศที่สอนโดยเฉลี่ย 2.42 วิชา/คน/ภาคการศึกษา โดยผู้สอนจากสถาบันราชภัฏมีจำนวนรายวิชาที่สอนสูงสุดคือ 3.67 วิชา/คน/ภาคการศึกษา รองลงมาคือผู้สอนจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งสอนโดยเฉลี่ย 3 วิชา/คน/ภาคการศึกษา ส่วนกลุ่มผู้สอนจากมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีภาระงานสอนรายวิชาน้อยที่สุดคือ 1.67 วิชา/คน/ภาคการศึกษา และ 1.75 วิชา/คน/ภาคการศึกษาโดยลำดับ

หากมองจำนวนรายวิชาแยกตามภาษาที่สอน จะพบว่า ผู้สอนภาษาเยอรมัน และอาหรับ เป็นผู้ที่มีภาระงานสูงสุดในแง่จำนวนวิชาคือ แต่ละคนต้องรับภาระวิชาสอนโดยเฉลี่ย 3 วิชา รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรายวิชาตั้งแต่ 1 ถึง 5 วิชา รายวิชาเฉลี่ยต่อผู้สอนคือ 2.57 วิชา/คน/ภาคการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนภาษาอังกฤษสังกัดสถาบันราชภัฏ มีจำนวนรายวิชาสูงสุดที่ต้องรับผิดชอบถึง 5 วิชา น้อยที่สุด 3 วิชา ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีรายวิชาน้อยที่สุดคือเฉลี่ยเพียง 1.67 วิชา/คน/ภาคการศึกษา ส่วนผู้สอนภาษามลายู สเปน อิตาลี มีภาระวิชาค่อนข้างน้อยเฉลี่ยคนละ 2 วิชา/คน/ภาคการศึกษา และผู้สอนภาษาเขมรมีรายวิชาน้อยที่สุดคือ 1 วิชา/คน/ภาคการศึกษา

ดูรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนวิชาที่สอนในตารางที่ 4.18 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.18 จำนวนรายวิชาที่กลุ่มตัวอย่างสอนในระดับปริญญาตรี แยกตามภาษาและสถาบัน

ภาษา	สถาบัน ราชภัฏ		สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล		มหาวิทยาลัยของรัฐ						มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน		ค่าเฉลี่ย จำนวน วิชา
					วิทยาเขต 1		วิทยาเขต 2		วิทยาเขต 3						
	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำ- สูงสุด	เฉลี่ย	
อังกฤษ (N = 21)	3-5	3.67	3-3	3	2-3	2.3	1-4	3	1-2	1.67	1-4	2.33	1-2	1.67	2.57
ฝรั่งเศส (N = 4)	-		-		4-4	4	1-2	1.5	2-2	2	-		-		2.25
เยอรมัน (N = 1)	-		-		-		3-3	3	-		-		-		3
สเปน (N= 1)	-		-		-		-		2-2	2	-		-		2
อิตาลี (N= 1)	-		-		-		-		2-2	2	-		-		2
จีน (N = 4)	-		-		-		2-3	2.5	1-1	1	4-4	4	-		2.5
ญี่ปุ่น (N = 3)	-		-		-		2-3	2.5	2-2	2	-		-		2.33
เกาหลี (N = 2)	-		-		-		2-3	2.5	-		-		-		2.5
อาหรับ (N = 2)	-		-		-		3-3	3	-		-		-		3
มลายู (N = 2)	-		-		-		2-2	2	-		-		-		2
เขมร (N = 2)	-		-		1-1	1	1-1	1	-		-		-		1
รวม (N = 43)	3.67		3		2.4		2.41		1.75		3		1.67		2.42

ในการสอนภาษาระดับปริญญาโท ซึ่งมีอยู่เพียงภาษาเดียวคือภาษาอังกฤษ มีผู้สอนทั้งสิ้น 12 คน แต่ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้ มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 รายที่สอนภาษาระดับปริญญาโทอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับการะงานสอนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนระดับปริญญาโท จึงค่อนข้างจำกัดและเป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพียงหนึ่งรายซึ่งสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กล่าวคือ ภาระงานกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาในระดับปริญญาโทคือ .67 ชม./สัปดาห์ และมีวิชาที่ต้องรับผิดชอบสอน 1 วิชา/คน/สัปดาห์

ตารางที่ 4.19 ข้างล่างเปรียบเทียบภาระงานสอนในแง่ชั่วโมงและรายวิชาที่สอนของกลุ่มตัวอย่างทุกภาษาและทุกสถาบัน เห็นได้ชัดเจนว่าผู้สอนจากสถาบันราชภัฏมีภาระงานสอนที่ค่อนข้างมากกว่าสถาบันอื่นๆ มีชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูงคือ 17 ชม./สัปดาห์ แม้ไม่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณาในแง่รายวิชาที่ต้องสอนเข้ามาด้วย (3.67 รายวิชา/คน) จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันแห่งนี้มีภาระงานที่หนักพอสมควร มหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 วิทยาเขตมีภาระงานสอนที่น้อยกว่าสถาบันกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ทั้งในแง่ชั่วโมงสอนและรายวิชาที่ต้องสอน

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบชั่วโมงสอนและรายวิชาที่สอนระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่างแต่ละ สถาบัน

สถาบัน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนชั่วโมง/สัปดาห์			จำนวนวิชาที่สอน/สัปดาห์		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
สถาบันราชภัฏ (N = 3)	12	21	17	3	5	3.67
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล (N = 3)	18	22	20.33	3	3	3
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 (N = 5)	7	15	10.48	2	4	2.6
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 (N = 17)	5	33	11.12	1	4	2.59
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 (N = 8)	8	19	12	1	2	1.75
มหาวิทยาลัยในกำกับของ รัฐ (N = 4)	8	24	15	2	4	3
มหาวิทยาลัยเอกชน (N = 3)	13	21	18	1	2	1.67
รวม (N = 43)	5	33	13.10	1	5	2.5

2.1.4 ขนาดของชั้นเรียน

2.1.4.1 ชั้นเรียนระดับปริญญาตรี

2.1.4.1.1 ชั้นเรียนวิชาพื้นฐาน

ชั้นเรียนส่วนใหญ่ของการสอนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาพื้นฐานระดับปริญญาตรี (ซึ่งในกรณีนี้คือ ภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว) จะเป็นชั้นเรียนขนาดค่อนข้างใหญ่ โดยในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 รายที่สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานขณะทำงานวิจัยชิ้นนี้กำลังเก็บข้อมูลอยู่มีกลุ่มตัวอย่าง 11 ราย สอนนักศึกษามากกว่า 30 คนขึ้นไปต่อชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยกลุ่มตัวอย่างทุกรายที่สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานที่สองสถาบันนี้สอนชั้นเรียนที่มีนักศึกษามากกว่า 30 คนขึ้นไป 2 ใน 3 ราย ของกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏสอนนักศึกษามากกว่า 30 คนขึ้นไป และอีก 1 ราย สอนนักศึกษา 21-30 คนต่อห้อง กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 3 ราย จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีชั้นเรียนวิชาพื้นฐานที่มีนักศึกษามากกว่า 30 คนต่อชั้น และอีก 2 ราย สอนชั้นขนาด 21-30 คน กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ส่วนใหญ่ (3 ใน 5 ราย) สอนนักศึกษาในชั้นเรียนขนาดใหญ่คือตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป สถาบันที่มีชั้นเรียนขนาดเล็กเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ คือ มหาวิทยาลัยของ

รัฐ วิทยาเขต 3 โดย 1 ใน 2 ราย ของกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 สอน นักศึกษา 11-20 คนต่อชั้น และอีก 1 ราย สอนนักศึกษาขนาด 21-30 คนต่อชั้น

ตารางที่ 4.20 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐาน

จำนวน ผู้เรียน ต่อห้อง	จำนวนผู้สอน (N =20 คน)							รวม จำนวน ผู้สอน
	สถาบัน ราชภัฏ	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับ ของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน	
			วิทยาเขต 1	วิทยาเขต 2	วิทยาเขต3			
11-20 คน	-	-	-	1	1	-	-	2 10%
21-30 คน	1	2	2	1	1	-	-	7 35%
มากกว่า 30 คน	2	-	1	3	-	2	3	11 55%
รวมผู้สอน	3	2	3	5	2	2	3	20

2.1.4.1.2 ชั้นเรียนวิชาเอก-โท

ในการศึกษาขนาดของชั้นเรียนวิชาภาษาเป็นวิชาเอก-โทระดับปริญญาตรี ซึ่งแยกสอนตามทักษะ จะพบว่าชั้นเรียนมีความหลากหลาย และจะมีขนาดเล็กกว่าชั้นเรียนวิชาพื้นฐาน ผู้สอนส่วนใหญ่จะสอนชั้นเรียนขนาด 21-30 ยกเว้นวิชาเอก-โทที่เน้นทักษะการอ่านและบูรณาการ ทักษะต่างๆ ซึ่งผู้สอนส่วนใหญ่จะสอนชั้นเรียนที่มีนักศึกษามากกว่า 30 คนขึ้นไปต่อชั้น

หากดูรายละเอียดแยกตามสถาบันจะพบว่า ชั้นเรียนวิชาเอก-โทของสถาบันราชภัฏจะมีขนาดเล็กกว่าชั้นเรียนของสถาบันอื่นๆ ชั้นเรียนส่วนใหญ่ที่ราชภัฏไม่ว่าจะเป็นวิชาเอก-โททักษะใด (ยกเว้นบูรณาการทักษะต่างๆ) ผู้สอนส่วนใหญ่จะมีชั้นเรียนขนาด 11-20 คน ชั้นเรียนทักษะการอ่านและบูรณาการทักษะต่างๆ จะมีขนาดใหญ่กว่าทักษะอื่น ผู้สอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 ดูเหมือนจะมีขนาดชั้นเรียนที่หลากหลายและใหญ่กว่าชั้นเรียนที่อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาเอก-โททักษะใด ส่วนใหญ่จะสอนชั้นเรียนขนาดใหญ่กว่าผู้สอนจากสถาบันอื่น วิชาเอก-โท ทักษะการอ่านที่เปิดสอนที่มหาวิทยาลัยเอกชนก็มีขนาดชั้นเรียนมากกว่า 30 คนขึ้นไป

ดูรายละเอียดขนาดของชั้นเรียนทุกภาษาแยกตามลักษณะวิชาและสถาบันได้ในตารางที่ 4.21 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.21 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนภาษาต่างประเทศที่เป็นวิชาเอก-โท

ทักษะ ขนาดของชั้นเรียน	จำนวนผู้สอน					รวม
	สถาบัน ราชภัฏ	มหาวิทยาลัยของรัฐ		มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัย เอกชน	
		วิทยาเขต 2	วิทยาเขต 3			
ทักษะการฟัง						
11-20 คน	1	2	-	-	-	3 (30%)
21-30 คน	-	4	-	-	-	4 (40%)
มากกว่า 30 คน	-	3	-	-	-	3 (30%)
รวมผู้สอน	1	9				10
ทักษะการพูด						
11-20 คน	1	2	-	-	-	3 (30%)
21-30 คน	-	4	-	-	-	4 (40%)
มากกว่า 30 คน	-	3	-	-	-	3 (30%)
รวมผู้สอน	1	9				10
ทักษะการเขียน						
11-20 คน	1	-	-	-	-	1 (8.33%)
21-30 คน	-	6	-	-	-	6 (50%)
มากกว่า 30 คน	-	5	-	-	-	541.66%
รวมผู้สอน	1	11				12
ทักษะการอ่าน						
11-20 คน	-	1	-	-	-	1 (6.25%)
21-30 คน	2	4	-	1	-	7(43.75%)
มากกว่า 30 คน	-	7	-	-	1	8 (50%)
รวมผู้สอน	2	12	-	1	1	16
ทักษะบูรณาการ						
11-20 คน	-	1	-	-	-	1 (5.55%)
21-30 คน	1	4	1	-	-	6 (33.33%)
มากกว่า 30 คน	1	10	-	-	-	11 (61.11%)
รวมผู้สอน	2	15	1	-	-	18

หมายเหตุ : มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 ไม่มีการสอนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเอก-โท

หากพิจารณาขนาดของชั้นเรียนแยกตามภาษาจะพบว่า ขนาดชั้นเรียนภาษาอังกฤษมีความหลากหลาย ตั้งแต่ชั้นเรียนขนาดผู้เรียน 11 คน จนถึงชั้นเรียนขนาดมากกว่า 30 คน ชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสค่อนข้างจะเล็ก ผู้สอนส่วนใหญ่ (ยกเว้นผู้สอนภาษาฝรั่งเศสทักษะบูรณาการ) จะมีผู้เรียนในชั้นไม่เกิน 20 คน ผู้สอนภาษาอาหรับก็มีชั้นเรียนขนาดเล็กเช่นกัน ที่น่าสังเกตคือ ชั้นเรียนของภาษาจีนและภาษาเกาหลีจะเป็นชั้นเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่สุด โดยผู้สอนภาษาจีนไม่

ว่าจะสอนภาษาจีนเป็นวิชาเอก-โททักษะใด ทุกคนจะสอนชั้นเรียน ที่มีผู้เรียนมากกว่า 30 คนขึ้นไปทุกชั้นทุกวิชา ผู้สอนภาษาเกาหลีจะมีชั้นเรียนขนาดใหญ่รองจากผู้สอนภาษาจีน

ปัจจัยที่กำหนดขนาดของชั้นเรียนของภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนน่าจะมาจากหลายปัจจัย เช่น ความนิยมของภาษานั้นๆ ภาษาใดที่มีผู้เรียนจำนวนมาก อาจจะทำให้ชั้นเรียนมีขนาดใหญ่ตามไปด้วย นอกจากนั้นขนาดของชั้นเรียนอาจถูกกำหนดด้วยจำนวนผู้สอน วิชาภาษาใดที่มีผู้นิยมเรียนมาก แต่มีผู้สอนจำกัด อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องทำในชั้นเรียนขนาดใหญ่ แต่ถ้ามีผู้สอนเพียงพอแม้จะมีผู้เรียนมากชั้นเรียนก็ยังมีขนาดเล็กลงด้วย

ดูรายละเอียดขนาดของชั้นเรียนวิชาเอก-โท แยกตามภาษาในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเอก-โทแยกตามภาษา

ทักษะ ขนาดชั้นเรียน	จำนวนผู้สอนภาษา									จำนวน ผู้สอนทั้งหมด
	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	เยอรมัน	ญี่ปุ่น	จีน	เกาหลี	มลายู	อาหรับ	เขมร	
ทักษะการฟัง										
11-20 คน	1	1	-	-	-	-	-	1	-	3 (27.27%)
21-30 คน	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4 (36.36%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1 (9.09%)
มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	2	-	1	-	-	3 (27.27%)
รวมผู้สอน	4	1	-	-	2	1	2	1	-	11
ทักษะการพูด										
11-20 คน	1	1	-	-	-	-	-	1	-	3 (27%)
21-30 คน	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4 (36.36%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1 (9.09%)
มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	2	-	2	-	-	4 (36.36%)
รวมผู้สอน	4	1	-	-	2	1	2	1	-	11
ทักษะการเขียน										
11-20 คน	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (7.69%)
21-30 คน	2	-	-	1	-	-	1	1	1	6 (46.15%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1 (7.69%)
มากกว่า 30 คน	1	-	-	-	2	1	1	-	-	5 (41.67%)
รวมผู้สอน	4	-	-	1	2	2	2	1	1	13

ตารางที่ 4.22 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเอก-โทแยกตามภาษา (ต่อ)

ทักษะ ขนาดชั้นเรียน	จำนวนผู้สอนภาษา									จำนวน ผู้สอนทั้งหมด
	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	เยอรมัน	ญี่ปุ่น	จีน	เกาหลี	มลายู	อาหรับ	เขมร	
ทักษะการอ่าน										
11-20 คน	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1 (5.88%)
21-30 คน	3	-	-	-	-	-	1	1	1	6 (35.29%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2 (11.76%)
มากกว่า 30 คน	4	-	-	-	2	1	1	-	-	8 (47.05%)
รวมผู้สอน	7	1	-	-	2	2	2	2	1	17
ทักษะบูรณาการ										
11-20 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (5.26%)
21-30 คน	2	2	-	1	-	-	1	-	-	6 (31.57%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (5.26%)
มากกว่า 30 คน	4	-	1	1	2	2	1	-	-	11 (57.89%)
รวมผู้สอน	6	2	1	2	2	2	2	2	-	19

2.1.4.1.3 ชั้นเรียนวิชาเลือก

ขนาดของชั้นเรียนของวิชาภาษาเป็นวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาผู้สนใจ ดูเหมือนจะมีขนาดเล็กกว่าชั้นเรียนของวิชาภาษาที่เป็นวิชาเอก-โท ชั้นเรียนวิชาเลือกเกือบทุกภาษา (ยกเว้นภาษามลายู) จะเป็นชั้นเรียนขนาด 21-30 คน จะมีก็แต่วิชาเลือกภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีผู้เรียนมากกว่า 30 คนขึ้นไปในบางชั้นเรียน ชั้นเรียนของภาษามลายูจะเป็นวิชาเลือกภาษาที่มีผู้เรียนจำนวนน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ คือ ทุกชั้นจะมีผู้เรียนต่ำกว่า 10 คน

ดูรายละเอียดขนาดชั้นเรียนวิชาเลือกภาษาในตารางที่ 4.23 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเลือกภาษาแยกตามภาษา

ทักษะ ขนาดชั้นเรียน	จำนวนผู้สอนภาษา									จำนวน ผู้สอนทั้งหมด
	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สเปน	อิตาลี	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลี	มลายู	เขมร	
ทักษะการฟัง										
ต่ำกว่า 10 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (9.09%)
11-20 คน	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2 (18.18%)
21-30 คน	4	-	-	-	1	-	-	-	-	5 (45.45%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1 (9.09%)
มากกว่า 30 คน	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2 (18.18%)
รวมผู้สอน	7				2		1	1		11

ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้สอนและขนาดของชั้นเรียนวิชาเลือกภาษาแยกตามภาษา (ต่อ)

ทักษะ ขนาดชั้นเรียน	จำนวนผู้สอนภาษา									จำนวน ผู้สอนทั้งหมด
	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สเปน	อิตาลี	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลี	มลายู	เขมร	
ทักษะการพูด										
ต่ำกว่า 10 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (7.69%)
11-20 คน	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2 (15.38%)
21-30 คน	5	-	-	-	1	-	-	-	-	6 (46.15%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2 (15.38%)
มากกว่า 30 คน	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2 (15.38%)
รวมผู้สอน	8	-	-	-	2	-	1	2	-	13
ทักษะการเขียน										
ต่ำกว่า 10 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (7.14%)
11-20 คน	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2 (14.28%)
21-30 คน	3	-	-	-	1	1	-	-	-	5 (35.71%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1 (7.14%)
มากกว่า 30 คน	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5 (35.71%)
รวมผู้สอน	9	-	-	-	2	1	1	1	-	14
ทักษะการอ่าน										
ต่ำกว่า 10 คน	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1 (7.14%)
11-20 คน	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2 (14.28%)
21-30 คน	2	-	-	-	1	1	-	-	-	4 (28.57%)
21-มากกว่า 30 คน	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1 (7.14%)
มากกว่า 30 คน	5	-	-	-	-	-	-	-	-	6 (35.71%)
รวมผู้สอน	8				2	1	1	2		14
ทักษะบูรณาการ										
ต่ำกว่า 10 คน								1		1 (4.16%)
11-20 คน	1	1	1	1	1	1	1	-	-	7 (29.16%)
21-30 คน	4	1	-	-	1	2	-	-	-	8 (33.33%)
มากกว่า 30 คน	5	-	-	-	-	-	1	-	-	6 (25%)
0- 30 คน	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2 (8.33%)
11-มากกว่า 30 คน										
รวมผู้สอน	10	3	1	1	2	3	2	1	1	24

2.1.4.2 ชั้นเรียนระดับปริญญาโท

ในระดับปริญญาโท ชั้นเรียนภาษาต่างประเทศที่สอนเป็นวิชาพื้นฐานและเป็นแบบบูรณาการทักษะทางภาษาสำหรับนักศึกษาปริญญาโทจะเป็นชั้นเรียนที่มีนักศึกษาไม่เกิน 30 คนต่อห้อง โดย 2 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่าง ที่สอนวิชานี้ในภาคการศึกษาที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาการเก็บข้อมูล จะสอนนักศึกษาต่ำกว่า 10 คนต่อห้อง และอีก 2 คน จะมีชั้นเรียนขนาด 21-30 คน มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 รายที่สอนชั้นเรียนขนาด 11-20 คน

2.3 ภาระงานอื่นๆ

นอกจากภาระงานสอนแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังมีภาระงานอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบ เช่น งานบริหาร เป็นกรรมการการชุดต่างๆ ผู้ประสานงานรายวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา ฯลฯ

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 43 ราย มีเพียง 5 รายที่ไม่มีภาระงานอื่นๆ นอกจากงานสอน 2 รายเป็นผู้สอนสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล อีก 2 รายเป็นชาวต่างประเทศสอนภาษาสเปนและอิตาเลียน สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 3 และ 1 รายสังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่าง 38 จาก 43 ราย (88.37%) มีภาระงานอื่นๆ นอกจากงานสอน ไม่ว่าจะเป็นกรรมการคณะ ผู้บริหารภาควิชา กรรมการศูนย์ต่างๆ กรรมการร่างและปรับปรุงหลักสูตร ฯลฯ โดยกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (24 คน จาก 43 ราย) มีภาระงานอื่นๆ ถึง 5 ภาระงาน กลุ่มตัวอย่างทุกคนจากสถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีภาระงานอื่นๆ อย่างน้อย 2 ภาระงานขึ้นไป และดูเหมือนว่ากลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏจะมีภาระงานอื่นๆ สูงสุด โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีภาระงานอื่นๆ คนละ 5 ภาระงาน กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีภาระงานต่ำสุด โดยมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 ใน 3 ราย ที่มีภาระงานอื่นๆ นอกจากงานสอนที่น่าสังเกตคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีภาระงานอื่นๆ มักจะเป็นผู้สอนที่สังกัดสถาบันขนาดใหญ่ที่มีกิจกรรมหลากหลาย

ตารางที่ 4.24 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีภาระงานอื่นๆ นอกจากงานสอน

จำนวนภาระงานอื่นๆ	สถาบันราชภัฏ (N = 3)	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (N = 3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (N = 4)	มหาวิทยาลัยเอกชน (N = 3)	รวม (N = 43)
			วิทยาเขต 1 (N = 5)	วิทยาเขต 2 (N = 17)	วิทยาเขต 3 (N = 8)			
มี 1 ภาระงาน	-	1	-	-	-	-	1	2 (4.65%)
มี 2 ภาระงาน	-	-	2	6	-	1	-	9 (20.93%)
มี 5 ภาระงาน	3	-	3	10	4	3	1	24 (55.81%)
มี 6 ภาระงาน	-	-	-	1	2	-	-	3 (6.98%)
รวมผู้มีภาระงาน	3	1	5	17	6	4	2	38 (88.37%)

เมื่อสอบถามถึงความรู้สึกต่อภาระงานของตนทั้งในแง่การสอนและภาระงานอื่นๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณกึ่งหนึ่ง (22 ราย หรือ 51.2%) มีความเห็นว่าภาระงานของตนเองทั้งด้านการเรียนการสอนและงานอื่นมีมาก ขณะที่กลุ่มตัวอย่างอีกเกือบครึ่ง (46.5% หรือ 20 ราย) เห็นว่าภาระงานของตนอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้ว และมีเพียง 2.3% ของกลุ่มตัวอย่าง (1 ราย) จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ที่คิดว่าภาระงานของตนเองน้อยเกินไป

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของมหาวิทยาลัยในกำกับและมหาวิทยาลัยเอกชน 4 ใน 5 ราย (80%) จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 คิดว่าตนเองมีภาระงานสอนและงานอื่นๆ มากเกินไป ขณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกรายของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลพึงพอใจกับภาระงานของตน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีความเห็นแตกแยก โดย 10 ใน 17 ราย (58.8%) ของกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีความพึงพอใจกับภาระงาน อีก 7 ราย (41.2%) คิดว่าตนเองมีภาระมาก กลุ่มตัวอย่าง 1 จาก 8 ราย (12.5%) จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 คิดว่าตนเองมีภาระงานน้อยเกินไป ขณะที่ 5 ราย (62.5%) พึงพอใจกับภาระงานและอีก 2 ราย (25%) คิดว่าตนมีภาระงานมาก

เมื่อวิเคราะห์ความเห็นแยกตามภาษาดังข้อมูลในตารางที่ 4.25 พบว่า 3 ใน 4 ราย (75%) ของกลุ่มผู้สอนภาษาจีน มีความเห็นว่างานของตนมีมาก รองลงมาคือผู้สอนภาษาอังกฤษซึ่ง 14 ใน 21 ราย (66.7%) ก็มีความเห็นว่าตนเองมีภาระงานมาก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาอิตาลี เกลอและอาหรับทุกรายมีความพึงพอใจในภาระงานของตนเอง แต่ผู้สอนภาษาสเปนมีความรู้สึกที่ภาระงานของตนเองมีน้อยเกินไป ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องแปลกเนื่องจากผู้สอนภาษาสเปนเป็นชาวต่างประเทศ จึงไม่ต้องมีภาระงานอื่นๆ เช่น การเป็นกรรมการชุดต่างๆ ของสถาบัน

ตารางที่ 4.25 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับความรู้สึกต่อภาระงานแยกตามภาษา

ระดับ ความคิดเห็น	อังกฤษ (N=21)	ฝรั่งเศส (N=4)	เยอรมัน (N=1)	สเปน (N=1)	อิตาลี เลียน (N=1)	จีน (N=4)	ญี่ปุ่น (N=3)	เกาหลี (N=2)	มลายู (N=2)	อาหรับ (N=2)	เขมร (N=2)	รวม (N=43)
น้อยเกินไป	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1 (4.65%)
เหมาะสม	7	3	1	-	1	1	2	2	1	2	-	20 (46.51%)
มาก	14	1	-	-	-	3	1	-	1	-	2	22 (51.16%)

3. ประสิทธิภาพการใช้ภาษาต่างประเทศ

3.1 การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนภาษา

การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนภาษานั้นๆ เป็นวิถีธรรมชาติที่ผู้สอนจำเป็นต้องใช้ เพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อสาร จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาในการสอนของกลุ่มตัวอย่าง 41 ราย (ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลีเนื่องจากผู้สอนรายนี้เป็นเจ้าของภาษา) ดังนำเสนอในตารางข้างล่างนี้พบว่า จากประสิทธิภาพการสอนในอดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ภาษาเป็นสื่อในการสอนแตกต่างกันไปตามลักษณะภาษาที่สอนและตามลักษณะวิชาว่าเป็นวิชาพื้นฐาน เอก-โท หรือเลือกเสรี

ตารางที่ 4.26 การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนในระดับปริญญาตรีและโท

ลักษณะรายวิชา	ระดับการใช้				
	ไม่ใช้เลย	ใช้น้อยที่สุด	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้มากที่สุด
ระดับปริญญาตรี					
วิชาพื้นฐาน					
ภาษาอังกฤษ (N = 21)	-	1	5	11	4
วิชาเลือก*					
ภาษาอังกฤษ (N = 17)	-	-	4	8	5
ภาษาฝรั่งเศส (N = 3)	-	-	1	1	1
ภาษาจีน (N = 2)	-	-	-	-	2
ภาษาญี่ปุ่น (N = 3)	-	-	1	1	1
ภาษาเกาหลี (N = 2)	-	-	-	2	-
ภาษามลายู (N = 2)	-	1	1	-	-
ภาษาเขมร (N = 1)	-	-	-	-	1
รวมทุกภาษา (N=30)	-	1 (3.33%)	7 (23.33%)	12 (40%)	10 (33.33%)

*ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการสอนภาษาเยอรมันเป็นวิชาเลือกในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล

ตารางที่ 4.26 การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนในระดับปริญญาตรีและโท (ต่อ)

ลักษณะรายวิชา	ระดับการใช้				
	ไม่ใช้เลย	ใช้น้อยที่สุด	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้มากที่สุด
วิชาเอก-โท					
ภาษาอังกฤษ (N = 9)	-	-	-	4	5
ภาษาฝรั่งเศส (N = 3)	1	-	-	2	-
ภาษาเยอรมัน (N = 1)	-	-	1	-	-
ภาษาญี่ปุ่น (N = 2)	-	-	-	1	1
ภาษาเกาหลี (N = 2)	-	-	-	2	-
ภาษาอาหรับ (N = 2)	-	-	2	-	-
ภาษามลายู (N = 2)	-	-	1	1	-
ภาษาเขมร (N = 1)	-	-	-	1	-
รวมทุกภาษา (N=22)	1(4.55%)	-	4 (18.18%)	11 (50%)	6 (27.27%)
ระดับปริญญาโท					
ภาษาอังกฤษ					
วิชาพื้นฐาน (N = 10)	-	1	3	4	2
สาขาเฉพาะทาง (N = 2)	-	-	-	1	1
อื่นๆ (N = 5)	-	-	-	1	4
รวม (N=17)		1 (5.88%)	3 (17.65%)	6 (35.29%)	7 (41.18%)
ภาษาฝรั่งเศส					
สาขาเฉพาะทาง (N = 2)	1 (50%)	-	-	-	1 (50%)

ในกลุ่มผู้สอนภาษาเป็นวิชาบังคับพื้นฐานระดับปริญญาตรี(ซึ่งก็คือภาษาอังกฤษ) จำนวน 21 คน มากกว่าครึ่ง (52.38%, 11 ใน 21 ราย) ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนในระดับมากและ 4 ใน 21 ราย (19%) ใช้ในระดับมากที่สุด มีเพียง 5 ราย ที่ใช้ในระดับน้อย และ 1 ราย ใช้น้อยที่สุด

ในการสอนภาษาเป็นวิชาเลือกเสรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีพบว่า ภาษาจีนและภาษาเขมร เป็นภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนจำนวนมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนและเขมรทุกคนใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนในระดับที่มากที่สุด รองลงมาคือผู้สอนภาษาเกาหลี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเกาหลีทุกคนใช้ภาษาเกาหลีในการสอนในระดับมาก ถัดลงมาคือผู้สอนภาษาอังกฤษซึ่ง 13 ใน 17 ราย (76.47%) ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนในระดับมากและมากที่สุด ส่วนภาษาที่ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อการสอนน้อยที่สุดคือภาษามลายู กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 2 ใช้ภาษามลายูน้อยที่สุด และอีกหนึ่งรายใช้ภาษามลายูในระดับน้อย

ในการสอนวิชาภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเอก-โทในระดับปริญญาตรี การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนที่สอนภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีและเขมร ใช้ภาษาที่ตนสอนเป็นสื่อการสอนในระดับมากและมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมันและอาหรับทุก

คนใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อการสอนในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 3 คน (33.33%) ที่สอนภาษาฝรั่งเศสระบุว่าตนเองไม่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสอนเลย ขณะที่อีก 2 คน (66.66%) ใช้ภาษาฝรั่งเศสในระดับมากในการสอน

ในระดับปริญญาโท การสอนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาพื้นฐาน(ซึ่งมีการสอนอยู่ภาษาเดียวคือ ภาษาอังกฤษ) มากกว่าครึ่ง (6 ใน 10 ราย) ของกลุ่มตัวอย่างที่สอนวิชาพื้นฐาน ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนในระดับมากและมากที่สุด อีก 4 รายใช้ภาษาในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นสาขาเฉพาะทาง (สำหรับผู้เอกภาษาอังกฤษ) และอื่นๆ (เช่น หลักสูตรภาษาศาสตร์ประยุกต์) ทุกคนใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนในระดับมากและมากที่สุด ที่น่าแปลกใจคือ 1 ใน 2 ของผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในสาขาเฉพาะทางไม่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อในการสอนเลย

3.2 การใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมเช่น งานล่าม แปลและงานเขียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่ได้นำเสนอในตารางที่ 4.27 ข้างล่างนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 41 คน (ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลี) มีการใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการเป็นสื่อการสอนในชั้นเรียนในระดับที่สูงพอสมควร โดยประมาณครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (21 ใน 41 ราย หรือ 51.22%) ใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมเหล่านี้ในระดับมากและมากที่สุด หากวิเคราะห์แยกตามภาษาจะพบว่า กลุ่มผู้สอนภาษาเยอรมันและภาษาเกาหลีใช้ภาษาทั้งสองในกิจกรรมเช่น ล่าม แปล งานเขียน มากกว่าผู้สอนภาษาอื่นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมันและเกาหลีทุกคนใช้ภาษาในการทำกิจกรรมดังกล่าวในระดับมาก รองลงมาคือผู้สอนภาษาญี่ปุ่นซึ่ง 2 ใน 3 ราย (66.67%) ของกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาญี่ปุ่นในกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากและมากที่สุด ที่น่าสังเกตคือผู้สอนภาษาอังกฤษมากกว่าครึ่ง (11 ใน 21 ราย หรือ 52.4%) ใช้ภาษาอังกฤษในกิจกรรมอื่นเช่น ล่าม การแปลและงานเขียนในระดับน้อย ขณะที่อีกไม่ถึงครึ่ง (10 ใน 21 ราย) ใช้ภาษาอังกฤษในด้านการแปล ล่าม และงานเขียนในระดับมากและมากที่สุด ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสก็มีการใช้ภาษาฝรั่งเศสในกิจกรรมเหล่านี้ในระดับที่ไม่สูงนัก ภาษาเขมรเป็นภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการทำกิจกรรมอื่นๆ น้อยที่สุด โดย 1 ใน 2 ของผู้สอนภาษาเขมรไม่ใช้ภาษาเขมรในการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการเป็นสื่อในงานสอน ขณะที่อีกหนึ่งรายใช้ภาษาเขมรในระดับมากในการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากงานสอน

ตารางที่ 4.27 การใช้ภาษาในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากงานสอน เช่น งานแปล งานล่าม ฯลฯ

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้สอนภาษา	การใช้ภาษาในกิจกรรมอื่นๆ เช่น งานแปล ฯลฯ				
	ไม่ใช้เลย	ใช้น้อยที่สุด	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้มากที่สุด
อังกฤษ (N = 21)	-	3	8	7	3
ฝรั่งเศส (N = 4)	-	1	2	1	-
เยอรมัน (N = 1)	-	-	-	1	-
จีน (N = 4)	-	-	3	-	1
เกาหลี (N = 2)	-	-	-	2	-
ญี่ปุ่น (N = 3)	-	-	1	1	1
มลายู (N = 2)	-	-	-	-	2
อาหรับ (N = 2)	-	-	1	1	-
เขมร (N = 2)	1	-	-	1	-
รวมทุกภาษา (N= 41)	1 (2.4%)	4 (9.8%)	15 (36.6%)	14 (34.1%)	7 (17.95%)

3.3 การใช้ภาษาในกิจกรรมประจำวัน

การสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน (ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาสเปนและอิตาลีซึ่งเป็นเจ้าของภาษาอยู่แล้ว) เกี่ยวกับการใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมประจำวัน เช่น ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ และอ่านหนังสือพิมพ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (24 ใน 41 ราย, 58.5%) ใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์มากและมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาฝรั่งเศสเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในกิจกรรมประจำวันมากกว่าผู้สอนภาษาอื่นๆ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาฝรั่งเศสทั้ง 4 คน ใช้ภาษาฝรั่งเศสในกิจกรรมประจำวันในระดับมาก รองลงมาคือกลุ่มผู้สอนภาษาจีนซึ่ง 3 ใน 4 ราย (75%) ของกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาจีนในระดับมาก ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษมากกว่าครึ่งหนึ่งใช้ภาษาอังกฤษในกิจกรรมประจำวันระดับมากและ 3 ราย (14.3%) ใช้ในระดับมากที่สุด แต่ก็มี 7 ราย (33.33%) ที่ใช้ในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมันและเกาหลีทุกคนใช้ภาษาในกิจกรรมประจำวันในระดับน้อย ภาษาที่ผู้สอนใช้น้อยที่สุดในกิจกรรมประจำวันน่าจะเป็นภาษาเขมร เพราะ 1 ใน 2 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ใช้ภาษาเขมรในกิจกรรมประจำวันเลย ขณะที่อีกหนึ่งรายใช้ในระดับน้อย ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะในบริบทการใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวันในภาคใต้ไม่น่าจะมีน้อยหรือแทบไม่มีเลย ที่น่าสนใจคือกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มตัวอย่างภาษาเดียวที่มีกลุ่มตัวอย่างระบุว่าใช้ภาษาอังกฤษในระดับมากที่สุด ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องแปลกเช่นกัน เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้มากที่สุดกว่าภาษาอื่นๆ ในแทบทุกบริบทของสังคมไทยรวมทั้งในสื่อสารมวลชนด้วย

ตารางที่ 4.28 การใช้ภาษาในกิจกรรมประจำวันของกลุ่มตัวอย่างผู้สอน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้สอนภาษา	การใช้ภาษาในกิจกรรมประจำวัน				
	ไม่ใช้เลย	ใช้น้อยที่สุด	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้มากที่สุด
อังกฤษ (N = 21)	-	-	7	11	3
ฝรั่งเศส (N = 4)	-	-	-	4	-
เยอรมัน (N = 1)	-	-	1	-	-
จีน (N = 4)	-	-	1	3	-
ญี่ปุ่น (N = 3)	-	-	2	1	-
เกาหลี (N = 2)	-	-	2	-	-
มลายู (N = 2)	-	1	-	1	-
อาหรับ (N = 2)	-	-	1	1	-
เขมร (N = 2)	1	-	1	-	-
รวม (N = 41)	1 (2.4%)	1 (2.4%)	15 (36.6%)	21 (51.2%)	3 (7.3%)

4. ประสบการณ์การสอนภาษา

4.1 การเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการสอนภาษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างแทบทุกรายมีการเตรียมการสอนก่อนการสอนภาษาในเกณฑ์ที่ดี ข้อมูลในตารางที่ 4.29 ข้างล่างแสดงให้เห็นว่าไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดเลยที่ไม่มีการวางแผนการสอนหรือการศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชา (course outline) ก่อนวางแผนการสอน กลุ่มตัวอย่าง 39 จาก 43 ราย (90.7%)วางแผนการสอนเป็นประจำ อีก 4 ราย (9.3%) ศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชา เป็นบางครั้ง

ในแง่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (29 จาก 43 ราย หรือ 67%) มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มี 11 ราย (25.6%) มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง และ 3 ราย (7%) ไม่เคยมีส่วนร่วมเลย

เมื่อพิจารณาแยกตามสถาบันที่สังกัดพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนจากสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขตที่ 2 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีการวางแผนการสอนเป็นประจำ และกลุ่มตัวอย่างผู้สอนจากมหาวิทยาลัยเอกชนมีการวางแผนการสอนน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างสถาบันอื่นๆ คือ 2 ใน 3 ราย (66.7%) ของกลุ่มตัวอย่างวางแผนการสอนเป็นประจำ และอีกหนึ่งราย มีการวางแผนการสอนเป็นบางครั้ง

กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนทุกคนมีการศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชา (course outline) ก่อนวางแผนการสอนเป็นประจำ

กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ดูเหมือนจะมีการศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ กล่าวคือ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างศึกษาเป็นบางครั้ง และอีก 2 ราย ศึกษาเป็นประจำ

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และวิทยาเขต 2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชน

ดูรายละเอียดการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน แยกตามสถาบัน

การมีส่วนร่วม		สถาบัน ราชภัฏ (N=3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N=3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ (N=4)	มหาวิทยาลัย เอกชน (N=3)	รวม (N=43)
				วิทยาเขต 1 (N=5)	วิทยาเขต 2 (N=17)	วิทยาเขต 3 (N=8)			
การวางแผน การสอน	ไม่เคย	-	-	-	-	-	-	-	-
	บางครั้ง	-	-	1	2	-	-	1	4 9.3%
	เป็นประจำ	3	3	4	15	8	4	2	39 90.7%
การศึกษา รายละเอียด กระบวนการวิชา	ไม่เคย	--	--	--	--	--	--	--	--
	บางครั้ง	--	1	1	1	1	--	--	4 9.3%
	เป็นประจำ	3	2	4	16	7	4	3	39 90.7%
การมีส่วนร่วม ในการพัฒนา หลักสูตรและ การเรียนการ สอน	ไม่เคย	1	1	1	--	--	--	--	3 7.0%
	บางครั้ง	2	1	--	4	2	--	2	11 25.6%
	เป็นประจำ	--	1	4	13	6	4	1	29 67.4%

หากพิจารณาการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนแยกตามภาษา จะพบว่าผู้สอนภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น อาหรับและเขมรทุกคน มีการวางแผนการสอนเป็นประจำ กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสมีการวางแผนการสอนเป็นประจำในลำดับรองลงมา ภาษาที่ผู้สอนมีการวางแผนก่อนสอนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ คือ ภาษาเกาหลีและมลายู

ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของผู้สอนยกเว้นภาษาอิตาลีและมลายู มีการศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชา (course outline) ก่อนวางแผนการสอนเป็นประจำ ผู้สอนภาษาอิตาลีและมลายูมีการศึกษารายละเอียดกระบวนการวิชา ในระดับที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับผู้สอนภาษาอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลในแง่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกรายที่สอนภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อิตาลี จีน เกาหลี อาหรับและมลายูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นประจำ ผู้สอนภาษาญี่ปุ่น มลายู เขมรและอังกฤษมีส่วนร่วมในระดับที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่น ที่น่าสังเกตก็คือ มีผู้สอนภาษาอังกฤษ 2 ราย (จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันราชภัฏ) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า สถาบันทั้งสองใช้หลักสูตรที่ถูกกำหนดจากส่วนกลาง โดยสถาบันจัดทำบทเรียนตามหลักสูตรที่กำหนด ทำให้งานการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนมีไม่มากนัก

ดูรายละเอียดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่

ตารางที่ 4.30 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับการเตรียมการสอนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน
แยกตามภาษา

การมีส่วนร่วม		ภาษา											รวม N=34
		อังกฤษ N=21	ฝรั่งเศส N=4	เยอรมัน N=1	สเปน N=1	อิตาลี เลียน N=1	จีน N=4	ญี่ปุ่น N=3	เกาหลี N=2	อาหรับ N=2	มลายู N=2	เขมร N=2	
การวางแผนการสอน	ไม่เคย	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	บางครั้ง	2	2	--	--	--	--	--	1	--	1	--	4 9.3%
	เป็นประจำ	19	4	1	1	1	4	3	1	2	1	2	39 90.7%
การศึกษารายละเอียดกระบวนการวางแผนการสอน	ไม่เคย	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	บางครั้ง	2	--	--	--	1	--	--	--	--	1	--	4 9.3%
	เป็นประจำ	19	4	1	1	--	4	3	2	2	1	2	39 90.7%
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	ไม่เคย	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	3 7.0%
	บางครั้ง	8	--	--	--	--	--	2	--	--	1	-	11 25.6%
	เป็นประจำ	11 52.4%	4 100%	1 100%	1 100%	1 100%	4 100%	1 33.3%	2 100%	2 100%	1 50%	1 50%	29 67.4%

4.2 การผลิตผลงานทางวิชาการ

เมื่อวิเคราะห์ผลงานทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 คนไม่ว่าจะเป็นการแต่ง/เรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน งานวิจัย การเขียนบทความ การนำเสนอผลงานทางวิชาการ และการทำงานแปลวิชาการดังแสดงในตารางที่ 4.31 จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีผลงานวิชาการด้านการแต่ง/เรียบเรียงตำราหรือเอกสารคำสอนมากที่สุด คือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 33.33 ของผลงานวิชาการทั้งหมด รองลงมาคืองานแปลวิชาการ (20% ของผลงานวิชาการ) งานวิจัย (18.10% ของผลงานวิชาการ) การเขียนบทความวิชาการ (17.14% ของผลงานวิชาการ) และการนำเสนอผลงานวิชาการ (11.43% ของผลงานวิชาการ) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 การผลิตผลงานทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน

ผลงานวิชาการ	สถาบัน ราชภัฏ (N=3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N=3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ (N=4)	มหาวิทยาลัย เอกชน (N=3)	รวมจำนวน กลุ่ม ตัวอย่างที่ ผลิตผลงาน	ร้อยละของ ผลงาน วิชาการ ทั้งหมด
			วิทยาเขต 1 (N=5)	วิทยาเขต 2 (N=17)	วิทยาเขต 3 (N=8)				
แต่งเรียบเรียง ตำราหรือ เอกสารคำสอน	3	3	5	14	5	4	1	35/43 81.40%	33.33%
งานแปล วิชาการ	1	--	4	11	3	2	-	21/43 48.84%	20%
งานวิจัย	1	1	4	6	3	2	2	19/43 44.19%	18.10%
เขียนบทความ	--	--	2	10	2	3	1	18/43 41.86%	17.14%
นำเสนอ ผลงานวิชาการ	--	1	3	4	1	2	1	12/43 27.91%	11.43%
รวมผู้ผลิต ผลงานวิชาการ	5 4.76%	5 4.76%	18 17.1%	45 42.26%	14 13.33%	13 12.38%	5 4.76%	105 100%	100%

หากดูรายละเอียดในแง่การแต่ง/เรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนจากสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีบทบาทสูงสุด คือทุกคนมีผลงานการแต่ง/เรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเอกชนมีประสบการณ์ในการแต่งเรียบเรียงตำราน้อยที่สุดคือมีเพียง 1 ใน 3 ของผู้สอนที่มีผลงานแต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสาร

งานแปลวิชาการเป็นผลงานทางวิชาการที่กลุ่มตัวอย่างทำมาก รองลงมาจากแต่ง/เรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน โดยงานแปลวิชาการคิดเป็นสัดส่วน 20% ของผลงานวิชาการทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานแปลวิชาการมากที่สุดรองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนไม่มีผลงานแปลวิชาการเลย

ผลงานวิจัยมีสัดส่วนคิดเป็น 18.10% ของผลงานวิชาการทั้งหมด ในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่มีผลงานวิจัย กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีการทำงานวิจัยสูงสุด โดยกลุ่มตัวอย่าง 4 ใน 5 คน (80%) มีผลงานวิจัย รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเอกชน (2 ใน

3 ของกลุ่มตัวอย่างทำงานวิจัย) และมหาวิทยาลัยในกำกับ กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และ 3 มีการทำวิจัยค่อนข้างน้อย

กลุ่มตัวอย่าง 18 ใน 43 คน (41.86%) เคยเขียนบทความทางวิชาการซึ่งผลงานการเขียนบทความวิชาการมีสัดส่วนคิดเป็น 17.14% ของผลงานวิชาการทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มีบทบาทสูงสุดในการเขียนบทความวิชาการ ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ไม่มีผลงานการเขียนบทความทางวิชาการเลย

การนำเสนอผลงานทางวิชาการเป็นผลงานทางวิชาการที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 คนทำน้อยที่สุดคือ มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 12 ใน 43 ราย (27.91%) เคยนำเสนอผลงานทางวิชาการ และการนำเสนอผลงานทางวิชาการคิดเป็นเพียง 11.43% ของผลงานวิชาการของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยนำเสนอผลงานวิชาการมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏเป็นกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันแห่งเดียวที่ไม่มีผลงานการนำเสนอผลงานทางวิชาการเลย

ตารางที่ 4.32 ข้างล่างเปรียบเทียบสัดส่วนของผลงานวิชาการและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอน จะพบว่ามี 3 สถาบันที่มีสัดส่วนผลงานวิชาการมากกว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอน โดยมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 มีผลงานวิชาการมากและหลากหลายที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนที่มี รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 2 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ส่วนอีก 4 สถาบันที่เหลือมีผลงานค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 3 ซึ่งมีผลงานวิชาการน้อยทั้งๆ ที่มีภาระงานสอนและงานอื่นๆ ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ ส่วนการที่สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนมีผลงานวิชาการน้อยอาจเป็นเพราะมีภาระงานสอนที่มากกว่าสถาบันอื่นๆ อีกทั้งมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันใหม่ ผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์การสอนและการทำงานผลงานวิชาการมากนัก (ดูการอภิปรายเรื่องภาระงานในหัวข้อที่ 2 เรื่อง ภาระงานของผู้สอน)

ดูรายละเอียดผลงานและสัดส่วนผลงานวิชาการของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถาบันและสัดส่วนผลงานวิชาการของแต่ละสถาบันเมื่อได้ในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับผลงานและสัดส่วนของผลงานในสถาบันและต่อทุกสถาบันกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคใต้

สถาบัน	ลำดับ/สัดส่วนผลงานวิชาการภายในสถาบัน	จำนวนสัดส่วน ผลงานวิชาการของ สถาบัน	จำนวน/ สัดส่วนกลุ่ม ตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยของ รัฐ วิทยาเขต 2 (N = 17)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (31.1%) 2. งานแปลวิชาการ (24.4%) 3. เขียนบทความวิชาการ (22.2%) 4. งานวิจัย (13.3%) 5. นำเสนอผลงาน (7.1%)	45 42.86% 18	17 39.53% 5
มหาวิทยาลัยของ รัฐ วิทยาเขต 1 (N = 5)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (27.8%) 2. งานวิจัย (22.2%)งานแปลวิชาการ (22.2%) 3. นำเสนอผลงานวิชาการ (16.7%) 4. เขียนบทความ (11.1%)	17.14% 	11.63%
มหาวิทยาลัยของ รัฐ วิทยาเขต 3 (N = 8)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (35.7%) 2. งานวิจัย (21.4%) และงานแปลวิชาการ (21.4%) 3. เขียนบทความ (14.3%) 4. นำเสนอผลงานวิชาการ (7.1%)	14 13.33% 	8 18.60%
มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ (N = 4)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (30.8%) 2. เขียนบทความ (23.1%) 3. งานวิจัย (15.4%) งานแปลวิชาการ (15.4%)	13 12.38% 	4 9.3%
สถาบันราชภัฏ (N = 3)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (60%) 2. งานวิจัย (20%) และงานแปลวิชาการ (20%)	5 4.76% 	3 6.98%
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล (N = 3)	1. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (60%) 2. งานวิจัย (20%) และนำเสนอผลงานวิชาการ (20%)	5 4.76% 	3 6.98%
มหาวิทยาลัย เอกชน (N = 3)	1. งานวิจัย (40%) 2. แต่งเรียบเรียงตำราหรือเอกสารการสอน (20%) เขียนบทความ (20%)นำเสนอผลงานวิชาการ (20%)	5 4.76% 	3 6.98%
รวมผลงานทุก สถาบัน		105 100%	43 100%

หากวิเคราะห์ผลงานวิชาการแยกตามภาษาดังข้อมูลในตารางที่ 4.33 ข้างล่างจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาทุกกลุ่มมีผลงานทางวิชาการ ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาเลียนด้วยเหตุที่ว่าผู้สอนดังกล่าวเป็นชาวต่างประเทศและไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำ

ตารางที่ 4.33 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนและผลงานทางวิชาการแยกตามภาษา

ผลงาน วิชาการ	ภาษา									รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=43)
	อังกฤษ (N=21)	ฝรั่งเศส (N=4)	เยอรมัน (N=1)	จีน (N=4)	ญี่ปุ่น (N=3)	เกาหลี (N=2)	อาหรับ (N=2)	มลายู (N=2)	เขมร (N=2)	
แต่งเรียบ เรียงตำรา เอกสาร การสอน	18	3	1	4	2	2	2	1	2	35 33.33%
งานวิจัย	13	2	--	--	--	--	1	2	1	19 18.10%
เขียน บทความ	9	1	--	--	1	2	2	2	1	18 17.14%
นำเสนอ ผลงานทาง วิชาการ	7	1	--	--	--	1	--	2	1	12 11.4%
งานแปล	10	3	--	3	--	1	1	2	1	21 20%
จำนวน กลุ่ม ตัวอย่างที่ มีผลงาน วิชาการ	57 54.29%	10 9.52%	1 .95%	7 66.71%	3 2.86%	6 5.71%	9 8.57%	6 5.71%	6 5.71%	105 100%

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส มลายูและเขมรเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำผลงานวิชาการครบทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการแต่ง/เรียบเรียงตำราเอกสารการสอน งานวิจัย การเขียนบทความทางวิชาการ การนำเสนอผลงานวิชาการ และงานแปลวิชาการ กลุ่มผู้สอนภาษาเยอรมันมีผลงานวิชาการน้อยชนิดที่สุด คือมีเพียงงานแต่งเรียบเรียงเอกสารการสอนเท่านั้น รองลงมาคือผู้สอนภาษาจีนและญี่ปุ่น ซึ่งผลิตผลงานวิชาการเพียง 2 ประเภท คือผู้สอนภาษาจีนมีผลงานเรียบเรียงตำราเอกสารการสอนและงานแปล และกลุ่มผู้สอนภาษาญี่ปุ่นมีงานเรียบเรียงตำราเอกสารการสอนและการเขียนบทความวิชาการ

กลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด (21 ราย จากทั้งหมด 43 ราย หรือ 48.84% ของกลุ่มตัวอย่าง) จึงไม่น่าแปลกใจที่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีส่วนในการผลิตผลงานทางวิชาการมากที่สุดคือ 54.3% ของผลงานวิชาการทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (18 ใน 21 ราย) มีผลงานการเรียบเรียงเอกสารตำราเรียนมากที่สุด รองลงมาคืองานวิจัย งานแปล

การเขียนบทความ และผลงานวิชาการที่กลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษทำน้อยที่สุดคือ การนำเสนอผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 7 ใน 21 ราย ที่เคยนำเสนอผลงานวิชาการ

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสซึ่งมีทั้งหมด 4 คน จาก 43 คน (9.30% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมารองจากกลุ่มตัวอย่างภาษาอังกฤษ) มีผลงานวิชาการรองเป็นอันดับสองจากกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยมีผลงานวิชาการรวมทั้งสิ้น 9.5% ของผลงานทางวิชาการทั้งหมด ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสจะมีผลงานเป็นการแต่งและเรียบเรียงตำราและเอกสารการสอนและงานแปลวิชาการ ที่น่าสนใจคือกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเกาหลี อาหรับ มลายูและเขมร ซึ่งถึงจะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพียงภาษาละสองคน (4.65% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) แต่สามารถผลิตงานวิชาการเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงของงานวิชาการทั้งหมดเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มี

5. ความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ

5.1 ทักษะทางภาษาต่างประเทศที่ถนัดและไม่ถนัดที่สุด

ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 41 ราย (ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลีซึ่งเป็นผู้สอนชาวต่างประเทศและเป็นรายเดียวกัน) เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศที่สอนว่ากลุ่มตัวอย่างถนัดทักษะใดมากและน้อยที่สุดใน 3 ลำดับแรก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ multi-responses พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดถนัดไวยากรณ์ ทักษะการอ่านและการพูดเป็นลำดับที่ 1-3 ส่วนทักษะที่ไม่ถนัดที่สุด เรียงจากไม่ถนัดอันดับ 1-3 คือ การเขียน แปลและล่าม หากแยกตามภาษาจะพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษถนัดทักษะการอ่านและไวยากรณ์เป็นลำดับหนึ่ง รองลงมาอันดับสอง คือทักษะการพูด ส่วนอันดับสามคือการฟังและคำศัพท์ ส่วนทักษะที่ไม่ถนัดอันดับหนึ่งคือ งานแปล อันดับสองคือ ล่ามและอันดับสามคือทักษะการเขียน กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสถนัดไวยากรณ์และคำศัพท์เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือฟังพูดและอ่าน ส่วนทักษะที่ไม่ถนัดอันดับหนึ่งคือล่ามและทักษะการเขียน ไม่ถนัดอันดับสองคือการแปล ทักษะที่ผู้สอนภาษาเยอรมันถนัดที่สุดและถนัดเท่าๆ กันคือ การฟังพูดอ่านและไวยากรณ์ ส่วนที่ไม่ถนัดที่สุดคือการแปล รองลงมาคือการเขียนและคำศัพท์ตามลำดับ รายละเอียดเกี่ยวกับความถนัดของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ ดูได้ในตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 ทักษะภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนถนัดและไม่ถนัดที่สุด

ภาษา	ทักษะที่มีความถนัดที่สุด								ทักษะที่ไม่ถนัดที่สุด							
	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	ศัพท์	ไวยากรณ์	แปล	ล่าม	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	ศัพท์	ไวยากรณ์	แปล	ล่าม
อังกฤษ (N=21)	3	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	3	-	-	1	2
ฝรั่งเศส (N=5)	2	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1
เยอรมัน (N=1)	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	1	-
จีน (N=4)	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1
ญี่ปุ่น (N=3)	2	-	1	-	3	1	2	-	-	3	-	1	-	-	-	2
เกาหลี (N=2)	-	-	1	-	1	1	2	-	1	-	-	1	-	-	-	1
มลายู (N=2)	1	1	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	2
อาหรับ (N=2)	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2
เขมร (N=2)	-	-	1	1	1	1	-	2	1	1	-	-	-	-	2	1
รวม (N=43)	-	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	2	1

5.2 การทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

มีกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศเพียง 4 ภาษาที่เคยเข้ารับการทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความสามารถทางภาษา กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มที่เคยเข้ารับการทดสอบจำนวนมากที่สุด โดย 19 ใน 21 รายที่สอนภาษาอังกฤษ (90.48%) เคยเข้ารับการทดสอบต่างๆ เช่น TOEFL, IELTS, Michigan Test, TOEIC, Dewi's และข้อสอบกรมวิเทศสหการ 1 ใน 4 รายของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีน 1 ใน 3 ของผู้สอนภาษาญี่ปุ่น และ 1 ใน 2 ของผู้สอนภาษามลายู เคยเข้ารับการทดสอบด้านภาษาต่างประเทศที่ตนสอน

เป็นเรื่องปกติที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษจะเป็นกลุ่มที่เคยเข้ารับการทดสอบสูงสุด เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อและการสอบชิงทุนไปศึกษาต่อ ควบงานและฝึกอบรม จึงทำให้มีการจัดสอบเป็นประจำและจัดสอบในหลายสถานที่ทั่วประเทศ ขณะที่

ภาษาอื่นๆ อาจมีจำนวนผู้เข้าทดสอบน้อยกว่า การทดสอบจึงอาจจะทำได้ไม่บ่อยและมากเท่าภาษาอังกฤษ

5.3 ความรู้ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศ

5.3.1 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดและเปิดสอนในหลายสถานศึกษาที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาษาอังกฤษในแง่ความเหมาะสมในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตามระดับ ลักษณะรายวิชา พบว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ดังรายละเอียดที่นำเสนอในตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนเกี่ยวกับความรู้ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษ

ระดับ ความ เหมาะสม	ระดับปริญญาตรี			ระดับปริญญาโท		
	วิชาพื้นฐาน (N = 20)	วิชาเลือก (N = 17)	วิชาเอก-โท (N = 9)	วิชาพื้นฐาน (N = 16)	วิชาเลือก (N = 5)	วิชาเอก-โท (N = 10)
น้อย	1 5%	2 11.76%	-	2 12.5%	2 40%	1 10%
มาก	7 35%	7 41.18%	5 55.56%	10 62.5%	2 40%	4 40%
มากที่สุด	12 60%	8 47.06%	4 44.44%	4 25%	1 20%	5 50%

12 ใน 20 ราย (60%) ของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานคิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในการสอนที่สุด อีก 7 ราย (35%) คิดว่าตนเองเหมาะสมมาก มีเพียง 1 รายจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่คิดว่าตนเองเหมาะสมน้อย ทั้งๆ ที่ผู้สอนรายนี้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก แต่จบด้านภาษาและสังคมศาสตร์จึงมีความเห็นว่าตนมีความรู้ความเหมาะสมที่จะสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานน้อย ไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดเลยที่คิดว่าตนเองมีความเหมาะสมน้อยที่สุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก เกือบ 90% ของกลุ่มตัวอย่าง (15 จาก 17 ราย) เห็นว่าตนเองมีความเหมาะสมที่จะสอนในระดับมากและมากที่สุด มีเพียง 2 ราย (จากสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่คิดว่าตนเองมีความเหมาะสมน้อย ที่น่าสังเกตคือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คนที่สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก-โท คิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุดที่จะเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก-โท ไม่มีรายใดคิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ส่วนในการสอนระดับปริญญาโทถึงแม้ว่าจะมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 10 ใน 43 คนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แต่ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ที่เคยสอน กำลังสอนและผู้ที่แม้จะไม่ได้สอน แสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของตนในการเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับปริญญาโทด้วย เพื่อจะได้ศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อความรู้ความเหมาะสมของตนมากน้อยเพียงใด ถ้าจะต้องสอนระดับปริญญาโท ดังนั้น จากตารางที่ 4.35 จะเห็นว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตนในการสอนภาษาอังกฤษระดับปริญญาโทจึงมีจำนวนที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าในจำนวนผู้สอนภาษาอังกฤษ 21 ราย กลุ่มตัวอย่างใดบ้างที่สนใจจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตนในการเป็นผู้สอนภาษา

จากตารางที่ 4.35 พบว่า เมื่อต้องสอนภาษาอังกฤษในระดับปริญญาโท ความมั่นใจในความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างจะมีน้อยลง มีเพียง 4 ใน 16 รายของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (25%) ที่คิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดที่จะสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานในระดับปริญญาโท ขณะที่ 2 ใน 16 ราย เห็นว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับน้อย ความมั่นใจจะลดน้อยลงไปอีกเมื่อต้องไปสอนวิชาเฉพาะทาง (เช่น สาขาภาษาอังกฤษ) แต่ที่น่าสนใจคือความมั่นใจในการไปสอนหลักสูตรอื่นๆ (เช่น หลักสูตรภาษาศาสตรประยุกต์ที่ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนทุกวิชา) ยังอยู่ในระดับสูงโดย 9 ใน 10 รายที่แสดงความคิดเห็นยังคิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุดที่จะสอนโดยในหลักสูตรดังกล่าว

5.3.2 กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของผู้สอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ต่อความเหมาะสมของตนในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศดังเสนอรายละเอียดในตารางที่ 4.36 พบว่า ผู้สอนทุกภาษาในทุกสถานะวิชาคิดว่าตนเองมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด มีเพียงผู้สอนภาษาญี่ปุ่นและภาษาเขมรที่สอนภาษาเหล่านี้เป็นวิชาเอกโทเท่านั้นที่ประเมินความสามารถตนในระดับน้อย ส่วนภาษาที่ผู้สอนมีความมั่นใจในความเหมาะสมของตนมากเป็นที่สุดคือ ผู้สอนภาษามลายู ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คน มั่นใจในความสามารถของตนเองในระดับมากที่สุดไม่ว่าจะสอนภาษามลายูเป็นวิชาเลือกหรือวิชาเอก-โท ซึ่งที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างผู้สอนมลายูทั้งสองรายเป็นคนไทยเชื้อสายมุสลิมในท้องถิ่นในภาคใต้ ซึ่งคนในพื้นที่ที่มีเชื้อสายมุสลิมส่วนใหญ่มีภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่ง ซึ่งภาษามลายูท้องถิ่นมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษามลายูมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาที่สอนในสถาบันศึกษา

ตารางที่ 4.36 ความคิดเห็นต่อความรู้ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่าง
ผู้สอนภาษาอื่นๆ แยกตามลักษณะวิชา

ภาษา/ ลักษณะรายวิชา	ระดับความเหมาะสม			ภาษา/ ลักษณะรายวิชา	ระดับความเหมาะสม		
	น้อย	มาก	มากที่สุด		น้อย	มาก	มากที่สุด
<u>ภาษาฝรั่งเศส</u>				<u>ภาษาเยอรมัน</u>	-	-	-
วิชาพื้นฐาน (N=1)	-	1	-	วิชาเอก-โท (N=1)	-	1	-
วิชาเลือก (N=3)	-	2	1	<u>ภาษาญี่ปุ่น</u>	-	-	-
วิชาเอก-โท (N=2)	-	1	1	วิชาเลือก (N=3)	-	1	2
<u>ภาษาจีน</u>				วิชาเอก-โท (N=2)	2	-	-
วิชาเลือก (N=2)	-	1	1	<u>ภาษาเกาหลี</u>			
วิชาเอก-โท (N=2)	-	-	2	วิชาพื้นฐาน (N=1)	-	1	-
<u>ภาษามลายู</u>				วิชาเลือก (N=2)	-	1	1
วิชาเลือก (N=2)	-	-	2	วิชาเอก-โท (N=2)	-	2	-
วิชาเอก-โท (N=2)	-	-	2	<u>ภาษาเขมร</u>			
<u>ภาษาอาหรับ</u>				วิชาเลือก (N=1)	-	1	-
วิชาเอก-โท (N=2)	-	2	-	วิชาเอก-โท (N=1)	1	-	-

6. การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอน

6.1 การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านภาษาและการเรียนการสอนในต่างประเทศ

6.1.1 การไปฝึกอบรม สัมมนา และดูงานต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลดังนำเสนอในตารางที่ 4.37 พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (29 จาก 43 รายหรือ 68.12%) ที่มีโอกาสไปฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศ โดยกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน (ยกเว้นจากมหาวิทยาลัยเอกชน) กลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสสูงสุดคือกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 เคยไป รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 (15 ใน 17 ราย หรือ 88.24%)

หากมองแยกตามภาษาที่สอนจะพบข้อมูลที่น่าสนใจยิ่งว่ามีภาษาอยู่ 5 ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยไปอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศ (คือภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมัน และ มาลายู) ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสมีโอกาสมาทรงลงมา (3 ใน 4 รายหรือ 75%) ขณะที่ผู้สอนภาษาอังกฤษประมาณครึ่ง (12 ใน 21 รายหรือ 57.14%) มีโอกาสเช่นนั้น ส่วนผู้สอนภาษาสเปน อิตาลี และอาหรับไม่เคยไปอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศ

6.1.2 การเสนอผลงานทางวิชาการในต่างประเทศ

ในด้านการไปเสนอผลงานทางวิชาการในต่างประเทศพบว่ามีเพียงสามสถาบันเท่านั้นที่วิทยาเขต 2 มีกลุ่มตัวอย่างผู้สอนเคยไปเสนอผลงานในต่างประเทศนั้นคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่ก็ยังพบว่ายังมีจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือมีเพียง 6 ใน 43 ราย (13.95%) เท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีโอกาสการไปเสนอผลงานสูงสุดคือร้อยละ 40% (2 ใน 5 ราย) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างจากอย่างผู้สอนเคยไปเสนอผลงานในต่างประเทศนั้นคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (1 ใน 3 ราย หรือ 33.33%) และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 (3 ใน 17 รายหรือ 17.65%) หากแยกตามภาษาจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษามลายูทั้ง 2 คน เคยนำเสนอผลงานในมาเลเซีย รองลงมาคือกลุ่มผู้สอนภาษาเขมร โดย 1 ใน 2 ราย ของผู้สอนภาษาเขมรเคยไปนำเสนอผลงานในประเทศเขมร และ 1 ใน 4 ราย ของกลุ่มตัวอย่างของผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเคยไปนำเสนอผลงานในประเทศสิงคโปร์ น่าสังเกตว่ามีกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเพียง 2 ใน 21 ราย (9.52%) ที่เคยไปนำเสนอผลงานวิชาการในต่างประเทศคือประเทศออสเตรเลีย

ดูรายละเอียดการไปฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานและการเสนอผลงานทางวิชาการในต่างประเทศได้ในตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอนในต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้สอน
แยกตามสถาบัน

การพัฒนา ศักยภาพ	สถาบัน ราชภัฏ (N = 3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N = 3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ (N = 3)	มหาวิทยา ลัย เอกชน (N = 3)	รวม (N = 43)
			วิทยาเขต1 (N = 5)	วิทยาเขต2 (N = 17)	วิทยาเขต3 (N = 8)			
การเข้า ฝึกอบรม/ สัมมนา/ดูงาน	1	1	5	15	4	3	-	29 (68.12%)
การนำเสนอ ผลงานวิชาการ	--	--	2	3	--	1	--	6 (13.95%)

6.2 การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านภาษาและการเรียนการสอนภาษาในประเทศ

6.2.1 การไปฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานในประเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนำเสนอในตารางที่ 4.38 แสดงให้เห็นว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันเคยไปอบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับภาษาที่ตนเกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 26 คน

จาก 43 คน (60.47%) เคยไปอบรม/สัมมนา/ดูงาน สถาบันที่มีกลุ่มตัวอย่างเคยไปจำนวนมากที่สุดคือ สถาบันราชภัฏ ส่วนสถาบันที่มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดที่เคยเข้าอบรม/สัมมนา/ดูงานคือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

หากมองแยกตามภาษาจะพบว่าทุกภาษายกเว้นผู้สอนภาษาสเปน อิตาลี เยอรมัน เกาหลี และ เขมรเคยเข้ารับการอบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับภาษา โดยผู้สอนที่มีโอกาสสูงสุดคือกลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยเข้าอบรมคือ กลุ่มผู้สอนภาษาญี่ปุ่น รองลงมาคือ ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส (3 ใน 4 รายหรือ 75%) และภาษาอังกฤษ (15 ใน 21 รายหรือ 71.43%) โดยลำดับความถี่ในการเข้าอบรม/สัมมนา/ดูงานของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นคือ 1.67 ครั้ง/คน/5 ปี ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสคือ 1.5 ครั้ง/คน/5 ปี ของผู้สอนภาษาอังกฤษคือ 1.24 ครั้ง/คน/5 ปีของผู้สอนภาษาเยอรมันคือ 1 ครั้ง/คน/5 ปี ของผู้สอนภาษามลายูและอาหรับคือ .5 ครั้ง/คน/5 ปี และของภาษาจีนคือ .25 ครั้ง/คน/ 5 ปี

6.2.2 การเสนอผลงานทางวิชาการในประเทศ

มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 11 ใน 43 ราย (25.58%) เคยนำเสนอผลงานทางวิชาการในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา โดยกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันยกเว้นสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เคยนำเสนอผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชน หากดูรายละเอียดจะพบว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีกลุ่มตัวอย่างที่เคยเสนอผลงานจำนวนมากที่สุดคือ 3 ใน 5 ราย (60%) เคยเสนอผลงาน รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 โดยลำดับ

ดูรายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างและการเข้าอบรมและเสนอผลงานในประเทศในตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและการเรียนการสอนภายในประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้สอน

แยกตามสถาบัน

การพัฒนา ศักยภาพ	สถาบัน ราชภัฏ (N = 3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N = 3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ (N = 3)	มหาวิทยาลัย เอกชน (N = 3)	รวม (N = 43)
			วิทยาเขต1 (N = 5)	วิทยาเขต2 (N = 21)	วิทยาเขต3 (N = 8)			
การเข้าฝึก อบรม/ สัมมนา/ดูงาน	3	2	4	10	4	1	2	26 (60.47%)
การนำเสนอ ผลงานทาง วิชาการ	-	-	3	5	1	1	1	11 (25.58%)

หากมองโอกาสในการเข้าฝึกอบรมภายในประเทศในแง่ของภาษาแล้ว จะพบว่า ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสมีโอกาสดำเนินการเข้าฝึกอบรมในประเทศสูงสุดคือ ครั้งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (2 ใน 4) มีโอกาสเข้าฝึกอบรมและค่าเฉลี่ยการเข้าฝึกอบรมสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสคือ 2 ครั้งต่อคนในรอบ 5 ปี รองลงมาคือภาษาอังกฤษ ซึ่งประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (12 ใน 21 คน) เคยเข้าฝึกอบรมในประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยของความถี่ของผู้สอนภาษาอังกฤษคือ 1.67 ครั้งต่อคนในรอบ 5 ปี กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าอบรมสูงสุด รองลงมาจากผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยผู้สอนภาษาญี่ปุ่น 2 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 เคยเข้าอบรม ค่าเฉลี่ยการเข้าอบรมของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นคือ 1 ครั้งต่อคนในรอบ 5 ปี กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 2 คนของผู้สอนภาษาอาหรับเคยเข้าอบรม 1 ครั้งในรอบ 5 ปี ค่าเฉลี่ยของผู้สอนภาษาอาหรับคือ 1 ครั้งต่อคนในรอบ 5 ปี ส่วนผู้สอนภาษาเยอรมัน อิตาลี สเปน จีน เกาหลี มลายู เขมร ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมในประเทศในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

หากวิเคราะห์โอกาสในการนำเสนอผลงานวิชาการภายในประเทศแยกตามภาษาจะพบว่า มีเพียงกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เกาหลี มลายู และเขมรเท่านั้นที่เคยเสนอผลงานทางวิชาการภายในประเทศ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศส เกาหลี มลายู และเขมรมีโอกาสนำเสนอผลงานวิชาการภายในประเทศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่น (คือ 2 ใน 4 ของผู้สอนภาษาฝรั่งเศส 1 ใน 2 ราย ของผู้สอนภาษาเกาหลี มลายู และเขมร) รองลงมาคือผู้สอนภาษาอังกฤษ (5 ใน 21 ราย) ตามลำดับ

หากมองในแง่ความถี่จะพบว่า ในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่เคยเสนอผลงานวิชาการ 11 ราย กลุ่มตัวอย่าง 5 ราย มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการภายในประเทศคนละ 1 ครั้ง (คือผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เกาหลี มลายู และเขมร) กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ 3 ราย เคยนำเสนอ

ผลงาน 2 ครั้ง และกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ 1 ราย เคยนำเสนอผลงานถึง 6 ครั้งในรอบปี หากมองในแง่โอกาสการนำเสนอผลงานเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะพบว่าผู้สอนภาษาเกาหลี มลายู และเขมรเป็นกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอผลงานวิชาการสูงสุด คือ .5 ครั้งต่อคนในรอบ 5 ปี รองลงมาผู้สอนภาษาฝรั่งเศส (.25 ครั้ง/คน) และภาษาอังกฤษ (.24 ครั้ง/คน) ส่วนผู้สอนภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น และอาหรับไม่เคยนำเสนอผลงานในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาเลย

การวิเคราะห์โอกาสในการเข้าฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานทั้งในและต่างประเทศ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเข้าฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานในประเทศใกล้เคียงกับในต่างประเทศ โดย 29 ใน 43 ราย (68.12%) เคยเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศและ 26 ใน 43 ราย (60.47%) เคยเข้าอบรม/สัมมนา/ดูงานในประเทศ สถาบันที่มีกลุ่มตัวอย่างเคยเข้าอบรม/สัมมนา/ดูงานในต่างประเทศสูงสุดคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 (กลุ่มตัวอย่างทุกราย) และกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏ

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบโอกาสในการนำเสนอผลงานทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเสนอผลงานวิชาการในประเทศมากกว่าในต่างประเทศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 มีบทบาทสูงสุดในการเสนอผลงานวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

6.3 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาต่างประเทศ

ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 41 ราย (ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลี) เกี่ยวกับกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาของตน พบว่า วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ การอ่านเขียนบทความและจดบันทึกเป็นภาษาต่างประเทศ การอ่านวารสาร การแปลงานและการประชุมเป็นภาษาต่างประเทศ รองลงมาตามลำดับคือ การเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง การสนทนากับชาวต่างประเทศ อ่านหนังสือ/สิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม ฟังข่าวต่างประเทศ และวิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การเขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ

หากแยกตามภาษาจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนภาษาต่างกันจะใช้กิจกรรมการพัฒนาทักษะที่แตกต่างกันไป โดยผู้สอนภาษาอังกฤษใช้วิธีการที่หลากหลายที่สุดในระดับมากและมากที่สุด และผู้สอนภาษาเขมรมีวิธีพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาของตนเพียงวิธีเดียวคือ วิธีการเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา

ดูรายละเอียดวิธีการพัฒนาความรู้และทักษะที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าจะใช้ในระดับมากและมากที่สุด ในตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษา

ภาษา	วิธีการที่ใช้มากที่สุด (เรียงจากมากที่สุดไปมาก)
อังกฤษ (N = 21)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา 2. ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม 3. อ่านหนังสือ/สิ่งพิมพ์ต่างประเทศ สนทนากับชาวต่างประเทศ 4. ฟังข่าวต่างประเทศ 5. สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 6. เขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ
ฝรั่งเศส (N = 4)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา 2. ฟังข่าวต่างประเทศ อ่านหนังสือ/สิ่งพิมพ์ต่างประเทศ สนทนากับชาวต่างประเทศ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม 3. เขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
เยอรมัน (N = 1)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา, สนทนากับชาวต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม
จีน (N = 4)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา อ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต สนทนากับชาวต่างประเทศ 2. ฟังข่าวต่างประเทศ 3. ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม เขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ
ญี่ปุ่น (N = 3)	1. สนทนากับชาวต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เรียนรู้ด้วยตัวเอง 2. อ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม
เกาหลี (N = 2)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา อ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ สนทนากับชาวต่างประเทศ
มลายู (N = 2)	1. สนทนากับชาวต่างประเทศ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา 2. ฟังเพลง ดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม อ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ, เขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
อาหรับ (N = 2)	1. สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 2. อ่านหนังสือ/สิ่งพิมพ์ต่างประเทศ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา ฟังข่าวต่างประเทศ เขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ
เขมร (N = 2)	1. เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ฟังเทป อ่านตำรา

6.4 ทักษะทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนต้องการพัฒนาที่สุด

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 41 ราย (ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและอิตาลี) เกี่ยวกับทักษะทางภาษาสามอันดับแรกที่กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาที่สุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการพัฒนาทักษะการแปลมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการเขียนและอ่านตามลำดับ

หากแยกตามภาษาจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกเพิ่มเติมแตกต่างกันไปตามภาษาที่สอนโดยกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีน เกาหลี และเขมร ต้องการฝึกเพิ่มเติมทักษะอ่านเป็นอันดับหนึ่ง กลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษ เกาหลี และเขมร ต้องการพัฒนาทักษะการแปลที่สุด และกลุ่มผู้สอนภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และอาหรับต้องการฝึกฝนเพิ่มเติมด้านการเขียนที่สุด ที่น่า

สังเกตคือ ทักษะแปล ฟัง เขียนและอ่าน เป็น 4 ทักษะที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องการฝึกฝนเพิ่มเติมในสามลำดับต้น ๆ โดยทักษะการแปลเป็น 1 ใน 3 ทักษะ ที่ผู้สอนทุกภาษายกเว้นภาษาเยอรมันและมลายู ต้องการฝึกเพิ่มเติม ส่วนทักษะการฟังและเขียนเป็น 1-3 อันดับที่คุณสอนทุกภาษายกเว้นผู้สอนภาษาจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ต้องการความชำนาญเพิ่มเติม และงานอ่านเป็น 1 ใน 3 ทักษะที่ผู้สอนทุกภาษายกเว้นผู้สอนภาษาอังกฤษ เยอรมัน และญี่ปุ่น ต้องการพัฒนามากที่สุด ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ไม่มีผู้สอนภาษาต่างประเทศใดเลยยกเว้นผู้สอนภาษาเขมรที่ต้องการพัฒนาทักษะการอ่าน ทักษะไวยากรณ์ก็มีผู้ต้องการพัฒนาน้อยเช่นกัน

ดูรายละเอียดทักษะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนต้องการพัฒนาใน 3 ลำดับต้นๆ ในตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ทักษะ/เนื้อหาทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนต้องการพัฒนาที่สุด

ภาษา	ทักษะและลำดับความต้องการในการพัฒนา							
	พูด	ฟัง	เขียน	อ่าน	ไวยากรณ์	ศัพท์	แปล	อ่าน
อังกฤษ (N = 21)	-	3	2	-	-	-	1	-
ฝรั่งเศส (N = 4)	-	-	1	-	-	-	3	2
เยอรมัน (N = 1)	3	2	1	-	-	-	-	-
จีน (N = 4)	-	-	-	-	-	3	2	1
ญี่ปุ่น (N = 3)	2	1	-	-	3	3	3	-
เกาหลี (N = 2)	3	-	-	-	-	2	1	1
มลายู (N = 2)	1	-	3	-	-	2	-	3
อาหรับ (N = 2)	-	3	1	-	-	-	2	3
เขมร (N = 2)	2	3	2	3	-	-	1	1

7. ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อสอบถามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 43 ราย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคใต้โดยพิจารณาความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในระดับมากและมากที่สุดเท่าที่พบว่ามี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (33 จาก 43 ราย หรือ 76.74%) คิดว่าปัญหาผู้เรียนไม่มีความพร้อมเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการเรียนการสอน และปัญหาในแง่จิตจำกัดความรู้ความสามารถของผู้สอนเป็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับปัญหาอื่นๆ

ตารางที่ 4.41 ปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษาต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้

ลำดับของปัญหา	ปัญหา	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น
1	ผู้เรียนไม่มีความพร้อม	33 (76.74%)
2	จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป	29 (58.14%)
3	ขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอน	25 (58.14%)
4	ภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป	21 (48.84%)
5	ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน	19 (44.19%)
6	เวลาสำหรับการเรียนการสอนน้อยเกินไป	17 (39.53%)
7	สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม	16 (37.21%)
8	ขาดความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอน	14 (32.56%)
9	ขีดจำกัดความรู้ด้านภาษาทางผู้สอน	8 (18.6%)
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		43

เป็นที่น่าสังเกตว่า การวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าเสนอในตารางที่ 4.41 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ คิดว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างปัญหาในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นแง่ของผู้เรียนภาษายังไม่มีความพร้อมและการมีจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนมากเกินไป ส่วนตัวผู้สอนเองเป็นปัญหาหรือปัจจัยอันดับท้ายที่สุดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เพราะกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความสามารถในด้านภาษาอยู่แล้ว และดูเหมือนจะไม่มีปัญหาด้านการขาดความรู้ใหม่ๆ ในการสอนมากนัก เห็นได้จากการจัดปัจจัยเหล่านี้ในอันดับความรุนแรงท้ายๆ

หากพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนแยกตามสถาบันดังข้อมูลที่เสนอในตารางที่ 4.42 จะพบว่า ปัญหาเรื่องเวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป เป็นปัญหาร่วมของทุกสถาบัน โดยเป็นปัญหามากที่สุดที่มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันราชภัฏ รองลงมาคือที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และเป็นปัญหาน้อยที่สุดที่วิทยาเขตมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3

ตารางที่ 4.42 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนกับความเห็นในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการสอนภาษา
ต่างประเทศ

ปัญหาและ อุปสรรค	สถาบัน ราชภัฏ (N=3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N=3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัย ในกำกับของ รัฐ (N=4)	มหาวิทยาลัย เอกชน (N = 3)
			วิทยาเขต 1 (N =5)	วิทยาเขต 2 (N=17)	วิทยาเขต 3 (N=8)		
เวลาสำหรับการ เรียนการสอนน้อย เกินไป	2 66.66%	1 33.33%	3 60%	6 35.29%	1 12.50%	2 50%	2 66.66%
ภาระงาน โดยรวมของผู้สอนมีมาก เกินไป	2 66.67%	2 66.67%	2 40%	6 66.67%	3 37.50%	3 75%	3 100%
ขีดจำกัด ความรู้ด้าน ภาษาของผู้สอน	-	-	-	4 23.53%	2 25%	1 25%	1 33.33%
ขาดความรู้ ใหม่ๆ เกี่ยวกับ วิธีการ สอน	-	-	1 20%	8 47.06%	3 37.50%	1 25%	1 33.33%
ขาดการ สนับสนุน จาก สถาบัน	1 33.33%	1 33.33%	2 40%	10 58.82%	2 25%	1 25%	2 66.66%
ขาดสื่อ/ อุปกรณ์ การสอน	1 33.33%	2 66.66%	3 60%	14 82.35%	3 37.50%	2 50%	-
จำนวน ผู้เรียนใน ชั้นมาก เกินไป	3 100%	3 100%	3 60%	12 70.59%	2 25%	3 75%	3 100%
ผู้เรียนไม่มี ความ พร้อม	3 100%	3 100%	4 80%	13 70.59%	4 50%	3 75%	3 100%
สภาพ ห้องเรียน ไม่ เหมาะสม	1 33.33%	2 66.67%	3 60%	7 41.18%	2 25%	1 25%	-

ปัญหาภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไปจะเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด
ในมหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ รองลงมาคือสถาบันราชภัฏและสถาบัน

เทคโนโลยีราชมงคล แต่ที่มหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้ง 3 วิทยาเขต ปัญหาดังกล่าวจะไม่ใช่ปัญหา
มาก

ปัญหาด้านจิตจำกัดความรู้ของผู้สอนไม่ใช่ปัญหาสำคัญสำหรับกลุ่มตัวอย่างจาก
สถาบัน ราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ วิทยาเขต 2
เพราะไม่มีกลุ่มตัวอย่างใดเลยที่ระบุว่ามีปัญหาในด้านจิตจำกัดด้านความรู้ความสามารถในระดับ
มากหรือมากที่สุด แต่กลุ่มผู้สอนจากมหาวิทยาลัยเอกชน จะมีความรู้สึกว่าปัญหาดังกล่าวเป็น
ปัญหาสำหรับตนในระดับที่มากกว่าผู้สอนจากสถาบันอื่นๆ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างจาก
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 และวิทยาเขต 2 แต่ใน
ภาพรวมแล้วปัญหาด้านจิตจำกัดด้านความรู้ความสามารถของผู้สอนเป็นปัญหาน้อยที่สุด
สำหรับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ เมื่อเทียบกับปัญหาอื่นๆ

ปัญหาผู้สอนขาดความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับวิธีการสอนก็เป็นปัญหาในระดับน้อยเมื่อเทียบกับ
ปัญหาอื่นๆ มีเพียงกลุ่มตัวอย่างสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 วิทยาเขต 2 และ วิทยาเขต
3 มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวนหนึ่งเห็นว่าเป็นปัญหาระดับมาก
และมากที่สุด โดยเป็นปัญหามากที่สุดสำหรับกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2

สถาบันที่มีปัญหาด้านการขาดการสนับสนุนจากสถาบันที่สุดคือมหาวิทยาลัยเอกชน
รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 วิทยาเขต 1 สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ตามลำดับ

ปัญหาการขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอนเป็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มากกว่า
สถาบันอื่นๆ รองลงมาคือ ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1
ขณะที่ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาเลยที่มหาวิทยาลัยเอกชน

มหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลประสบปัญหามากที่สุดด้านจำนวน
ผู้เรียนในชั้นที่มีมากเกินไป รองลงมาคือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยา
เขต 2 สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 สถาบันที่กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาด้านนี้
น้อยที่สุดคือมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3

ที่น่าสนใจคือปัญหาผู้เรียนไม่พร้อม เป็นปัญหาระดับมากที่สุดที่สถาบันราชภัฏ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงรองลงมาที่
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และ 2 กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 จะ
ประสบปัญหาเรื่องความไม่พร้อมของผู้เรียนน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอื่น

ปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมไม่เป็นปัญหามากในมหาวิทยาลัยเอกชน ปัญหาดังกล่าวอาจจะพบที่สถาบันอื่นๆ โดยเฉพาะที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และที่มหาวิทยาลัยของรัฐวิทยาเขต 1

หากสรุปปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต่างๆเป็นรายสถาบันจะพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของสถาบันราชภัฏเรียงจากปัญหาใหญ่ที่สุดไปจนถึงปัญหาน้อยที่สุดคือ 1) ผู้เรียนไม่มีความพร้อม และเวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป 2) จำนวนผู้เรียนในชั้นมากเกินไปและภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป 3) ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน ขาดสื่อและอุปกรณ์การสอน และสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะปัญหาในลำดับต้นๆ สะท้อนภาระกิจของสถาบันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากสถาบันเป็นหน่วยงานที่มีภาระกิจหลากหลาย มีหลักสูตรทั้งภาคปกติ ภาคพิเศษ ทั้งภาคเช้าภาคบ่ายที่จะต้องบริการ ทำให้สถาบันมีนักศึกษาจำนวนมาก ผู้สอนเองก็มีภาระงานมากตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้เรียนส่วนหนึ่งที่เข้าศึกษาในสถาบันจะเป็นผู้พลาดหวังจากการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐบาล ทำให้ศักยภาพของผู้เรียนไม่พร้อมเท่าที่ควร

ปัญหาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และผู้เรียนไม่มีความพร้อม 2) ภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม และขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอนและ 3) เวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป และขาดการสนับสนุนจากสถาบัน ปัญหาของสถาบันแห่งนี้โดยเฉพาะปัญหาด้านๆ คล้ายคลึงกับสถาบันแห่งแรกและคงด้วยเหตุผลที่คล้ายๆ กันด้วย

ปัญหาของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 เริ่มด้วย 1) ผู้เรียนไม่มีความพร้อม 2) สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป เวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป และขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอน 3) ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน และภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป 4) ขาดความรู้ใหม่ๆ ด้านการสอน ปัญหาของสถาบันแห่งนี้เกิดจากหลายสาเหตุ ปัญหาในลำดับต้นๆ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา สถาบันเพิ่มจำนวนรับนักศึกษาเข้าเพื่อขยายโอกาสการศึกษาให้มากขึ้น ทำให้นักศึกษาจำนวนหนึ่งซึ่งมีศักยภาพไม่เพียงพอได้มีโอกาสเข้าศึกษา แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอนด้วย นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า ถึงแม้ว่าสถาบันแห่งนี้จะเป็นสถาบันระดับต้นๆของภาคใต้ที่นักศึกษาจะเลือกศึกษา แต่เมื่อเทียบกับสถาบันเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงในส่วนกลางแล้ว ส่วนหนึ่งของนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันแห่งนี้ จะเลือกในอันดับรองๆ หลังจากที่ได้เลือกสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ในส่วนกลางแล้ว ทำให้อาจมีความพร้อมในการเรียนน้อย จะเห็นได้จากผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาของสถาบันได้คะแนนในลำดับที่ค่อนข้างต่ำ ปัญหาเรื่องจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนมีมากเกินไปก็เกิดขึ้นจากนโยบายการ

ขยายจำนวนรับนักศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มจำนวนผู้สอน ซึ่งเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในระยะหลัง และไม่ได้รับการแก้ไขมากนัก นอกจากนี้เมื่อเร็วๆ นี้ภาควิชาที่รับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้ปรับเปลี่ยนสถานะไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะใหม่ที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก ทำให้ภาระงานของผู้สอนมีมากขึ้นด้วย เนื่องจากส่วนหนึ่งต้องไปทำงานบริหารระดับคณะ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปจนจำนวนผู้สอนจะรองรับได้ ทำให้ต้องมีการจัดชั้นเรียนขนาดใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะการเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐาน ทำให้เกิดปัญหาสภาพห้องเรียนมีนักศึกษาในชั้นมากเกินไป ซึ่งนำไปสู่ปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม เพราะห้องเรียนที่มีอยู่ส่วนใหญ่เดิมเป็นห้องเรียนขนาดเล็กจัดเตรียมสำหรับชั้นเรียนกลุ่มย่อยเล็กๆ แต่ต้องมารองรับนักศึกษาจำนวนมากขึ้นมีนักศึกษาตั้งแต่ 30 ขึ้นไป จนทำให้เกิดการแออัด อันส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ปัญหาที่มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 เรียงลำดับจากปัญหาระดับมากไปจนถึงน้อย ดังนี้ 1) ขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอน 2) ผู้เรียนไม่มีความพร้อม 3) จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป 4) ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน 5) ขาดความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการสอนและข้อจำกัดด้านความรู้ของผู้สอน 6) สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม 7) ภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป เวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป และ 8) ขีดจำกัดด้านความรู้ของผู้สอน เหตุผลสำหรับปัญหาส่วนใหญ่ของสถาบันแห่งนี้ คล้ายๆ กับสถาบันที่เพิ่งกล่าวถึงเพราะหน่วยงานทั้งสองอยู่ภายใต้ นโยบายของผู้บริหารชุดเดียวกัน

มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีปัญหาเรียงตามความรุนแรงของปัญหาดังนี้ 1) ผู้เรียนไม่มีความพร้อม 2) ขาดสื่อ/อุปกรณ์การสอน ขาดความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอน และภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป 3) จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป ขาดการสนับสนุนจากสถาบันและขีดจำกัดด้านความรู้ภาษาของผู้สอน และสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม 4) เวลาสำหรับการเรียนการสอนน้อยเกินไป น่าสังเกตว่าปัญหาเรื่องผู้เรียนไม่มีความพร้อมและจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนมีมากเกินไป ก็ยังเป็นปัญหาลำดับต้นๆ สำหรับสถาบันแห่งนี้ ทั้งนี้เพราะสถาบันเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบริหารชุดเดียวกันกับสองสถาบันที่เพิ่งกล่าวมา เพียงแต่ปัญหาอันดับแรกสุดของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 เป็นปัญหาเรื่องภาระงานของผู้สอนมีมากเกินไป เพราะหน่วยงานแห่งนี้มีผู้สอนที่เป็นคนไทยไม่มากนักเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นผู้สอนชาวต่างประเทศและผู้สอนอัตราจ้างซึ่งไม่สามารถทำงานอื่นนอกจากภาระงานสอนได้ สำหรับผู้สอนชาวไทยนอกจากภาระงานสอนแล้วยังต้องทำหน้าที่บริหารและงานอื่นๆ ด้วย ทำให้ภาระงานโดยรวมมีมากเกินไป อันส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ปัญหาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ปัญหา อันดับ 1) ผู้เรียนไม่มีความพร้อม จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมากเกินไป 2) เวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป และขาดสื่อ/อุปกรณ์การเรียน การสอน 3) ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม ขาดความรู้ใหม่ๆ ด้าน การสอนและปัญหาจำกัดความรู้ของผู้สอน

มหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งเป็นสถาบันเอกชนแห่งเดียวในกลุ่มตัวอย่างสถาบันของการวิจัย ครั้งนี้ มีปัญหาและอุปสรรคบางส่วนที่คล้ายและต่างจากปัญหาของสถาบันอื่นๆ ซึ่งเป็นสถาบัน สังกัดรัฐหรือในกำกับของรัฐ โดยปัญหาของสถาบันเรียงตามลำดับสำคัญมีดังนี้ 1) ผู้เรียน ไม่มีความพร้อม จำนวนผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และภาระงานโดยรวมของผู้สอนมีมาก เกินไป 2) ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน และเวลาสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยเกินไป 3) จำกัดความรู้ด้านภาษาของผู้สอน การขาดความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอน จากลำดับ ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สถาบันก็มีปัญหาด้านความไม่พร้อมของผู้เรียนซึ่งน่าจะเป็น ปัญหาที่รุนแรงกว่าปัญหาที่สถาบัน กลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ประสบอยู่ เพราะสถาบันนี้เป็น สถาบันเอกชนที่ไม่จำกัดด้านจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าศึกษา เกือบทั้งหมดของผู้เรียนน่าจะเป็น ผู้ที่พลาดหวังจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐหรือจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่จัดโดย รัฐ ซึ่งการรับนักศึกษาจำนวนมากเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาผู้เรียนในชั้นมีมากเกินไป และภาระงาน รวมของผู้สอนมีมากเกินไป ส่วนปัญหาด้านการขาดความสนับสนุนจากสถาบันที่กลุ่มตัวอย่าง ระบุน่าจะเป็นปัญหาในแง่การมีอัตราผู้สอนจำกัด ทำให้จำนวนผู้สอนไม่เพียงพอกับจำนวน ผู้เรียน ทำให้ผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป นอกจากนี้ปัญหาด้านการขาดการสนับสนุนจาก สถาบัน น่าจะเป็นปัญหาในแง่ผู้สอนไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มศักยภาพ มากกว่าปัญหาการขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านอุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอนและ ปัญหาสภาพห้องเรียน อันเห็นได้จากการที่ไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดเลยที่ระบุว่าสถาบันมีปัญหา ด้านสื่อ/อุปกรณ์/และสภาพห้องเรียน เนื่องจากสถาบันเป็นหน่วยงานเอกชน การทุ่มเท งบประมาณด้านสื่อและอุปกรณ์และห้องเรียน น่าจะเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อจูงใจให้นักศึกษาสมัคร เข้าเรียน และน่าจะทำได้ง่าย สะดวกกว่าสถาบันของรัฐซึ่งมีกฎระเบียบเป็นกรอบบังคับอยู่ นอกจากนี้การที่สถาบันเป็นสถาบันใหม่ที่สุดในสถาบันกลุ่มตัวอย่าง น่าจะทำให้การติดตั้ง เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการสอนเป็นไปได้สูง ปัญหาที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งของสถาบันแห่งนี้ คือ ปัญหาเรื่องจำกัดด้านความรู้ด้านภาษาของผู้สอน การขาดความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการ สอนซึ่งกลุ่มตัวอย่างสถาบันนี้มีปัญหา

มากกว่าทุกสถาบัน อาจเป็นเพราะวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันแห่งนี้จะน้อยกว่าสถาบันอื่นๆ มหาวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันเดียวที่ไม่มีกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาเอกเลย โดยกลุ่มตัวอย่าง 3 รายที่สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชนจบการศึกษาระดับปริญญาโททั้งสิ้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในศักยภาพของการสอนและวิธีการสอนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอื่น

8. ทศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

8.1 ความสำคัญของภาษาต่างประเทศ

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 43 คนถึงความสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศว่านักศึกษาไทยควรเรียนภาษาต่างประเทศใดในสี่อันดับแรก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ multi-responses พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษา 38 ใน 43 ราย (88.37%) คิดว่านักศึกษาไทยควรเรียนภาษาอังกฤษเป็นอันดับหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างผู้สอน 35 ราย (81.40%) คิดว่านักศึกษาไทยควรเรียนภาษาจีนเป็นอันดับสอง เกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษา 20 ราย (46.51%) คิดว่าภาษาญี่ปุ่นมีความสำคัญอันดับสามสำหรับนักศึกษาไทย และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 6 ราย (13.95%) ที่เห็นว่านักศึกษาไทยควรเรียนภาษาฝรั่งเศส ที่น่าสนใจคือ จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาจีนมีเกือบเท่ากับผู้ที่ให้ความสำคัญต่อภาษาอังกฤษ

8.2 ทักษะเนื้อหาที่ควรเน้นในการสอนภาษาต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง 41 ราย (ยกเว้นผู้สอนภาษาสเปนและภาษาอิตาลี) เห็นว่าการสอนภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรสอนเน้นทักษะการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือ พูด ฟัง เขียน ศัพท์ ไวยากรณ์ การแปลและล่ามโดยลำดับ การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของทักษะการอ่านเป็นเรื่องปกติสำหรับนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาเป็นภาษาต่างประเทศไม่ใช่ภาษาที่สอง ความจำเป็นต้องอ่านตำราที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นความจำเป็นเพื่อศึกษาค้นคว้าวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มเติม ส่วนทักษะการพูดและฟังก็มีความจำเป็นรองลงมา เพราะความต้องการในการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน และการเรียนภาษาต่างประเทศก็ควรจะเรียนเพื่อการพูดจาติดต่อกับเจ้าของภาษาหรือผู้ใช้ภาษาโดยตรงเป็นสำคัญด้วย

สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทักษะที่ควรเน้นมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุดดังนี้ คือ ทักษะการอ่าน เขียน ฟังและพูด คำศัพท์ ไวยากรณ์ การแปลและล่ามตามลำดับ นอกจากความสำคัญของการอ่านการพูดและฟังด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกับความจำเป็น

ของนักศึกษาปริญญาตรีแล้ว ผู้สอนยังคิดว่าทักษะการเขียนก็มีความสำคัญไม่น้อย เพราะ นักศึกษาระดับปริญญาโทบางกลุ่มต้องเขียนรายงานหรืองานวิจัยเป็นภาษาต่างประเทศด้วย

หากวิเคราะห์แยกตามสถาบันจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกสถาบันยกเว้นมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 ยังให้ความสำคัญต่อทักษะการอ่านเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างจาก มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทุกรายให้ความสำคัญสูงสุดต่อ ทักษะการอ่าน ขณะที่กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอื่นๆ ให้ความสำคัญกับทักษะการพูดเท่าเทียมกับ ทักษะการอ่าน น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 มีความแตกต่างจาก ทุกสถาบัน โดยให้ความสำคัญต่อทักษะการพูดและฟังเป็นอันดับแรก ขณะที่ทักษะการอ่านจะ ลดความสำคัญไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดที่ตั้งของมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3 เป็นเมือง ท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มีชาวต่างประเทศจำนวนไม่น้อย ความจำเป็นในการสื่อสารด้วยการ พูดและฟังจึงมีความสำคัญกว่าที่อื่นๆ น่าสังเกตว่า สถาบันส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญต่อการ สอนเน้นล่ำมเลย ขณะที่กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยในกำกับ ของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน เห็นความสำคัญบ้าง แต่ก็เป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยจำนวนมาก

ดูรายละเอียดการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนทักษะภาษาต่างประเทศในตารางที่

4.43

ตารางที่ 4.43 ทักษะที่ควรเน้นในสี่อันดับต้นในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนแยกตามสถาบัน

สถาบัน	ลำดับและทักษะ/เนื้อหาที่ควรเน้น							
	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	ไวยากรณ์	ศัพท์	ล่ำม	แปล
สถาบันราชภัฏ	1	1	1	2	2	3	-	3
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	1	1	1	2	2	2	4	3
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1	2	2	1	3	-	4	-	-
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2	3	1	1	2	-	4	-	-
มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 3	2	1	4	-	-	3	-	-
มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ	3	3	1	2	1	-	-	-
มหาวิทยาลัย เอกชน	1	1	1	2	2	1	3	3

ความสำคัญของการอ่านสำหรับนักศึกษาปริญญาโทที่ได้รับการยอมรับว่ามี ความสำคัญลำดับที่ 1 โดยกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งให้ความสำคัญทักษะการเขียนกว่าการอ่าน ทักษะการเขียนดูเหมือนจะสำคัญอยู่ในลำดับสองสำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ น่าสังเกตว่า ความสำคัญของทักษะการอ่านได้รับการยอมรับมากขึ้นในระดับปริญญาโท มีกลุ่มตัวอย่างจาก มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 เพียงสถาบันเดียวที่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนเน้นอ่านเลย ขณะที่กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันอื่นๆ เริ่มให้ความสนใจถึงแม้จะเป็นลำดับที่สำคัญน้อยกว่าทักษะ อื่นๆ

หากมองทักษะที่ควรเน้นสอนแยกตามภาษาในระดับปริญญาตรี ดังตารางที่ 4.44 จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนเกือบทุกภาษาให้ความสำคัญต่อทักษะการฟัง (ยกเว้นภาษาอาหรับและเขมร) ส่วนทักษะการพูดก็ได้รับความสำคัญไม่น้อย ส่วนทักษะการอ่านและเขียนยังมีผู้เห็นความสำคัญ แตกต่างกันไป แต่ก็ยังเป็นทักษะที่สำคัญลำดับ 1 และ 2 ของบางภาษา

ดูรายละเอียดความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแง่ทักษะที่ควรเน้นในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 ทักษะ/เนื้อหาที่ควรเน้นในระดับปริญญาตรีแยกตามภาษา

ภาษา	ลำดับและทักษะและเนื้อหาที่ควรเน้นลำดับต้นๆ							
	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	ไวยากรณ์	ศัพท์	ล่าม	แปล
อังกฤษ	2	2	1	3	3	1	5	4
ฝรั่งเศส	1	1	1	1	1	1	3	2
เยอรมัน	1	1	2	1	2	2	2	2
สเปน	1	1	2	2	-	1	2	1
อิตาเลียน	-	1	-	2	1	1	-	-
จีน	1	1	1	1	1	1	2	1
ญี่ปุ่น	1	1	1	1	1	1	2	2
เกาหลี	1	1	2	2	1	1	3	2
มลายู	1	1	1	1	3	2	-	3
อาหรับ	2	1	2	2	3	3	3	3
เขมร	2	2	1	1	2	1	-	3

8.3 การใช้กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ในการอภิปรายผลวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าใช้ในระดับมากและมากที่สุดเท่านั้น ส่วนที่ใช้บ่อยและน้อย ที่สุดไม่ได้นำเสนอในที่นี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 43 ราย ใช้กิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยกิจกรรมที่ถูกระบุว่าใช้มากที่สุดมีลำดับการใช้จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังนี้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน เล่นเกมทางภาษา การเล่าเรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต การเขียนบันทึกประจำวัน การร้องเพลง และที่ใช้น้อยที่สุดคือ การเล่นเกม

การวิเคราะห์การใช้กิจกรรมเสริมทักษะในการเรียนการสอนแยกตามภาษาในระดับการใช้มากและมากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษใช้กิจกรรมเสริมหลากหลายชนิดที่สุด และใช้ในระดับมากและมากที่สุดทุกกิจกรรม ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาเยอรมันและเขมรไม่ใช้กิจกรรมเสริมทักษะอะไรเลยในระดับมากและมากที่สุด แต่ใช้กิจกรรมบางกิจกรรมในระดับน้อยและน้อยที่สุด

กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่กลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษใช้มากที่สุด คือ กิจกรรมเล่าเรื่อง รองลงมา คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การพูดหน้าชั้นเรียน เล่นเกมภาษา การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต การเขียนบันทึก เล่นละคร และการร้องเพลง ตามลำดับ

ส่วนผู้สอนภาษาจีนใช้กิจกรรมหลากหลายรองมาแต่ไม่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ตส่งเสริมการเรียนเลย โดยใช้การเล่าเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือ การพูดหน้าชั้นเรียน การเขียนบันทึก และการร้องเพลงและการเล่นเกมเป็นอันดับสุดท้าย

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาฝรั่งเศสมีการใช้กิจกรรมหลากหลายในระดับมากและมากที่สุด รองลงมาจากผู้สอนภาษาอังกฤษและจีน โดยใช้การเล่าเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือ การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน การเล่นเกม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การเล่นเกม และร้องเพลง

ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอื่นๆ ใช้กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในระดับมากและมากที่สุดไม่กี่ประเภท ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 การใช้กิจกรรมเสริมทักษะส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในระดับมากและมากที่สุด (ระดับปริญญาตรี)

ภาษา	กิจกรรมเสริมทักษะที่ใช้ในระดับมาก/มากที่สุด				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	กิจกรรมที่ไม่ใช้เลย
อังกฤษ	เล่าเรื่อง	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน	เล่นเกมส	
ฝรั่งเศส	เล่าเรื่อง	พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน	เล่นเกมส	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	
เยอรมัน	--	--	--	--	พูดในชั้นเรียน/ในที่ชุมชน
สเปน	พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน	เล่นเกมส เล่นละคร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	--	--	เขียนบันทึกประจำวัน
อิตาลี	พูดหน้าชั้นเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	--	--	--	เขียนบันทึกประจำวัน
จีน	เล่าเรื่อง	พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	เขียนบันทึก	--
ญี่ปุ่น	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	เล่นเกม พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน	--	--
เกาหลี	เล่าเรื่อง	ร้องเพลง พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม เขียนบันทึก	--	--	--
มลายู	เล่าเรื่อง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน	--	--	--
อาหรับ	เล่าเรื่อง	พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย	--	--	ร้องเพลง เล่นละคร
เขมร	--	--	--	--	เล่าเรื่อง เขียนบันทึกประจำวัน

8.4 กิจกรรมเสริมทักษะที่ได้ผลในการส่งเสริมการเรียนรู้

ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ 1 ราย ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมทักษะ จึงมาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 42 ราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ multi-responses และ จอภิปรายผลวิเคราะห์เน้นเฉพาะกิจกรรมเสริมทักษะที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าใช้ได้ผลในระดับมากและมากที่สุดเท่านั้น ส่วนที่ใช้น้อยและน้อยที่สุดไม่ได้นำเสนอในที่นี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมเสริมทักษะที่

ถูกระบุว่าใช้มากและมากที่สุดมีลำดับประสิทธิผลผลการใช้จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังนี้คือ การพูดหน้าชั้นเรียน/ ในที่ชุมชน การเล่นเกมส่ทางภาษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การเล่าเรื่อง การร้องเพลง การเล่นเกม การเขียนบันทึกประจำวัน และลำดับสุดท้ายคือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต

ดูรายละเอียดประสิทธิผลของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะในการส่งเสริมการเรียนรู้แยกตามภาษาในตารางที่ 4.46 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.46 ประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะในการส่งเสริมการเรียนรู้ลำดับแรก

ภาษา	ประสิทธิผลของกิจกรรมเสริมทักษะ				
	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	ลำดับที่ 4	ไม่ได้ผลเลย/ ไม่ได้ใช้
อังกฤษ	การเล่นเกมทางภาษา	พูดหน้าชั้น/ในที่ชุมชน	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	การเล่าเรื่อง	--
ฝรั่งเศส	ร้องเพลง	การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน	การเล่นเกมทางภาษา การเล่าเรื่อง	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	การเขียนบันทึก, โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต
เยอรมัน	การเล่นเกมทางภาษา เล่นละคร การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	--	--	--	การร้องเพลง การเขียนบันทึกประจำวัน การเล่าเรื่อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม
สเปน	การเล่นเกมส่ทางภาษา การเล่นเกม การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	--	--	--	ร้องเพลง เล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็นในกลุ่ม เขียนบันทึกประจำวัน
อิตาลี	ร้องเพลง การเล่นเกม การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	--	--	--	เล่นเกม เล่าเรื่อง เขียนบันทึก โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต
จีน	ร้องเพลง การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน	การเล่าเรื่อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การเขียนบันทึกประจำวัน	การเล่นเกม การเล่นเกม โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	--	--

ตารางที่ 4.46 ประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะในการส่งเสริมการเรียนรู้สื่อนับแรก (ต่อ)

ภาษา	ประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมทักษะ				
	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	ลำดับที่ 4	ไม่ได้ผลเลย/ ไม่ได้ใช้
ญี่ปุ่น	การเล่นเกมน้ำ การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	ร้องเพลง เล่นละคร เล่าเรื่อง	--	--	การเขียนบันทึก โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต
เกาหลี	การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน เขียนบันทึก	ร้องเพลง เล่นละคร การเล่าเรื่อง	--	--	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การเล่นเกมส์, โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต
มลายู	การเล่าเรื่อง	พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	--	--	ร้องเพลง เล่นเกม เล่นละคร โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต
อาหรับ	การเล่นเกมน้ำ การเล่าเรื่อง พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	--	--	การร้องเพลง เล่นละคร การเขียนบันทึก
เขมร	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม	การร้องเพลง	--	--	การเล่นเกมน้ำ เล่นละคร เล่าเรื่อง พูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน เขียนบันทึก โปรแกรมคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษเห็นว่าการเล่นเกมทางภาษาจะได้ผลที่สุดในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน รองลงมาตามลำดับประสิทธิภาพคือ การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม การเล่าเรื่อง การเล่นเกมและการร้องเพลง และลำดับสุดท้ายคือ การเขียนบันทึกประจำวันและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษใช้กิจกรรมเสริมทักษะทุกประเภท และคิดว่าทุกกิจกรรมเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส กิจกรรมเสริมทักษะที่ได้ผลที่สุดคือ การร้องเพลง รองลงมาคือ การพูดหน้าชั้นเรียน/ในที่ชุมชน

ที่ชุมชน การเล่นเกมส์และการเล่าเรื่อง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่ได้ผลหรือไม่เคยใช้กิจกรรมดังกล่าวคือการเขียนบันทึกประจำวัน และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต

ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนมีความหลากหลายในการใช้กิจกรรมเสริมทักษะไม่น้อยกว่ากลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส กิจกรรมเสริมทักษะที่ได้ผลสำหรับการสอนภาษาอื่นๆเหมือนจะไม่หลากหลายนัก โดยเฉพาะภาษาเขมร

8.5 เหตุผลในการเลือกสอนภาษาต่างประเทศ

ในการสอบถามถึงเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกสอนภาษาต่างประเทศซึ่งผู้ตอบสามารถระบุได้มากกว่าหนึ่งเหตุผลพบว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (33 จาก 43 ราย หรือ 76.74%) เลือกที่จะสอนภาษาต่างประเทศคือ มีใจรักด้านภาษาและมีใจรักด้านการสอน เหตุผลสำคัญในลำดับรองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาด้านภาษาที่สอน (30 จาก 43 ราย หรือ 69.77%) และมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาที่สอนเป็นเหตุผลอันดับสุดท้าย (22 จาก 43 ราย หรือ 51.16%)

ตารางที่ 4.47 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกสอนภาษาต่างประเทศแยกตามสถาบัน

เหตุผล	สถาบัน ราชภัฏ (N=3)	สถาบัน เทคโนโลยี ราชมงคล (N=3)	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ (N=3)	มหาวิทยาลัย เอกชน (N=3)	รวม (N=43)
			วิทยา เขต1 (N=5)	วิทยา เขต2 (N=17)	วิทยา เขต3 (N=8)			
1. มีความ เชี่ยวชาญด้าน ภาษา	1	1	4	6	5	3	2	22 51.16%
2. มีใจรักด้าน ภาษา	3	2	4	11	6	4	3	33 76.74%
3. สำเร็จการศึกษา ด้านภาษาที่สอน	3	2	4	10	6	3	2	30 69.77%
4. มีใจรักการ สอน	3	2	3	11	8	4	2	33 76.74%

หากพิจารณาลึกลงในรายละเอียดในแต่ละภาษาดังนำเสนอในตารางที่ 4.48 จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งสอนภาษาด้วยเหตุผลที่มีความสำคัญเท่าๆกัน เช่นผู้สอนภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี แต่มีบางส่วนที่มาสอนภาษาด้วยเหตุผลที่มีความสำคัญลดหลั่นกันไป โดยส่วน

ใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น อาหรับ เลือกลองภาษาเพราะมีใจรักด้านภาษาและรักการสอน นำสังเกตว่าเหตุผลในการที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาจีนและเกาหลีมาสอนภาษาเป็นเพราะรักด้านการสอนเป็นสำคัญ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สอนมลายูทั้ง 2 คนระบุว่าสอนภาษามลายูเพราะสำเร็จการศึกษาด้านภาษานี้ ยิ่งไปกว่านั้น 1 ใน 2 รายที่สอนภาษามลายูนี้ยังระบุเพิ่มเติมจากเหตุผลอื่นๆว่า ที่มาเป็นผู้สอนภาษามลายูเพราะมีอัตราว่างในภาษาดังกล่าว และ 1 ใน 2 ของผู้สอนภาษาเขมรระบุเพิ่มเติมว่าต้องสอนเพราะผู้สอนรายอื่นไม่ว่าง

ตารางที่ 4.48 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างสอนภาษาต่างประเทศแยกตามภาษา

เหตุผล	ภาษา											รวม
	อังกฤษ N=21	ฝรั่งเศส N=4	เยอรมัน N=1	สเปน N=1	อิตาลี N=1	จีน N=4	ญี่ปุ่น N=3	เกาหลี N=2	อาหรับ N=2	มลายู N=2	เขมร N=2	
มีความเชี่ยวชาญด้านภาษา	14	2	-	1	1	-	1	-	1	1	1	22 51.16%
มีใจรักด้านภาษา	20	3	1	-	1	1	2	1	2	1	1	33 76.74%
สำเร็จการศึกษา ด้านภาษา ที่สอน	17	4	1	1	-	2	1	1	1	2	-	30 69.76%
มีใจรักการ สอน	16	3	1	1	1	4	2	2	1	1	1	33 76.74%

8.6 ความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่าง 43 ราย พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาระกิจที่ตนเองทำอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดโดยเกือบร้อยละ 90% ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการสอนภาษาต่างประเทศในระดับมากถึงมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง (19 ใน 43 ราย หรือ 44.19%) มีความพึงพอใจมากที่สุด 20 ราย (46.51%) ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก มีเพียงประมาณ 4 ราย จาก 43 ราย (9.30%) ที่มีความพึงพอใจในอาชีพของตนเองในระดับน้อยและน้อยมาก

กลุ่มตัวอย่างทุกคนจากสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 1 วิทยาเขต 3 และ มหาวิทยาลัยเอกชน มีความพึงพอใจในอาชีพของตนในระดับที่มากและมากที่สุด ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง 3 ใน 17 ราย (17.65%) จากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 มี

ความพึงพอใจในอาชีพการสอนภาษาของตนในระดับที่น้อยและน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 4 ราย (25%) จากมหาวิทยาลัยในกำกับฯ มีความพอใจในงานสอนในระดับน้อย

ตารางที่ 4.49 จำนวนกลุ่มตัวอย่างกับระดับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตามสถาบัน

ระดับความพึงพอใจ	สถาบันราชภัฏ N=3	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล N=3	มหาวิทยาลัยของรัฐ			มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ N=4	มหาวิทยาลัยเอกชน N=3	รวม N=43
			วิทยาเขต1 N=5	วิทยาเขต2 N=17	วิทยาเขต3 N=8			
มากที่สุด	1	2	3	4	5	2	2	19 44.19%
มาก	2	1	2	10	3	1	1	20 46.51%
น้อย				2		1		3 6.98%
น้อยที่สุด				1				1 2.33%

จากตาราง จะเห็นได้ว่าในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในการสอนระดับมากที่สุด มีกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 อยู่ประมาณน้อยที่สุดคือเพียง 4 ใน 17 รายของกลุ่มตัวอย่าง (23.53%) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันราชภัฏ ซึ่งมีเพียง 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง (33.33%) ที่มีความพึงพอใจมากที่สุด สถาบันที่มีกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับการเป็นผู้สอนภาษาจำนวนมากที่สุดคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน (2 ใน 3 ราย หรือ 66.67%) ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาเขต 2 เป็นแห่งเดียวที่มีกลุ่มตัวอย่างที่พึงพอใจระดับน้อยที่สุดกับการเป็นผู้สอนภาษาคือ (1 ใน 17 ราย หรือ 5.88%)

หากวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้สอนแยกตามภาษาต่างประเทศที่สอน ดังตารางที่ 4.50 ข้างล่าง เราจะพบว่ากลุ่มผู้สอนภาษาสเปน และอิตาลีซึ่งเป็นผู้สอนรายเดียวกันมีความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือผู้สอนภาษาฝรั่งเศส ซึ่ง 3 ใน 4 ราย (75%) มีความพึงพอใจสูงสุด และ 1 รายมีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษเกินครึ่งหนึ่ง (11 จาก 21 ราย หรือ 52.38%) มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และ 9 ราย (42.86%) มีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนภาษาที่ผู้สอนมีความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาน้อยที่สุดคือ ผู้สอนภาษาอาหรับซึ่ง 1 ใน 2 ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด รองลงมาคือผู้สอนภาษาจีน (1 ใน 4 ราย หรือ 25%) และผู้สอนภาษาอังกฤษ (1 ใน 21 ราย)

ตารางที่ 4.50 ความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาแยกตามภาษา

ระดับความ พึงพอใจ	ภาษา											รวม
	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	เยอรมัน	สเปน	อิตาลี	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลี	อาหรับ	มลายู	เขมร	
มากที่สุด	11	3	-	1	1	2	-	-	1	-	-	19 (44.19%)
มาก	9	1	1	-	-	1	3	2	-	2	1	20 (46.51%)
น้อย	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	3 (6.98%)
น้อยที่สุด	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1 (2.33%)
รวม	21	4	1	1	1	4	3	2	2	2	2	

หากดูลงไปรายละเอียดของวัยวุฒิและคุณวุฒิของผู้สอนกับความพึงพอใจในการสอนภาษา จะพบว่ากลุ่มผู้สอนที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นส่วน

ตารางที่ 4.51 จำนวนกลุ่มตัวอย่างกับความพึงพอใจในการเป็นผู้สอนภาษาแยกตามวุฒิการศึกษา วัยวุฒิ และเพศ

ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับการศึกษา			อายุ					เพศ	
	ปริญญาตรี N=7	ปริญญาโท N=26	ปริญญาเอก N=10	25-30 ปี N=4	31-35 ปี N=11	36-40 ปี N=5	41-45 ปี N=4	46 ปีขึ้นไป N=19	หญิง N=33	ชาย N=10
มากที่สุด	3 42.86%	13 50%	3 30%	1 25%	4 36.36%	2 20%	3 75%	9 43.37%	17 51.52%	2 20%
มาก	3 42.86%	12 46.15%	5 50%	3 75%	5 45.45%	3 30%	1 25%	8 42.11%	13 39.39%	7 70%
น้อย	1 14.29%	1 3.85%	1 10%	-	1 9.09%	-	-	2 10.53%	3 9.09%	-
น้อยที่สุด	-	-	1 10%	-	1 9.09%	-	-	-	-	1 10%

เหตุผลต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างระบุเพื่ออธิบายระดับความพึงพอใจในการสอนภาษามีหลากหลายทั้งเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สอนโดยตรง และเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเหตุผลที่มีความถี่ในลำดับต้น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้ตนพึงพอใจในการสอนในระดับมากและมากที่สุดมีอยู่สองข้อ ข้อหนึ่งเป็นเหตุผลที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สอน นั่นคือการสอนภาษาต่างประเทศเป็นงานที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญและถนัด ส่วนอีก หนึ่งเหตุผล เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยกลุ่มผู้สอนระบุว่าการทำงานที่ตนเองสอนภาษาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เป็นความภูมิใจที่ได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้ รายละเอียดของเหตุผลถูกนำเสนอในตารางที่ 4.52

ตารางที่ 4.52 เหตุผลของความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการสอนภาษา

เหตุผลที่ทำให้พึงพอใจ	ความถี่	เหตุผลที่ทำให้ขาดความพึงพอใจ	ความถี่
สามารถทำประโยชน์/ได้ถ่ายทอดความรู้	10	จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไป	1
มีความเชี่ยวชาญ/ความถนัด	9	นักศึกษาไม่สนใจบททวน	1
มีความชอบ/รักการสอน/สนุก	5	เป็นภาษาที่ยาก	1
ทำให้มีโอกาสค้นคว้าเพิ่มเติม	5	เป็นภาษาที่ใช้ในวงจำกัด	1
เป็นภาษาที่น่าสนใจ/มีความสำคัญ	4	อยากสอนวิชาอื่นมาก	1
เป็นอาชีพอิสระ	1		
ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล/วัฒนธรรมกับเจ้าของภาษา	1		

ข้อมูลจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในโครงการวิจัยนี้มีทั้งหมด 141 คน ประกอบด้วย ผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับปริญญาโทจำนวน 4 คน และผู้เรียนภาษาต่างประเทศต่างระดับปริญญาตรีจำนวน 137 คน รายงานนี้จะนำเสนอภาพรวมของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนภาษาต่างประเทศต่างระดับปริญญาตรีในลำดับแรก และผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับปริญญาโทในลำดับถัดไป

1. ข้อมูลจากผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรี

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 สถานภาพผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีในงานวิจัยนี้มีจำนวน 137 คน จัดเป็นเพศชาย 42 คน (30.66%) เพศหญิง 95 คน (69.34%) อายุระหว่าง 18-28 ปี และมีอายุเฉลี่ย 20.35 ปี กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเหล่านี้สามารถจำแนกตามชั้นปี สถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ และคณะที่กำลังศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4.53 และ 4.54

ตารางที่ 4.53 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำแนกตามชั้นปีและสถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ

ชั้นปี	สถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ			รวม
	วิชาเอก/โท	วิชาเลือก	วิชาพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษ)	
1	-	4 (6.25%)	40 (95.24%)	44 (32.12%)
2	9 (29.03%)	11 (17.19%)	2 (4.76%)	22 (16.06%)
3	8 (25.81%)	21 (32.81%)	-	29 (21.17%)
4	12 (38.71%)	28 (43.75%)	-	40 (29.20%)
5	2 (6.45%)	-	-	2 (1.46%)
รวม	31 (100%)	64 (100%)	42 (100%)	137 (100%)

ตารางที่ 4.54 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำแนกตามสถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ และคณะที่กำลังศึกษา

คณะที่กำลังศึกษา	สถานะการเรียนภาษาต่างประเทศ			รวม
	วิชาเอก/โท	วิชาเลือก	วิชาพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษ)	
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/ศิลปศาสตร์	24 (77.42%)	19 (29.69%)	6 (14.28%)	49 (35.77%)
ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์	5 (16.13%)	1 (1.56%)	2 (4.76%)	8 (5.84%)
อุตสาหกรรมบริการ	2 (6.45%)	15 (23.44%)	1 (2.38%)	18 (13.14%)
วิทยาการจัดการ/การจัดการ/บริหารธุรกิจ	-	13 (20.32%)	5 (11.9%)	18 (13.14%)
วิทยาการสื่อสาร/สารสนเทศศาสตร์	-	2 (3.12%)	2 (4.76%)	4 (2.92%)
วิทยาลัยอิสลามศึกษา	-	4 (6.25%)	1 (2.38%)	5 (3.65%)
นิติศาสตร์	-	-	2 (4.76%)	2 (1.46%)
คหกรรมศาสตร์	-	-	1 (2.38%)	1 (.73%)
ศิลปกรรมศาสตร์	-	-	1 (2.38%)	1 (.73%)
สถาปัตยกรรมศาสตร์	-	-	1 (2.38%)	1 (.73%)
วิศวกรรมศาสตร์	-	-	4 (9.52%)	4 (2.92%)
วิทยาศาสตร์/วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	7 (10.94%)	4 (9.52%)	11 (8.03%)
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	-	-	1 (2.38%)	1 (.73%)
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	-	-	1 (2.38%)	1 (.73%)
ทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรศาสตร์บางพระ	-	-	2 (4.76%)	2 (1.46%)
เทคโนโลยีการเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร	-	2 (3.13%)	2 (4.76%)	4 (2.92%)
เภสัชศาสตร์/พยาบาลศาสตร์/ ทันตแพทยศาสตร์/แพทยศาสตร์/ สหเวชศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์	-	1 (1.56%)	6 (14.28%)	7 (5.11%)
รวม	31 (100%)	64 (100%)	42 (100%)	137 (100%)

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ (119 คน หรือ 86.86%) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ บิดามารดาประกอบอาชีพหลากหลาย อาชีพบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากที่สุดลำดับแรก คือ อาชีพเกษตรกรและอาชีพรับราชการ โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน (28.79%) และ 37 คน (28.03%) มีบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรและรับราชการตามลำดับ ในทำนองเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน (27.07%) และ 31 คน (23.31%) มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรและรับราชการตามลำดับ บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ (85 คน หรือ 62.05%) มีรายได้ต่อเดือนโดยรวมอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท-20,000 บาท โดยบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 43 คน (31.39%) มีรายได้รวมต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน (30.66%) มีบิดามารดาซึ่งมีรายได้รวม 10,001-20,000 บาทต่อเดือน

ประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน (70 คน หรือ 51.09%) เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยระบบสอบคัดเลือกโดยสถาบัน (สอบตรง) 46 คน (33.58%) เข้าศึกษาด้วยระบบสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย (สอบรวม) และที่เหลืออีก 21 คน (15.33%) เข้าศึกษาด้วยระบบสอบคัดเลือกโดยคณะ (โครงการพิเศษ) ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยสะสมในหลักสูตรที่กำลังศึกษาอยู่ระหว่าง 1.41-3.81 และค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสม คือ 2.86

1.1.2 ประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน

1.1.2.1 ภาษาต่างประเทศที่เคยเรียนและกำลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีทุกคนเคยเรียนภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเคยเรียนมีจำนวน 1-6 ภาษา หรือเฉลี่ยคนละ 2.13 ภาษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ multi-responses พบว่าภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเคยเรียนมีทั้งสิ้น 13 ภาษาเรียงตามลำดับสัดส่วนจำนวนผู้เคยเรียนแต่ละภาษา ดังแสดงในตารางที่ 4.55

ตารางที่ 4.55 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนภาษาต่างประเทศ

ลำดับ	ภาษาต่างประเทศ ที่เคยเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเรียนภาษาต่างประเทศ
1	ภาษาอังกฤษ	137 (100%)
2	ภาษาฝรั่งเศส	38 (27.74%)
3	ภาษาจีน	25 (18.25%)
4	ภาษาญี่ปุ่น	20 (14.60%)
	ภาษามลายู	20 (14.60%)
5	ภาษาอาหรับ	19 (13.87%)
6	ภาษาเยอรมัน	13 (9.49%)
7	ภาษาเกาหลี	12 (8.76%)
8	ภาษาสเปน	3 (2.19%)
9	ภาษาเขมร	2 (1.46%)
10	ภาษาอิตาลี	1 (0.73%)
	ภาษาเวียดนาม	1 (0.73%)
	ภาษาพม่า	1 (0.73%)

N = 137 (กลุ่มตัวอย่างตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่หลากหลาย และประสบการณ์ดังกล่าวอยู่ในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยเรียน คือ ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ดัง

จะเห็นได้จากการจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ภาษาต่างประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนรองลงมาคือ ภาษาฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น มลายู อาหรับ เยอรมัน และเกาหลีตามลำดับ ส่วนภาษาที่เหลืออันดับได้แก่ ภาษาสเปน เขมร อิตาลี เวียดนาม และพม่ามีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนน้อยมาก อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนภาษาเวียดนามและพม่า (ภาษาละ 1 ราย) ทั้งๆที่ ภาษาต่างประเทศสองภาษานี้มิได้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในภาคใต้ ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองรายอาจได้เรียนภาษาดังกล่าววนอกระบบ หรือจากประสบการณ์การได้สัมผัสภาษาโดยตรง

สำหรับภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างกำลังเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทุกคน (136 คน หรือ 99.27%) กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ ในภาพรวม ภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างกำลังเรียนมีจำนวน 1-6 ภาษา หรือเฉลี่ยคนละ 1.63 ภาษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ multi-responses พบว่าภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างกำลังเรียนมีทั้งสิ้น 11 ภาษาเรียงตามลำดับสัดส่วนจำนวนผู้กำลังเรียนแต่ละภาษา ดังแสดงในตารางที่ 4.56

ตารางที่ 4.56 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ

ลำดับ	ภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ
1	อังกฤษ	104 (76.47%)
2	ฝรั่งเศส	23 (16.91%)
3	ญี่ปุ่น	22 (16.18%)
4	จีน	18 (13.24%)
5	เยอรมัน	15 (11.03%)
6	เกาหลี	12 (8.82%)
7	มลายู	10 (7.35%)
8	อาหรับ	9 (6.62%)
9	สเปน	3 (2.21%)
	อิตาลี	3 (2.21%)
10	เขมร	2 (1.47%)

N = 136 (กลุ่มตัวอย่างตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อมูลในตารางที่ 4.56 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษมีมากที่สุด ภาษาต่างประเทศอื่นๆที่กลุ่มตัวอย่างกำลังเรียนในสัดส่วนรองลงมา คือ ภาษาฝรั่งเศส ญี่ปุ่น จีน เยอรมัน เกาหลี มลายู และอาหรับตามลำดับ ส่วนภาษาที่เหลือ คือ ภาษาสเปน อิตาลี และเขมร มีจำนวนผู้กำลังเรียนเพียงเล็กน้อย ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะมี

สถาบันการศึกษาในภาคใต้ที่จัดการเรียนการสอนภาษาเหล่านี้จำนวนน้อยมาก กล่าวคือ มีสถาบันการศึกษาเพียงสถาบันเดียวที่จัดการเรียนการสอนภาษาสเปนและอิตาลี สำหรับภาษาเยอรมัน มีสถาบันการศึกษาเพียงสองสถาบันที่จัดการเรียนการสอนภาษา

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในบรรดาภาษาต่างประเทศทั้งหมด ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศภาษาเดียวที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาพื้นฐานตามข้อบังคับของหลักสูตรในทุกระดับการศึกษา นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเอก/โทและวิชาเลือก ดังนั้น การวิเคราะห์สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษโดยตัดทอนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาพื้นฐานจำนวน 42 คน (ดังแสดงในตารางที่ 4.53) ออกจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนทั้งหมด 104 คนที่ตอบว่ากำลังเรียนภาษาอังกฤษ (ดังแสดงในตารางที่ 4.56) คงเหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คนที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษไม่ว่าจะในสถานศึกษาเอก/โทหรือวิชาเลือก จึงจะสะท้อนภาพสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษได้ชัดเจนกว่า ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษ (62 คน) มีมากกว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนภาษาฝรั่งเศส (23 คน) ซึ่งมีสถานะเป็นภาษาต่างประเทศที่มีการสอนในสถานศึกษาเอก/โท และวิชาเลือกเช่นเดียวกันเกือบสามเท่า

ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างทั้งในอดีต (เคยเรียน) และปัจจุบัน (กำลังเรียน) ย่อมสะท้อนศักยภาพ ความพร้อม ความหลากหลาย และอัตราการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาในงานวิจัยนี้ และที่สำคัญ ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถสะท้อนความต้องการหรือความนิยมในการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาคใต้ตลอดจนแนวโน้มความต้องการหรือความนิยมดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบและประมวลข้อมูลสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนและกำลังเรียนภาษาต่างประเทศต่างๆ ดังนำเสนอในตารางที่ 4.55 และ 4.56 ข้างต้น พบข้อสังเกตที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ภาษาต่างประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การเรียน (เคยเรียนและกำลังเรียน) สูงสุด คือ ภาษาอังกฤษ รองลงมา คือ ภาษาฝรั่งเศส เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งสองภาษานี้เป็นภาษาตะวันตก นอกจากนี้ สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษยังมีมากกว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การเรียนภาษาฝรั่งเศสประมาณ 3-4 เท่า ข้อมูลนี้ย่อมสะท้อนให้เห็นความต้องการหรือความนิยมในการเรียนภาษาอังกฤษที่โดดเด่นกว่าภาษาต่างประเทศใดๆ

2. ภาษาตะวันออกที่มีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ (เคยเรียนและกำลังเรียน) มากกว่าภาษาตะวันออกอื่นๆ คือ ภาษาจีนและญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่า ภาษาจีนมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนมากกว่าภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนมากกว่าภาษาจีน การที่ภาษาจีนมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนมากกว่าภาษาญี่ปุ่นนั้น อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างเคยเรียนในโรงเรียนจีนซึ่งมีไม่น้อยในภาคใต้ และภาษาญี่ปุ่นอาจจะมีการเรียนการสอนในโรงเรียนน้อยกว่าภาษาจีน
3. ภาษามลายูและอาหรับมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนมากกว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอย่างเห็นได้ชัด ข้อสังเกตนี้สะท้อนให้เห็นการขาดความต่อเนื่องในการเรียน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนภาษามลายูและอาหรับจำนวนครึ่งหนึ่งไม่ได้กำลังเรียนสองภาษานี้ ข้อมูลนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่า การที่ภาษามลายูและอาหรับมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนมากกว่าสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียน น่าจะเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาในภาคใต้ กล่าวคือ อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนภาษามลายูและอาหรับตั้งแต่เด็กในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่มีอยู่ทั่วไปในภาคใต้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวบางส่วนก็ไม่เลือกเรียนภาษามลายูและอาหรับต่อไป
4. ภาษาเกาหลีมีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนและกำลังเรียนไม่สูงนักแต่ใกล้เคียงกัน สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันนี้ อาจสะท้อนความต่อเนื่องในการเรียน ตลอดจนความต้องการหรือความนิยมในการเรียนภาษาเกาหลีที่คงที่ของกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อสังเกตข้างต้น อาจสรุปแนวโน้มได้ว่า ภาษาตะวันตกที่กลุ่มตัวอย่างต้องการหรือนิยมเรียนมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ถัดมาตามลำดับ คือ ภาษาฝรั่งเศสและเยอรมัน สำหรับภาษาตะวันออก แนวโน้มที่เห็นได้ชัดเจน คือ กลุ่มตัวอย่างต้องการหรือนิยมเรียนภาษาญี่ปุ่นและจีนในลำดับที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ภาษาญี่ปุ่นดูเหมือนจะมีแนวโน้มความต้องการหรือความนิยมในการเรียนสูงกว่าภาษาจีนเล็กน้อยที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่างต้องการหรือนิยมเรียนภาษาญี่ปุ่นและจีนในสัดส่วนที่มากกว่าภาษาเยอรมัน ภาษาตะวันออกที่กลุ่มตัวอย่างต้องการหรือนิยมเรียนรองลงมาจากภาษาญี่ปุ่นและจีน คือ ภาษาเกาหลี สำหรับภาษาเขมร เวียดนาม และพม่า อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการหรือความนิยมในการเรียนทั้งสี่ภาษานี้เพียงเล็กน้อย

ส่วนภาษามลายูและอาหรับนั้น แนวโน้มความต้องการในการเรียนสองภาษาดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่างลดลงอย่างเห็นได้ชัด

1.1.2.2 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ (110 คนจาก 137 คน คิดเป็น 80.29%) ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เหล่านี้ใช้ภาษาต่างประเทศจำนวน 1-4 ภาษา หรือเฉลี่ยคนละ 1.11 ภาษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ multi-responses พบว่าภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ใช้มีทั้งสิ้น 10 ภาษาเรียงตามลำดับสัดส่วนจำนวนผู้ใช้แต่ละภาษา ดังแสดงในตารางที่ 4.57

ตารางที่ 4.57 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน

ลำดับ	ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน
1	อังกฤษ	66 (60%)
2	ญี่ปุ่น	13 (11.82%)
3	มลายู	9 (8.18%)
4	จีน	8 (7.27%)
	ฝรั่งเศส	8 (7.27%)
5	เกาหลี	7 (6.36%)
6	เยอรมัน	5 (4.55%)
7	สเปน	3 (2.73%)
8	อิตาเลียน	1 (0.91%)
	อาหรับ	1 (0.91%)

N = 110 (กลุ่มตัวอย่างตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

จากข้อมูลข้างต้นและจากการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด จะพบข้อสังเกตดังนี้

1. ภาษาต่างประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอังกฤษมีบทบาทในการใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ ทักษะที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวันมากตามลำดับ คือ ฟัง อ่าน เขียน และพูด จะเห็นได้ว่าทักษะภาษาอังกฤษที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากในสองลำดับแรกเป็นทักษะเพื่อการรับสาร ในขณะที่ทักษะในสองลำดับหลังเป็นทักษะเพื่อการส่งสาร
2. ภาษาต่างประเทศอื่นๆ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนใช้บ้างแต่อยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าภาษาอังกฤษมาก ส่วนใหญ่เป็นภาษาตะวันออก และในจำนวนนี้ ภาษาที่กลุ่ม

ตัวอย่างใช้ในสัดส่วนที่มากกว่าภาษาอื่นๆตามลำดับ คือ ภาษาญี่ปุ่น มลายู จีน ฝรั่งเศส และเกาหลี

3. ภาษาต่างประเทศที่ไม่มีกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนใช้ชีวิตประจำวันเลย คือ ภาษาเขมร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเพิ่มเติม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างกับการใช้ภาษาต่างประเทศ พบข้อมูลที่น่าสนใจดังนำเสนอในตารางที่ 4.58

ตารางที่ 4.58 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ		จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้/ใช้ภาษาต่างประเทศ		
ภาษาต่างประเทศ	ประสบการณ์การเรียนรู้	ไม่ใช้	ใช้	รวม
ภาษาอังกฤษ (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	51 (37.23%)	53 (38.69%)	104 (75.91%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	20 (14.60%)	13 (9.49%)	33 (24.09%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	-	-	-
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	-	-	-
	รวม	71 (51.83%)	66 (48.18%)	137 (100%)
ภาษาฝรั่งเศส (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	14 (10.22%)	7 (5.11%)	21 (15.33%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	16 (11.68%)	1 (0.73%)	17 (12.41%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	2 (1.46%)	-	2 (1.46%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	97 (70.80%)	-	97 (70.80%)
	รวม	129 (94.16%)	8 (5.84%)	137 (100%)
ภาษาเยอรมัน (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	7 (5.11%)	4 (2.92%)	11 (8.03%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	2 (1.46%)	-	2 (1.46%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	3 (2.19%)	1 (0.73%)	4 (2.92%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	120 (87.59%)	-	120 (87.59%)
	รวม	132 (96.35%)	5 (3.65%)	137 (100%)
ภาษาสเปน (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	-	2 (1.46%)	2 (1.46%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	1 (0.73%)	-	1 (0.73%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	1 (0.73%)	-	1 (0.73%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	132 (96.35%)	1 (0.73%)	133 (97.08%)
	รวม	134 (97.81%)	3 (2.19%)	137 (100%)

ตารางที่ 4.58 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ต่อ)

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ		จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้/ใช้ภาษาต่างประเทศ		
ภาษาต่างประเทศ	ประสบการณ์การเรียนรู้	ไม่ใช้	ใช้	รวม
ภาษาอิตาเลียน (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	-	-	-
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	1 (0.73%)	-	1 (0.73%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	2 (1.46%)	1 (0.73%)	3 (2.19%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	133 (97.08%)	-	133 (97.08%)
	รวม	136 (99.27%)	1 (0.73%)	137 (100%)
ภาษาจีน (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	7 (5.11%)	4 (2.92%)	11 (8.03%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	12 (8.76%)	2 (1.46%)	14 (10.22%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	6 (4.38%)	1 (0.73%)	7 (5.11%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	104 (75.91%)	1 (0.73%)	105 (76.64%)
	รวม	129 (94.16%)	8 (5.84%)	137 (100%)
ภาษาญี่ปุ่น (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	5 (3.65%)	10 (7.30%)	15 (10.95%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	4 (2.92%)	1 (0.73%)	5 (3.65%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	5 (3.64%)	2 (1.46%)	7 (5.11%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	110 (80.29%)	-	110 (80.29%)
	รวม	124 (90.50%)	13 (9.49%)	137 (100%)
ภาษาเกาหลี (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	3 (2.19%)	4 (2.92%)	7 (5.11%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	5 (3.65%)	-	5 (3.65%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	3 (2.19%)	2 (1.46%)	5 (3.65%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	119 (86.86%)	1 (0.73%)	120 (87.59%)
	รวม	130 (94.89%)	7 (5.11%)	137 (100%)
ภาษามลายู (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	2 (1.46%)	6 (4.38%)	8 (5.84%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	9 (6.57%)	3 (2.19%)	12 (8.76%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	2 (1.46%)	-	2 (1.46%)
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	115 (83.94%)	-	115 (83.94%)
	รวม	128 (93.43%)	9 (6.57%)	137 (100%)

ตารางที่ 4.58 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ต่อ)

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ		จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้/ใช้ภาษาต่างประเทศ		
ภาษาต่างประเทศ	ประสบการณ์การเรียนรู้	ไม่ใช้	ใช้	รวม
ภาษาอาหรับ (N = 137)	เคยเรียน-กำลังเรียน	8 (5.84%)	1 (0.73%)	9 (6.57%)
	เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	10 (7.30%)	-	10 (7.30%)
	ไม่เคยเรียน-กำลังเรียน	-	-	-
	ไม่เคยเรียน-ไม่ได้กำลังเรียน	118 (86.13%)	-	118 (86.13%)
	รวม	136 (99.27%)	1 (0.73%)	137 (100%)

ตารางที่ 4.58 แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาต่างประเทศแต่ละภาษาในชีวิตประจำวันยกเว้นภาษาอังกฤษมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ภาษาต่างประเทศที่มีกลุ่มตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุดซึ่งมีจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (66 คนจาก 137 คน หรือ 48.18%) คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศที่มีกลุ่มตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวันน้อยที่สุด (1 คนจาก 137 คน คิดเป็น 0.73%) คือ ภาษาอิตาลีและอาหรับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างกับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาต่างประเทศทุกภาษาเป็นผู้เคยเรียนและ/หรือกำลังเรียนภาษานั้นๆ การที่กลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่กำลังเรียนภาษานั้นๆ อาจสะท้อนให้เห็นนัยการใช้ภาษาต่างประเทศจากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในงานศึกษานี้ ซึ่งน่าจะหมายถึงการใช้ภาษาต่างประเทศในบริบทการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่แท้จริง

อย่างไรก็ดี ข้อมูลในตารางที่ 4.6 ยังชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่เคยเรียน แต่ไม่ได้กำลังเรียนภาษาอังกฤษ (13 คน หรือ 9.49%) มลายู (3 คน หรือ 2.19%) จีน (2 คน หรือ 1.46%) ญี่ปุ่น (1 คน หรือ 0.73%) และฝรั่งเศส (1 คน หรือ 0.73%) ใช้ภาษาต่างประเทศเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน เป็นที่น่าสังเกตว่าในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาต่างประเทศดังกล่าวในชีวิตประจำวันโดยที่ตนเองเคยเรียนแต่ไม่ได้กำลังเรียนภาษานั้นๆ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมีจำนวนมากที่สุด ข้อสังเกตนี้ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าภาษาอังกฤษมีบทบาทในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าภาษามลายู จีน ญี่ปุ่น และฝรั่งเศสอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ ยังพบกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งซึ่งน้อยมากที่ใช้ภาษาสเปน จีน และเกาหลี (ภาษาละ 1 คน หรือ 0.73%) ในชีวิตประจำวันโดยที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่เคยเรียนและไม่ได้กำลังเรียนภาษาต่างประเทศเหล่านี้ อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีโอกาใช้ภาษาในสภาพจริง เช่น ในครอบครัว หรือมีโอกาได้สัมผัสภาษาโดยตรง ข้อมูลการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่เคยเรียนและไม่ได้กำลังเรียนภาษาต่างประเทศดังรายงานข้างต้น น่าจะสะท้อนให้เห็นอัตราและโอกาสการใช้ภาษาต่างประเทศในบริบทนอกชั้นเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีไม่มากนัก

ข้อมูลที่น่าสนใจและสมควรกล่าวถึงอีกประการหนึ่ง คือ ภาษาเขมรเป็นภาษาต่างประเทศเพียงภาษาเดียวที่ไม่มีกลุ่มตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าในงานศึกษานี้จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาเขมรก็ตาม ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นสถานภาพและโอกาสการใช้ภาษาเขมรในภาคใต้ได้ระดับหนึ่ง

1.1.3 เหตุผลในการเรียนภาษาต่างประเทศ

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่ (110 คนจาก 137 คน หรือ 80.29%) เรียนภาษาต่างประเทศเพราะความสนใจ เหตุผลรองลงมา คือ มีประโยชน์ (96 คน หรือ 70.07%) และหลักสูตรบังคับ (62 คน หรือ 45.26%) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายภาษา พบข้อมูลที่น่าสนใจดังแสดงในตารางที่ 4.59

ตารางที่ 4.59 เหตุผลในการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนแยกภาษา

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน	เหตุผลในการเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ให้เหตุผลในการเรียน		
	ความสนใจ	หลักสูตรบังคับ	มีประโยชน์
ภาษาอังกฤษ (N = 65)	49 (75.38%)	46 (70.77%)	48 (73.85%)
ภาษาฝรั่งเศส (N = 12)	9 (75%)	2 (16.67%)	5 (41.67%)
ภาษาเยอรมัน (N = 8)	8 (100%)	2 (25%)	7 (87.50%)
ภาษาสเปน (N = 2)	2 (100%)	-	2 (100%)
ภาษาอิตาลี (N = 2)	2 (100%)	-	2 (100%)
ภาษาจีน (N = 12)	10 (83.33%)	4 (33.33%)	10 (83.33%)
ภาษาญี่ปุ่น (N = 14)	13 (92.86%)	3 (21.43%)	8 (57.14%)
ภาษาเกาหลี (N = 6)	5 (83.33%)	-	6 (100%)
ภาษามลายู (N = 8)	7 (87.50%)	2 (25%)	4 (50%)
ภาษาอาหรับ (N = 4)	2 (50%)	3 (75%)	2 (50%)
ภาษาเขมร (N = 4)	3 (75%)	-	2 (50%)
รวมทุกภาษา (N = 137)	110 (80.29%)	62 (45.26%)	96 (70.07%)

ข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 4.59 แสดงให้เห็นเหตุผลในการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีเหตุผลในการเรียนภาษาอังกฤษเพราะความสนใจ หลักสูตรบังคับ และมีประโยชน์ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน
2. กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่ส่วนใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศเพราะความสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส ญี่ปุ่น มลายู และเขมร
3. กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่ส่วนใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศเพราะความสนใจและมีประโยชน์ คือ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี จีน และเกาหลี ในบรรดากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเหล่านี้ เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาสเปนและอิตาลีทั้งหมดตอบว่าเรียนภาษาดังกล่าวทั้งเพราะความสนใจและมีประโยชน์ การที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศทั้งห้าภาษาดังกล่าวข้างต้นมีเหตุผลหลักในการเรียนภาษาต่างประเทศสองเหตุผล โดยเหตุผลหนึ่งเป็นความสนใจส่วนตัว และอีกเหตุผลหนึ่งแสดงให้เห็นการตระหนักในประโยชน์ของภาษาต่างประเทศที่ตนเองเรียน ย่อมมีผลต่อการมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศดังกล่าว
4. กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอาหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศเพราะหลักสูตรบังคับ
5. จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส มลายู อาหรับ และเขมรที่เรียนเพราะภาษาเหล่านี้มีประโยชน์มีจำนวนน้อยอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสจำนวนน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง (5 คน หรือ 41.67%) และกึ่งหนึ่ง (50%) ของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษามลายู (4 คน) อาหรับและเขมร (ภาษาละ 2 คน) เรียนภาษาเหล่านี้เพราะมีประโยชน์ที่น่าสนใจ คือ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส มลายู อาหรับ และเขมรที่เหลือไม่เห็นประโยชน์ของภาษาเหล่านี้ การที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์ของภาษาที่ตนเองเรียนอาจจะมีผลเชิงลบต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาดังกล่าว

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอาหรับค่อนข้างจะขาดความพร้อมด้านเหตุผลและแรงจูงใจในการเรียนภาษานี้ ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนภาษาอาหรับเพราะหลักสูตรบังคับ นอกจากนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอาหรับที่เรียนภาษานี้เพราะ

ความสนใจและมีประโยชน์ก็มีเพียงกึ่งหนึ่งเท่านั้น นั่นย่อมหมายความว่า อีกกึ่งหนึ่งที่เหลือไม่มี ความสนใจในภาษาที่ตนเองเรียนและไม่เห็นว่าภาษาอาหรับมีประโยชน์

1.1.4 ประวัติการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.1.4.1 ระดับที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ

ระดับที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศแตกต่างกันไปตาม ภาษาต่างประเทศที่เรียน ดังแสดงในตารางที่ 4.60 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.60 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เริ่มเรียนในแต่ละระดับ			
	อนุบาล	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	มหาวิทยาลัย
ภาษาอังกฤษ (N = 65)	23 (35.38%)	40 (61.54%)	2 (3.08%)	-
ภาษาฝรั่งเศส (N = 12)	-	-	8 (66.67%)	4 (33.33%)
ภาษาเยอรมัน (N = 8)	-	-	2 (25.00%)	6 (75%)
ภาษาสเปน (N = 2)	-	-	-	2 (100%)
ภาษาอิตาลี (N = 2)	-	-	-	2 (100%)
ภาษาจีน (N = 12)	-	2 (16.67%)	1 (8.33%)	9 (75%)
ภาษาญี่ปุ่น (N = 14)	-	-	-	14 (100%)
ภาษาเกาหลี (N = 6)	-	-	-	6 (100%)
ภาษามลายู (N = 8)	3 (37.50%)	1 (12.50%)	1 (12.50%)	3 (37.50%)
ภาษาอาหรับ (N = 4)	-	1 (25%)	3 (75%)	-
ภาษาเขมร (N = 4)	-	-	-	4 (100%)
รวมทุกภาษา (N = 137)	26 (18.98%)	44 (32.12%)	16 (11.68%)	51 (37.23%)

ข้อมูลในตารางที่ 4.60 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับ มหาวิทยาลัยมีประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (51 คน หรือ 37.23%) และ ครอบคลุมภาษาที่หลากหลาย ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเยอรมัน (6 คน หรือ 75%) สเปน (2 คน หรือ 100%) อิตาลี (2 คน หรือ 100%) จีน (9 คน หรือ 75%) ญี่ปุ่น (14 คน หรือ 100%) เกาหลี (6 คน หรือ 100%) และเขมร (4 คน หรือ 100%) เริ่มเรียน ภาษาต่างประเทศดังกล่าวในระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ส่วนใหญ่เริ่มเรียนใน ระดับมัธยมศึกษา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส (8 คน หรือ 66.67%) และอาหรับ (3 คน หรือ 75%) กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวที่ส่วนใหญ่ (40 คน หรือ 61.54%) เริ่มเรียนในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ ยังมีอีกหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน

ภาษาอังกฤษ (23 คน หรือ 35.38%) ที่เริ่มเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษามลายู เป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีผู้เริ่มเรียนภาษาในในระดับอนุบาลและระดับมหาวิทยาลัยในจำนวนที่ เท่ากัน คือ ประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่าง (ระดับละ 3 คน หรือ 37.50%)

จากข้อมูลข้างต้น มีข้อสังเกตสี่ประการ ดังนี้

1. จำนวนภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เริ่มเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมีมากที่สุด คือ 7 ภาษา อันได้แก่ ภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และ เขมร ข้อสังเกตนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมีมากและหลากหลายที่สุดในระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่า ในปัจจุบันโรงเรียนได้เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาบ้างแล้ว ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในงานวิจัยนี้ทั้งหมดเริ่มเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับมหาวิทยาลัยจึงอาจไม่สะท้อนภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับระดับที่เริ่มมีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้อาจเป็นรุ่นก่อนมีการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรืออาจเป็นความบังเอิญที่ผู้เคยเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาไม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้
2. ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนก่อนระดับมหาวิทยาลัยมีทั้งสิ้น 6 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษและมลายูซึ่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ภาษาจีนและอาหรับซึ่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ภาษาฝรั่งเศสและเยอรมันซึ่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ส่วนภาษาที่ดูเหมือนจะมีนโยบายจัดการเรียนการสอนเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย คือ ภาษาสเปน อิตาลี เกาหลี และเขมร
3. การที่ภาษาอังกฤษและภาษามลายูมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลเหมือนกัน อาจสะท้อนภาพความสำคัญและบทบาทของภาษาดังกล่าวที่แตกต่างกัน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญที่สุด จึงมีสถานศึกษาจำนวนมากไม่น้อยที่จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับอนุบาล อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษามลายูจำนวนหนึ่งได้เรียนภาษานี้ตั้งแต่ระดับอนุบาล อาจจะเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้รับการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ซึ่งได้บรรจุวิชาภาษามลายูไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน
4. ภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา คือ ภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษได้เรียนภาษาอังกฤษในระยะเวลาที่ยาวนานกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ

1.1.4.2 ครูภาษาต่างประเทศคนแรก

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ (113 คน หรือ 82.48%) มีครูสอนภาษาต่างประเทศคนแรกเป็นชาวไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลรายภาษา พบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาสเปนและอิตาลีทุกคนในงานวิจัยนี้เพิ่งเรียนภาษาดังกล่าวเป็นครั้งแรกและมีผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด (13 คน หรือ 92.86%) มีครูคนแรกเป็นชาวต่างประเทศ หนึ่งในสี่ของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเยอรมันและมลายู (ภาษาละ 2 คน หรือ 25.00%) หนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเกาหลี (2 คน หรือ 33.33%) และกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาจีนเพียงรายเดียว (8.33%) มีครูคนแรกเป็นชาวต่างประเทศ และท้ายที่สุด กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส อาหรับ และเขมรทุกคนมีครูคนแรกเป็นชาวไทย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาสเปน อิตาลี และญี่ปุ่นเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีครูคนแรกเป็นชาวต่างประเทศมากที่สุด

1.1.4.3 ผลการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

เนื่องจากช่วงเวลาเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้อยู่ระหว่างภาคการศึกษา กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะวิชาพื้นฐานซึ่งเพิ่งเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปีแรก และกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่งเลือกเรียนภาษาต่างประเทศเป็นครั้งแรก จึงยังไม่มีผลการเรียนและไม่สามารถรายงานผลการเรียนภาษาต่างประเทศดังกล่าวในระดับอุดมศึกษาได้ การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนภาษาต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ จึงครอบคลุมเฉพาะผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปที่มีผลการเรียนในระดับอุดมศึกษาจำนวน 79 คน

ในการวิเคราะห์ผลการเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 79 คนดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ ในขั้นแรก คณะผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักคะแนนระดับผลการเรียนภาษาต่างประเทศโดยใช้เกณฑ์ดังแสดงในตารางที่ 4.61 และคำนวณผลการเรียนภาษาต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายโดยแปลงระดับผลการเรียนสูงสุดและต่ำสุดให้เป็นคะแนน และนำคะแนนที่แปลงได้มารวมกันเป็นคะแนนผลการเรียนรวม ตัวอย่างเช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนสูงสุดอยู่ในระดับ A และผลการเรียนต่ำสุดอยู่ในระดับ C จะได้คะแนน 5 และ 3 ตามลำดับ ดังนั้น คะแนนผลการเรียนรวมของกลุ่มตัวอย่างรายนี้ คือ 8 (5+3)

หลังจากได้คะแนนผลการเรียนรวมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย คณะผู้วิจัยจึงนำคะแนนผลการเรียนรวมของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ มาจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่ม

เก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อนโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในตารางที่ 4.62 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างข้างต้นซึ่งได้คะแนนผลการเรียนรวม 8 ก็จะได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มเก่ง

ตารางที่ 4.61 เกณฑ์การให้คะแนนระดับผลการเรียนภาษาต่างประเทศ

ระดับผลการเรียนภาษาต่างประเทศ	คะแนน
ระดับ A	5
ระดับ B+/B	4
ระดับ C+/C	3
ระดับ D+/D	2
ระดับ E/F	1

ตารางที่ 4.62 เกณฑ์การจำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน

คะแนนผลการเรียนรวม	กลุ่ม
8-10	เก่ง
5-7	ปานกลาง
2-4	อ่อน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นปรากฏในตารางที่ 4.63

ตารางที่ 4.63 กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผลการเรียนภาษาต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียน	สถานะ การเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนภาษาต่างประเทศ			รวม
		กลุ่มเก่ง	กลุ่มปานกลาง	กลุ่มอ่อน	
ภาษาอังกฤษ	วิชาเอก	6 (54.55%)	5 (45.45%)	-	11 (100%)
	วิชาเลือก	7 (58.33%)	5 (41.67%)	-	12 (100%)
	รวม	13 (56.52%)	10 (43.48%)	-	23 (100%)
ภาษาฝรั่งเศส	วิชาเอก	1 (25%)	3 (75%)	-	4 (100%)
	วิชาเลือก	4 (50%)	4 (50%)	-	8 (100%)
	รวม	5 (41.67%)	7 (58.33%)	-	12 (100%)
ภาษาเยอรมัน	วิชาเอก	2 (100%)	-	-	2 (100%)
	วิชาเลือก	3 (75%)	1 (25%)	-	4 (100%)
	รวม	5 (83.33%)	1 (16.67%)	-	6 (100%)
ภาษาจีน	วิชาเอก	2 (50%)	2 (50%)	-	4 (100%)
	วิชาเลือก	3 (75%)	1 (25%)	-	4 (100%)
	รวม	5 (62.50%)	3 (37.50%)	-	8 (100%)

ภาษาญี่ปุ่น	วิชาเอก	3 (75%)	1 (25%)	-	4 (100%)
	วิชาเลือก	8 (80%)	2 (20%)	-	10 (100%)
	รวม	11 (78.57%)	3 (21.43%)	-	14 (100%)

ตารางที่ 4.63 กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนและผลการเรียนภาษาต่างประเทศ (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียน	สถานะ การเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนภาษาต่างประเทศ			รวม
		กลุ่มเก่ง	กลุ่มปานกลาง	กลุ่มอ่อน	
ภาษาเกาหลี	วิชาเอก	-	2 (100%)	-	2 (100%)
	วิชาเลือก	1 (50%)	1 (50%)	-	2 (100%)
	รวม	1 (25%)	3 (75%)	-	4 (100%)
ภาษามลายู	วิชาเอก	1 (50%)	1 (50%)	-	2 (100%)
	วิชาเลือก	-	2 (100%)	-	2 (100%)
	รวม	1 (25%)	3 (75%)	-	4 (100%)
ภาษาอาหรับ	วิชาเอก	2 (100%)	-	-	2 (100%)
	วิชาเลือก	-	1 (50%)	1 (50%)	2 (100%)
	รวม	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)	4 (100%)
ภาษาเขมร	วิชาเลือก	2 (50%)	2 (50%)	-	4 (100%)
รวมทุกภาษา	วิชาเอก	17 (54.84%)	14 (45.16%)	-	31 (100%)
	วิชาเลือก	28 (58.33%)	19 (39.58%)	1 (2.08%)	48 (100%)
	รวม	45 (56.96%)	33 (41.77%)	1 (1.27%)	79 (100%)

ในภาพรวม จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มเก่ง (45 คน หรือ 56.96%) มีกลุ่มตัวอย่างเพียงรายเดียว (1.27%) ซึ่งเป็นผู้เรียนภาษาอาหรับที่จัดอยู่ในกลุ่มอ่อน นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในฐานะวิชาเอกและวิชาเลือกที่อยู่ในกลุ่มเก่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลรายภาษา พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเยอรมัน (5 คน หรือ 83.33%) ญี่ปุ่น (11 คน หรือ 78.57%) จีน (5 คน หรือ 62.50%) อังกฤษ (13 คน หรือ 56.52%) และอาหรับ (2 คน หรือ 50.00%) มีผลการเรียนดีและจัดอยู่ในกลุ่มเก่ง เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาเยอรมันมีผลการเรียนดีในอัตราส่วนที่สูงสุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอาหรับมีผลการเรียนดีในอัตราส่วนที่ต่ำสุด ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มปานกลาง คือ ภาษาเกาหลี (3 คน หรือ 75%) มลายู (3 คน หรือ 75%) และฝรั่งเศส (7

คน หรือ 58.33%) สำหรับภาษาเขมร กึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในกลุ่มเก่งและอีกกึ่งหนึ่งอยู่ในกลุ่มปานกลาง

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ครอบคลุมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ 7 ประเด็น คือ 1) ความชอบและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ 2) แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ 3) ทักษะภาษาต่างประเทศ 4) ความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ 5) การใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆ 6) ประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ และ 7) ความต้องการในการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศในต่างประเทศ

1.2.1 ความชอบและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับความชอบและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศสรุปได้ในตารางที่ 4.64

ตารางที่ 4.64 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับความชอบและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ

ประเด็น ความ คิดเห็น	ระดับ ความ คิดเห็น	อังกฤษ (N = 65)	ฝรั่งเศส (N = 12)	เยอรมัน (N = 8)	สเปน (N = 2)	อิตาลี (N = 2)	จีน (N = 12)	ญี่ปุ่น (N = 14)	เกาหลี (N = 6)	มลายู (N = 8)	อาหรับ (N = 4)	เขมร (N = 4)	รวม (N = 137)
ชอบเรียน ภาษาต่าง ประเทศ	ไม่เลย	1 1.54%	-	-	-	-	-	-	-	-	1 25%	-	2 1.46%
	น้อยถึง น้อยที่สุด	7 10.77%	2 16.67%	-	-	-	-	-	-	1 12.50%	-	1 25%	11 8.03%
	มากถึง มากที่สุด	57 87.69%	10 83.33%	8 100%	2 100%	2 100%	12 100%	14 100%	6 100%	7 87.50%	3 75%	3 75%	124 90.51%
ประโยชน์ ของ ภาษาต่าง ประเทศ	ไม่เลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
• ด้าน การศึก ษา	น้อยถึง น้อยที่สุด	1 1.54%	1 8.33%	2 25%	-	-	-	1 7.14%	-	2 25%	-	1 25%	8 5.84%
	มากถึง มากที่สุด	64 98.46%	11 91.67%	6 75%	2 100%	2 100%	12 100%	13 92.86%	6 100%	6 75%	4 100%	3 75%	129 94.16%

ตารางที่ 4.64 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกี่ยวกับความชอบและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ
(ต่อ)

ประเด็น ความ คิดเห็น	ระดับ ความ คิดเห็น	อังกฤษ (N = 65)	ฝรั่งเศส (N = 12)	เยอรมัน (N = 8)	สเปน (N = 2)	อิตาลี (N = 2)	จีน (N = 12)	ญี่ปุ่น (N = 14)	เกาหลี (N = 6)	มลายู (N = 8)	อาหรับ (N = 4)	เขมร (N = 4)	รวม (N = 137)
● ด้าน การ ทำงาน	ไม่เลย	-	-	-	-	-	1 8.33%	-	-	-	-	1 25%	2 1.46%
	น้อยถึง น้อยที่สุด	1 1.54%	5 41.67%	-	1 50%	-	-	3 21.43%	1 16.67%	2 25%	2 50%	2 50%	17 12.41%
	มากถึง มากที่สุด	64 98.46%	7 58.33%	8 100%	1 50%	2 100%	11 91.67%	11 78.57%	5 83.33%	6 75%	2 50%	1 25%	118 86.13%
● ใน ชีวิตป ระจําวัน	ไม่เลย	-	-	-	-	-	1 8.33%	-	-	-	-	1 25%	2 1.46%
	น้อยถึง น้อยที่สุด	23 35.38%	9 75%	4 50%	1 50%	2 100%	4 33.33%	8 57.14%	3 50%	3 37.50%	3 75%	3 75%	63 45.99%
	มากถึง มากที่สุด	42 64.62%	3 25%	4 50%	1 50%	-	7 58.33%	6 42.86%	3 50%	5 62.50%	1 25%	-	72 52.55%

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกือบทั้งหมด (124 คน หรือ 90.51%) ชอบเรียนภาษาต่างประเทศในระดับมากถึงมากที่สุด 11 คน (8.03%) ชอบเรียนในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด และที่เหลืออีก 2 คน (1.46%) ไม่ชอบเรียนภาษาต่างประเทศเลย เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลรายภาษาพบว่า ภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนทั้งหมดชอบเรียนในระดับมากถึงมากที่สุดมีทั้งสิ้น 6 ภาษา คือ ภาษาเยอรมัน สเปน อิตาลี จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี กลุ่มตัวอย่างที่ชอบเรียนภาษาต่างประเทศในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดจำนวน 11 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษ 7 คน ฝรั่งเศส 2 คน มลายูและเขมรภาษาละ 1 คน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษที่ชอบเรียนภาษาอังกฤษในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มนี้ ทั้งนี้เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาเดียวที่มีการสอนในสถานศึกษาพื้นฐาน นอกเหนือจากการสอนในสถานศึกษาเอก/โทและเลือก และกลุ่มตัวอย่างที่ชอบเรียนภาษาอังกฤษในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดส่วนใหญ่ (6 ใน 7 คน) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษานี้ในสถานศึกษาพื้นฐานซึ่งเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง 2 คนที่ไม่ชอบเรียนภาษาต่างประเทศเลยจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษและอาหรับภาษาละ 1 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนเกือบทั้งหมด (129 คน หรือ 94.16%) เห็นว่าภาษาต่างประเทศมีประโยชน์ด้านการศึกษาในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนใหญ่ (118 คน หรือ 86.13%) เห็นว่า